

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Σχεδιασμός για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση του Παράκτιου Χώρου.
Η Περίπτωση της Παράκτιας Ζώνης ΠΕ Λάρισας»**

**Επιμέλεια διπλωματικής:
Κατσιαφυλλούδης Περικλής**

**Επιβλέπων:
Καθηγητής Μπεριάτος Ηλίας**

**Συνεπιβλέπουσα:
Δρ. Παπαγεωργίου Μαριλένα**

ΒΟΛΟΣ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014

UNIVERSITY OF THESSALY
SCHOOL OF ENGINEERING
DEPARTMENT OF PLANNING AND REGIONAL DEVELOPMENT

DIPLOMA THESIS

*Planning for Integrated Coastal Areas Management. The
Coastal Zone of Larissa*

Periklis Katsiafylloudis

Supervisors:

Elias Beriatos, Professor

Marilena Papageorgiou, Phd

VOLOS, OCTOBER 2014

Αφιερώνεται στους γονείς μου και στον αδερφό μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι παράκτιες περιοχές έχουν ιδιαίτερη σημασία από οικολογική, κοινωνική και οικονομική άποψη, αλλά και λόγω της έκτασης και των φυσικών χαρακτηριστικών τους. Ωστόσο, παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα, καθώς υπόκεινται σε μακροχρόνιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, που επιβάλλουν μια συνολική και ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση τους. Σε Ευρωπαϊκό και Μεσογειακό επίπεδο η διαχείριση των παράκτιων περιοχών στηρίζεται στη Σύσταση του 2002 για την ΟΔΠΖ και στο Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει, μέχρι στιγμής, νομικό πλαίσιο για την διαχείριση των παράκτιων περιοχών και ένα τμήμα της παράκτιας ζώνης διαχειρίζεται μέσω της χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής. Μέσω, της παρούσας διπλωματικής, επιχειρείται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης της ΠΕ Λάρισα. Η παράκτια ζώνη της Λάρισα εντοπίζεται στο ανατολικό, προς το Αιγαίο, τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας. Η περιοχή μελέτης οριοθετήθηκε με βάση τη μελέτη του ΕΠΧΣΑΑ (σχέδιο ΚΥΑ). Οι έντονες συγκρούσεις χρήσεων γης, η εκτός σχεδίου και άναρχη ανάπτυξη παραθεριστικών κατοικιών, η αύξηση του δομημένου περιβάλλοντος στους παραλιακούς οικισμούς, η παράνομη επέκταση γεωργικών εκτάσεων καθώς οι έντονες πιέσεις για οικιστική ανάπτυξη στο Δέλτα του Πηνειού είναι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά που απειλούν το παράκτιο περιβάλλον της περιοχής μελέτης. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής, είναι καταρχήν η ανάλυση των κύριων χαρακτηριστικών στοιχείων και προβλημάτων που εντοπίζονται στην παράκτια ζώνη και κατά δεύτερον η διαμόρφωση προτάσεων και κατευθύνσεων για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης μέσω της ορθής οργάνωσης των χρήσεων γης και της άμβλυνσης των συγκρούσεων.

Λέξεις – Κλειδιά: Ολοκληρωμένη διαχείριση, παράκτια ζώνη, συγκρούσεις χρήσεων γης, αιγιαλός, ακτές Λάρισα, βιώσιμη ανάπτυξη

ABSTRACT

Coastal areas have particular significance from the ecological, social and economic points of view, as well as the extent of their physical terrain. However, they are governed by regulatory factors associated with long term environmental directives which dictate their management in an integrated manner. Coastal areas are subject to the European Recommendation of ICZM (2002), according to the Protocol of Barcelona. Although Greece has no current overarching legislation for the management of its coastal areas, it does manage most of its coastal zones through physical planning and urban regulations. This study attempts to provide a planning and application schedule for an integrated coastal zone of Larissa, which is located on the eastern Greek mainland by the Aegean. The content of this study is based upon the “ΕΠΙΧΣΑΑ” (equiv. to Spatial Planning and Sustainable Development). The scope of this study is to analyse the main characteristics of the problems associated with the coastal zone of Larissa and provide solutions for its integrated management with a view to reduce future conflicts associated with the use of land. Such conflicts include: construction of dwellings in unauthorized inland and coastal areas and unlawful deforestation to allow for the expansion of agricultural land.

Keywords: Integrated management, coastal zone, land use conflicts, high waterline, coast of Larissa, sustainable development

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η ολοκλήρωση, της παρούσας διπλωματικής εργασίας, σηματοδοτεί και το τέλος μιας επιτυχημένης πενταετούς περιόδου φοίτησης στη Πολυτεχνική σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Βέβαια, τίποτα από όλα τα παραπάνω δεν θα είχε συμβεί χωρίς την ειλικρινή στήριξη και συμπαράσταση της οικογένειας μου τόσο κατά την περίοδο της φοίτησης όσο και τη διάρκεια των νεανικών και μαθητικών μου χρόνων όπου χωρίς την υλική και πνευματική στήριξη τους δεν θα είχα καταφέρει τίποτα. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στην μητέρα μου που στάθηκε στο πλευρό μου αρωγός κατά τη διάρκεια των δύσκολων περιόδων στη σχολή.

Σε αυτό το σημείο οφείλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα Καθηγητή μου κ. Μπεριάτο Ηλία, για την αμέριστη βοήθεια στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος καθώς και για τη συνεχή στήριξη και καθοδήγηση που μου παρείχε κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής. Επιπλέον, ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλω να εκφράσω στη συνεπιβλέπουσα της διπλωματικής μου εργασίας, Δρ. Παπαγεωργίου Μαριλένα για τη συμπαράσταση και ορθή καθοδήγηση που μου παρείχε επί του θέματος καθώς και για τις συνεχείς και εποικοδομητικές διορθώσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Κυριαζή – Βασίλειο Σπύρου, Αγρονόμο Τοπογράφο Μηχανικό, για τη παροχή υλικού, αναφορικά με τη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου του Δήμου Τεμπών αλλά και για τις υποδείξεις του σε θέματα χωρικού σχεδιασμού στην περιοχή μελέτης. Επίσης, ιδιαίτερα ευχαριστώ, την κυρία Μπαρτζώκα Αθανασία, προϊσταμένη του γραφείου τεχνικών έργων και πολεοδομικών θεμάτων του Δήμου Άγιας για την παροχή υλικού για τις Δημοτικές Ενότητες Ευρυμενών και Μελιβοίας. Επιπλέον, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω, στους υπαλλήλους του τμήματος πολεοδομικών εφαρμογών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας για την παροχή υλικού και τις υποδείξεις που μου παρείχαν για την περιοχή μελέτης.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τους υπαλλήλους της Κτηματικής Υπηρεσίας ΠΕ Λάρισας για την παροχή του απαραίτητου υλικού για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής. Επίσης, νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω τη Δώρα Παπαθεοχάρη, Μηχανικό Χωροταξίας – Πολεοδομίας, για τις υποδείξεις της σε ζητήματα που άπτονται στο σχεδιασμό του παράκτιου χώρου. Επιπλέον, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στο κ. Παπαβέργο Παναγιώτη, Χημικό Μηχανικό για τις υποδείξεις του σε διαδικαστικά θέματα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω, εκ των προτέρων, την τριμελή εξεταστική επιτροπή που απαρτίζεται από τον Καθηγητή κ. Κοκκώση Χ., τον Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Σαπουνάκη Α. και τον κ. Μπεριάτο Ηλία που είναι ο επιβλέπων Καθηγητής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1. ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ ΧΩΡΟΣ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.....	13
1.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ	13
1.2 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	15
1.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ.....	16
1.4 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	18
1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	20
2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	22
2.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	22
2.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	26
2.2.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ (ΟΔΠΧ)	26
2.2.2 ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΕ ΕΜΜΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ	31
2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	32
3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	34
3.1 ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ	34
3.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ.....	34
3.3 ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ	37
3.4 ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ	42
3.4.1 ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΧΣΑΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ	42
3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	45
4. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΠΕ ΛΑΡΙΣΑΣ.....	47
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	47
4.1.1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	48
4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	59
4.2.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ.....	59
4.2.2 ΛΟΙΠΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	63
4.2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	65
4.2.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ	68
4.3. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	71

4.3.1 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΠΧΣΑΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	71
4.3.2. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	73
4.3.3 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΑΠΟ ΣΧΟΟΑΠ/ ΖΟΕ	74
4.3.3.1 ΣΧΕΔΙΑ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (ΣΧΟΟΑΠ).....	74
4.3.3.2 ΖΩΝΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΖΟΕ).....	75
4.4 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	78
4.4.1 ΧΡΗΣΕΙΣ / ΚΑΛΥΨΗ ΓΗΣ	78
4.4.2 ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΙΣΜΩΝ – ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	84
4.3.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ.....	93
4.4.4 ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	97
4.5. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	101
4.5.1. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ/ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ.....	101
4.5.1.1. ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	101
4.5.1.2. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3937/2011	105
4.5.2. ΜΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	110
4.5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΧΛΗΣΕΙΣ – ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ	113
4.5.4 ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	119
4.5.5 ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	120
4.6 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	126
4.6.1 ΚΗΡΥΓΜΕΝΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ	126
4.6.2. ΛΟΙΠΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.....	132
4.7. ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ.....	136
4.7.1. ΧΑΡΑΞΗ ΑΙΓΙΑΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΣ	136
4.7.2. ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ – ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΚΤΩΝ.....	140
4.8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	143
5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	145
5.1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΕ ΛΑΡΙΣΑΣ	147
5.1.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΕΜΠΩΝ ΚΑΙ ΔΕΛΤΑ ΠΗΝΕΙΟΥ.....	148
5.1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΑΣΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΩΡΕΙΕΣ ΟΣΣΑΣ – ΚΙΣΣΑΒΟΥ	156
5.1.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ	164
5.1.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.....	172
6. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	179
7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	181
I. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	181

I.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	181
I.2 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	183
I.3 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.....	189
I.4 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΑΠΟ ΣΧΟΟΑΠ/ ΖΟΕ.....	192
I.5 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ.....	195
I.6 ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	196
II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ	200
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	203

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1: Κωδικοποίηση Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών.....	31
Πίνακας 4.1.1: Έκταση και γεωγραφικά στοιχεία Δ.Ε. και Τ.Κ. περιοχής μελέτης.....	51
Πίνακας 4.1.2: Συνολική επιφάνεια ΔΕ/ΤΚ (%) επί του συνόλου της ΠΕ Λάρισα.....	52
Πίνακας 4.1.3: Επιφάνεια (τετραγωνικά χιλιόμετρα) ΔΕ / ΤΚ περιοχής μελέτης (πριν και μετά την επεξεργασία από διατάξεις ΕΠΧΣΑΑ) και ποσοστό επιφάνειας επί του συνόλου	53
Πίνακας 4.1.4: Επιφάνεια ζωνών του παράκτιου χώρου ΠΕ Λάρισα και ποσοστό επιφάνειας ανά τμήμα.....	56
Πίνακας 4.2.1: Εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού ανά ΔΕ, Δήμο, Περιφέρεια και σύνολο χώρας, Μεταβολή Πληθυσμού και ΜΕΡΜ από 1991-2011	60
Πίνακας 4.2.2: Αριθμός νέων οικοδομικών αδειών κτιρίων την περίοδο 2001 – 2013.....	65
Πίνακας 4.2.3: Αριθμός και τύπος τουριστικών καταλυμάτων στην περιοχή μελέτης	67
Πίνακας 4.4.1: Κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης (σε εκτάρια).....	78
Πίνακας 4.4.2: Ομαδοποίηση των χρήσεων / κάλυψη γης στην περιοχή μελέτης	79
Πίνακας 4.4.3: Γενικές κατηγορίες χρήσεων γης (1ο επίπεδο) στην περιοχή μελέτης.....	82
Πίνακας 4.4.4: Εντοπισμός των χρήσεων γης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου ΠΕ Λάρισα.....	83
Πίνακας 4.4.5: Σημείο εντοπισμού/χωροθέτησης της μεταφορικής υποδομής της περιοχής μελέτης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου	96
Πίνακας 4.4.6: Εντοπισμός των τεχνικών υποδομών της περιοχής μελέτης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου.....	99
Πίνακας 4.5.1: Καταφύγια Άγρια Ζωής στην περιοχή μελέτης	101
Πίνακας 4.5.2: Αισθητικά Δάση στην περιοχή μελέτης	102
Πίνακας 4.5.3: Εντοπισμός θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών στις ζώνες του παράκτιου χώρου	104
Πίνακας 4.5.4: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης Δικτύου NATURA 2000 στην περιοχή μελέτης..	105
Πίνακας 4.5.5: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Δικτύου NATURA 2000 στην περιοχή μελέτης.....	107
Πίνακας 4.5.6: Εντοπισμός προστατευόμενων περιοχών του νόμου 3937/2011 στις ζώνες του παράκτιου χώρου	109
Πίνακας 4.5.7: Βιότοποι Corine στην περιοχή μελέτης.....	111
Πίνακας 4.5.8: Κύρια Ρέματα της Λεκάνης Απορροής Αλμυρού – Πηλίου στην περιοχή μελέτης.....	122
Πίνακας 4.5.9: Κύρια χαρακτηριστικά στα υπόγεια υδατικά συστήματα της υδρολογικής λεκάνης Πηνειού και Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου στην περιοχή μελέτης	123
Πίνακας 4.6.1: Αριθμός και ποσοστό του συνόλου των κηρυγμένων μνημείων στην περιοχή μελέτης.....	130

Πίνακας 4.6.2 : Εντοπισμός και καταγραφή των κηρυγμένων μνημείων στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου.....	130
Πίνακας 1.2.1: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δημοτικών Ενοτήτων, Τοπικών Κοινοτήτων και Οικισμών 1991-2011 (μόνιμος πληθυσμός).....	183
Πίνακας 1.2.2: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (σύνολο πληθυσμού).....	187
Πίνακας 1.2.3: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (θήλεις).....	187
Πίνακας 1.2.4: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (άρρενες).....	188
Πίνακας 1.3.1: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός 2001 και ανεργία στην περιοχή μελέτης.....	189
Πίνακας 1.3.2: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός 2001 κατά ποσοστό στην περιοχή μελέτης.....	189
Πίνακας 1.3.3: Οικονομικώς ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενος κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι (2001).....	190
Πίνακας 1.3.4: Ποσοστό απασχολούμενων κατά τομέα παραγωγής, μόνιμος πληθυσμός 2001.....	191
Πίνακας 1.4.1: Γενικό πλαίσιο δόμησης ανά πολεοδομική ενότητα ΔΕ Κάτω Ολύμπου.....	192
Πίνακας 1.4.2: Γενικό πλαίσιο δόμησης ανά πολεοδομική ενότητα ΔΕ Ευρυμενών.....	193
Πίνακας 1.5.1: Κατανομή έκτασης χρήσεων γης (γενικευμένη κατηγορία) ευρύτερης περιοχής μελέτης (εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα).....	195
Πίνακας 1.5.2: Ποσοστιαία κατανομή έκτασης χρήσεων γης (γενικευμένη κατηγορία) ευρύτερης περιοχής μελέτης (επί της %).....	195
Πίνακας 1.6.1: Οικισμοί και κατάταξη οικιστικού δικτύου (επίπεδο) την περιοχή μελέτης....	196
Πίνακας 1.6.2: Θεσμικό πλαίσιο δόμησης ανά ορεινό και ημιορεινό οικισμό, προϋφιστάμενο του 1923, στην περιοχή μελέτης.....	197
Πίνακας 1.6.3: Θεσμικό πλαίσιο δόμησης ανά πεδινό οικισμό, προϋφιστάμενο του 1923, στην περιοχή μελέτης.....	198

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 4.1.1: Ποσοστό επιφάνειας ζωνών του παράκτιου χώρου στο χερσαίο τμήμα.....	57
Γράφημα 4.1.2: Ποσοστό επιφάνειας ζωνών του παράκτιου χώρου στο θαλάσσιο τμήμα.....	57
Γράφημα 4.2.1: Ηλικιακή πυραμίδα πληθυσμού κατά φύλο το 2001 στην περιοχή μελέτης....	63
Γράφημα 4.2.2: Εξέλιξη οικοδομικής δραστηριότητας 2001 -2013 στην περιοχή μελέτης.....	66
Γράφημα 4.2.3: Ποσοστιαία κατανομή τουριστικών καταλυμάτων στην περιοχή μελέτης.....	68
Γράφημα 4.2.4: Απασχόληση οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά τομέα παραγωγής στην περιοχή μελέτης.....	69

Γράφημα 4.4.1: Ποσοστιαία κατανομή χρήσεων / κάλυψη γης στην περιοχή μελέτης	82
Γράφημα 4.4.2: Ποσοστιαία κατανομή γενικευμένων χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης	83
Γράφημα 4.6.1: Ποσοστιαία κατανομή κηρυγμένων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στην περιοχή μελέτης.....	130

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ (εκτός Παραρτήματος)

Εικόνα 1: Προγράμματα διαχείρισης ακτών σε συγκεκριμένες παράκτιες περιοχές της Μεσογείου	30
Εικόνα 2: Συσχέτιση αεροφωτογραφιών 1979 και 2007 στους οικισμούς του Δέλτα Πηνειού .	86
Εικόνα 3: Αναρχη ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας στο Καστρί Λουτρό μεταξύ 1979 – 2007	87
Εικόνα 4: Αναρχη ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας στα Μεσάγγαλα και στο Δέλτα του Πηνειού	87
Εικόνα 5: Παράνομη επέκταση καλλιεργειών σε αναδασωτέα δασική περιοχή στο Κόκκινο Νερό.....	115
Εικόνα 6: Αποτύπωση καταστροφής παραποτάμιου πλατανόδασους από κατασκευή οδικού δικτύου στο Κόκκινο Νερό (αριστερά: αεροφωτογραφία κτηματολόγιο 2007, δεξιά google earth 2013	119

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης Α.1.1: Η περιοχή μελέτης στον Εθνικό χώρο	47
Χάρτης Α.1.2: Γεωγραφική θέση της περιοχής μελέτης στην ΠΕ Λάρισας	49
Χάρτης Α.1.3: Οριοθέτηση ζωνών του παράκτιου χώρου στην περιοχή μελέτης.....	58
Χάρτης Α.2.1: Ποσοστιαία μεταβολή μόνιμου πληθυσμού 1991 -2001 των Τοπικών Κοινοτήτων στην περιοχή μελέτης	61
Χάρτης Α.2.2: Ποσοστιαία μεταβολή μόνιμου πληθυσμού 2001 -2011 των Τοπικών Κοινοτήτων στην περιοχή μελέτης	62
Χάρτης Α.2.3: Διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα και ανεργία Τοπικών Κοινοτήτων το 2001	70
Χάρτης Α.3: Κατευθύνσεις υπερκείμενου και υποκείμενου χωρικού σχεδιασμού στην περιοχή μελέτης.....	77
Χάρτης Α.4.1: Χρήσεις / κάλυψη γης περιοχής μελέτης	81
Χάρτης Α.4.2: Μεταφορικό δίκτυο και τεχνικές υποδομές στην περιοχή μελέτης	100
Χάρτης Α.5.1: Περιοχές προστασίας φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης	112
Χάρτης Α.5.2: Περιβαλλοντικές πιέσεις και υδατικοί πόροι	125
Χάρτης Α.6: Πολιτιστικό περιβάλλον περιοχής μελέτης.....	135

Χάρτης Α.7: Χάραξη αιγιαλού και παραλίας σε τμήμα του οικισμού «Αγιόκαμπος»	142
Χάρτης Κ.: Κατευθύνσεις σχεδιασμού για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισα.....	178

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΑΠ	Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων και Πολεοδομικών θεμάτων
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΝ	Αναγκαστικός Νόμος
ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΔ	Βασιλικό Διάταγμα
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΓΠΧΣΑΑ	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΓΥΣ	Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού
ΔΕ	Δημοτική Ενότητα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή / Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΛ	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΖΔ	Ειδική Ζώνη Διατήρησης
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΒΥ	Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων και Υγροτόπων
ΕΚΠΑ	Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων
ΕΛ. ΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΟΕ	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΧΣΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΖΕΠ	Ζώνη Ειδικής Προστασίας
ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
ΚΑΖ	Καταφύγιο Άγριας Ζωής
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΘ	Κρίσιμη Θαλάσσια Ζώνη
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΚΧ	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη
ΛΑΠ	Λεκάνη Απορροής Ποταμού
ΜΕΡΜ	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής
ΜΠΕ	Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΜΣΔ	Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης
Ν.	Νόμος
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα
ΟΔΠΖ	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης
ΟΔΠΧ	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιου Χώρου
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΘΕ	Εθνική Οδός Πατρών – Αθήνας – Θεσσαλονίκης – Ευζώνων
ΠΑΚ	Περιοχή Αιολικής Καταλληλότητας
ΠΑΠ	Περιοχή Αιολικής Προτεραιότητας
ΠΑΣΜ	Περιοχή Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων
ΠΑΥ	Περιοχή Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΟΑΥ	Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΠΟΠ	Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΣΑΚΧ	Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου
ΣΜΑ	Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων
ΣΠΠ	Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά
ΣΣ	Σιδηροδρομικός Σταθμός
ΣΧΑΠ	Σχέδιο Ανάπτυξης Παραθεριστικής Κατοικίας
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
ΤΑΠΠΕΔ	Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου
ΤΙΦΚ	Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
ΤΚ	Τοπική Κοινότητα

ΤΚΣ	Τόπος Κοινοτικής Σημασίας
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΠΟ	Υπουργείο Πολιτισμού
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΧΑΔΑ	Χώρος Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
EU	European Union
HELCOM	Helsinki Commission - Baltic Marine Environment Protection Commission
IMO	International Maritime Organization
MAP	Mediterranean Action Plan
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
UNEP	United Nations Environment Programme

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο παράκτιος χώρος, έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς λόγω της έκτασης, των φυσικών χαρακτηριστικών του και της μορφολογίας του, συγκεντρώνει ένα μεγάλο ποσοστό πληθυσμού, πλήθος φυσικών και παραγωγικών πόρων και δραστηριοτήτων, υποδομές θαλάσσιων μεταφορών και επικοινωνιών, σημαντικό μέρος λοιπών δικτύων υποδομής καθώς και σπουδαίες παράκτιες φυσικές περιοχές. Επιπλέον, οι παράκτιες ζώνες δέχονται πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα και πιέσεις που αλλοιώνουν σε μεγάλο βαθμό, το φυσικό τους πλούτο και τις καθιστούν ιδιαίτερα ευάλωτες στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του περιβάλλοντος (άνοδος της στάθμης της θάλασσας).

Ο ελληνικός παράκτιος χώρος, παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία παράκτιων τοπίων και οικοσυστημάτων. Το μήκος της ακτογραμμής του ελληνικού χώρου, εκτείνεται σε 15.000 χιλιόμετρα περίπου και κατανέμεται τόσο στην ηπειρωτική Ελλάδα όσο και στα νησιωτικά συμπλέγματα του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους (Κοκκώσης κ.ά., 1999). Τόσο ο παράκτιος όσο και ο νησιωτικός χώρος στην Ελλάδα δέχονται σημαντικές περιβαλλοντικές πιέσεις και οχλήσεις ενώ έντονα είναι και τα φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων γης (Μπεριάτος, 2014). Για το λόγο αυτό, και ως απόρροια των κλιματικών μεταβολών (άνοδος στάθμης της θάλασσας) και των νέων συνθηκών, επιβάλλεται η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών στην Ελλάδα, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και τον περιορισμό της εκτός σχεδίου και αυθαίρετης δόμησης στον αιγιαλό, στην παραλία και στη Κρίσιμη ζώνη.

Για το λόγο αυτό, και σύμφωνα με τα παραπάνω, επιχειρείται ο σχεδιασμός για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισα. Η παράκτια ζώνη, περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα και η οριοθέτησή της, έγινε σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του σχεδίου ΚΥΑ του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά. Η οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του σχεδίου ΚΥΑ του ΕΠΧΣΑΑ, καθώς αποτελεί το μοναδικό, σε εθνικό επίπεδο, πλαίσιο που διαχειρίζεται τον παράκτιο χώρο σαν ξεχωριστή ενότητα και δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις οργάνωσης για το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Επιπλέον, στο σχέδιο ΚΥΑ εναρμονίζονται οι αρχές και οι στόχοι της Σύστασης για την ΟΔΠΖ αλλά και του Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών. Η ήδη υπάρχουσα εθνική νομοθεσία, διαχειρίζεται ένα μικρό τμήμα του παράκτιου χώρου που περιορίζεται στον αιγιαλό και την παραλία.

Η παράκτια ζώνη της Λάρισα, βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου, Ευρυμενών και Μελιβοίας και βρέχεται, μέχρι ένα σημείο, από τον Θερμαϊκό Κόλπο και στο σύνολό της από το Αιγαίο Πέλαγος. Στο χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης, παρατηρούνται έντονες

συγκρούσεις χρήσεων γης οι οποίες εντοπίζονται, ιδιαίτερα, στο δέλτα και τις εκβολές του Πηνειού καθώς και στη πεδινή παραλιακή ζώνη της Μελιβοίας.

Η έλλειψη ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού και η μη εφαρμογή των θεσμοθετημένων χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων, η άναρχη επέκταση της παραθεριστικής κατοικίας στην περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή του δέλτα και των εκβολών του Πηνειού, η παράνομη επέκταση των οικοπέδων και των καλλιεργειών προς τις δασικές και αναδασωτέες περιοχές, η καταπάτηση του αιγιαλού και της παραλίας για χρήσεις αναψυχής και τουρισμού μη συμβατές με το παράκτιο περιβάλλον της περιοχής, οι έντονες συγκρούσεις χρήσεων γης που παρατηρούνται στην πεδινή παραλιακή ζώνη της Μελιβοίας μεταξύ τουρισμού – β' κατοικίας και γεωργίας, η μόλυνση του Πηνειού από τις μονάδες που βρίσκονται πλησίον της όχθης του, οι παράνομες αμμοληψίες στις όχθες των ποταμών και των ρεμάτων, η άναρχη ανάπτυξη κατοικίας και τουριστικών εγκαταστάσεων στις εκτός σχεδίου περιοχές καθώς η έλλειψη κατευθύνσεων για την οργάνωση των δραστηριοτήτων και των χρήσεων στο θαλάσσιο τμήμα της περιοχής μελέτης, είναι ορισμένοι λόγοι σύμφωνα με τους οποίους εκπονείται η παρούσα διπλωματική εργασία.

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης Λάρισας μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης της παράκτιας ζώνης με κύριο γνώμονα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην παραλιακή ζώνη, στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές.

Για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής, πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα σχεδόν στο σύνολο της περιοχής μελέτης εκτός από κάποιες περιοχές (στα όρια με το ΠΕ Μαγνησίας) όπου η πρόσβαση ήταν αρκετά δύσκολη. Επιπλέον, υπήρξαν κάποιες δυσκολίες σε ότι αφορά την πρόσβαση σε χρήσιμα έγγραφα και υλικό για την περιοχή μελέτης όπου σε κάποιες υπηρεσίες δεν ήταν διαθέσιμα ή οι υπάλληλοι για πολλούς και διάφορους λόγους δεν ήθελαν να τα δώσουν.

Συνολικά, η διπλωματική διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Κεφάλαια και σε κάθε κεφάλαιο, του κυρίως σώματος της εργασίας, παρατίθενται συμπεράσματα και παρατηρήσεις. Το πρώτο κεφάλαιο, αναφέρεται στα γενικά στοιχεία και σε ότι αφορά τη σημασία και την έννοια του παράκτιου χώρου καθώς και τις ιδιαιτερότητες που τον χαρακτηρίζουν, ενώ, επιπλέον, γίνεται εκτενής αναφορά στα περιβαλλοντικά προβλήματα και στις πιέσεις που παρατηρούνται στις παράκτιες περιοχές και κατά ένα μέρος οφείλονται στις κλιματικές μεταβολές (άνοδος της στάθμης της Θάλασσας). Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο και οι πολιτικές, οι κατευθύνσεις και διατάξεις των οποίων, σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με τη διαχείριση του παράκτιου χώρου.

Το τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται στη διαχείριση του παράκτιου χώρου στην Ελλάδα και παρουσιάζονται τα νομικά πλαίσια, οι διατάξεις των οποίων αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα στη διαχείριση του παράκτιου χώρου. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται εκτενής

αναφορά των βασικών χαρακτηριστικών και των στοιχείων υφιστάμενης κατάστασης καθώς και των κύριων προβλημάτων (συγκρούσεις χρήσεων γης) και πιέσεων που δέχεται και εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια επιτόπιας έρευνας η παράκτια ζώνη Λάρισα. Στο πέμπτο κεφάλαιο, και έχοντας ως βάση την ανάλυση και τις παρατηρήσεις που έγιναν στο 4^ο Κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι προτάσεις που δόθηκαν για κάθε διαχειριστική ενότητα της παράκτιας ζώνης.

Στο έκτο κεφάλαιο, αποτυπώνονται οι γενικές παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα όλων των κεφαλαίων της θεωρίας, της ανάλυσης και των προτάσεων. Το έβδομο κεφάλαιο αντιπροσωπεύει το παράρτημα του τεύχους όπου παρατίθενται στοιχεία της ανάλυσης καθώς και φωτογραφικό υλικό της περιοχής μελέτης, ενώ στο όγδοο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται σε αναλυτική μορφή η βιβλιογραφία και οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί, ότι η οριοθέτηση της περιοχής μελέτης και ο σχεδιασμός των χαρτών πραγματοποιήθηκε στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (ArcGis).

1. ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ ΧΩΡΟΣ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

Από ιστορική άποψη, η παράκτια ζώνη, υπήρξε τόπος ανάπτυξης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Ο παράκτιος χώρος έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς, λόγω της έκτασης, των φυσικών χαρακτηριστικών του αλλά και ιστορικών και οικονομικών συνθηκών, συγκεντρώνει ένα μεγάλο ποσοστό πληθυσμού, πλήθος φυσικών και παραγωγικών πόρων και δραστηριοτήτων, τις υποδομές θαλάσσιων μεταφορών και επικοινωνιών και σημαντικό μέρος λοιπών δικτύων υποδομής (Προς Μια Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική των Παράκτιων Ζωνών, 1999).

Η χρήση της θάλασσας, για τις μεταφορές και το εμπόριο και η διαθεσιμότητα άφθονων τροφίμων από εξαιρετικά παραγωγικά παράκτια ύδατα, ενθάρρυνε την εγκατάσταση των ανθρώπων στις παράκτιες περιοχές. Πολλές από τις παράκτιες κωμοπόλεις και πόλεις σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν έναν πολιτισμό και έναν τρόπο ζωής πολλών αιώνων.

Σε διεθνές επίπεδο, το 60% του πληθυσμού της γης έχει εγκατασταθεί, σε μια ζώνη που εκτείνεται σε βάθος 60 χιλιομέτρων από την ακτογραμμή, εκμεταλλευόμενο τις πολλές παραγωγικές της δυνατότητες, τις ηπιότερες κλιματολογικές συνθήκες και την ευκολία της επικοινωνίας. Η πληθυσμιακή αυτή αναλογία αναμένεται να αυξηθεί έως το 2020 σε ποσοστό άνω του 75% (Αποστολάκης, 2012). Αντίστοιχα, στην Ευρώπη ο μισός σχεδόν πληθυσμός της Ένωσης ζει κοντά στη θάλασσα, σε απόσταση μικρότερη ή ίση των 50 χιλιομέτρων με σκοπό τη διαχείριση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων που απορρέουν από τον παράκτιο χώρο οφείλοντας σε αυτόν ένα μεγάλο μέρος του οικονομικού πλούτου της Ευρωπαϊκής Ένωση (Παράκτιες Ζώνες μια προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 2001).

Στην Ελλάδα, που καλύπτει έκταση περίπου 132.100 τετραγωνικών χιλιομέτρων με το 20% αυτής να αντιστοιχεί στα περίπου 3.053 νησιά της. Το μήκος της ακτογραμμής ανέρχεται στις 15.000 (αντιστοιχεί στο 50%, περίπου της συνολικής ακτογραμμής της Μεσογείου) τετραγωνικά χιλιόμετρα, περίπου, το 40% της οποίας ανήκει στα νησιά, ενώ για κάθε 1 τετραγωνικό χιλιόμετρο αντιστοιχούν 113 μέτρα ακτής, όταν ο παγκόσμιος μέσος όρος δεν ξεπερνά τα 5μέτρα (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2012).

Στην Ελληνική παράκτια ζώνη, παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση μεγάλων αστικών κέντρων. Η ζώνη που βρίσκεται σε απόσταση μέχρι 50 χιλιόμετρα εσωτερικά της ακτογραμμής, φιλοξενεί το 85% του πληθυσμού, το 80% της βιομηχανίας, το 90% του τουρισμού, μεγάλο μέρος της γεωργίας και το σύνολο σχεδόν της αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας (Αποστολάκης, 2012). Η Ελληνική παράκτια ζώνη, έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο από οικονομική – αναπτυξιακή πλευρά όσο και από περιβαλλοντική – πολιτιστική αντίστοιχα. Είναι γεγονός, ότι σε παράκτια ζώνη, μήκους 1 – 2 χιλιομέτρων

(των παράκτιων δήμων) συγκεντρώνεται το 33% του συνολικού πληθυσμού (Σταματίου, 2003).

Οι παράκτιες ζώνες, εξακολουθούν να αποτελούν περιοχές μεγάλων δυνατοτήτων για τη σύγχρονη κοινωνία μας. Η παραγωγικότητα των παράκτιων λιμνοθαλασσών, των θέσεων εισροής που υφίστανται την επίδραση της παλίρροιας, των αλυκών και των εκβολών ποταμών παίζει σημαντικό ρόλο στην παραγωγή τροφίμων - μέσω της διατήρησης της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας - και στην προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας (Προς Μια Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική των Παράκτιων Ζωνών, 1999).

Επιπλέον, λόγω της συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης τριών βασικών στοιχείων της φύσης, (νερό, έδαφος και αέρα), ο παράκτιος χώρος φιλοξενεί πολλά οικοσυστήματα τα οποία χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγή και αποτελεί το ενδιαίτημα μεγάλου αριθμού ειδών πανίδας, η επιβίωση των οποίων, είναι πολύτιμη για την διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας. Οι περιοχές αυτές αποτελούν σημαντικό απόθεμα και για τις μελλοντικές γενιές (Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη φύση σε εκβολές ποταμών και παράκτιες ζώνες, 2011).

Ο παράκτιος χώρος, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, παρουσιάζει επίσης μεγάλη ιστορική και πολιτισμική ποικιλότητα σε αρχαιολογικούς και ιστορικούς τόπους και μνημεία αλλά και σε νεότερους οικισμούς. Το παραπάνω, αιτιολογείται από το γεγονός ότι η παράκτια ζώνη αποτελεί σημαντική περιοχή για την ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας, περιλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος των θαλάσσιων πόρων και διαθέτει πολύ υψηλή βιοποικιλότητα (European Environment Agency – Marine and Coastal Environment, 2010).

Ωστόσο, ο ρόλος των παράκτιων ζωνών είναι πολύ πιο ευρύς και ποικίλος. Στις παράκτιες ζώνες, επιτελείται επίσης ένα μεγάλο φάσμα λειτουργιών που σχετίζονται με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής, και εντός των οποίων ασκούνται διάφορες δραστηριότητες όπως είναι (Προς Μια Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική των Παράκτιων Ζωνών, 1999) :

- Η γεωργική παραγωγή στις παράκτιες πεδιάδες - που χρησιμοποιεί παράκτιους υδάτινους πόρους (από υδροφόρα στρώματα η από την αφαλάτωση).
- Η ανάπτυξη των αλιευτικών δραστηριοτήτων.
- Η εξορυκτική δραστηριότητα και παραγωγή ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ανανεώσιμες μορφές ενέργειας με βάση τον άνεμο και τα κύματα).
- Η ανάπτυξη του εμπορίου – διεθνή ύδατα (οι λιμένες και οι παράκτιοι δρόμοι μεταφοράς αποτελούν βασικά στοιχεία των παγκόσμιων συνδέσεων των μεταφορών).
- Η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Η δραστηριότητα στρατιωτικών επιχειρήσεων και ασκήσεων.

1.2 ENNOΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Ως προς την εννοιολογική προσέγγιση ο παράκτιος χώρος ή η παράκτια ζώνη αποτελεί ένα άκρως περιβαλλοντικά ευαίσθητο οικοσύστημα το οποίο συγκροτείται από τρία στοιχεία: α) τη θάλασσα, β) την ξηρά και γ) των αέρα. Σημαντικό μέρος του παράκτιου χώρου, αποτελεί και η ακτογραμμή η οποία ορίζεται ως ο χώρος στον οποίο αλληλεπιδρούν τα στοιχεία της θάλασσας, της ξηράς και του αέρα όπως αναφέρθηκαν προηγουμένως (Κοκκώσης κ.ά., 1999). Επιπλέον, στη διεθνή σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας η φυσική ακτογραμμή ορίζεται ως «η γραμμή της κατώτατης ρηχίας κατά μήκος της ακτής όπως αυτή φαίνεται στους ναυτικούς χάρτες μεγάλης κλίμακας που αναγνωρίζονται επίσημα από κάθε παράκτιο Κράτος».

Γενικότερα, ο παράκτιος χώρος μπορεί να θεωρηθεί ως η μεταβατική ζώνη μεταξύ του χερσαίου και του θαλάσσιου τμήματος, όπου στο μεταίχμιο βρίσκεται η ακτογραμμή μέσω της οποίας καθορίζεται το εύρος και η έκταση του παράκτιου χώρου. Λειτουργικά ορίζεται σαν τη ζώνη μεταβίβασης από την ξηρά στη θάλασσα, όπου η παραγωγή, η κατανάλωση και οι διεργασίες ανταλλαγής, έχουν τις υψηλότερες τιμές τους. (Αποστολάκης, 2012).

Ο όρος «παράκτια ζώνη», χρησιμοποιείται ευρύτατα στην διεθνή βιβλιογραφία με βάση την ορολογία που εμφανίστηκε στη νομοθεσία των ΗΠΑ το 1972 για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης. Η έκφραση «παράκτιος χώρος», χρησιμοποιείται επίσης συχνά, αν και με κάπως ευρύτερη γεωγραφική και περιβαλλοντική σημασία. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει και την παράκτια ζώνη (Κοκκώσης κ.ά., 1999).

Σύμφωνα με το άρθρο 2 από το Πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου, «ως παράκτια ζώνη ορίζεται η γεωμορφολογική περιοχή εκατέρωθεν της ακτογραμμής στην οποία η αλληλεπίδραση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος αποκτά τη μορφή πολύπλοκων συστημάτων οικολογικών στοιχείων και πόρων αποτελούμενων από βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες που συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν με τις ανθρώπινες κοινότητες και τις σχετικές κοινωνικό-οικονομικές δραστηριότητες».

Επιπλέον, η έννοια του παράκτιου χώρου ορίζεται από το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά (Σχέδιο ΚΥΑ). Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 2 του Ειδικού Πλαισίου, ως παράκτιος χώρος ή παράκτια περιοχή ορίζεται «ο γεωμορφολογικός χώρος εκατέρωθεν της ακτογραμμής, όπου εκδηλώνεται διαδραστικά η σχέση μεταξύ του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος, μέσω των σύνθετων οικολογικών συστημάτων που περιλαμβάνουν βιοτικές και αβιοτικές συνιστώσες». Πρόκειται, δηλαδή, για μεταβατική ζώνη μεταβλητού πλάτους που αποτελεί, ταυτόχρονα, ζωτικό χώρο ανθρώπινων κοινωνιών και κοινωνικό-οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο παράκτιος χώρος περιλαμβάνει και συγκροτείται από το θαλάσσιο και το χερσαίο τμήμα.

Ως θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου χαρακτηρίζεται «η ζώνη που εκτείνεται από την ακτογραμμή προς τη θάλασσα και μπορεί να φτάσει έως και το όριο των χωρικών

υδάτων». Πρόκειται για ζώνη όπου ασκούνται ανθρώπινες δραστηριότητες και χρήσεις θαλάσσης και βυθού, για ζωτικό χώρο ειδών θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, αλλά και για χώρο που γίνεται κάποιες φορές αποδέκτης ρύπανσης. Αντίστοιχα τα χερσαία τμήμα του παράκτιου χώρου ορίζεται ως η ζώνη που εκτείνεται από την ακτογραμμή προς την ενδοχώρα έως τον αμιγώς ηπειρωτικό χώρο. Το τμήμα αυτό μεταβάλλεται δυναμικά με το χρόνο και η έκτασή του καθορίζεται και/ή επηρεάζεται από τα ιδιαίτερα οικολογικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της περιοχής (διαβρώσεις, προσχώσεις, τεχνικά έργα κ.α.).

Παρά το γεγονός ότι οι έννοιες του παράκτιου χώρου και της παράκτιας ζώνης είναι αρχικά αυτονόητες, ο προσδιορισμός τους και η διαφοροποίηση τους δεν είναι εύκολη. Αυτό συμβαίνει γιατί πρόκειται για περιοχές που δεν έχουν ορισμένη γεωγραφική έκταση, έχουν χωρικές ιδιαιτερότητες και με την πάροδο του χρόνου επέρχονται σημαντικές μεταβολές σε αυτές εξαιτίας της δράσης τόσο των φυσικών διεργασιών όσο και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Δεν υπάρχει επομένως ένας ενιαίος ορισμός, αλλά αντίθετα εμφανίζεται ένας μεγάλος αριθμός διαφορετικών ορισμών, που ποικίλουν ανάλογα με την επιθυμητή προσέγγιση, τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν και τους στόχους των συγκεκριμένων προγραμμάτων. Λόγω όμως της ανάγκης για διαχείριση και σχεδιασμό των παράκτιων περιοχών, στην βιβλιογραφία και στον ερευνητικό χώρο γίνονται προσπάθειες με σκοπό τον ακριβή προσδιορισμό των εννοιών τους (Αποστολάκης, 2012).

1.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ

Οι παράκτιες περιοχές αποτελούν σημαντικό τόπο ανάπτυξης πολλών ανθρώπινων αλλά και οικονομικών δραστηριοτήτων και γενικά αποτελούν καθοριστικό παράγοντα στην ανάπτυξη της οικονομίας. Ταυτόχρονα αποτελούν τα πιο πολύπλοκα και κυρίως τα πιο ευάλωτα και ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα που η διαχείρισή τους παρουσιάζει αρκετά προβλήματα και δυσκολίες. Και αυτό γιατί, ο παράκτιος χώρος εντοπίζεται στην πιο ευαίσθητη περιβαλλοντικά ζώνη μεταξύ ξηράς και θάλασσας όπου ισχύουν διαφορετικές καταστάσεις και συνθήκες. Πιο συγκεκριμένα, στις ακτές πραγματοποιείται η συνάντηση του χερσαίου με το υδάτινο θαλάσσιο στοιχείο με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται. Υπάρχει επομένως μια ιδιαιτερότητα στις περιοχές αυτές, η οποία επιβάλλει και την ανάλογη αντιμετώπιση σε ότι αφορά τα ζητήματα προστασίας και ανάπτυξή τους (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010).

Το παράκτιο περιβάλλον, παρουσιάζει πολλές ιδιομορφίες, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η γεωμορφολογία, το εκτεταμένο μήκος των ακτών, η τουριστική ανάπτυξη, οι ανθρώπινες δραστηριότητες στον παράκτιο χώρο καθώς και η συγκέντρωση σημαντικών οικονομικών, κοινωνικών και πολεοδομικών λειτουργιών σε αυτό (Μανούρης κ.ά., 2005). Η συνύπαρξη μεταξύ των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με τα παράκτια οικοσυστήματα δημιουργεί σοβαρές συγκρούσεις μεταξύ του φυσικού περιβάλλοντος και της οικονομικής (και ανθρώπινης) ανάπτυξης. Η ολόένα και

αυξανόμενη συγκέντρωση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων έχει ως αποτέλεσμα, τη συνεχή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος στις παράκτιες περιοχές (Αγγελίδης & Οικονόμου, 2005).

Επιπλέον, η επέκταση των οικιστικών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων της σύγχρονης κοινωνίας πλησιέστερα στο παράκτιο και στο θαλάσσιο περιβάλλον, η ανεξέλεγκτη χρήση του ως αποδέκτη για τα βιολογικά και τα υγρά απόβλητα των αστικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων, αλλά και η αδιαφορία της σύγχρονης κοινωνίας να προφυλάξει το ευαίσθητο οικοσύστημα, τελικά οδηγεί στην αύξηση της ρύπανσης, στον περιορισμό της φέρουσας ικανότητάς του και στην υποβάθμισή του (Πεχλιβάνογλου, 2009). Σε αυτή τη φάση, σημαντικό μερίδιο στην υποβάθμιση του παράκτιου χώρου, έχουν τα τεχνικά έργα – έργα υποδομών (λιμάνια, αυτοκινητόδρομοι, γέφυρες, αεροδρόμια κ.α.) και οι διάφορων ειδών ανθρώπινες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στις παράκτιες ζώνες, οι οποίες δημιουργούν επιδράσεις και οχλήσεις στις παράκτιες περιοχές (Μανούρης κ.ά., 2005).

Το πλήθος των παραπάνω δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται στο παράκτιο χώρο, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα με κυριότερο την εμφάνιση έντονων και σοβαρών συγκρούσεων χρήσεων γης. Η σύγκρουση των χρήσεων γης αποτελεί τη σημαντικότερη αιτία για την υποβάθμιση του φυσικού αλλά και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Οι μέχρι σήμερα εξελίξεις συντείνουν στο γεγονός ότι, οι εντατικές και εκτατικές χρήσεις των παράκτιων περιοχών εμφανίζονται ολοένα και πιο πιεστικές κυρίως στις σύγχρονες παράκτιες πόλεις, εξαιτίας των αναγκών του πληθυσμού που διαμένει σ' αυτές, αλλά και λόγω της αλλαγής των καταναλωτικών συνηθειών των ατόμων (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010).

Όλα τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα την πρόκληση σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα κυριότερα των οποίων είναι (Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΟΔΠΖ, 2000) :

- Η μείωση των ενδιαιτημάτων, η οποία προκαλείται από την εντατική γεωργία και εκτατική κτηνοτροφία, από την αποψίλωση των δασωδών εκτάσεων από την ανάπτυξη του τουρισμού, από την άναρχη ανάπτυξη αστικών και ημιαστικών περιοχών.
- Η διάβρωση και η πρόσχωση των ακτών, μια φυσική διεργασία, η οποία αποκτά χαρακτηριστικά προβλήματος, κυρίως από έργα και παρεμβάσεις στην παράκτια ζώνη για τη χωροθέτηση υποδομών, χωρίς προηγούμενα να έχουν εκπονηθεί μελέτες για τη δυναμική των ακτών και την κατανόηση των δυναμικών διεργασιών που τις διέπουν.
- Η μόλυνση των υδάτινων πόρων και των υπόγειων υδροφόρων, που σε πολλές περιπτώσεις προέρχονται από την υπεράντληση και την ανορθολογική διαχείριση των υδατικών αποθεμάτων.

- Η μόλυνση των χερσαίων και υδάτινων πόρων ως αποτέλεσμα της διάχυσης της ρύπανσης από θαλάσσιες ή χερσαίες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των χώρων υγειονομικής ταφής προς την ακτογραμμή.
- Η καταστροφή ενδιαιτημάτων ως αποτέλεσμα ανεπαρκούς οικοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού ή αξιοποίησης των θαλασσών.
- Η απώλεια της βιολογικής ποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των αποθεμάτων των ιχθύων, τόσο των παράκτιων όσο και εκείνων της ανοικτής θαλάσσης, ως αποτέλεσμα της καταστροφής παράκτιων τόπων αναπαραγωγής.

Είναι φανερό ότι το μέγεθος των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στις παράκτιες περιοχές είναι σημαντικό. Επιπλέον, η έλλειψη συντονισμού των επιμέρους δραστηριοτήτων, οι μεμονωμένες αποφάσεις και η εκπόνηση ασυγχρόνιστων τομεακών προγραμμάτων, η έλλειψη στοιχείων καθώς και ειδικότερης γνώσης, σε ότι αφορά στη διαχείριση τέτοιων περιοχών, οδήγησαν στη μεγέθυνση των προβλημάτων των περιοχών αυτών.

1.4 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, οι παράκτιες ζώνες, θεωρούνται ως η μεταβατική ζώνη μεταξύ ξηράς και θάλασσας. Η έκταση της παράκτιας ζώνης ποικίλλει από περιοχή σε περιοχή ανάλογα με την αλληλεπίδραση των θαλάσσιων και χερσαίων διεργασιών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το χερσαίο πλάτος των παράκτιων ζωνών εκτείνεται μέχρι και 60 χιλιόμετρα από την ακτογραμμή. Η απόσταση των 60 χιλιομέτρων δεν έχει γενική ισχύ στην περίπτωση των νησιών και των νησιωτικών συμπλεγμάτων. Η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού και οικονομικών δραστηριοτήτων στις παράκτιες ζώνες υπογραμμίζει την αξία ορθολογικής διαχείρισής τους με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον (Δουκάκης, 2007).

Η αυξημένη χρήση των παράκτιων και των θαλάσσιων ζωνών, καθώς και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, των κινδύνων φυσικών καταστροφών και της διάβρωσης, ασκούν, επίσης, σημαντική πίεση στους παράκτιους και θαλάσσιους πόρους. Τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο. Οι πολλαπλές πιέσεις, όπως η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η υπερεκμετάλλευση των ιχθυαποθεμάτων, η κλιματική αλλαγή και οι φυσικές καταστροφές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα παράκτια οικοσυστήματα. Γενικότερα η κλιματική αλλαγή επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στο παράκτιο οικοσύστημα (European Commission – Integrated Coastal Zone Management, 2014) (ec.europa.eu/environment/iczm/state_coast, ανακτήθηκε στις 20-07-2014).

Ο αυξανόμενος ρυθμός θέρμανσης του πλανήτη κατά τον τελευταίο αιώνα δεν οφείλεται μόνο σε φυσικά αίτια αλλά και στην υποβάθμιση και ρύπανση του περιβάλλοντος. Η ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση, που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου θα οδηγήσει σε άνοδο της

παγκόσμιας επιφανειακής θερμοκρασίας από 1,7 °C έως 4,0 °C μέχρι το 2100 και σε μία μέση άνοδο της στάθμης της θάλασσας από 22 μέχρι 75 εκατοστά με διαφοροποιημένες, βέβαια, επιπτώσεις στις διάφορες περιοχές του πλανήτη. Σημαντικό μερίδιο, στην αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου, λαμβάνει το διοξείδιο του άνθρακα, όπου η καύση πετρελαιοειδών και γαιανθράκων οδηγεί στην αύξηση των επιπέδων των ατμοσφαιρικών συγκεντρώσεων του διοξειδίου του άνθρακα άρα και στη θέρμανση της γης. Εκτός από το διοξείδιο του άνθρακα, το φαινόμενο του θερμοκηπίου ενισχύεται από την αύξηση των εκπομπών και άλλων αερίων όπως το μεθάνιο, τα νιτρώδη οξείδια, οι χλωροφθοράνθρακες και το διοξείδιο του θείου (Δουκάκης, 2007).

Η θέρμανση του πλανήτη, αφορά τόσο την επιφάνεια της θάλασσας (με άμεση συνέπεια την ωκεάνια θερμική διαστολή και επομένως και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας) όσο και την επιφάνεια της γης και την ατμόσφαιρά της. Σε ότι αφορά το θαλάσσιο χώρο οι παράκτιες ζώνες και τα πλημμυρικά πεδία συγκαταλέγονται στις πλέον ευάλωτες περιοχές στην κλιματική αλλαγή επειδή είναι ευάλωτες στην άνοδο του επιπέδου της θάλασσας σε συνδυασμό με τους αυξημένους κινδύνους από καταιγίδες, έντονη βροχόπτωση και στιγμιαίες πλημμύρες που προκαλούν εκτεταμένες ζημιές σε δομημένες περιοχές και υποδομές (Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη φύση σε εκβολές ποταμών και παράκτιες ζώνες, 2011).

Η άνοδος της μέσης στάθμης της θάλασσας, αποτελεί μία από τις σοβαρότερες συνέπειες του φαινομένου του θερμοκηπίου και των ευρύτερων κλιματικών αλλαγών, προκαλώντας δραματικές αλλαγές στα θαλάσσια και χερσαία οικοσυστήματα, μέσω της μαζικής εξαφάνισης ειδών της χλωρίδας και της πανίδας, της επικίνδυνης εξάπλωσης τροπικών ασθενειών και πανδημιών καθώς και της ερημοποίησης μεγάλων εκτάσεων. Οι κυριότερες φυσικές επιπτώσεις στην παράκτια ζώνη, συνοψίζονται ως εξής (Δουκάκης, 2007):

- Αύξηση της συχνότητας κατάκλυσης και πλημμύρων από καταιγίδες.
- Επιταχυνόμενη παράκτια διάβρωση.
- Υφαλμύρωση παράκτιων υδροφορέων.
- Εισχώρηση θαλάσσιων υδάτων σε εκβολές ποταμών και ποτάμια συστήματα.
- Υποβάθμιση ή και εξαφάνιση παράκτιων υγροβιότοπων.

Εκτός από τις φυσικές επιπτώσεις στον παράκτιο χώρο, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας επιφέρει και σημαντικές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την διαχείριση και οργάνωση του παράκτιου χώρου (Αγγελίδης & Οικονόμου, 2005).

- Αυξανόμενος κίνδυνος πλημμύρων και ανθρώπινων απωλειών.
- Καταστροφή ή ζημιές σε παράκτιους οικισμούς, προστατευτικά έργα και άλλες υποδομές.
- Υποβάθμιση ανανεώσιμων φυσικών πόρων.
- Δυσχέρειες στον τουρισμό και τις μεταφορές.

- Κίνδυνος για παράκτια ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία.
- Υποβάθμιση της παράκτιας γεωργίας και της αλιείας λόγω υποβάθμισης της ποιότητας των εδαφών και των υδάτων αντίστοιχα.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η κλιματική αλλαγή θα πλήξει σοβαρά το φυσικό περιβάλλον και σχεδόν το σύνολο της κοινωνίας και της οικονομίας των παράκτιων ευρωπαϊκών χωρών. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της ευρωπαϊκής ένωσης οι χώρες της Μεσογείου την περίοδο 1998 – 2015 θα δαπανήσουν συνολικά 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ για την προστασία των ακτών από τις πλημμύρες και την διάβρωση (European Environment Agency – Marine and Coastal Environment, 2010). Στην επόμενη δεκαετία (2015 – 2030), η προστατευτική ικανότητα των κυματοθραυστών και των κρηπιδότοιχων θα μειωθεί, εξαιτίας της ανόδου της στάθμης της θάλασσας ενώ οι περίοδοι μειωμένης βροχόπτωσης στις λεκάνης απορροής των ποταμών, μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα μειωμένες παροχές απορροής γλυκού νερού και μεγαλύτερους ρυθμούς ιζηματοποίησης στις εκβολές των ποταμών. Το αποτέλεσμα είναι, η χαμηλή στάθμη του νερού στους ποταμούς κατά την περίοδο της καλοκαιρινής ξηρασίας να εμποδίσει επίσης ενδεχομένως την ναυσιπλοΐα προς ποτάμιους λιμένες – πλεύσιμοι ποταμούς όπως ο Ρήνος, ο Δούναβης κ.α. (Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη φύση σε εκβολές ποταμών και παράκτιες ζώνες, 2011).

1.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Είναι γεγονός ότι η σημασία και αξία του παράκτιου χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς συγκεντρώνει ένα μεγάλο ποσοστό πληθυσμού το οποίο σε διεθνές επίπεδο αγγίζει το 60%. Επιπλέον, εντός του παράκτιου χώρου συνυπάρχει, πλήθος φυσικών και παραγωγικών πόρων και δραστηριοτήτων, καθώς και υποδομές θαλάσσιων μεταφορών.

Ως προς την εννοιολογική προσέγγιση, ο παράκτιος χώρος ή η παράκτια ζώνη αποτελεί ένα άκρως περιβαλλοντικά ευαίσθητο οικοσύστημα το οποίο συγκροτείται από τρία στοιχεία: α) τη θάλασσα, β) την ξηρά και γ) των αέρα. Εντούτοις, ο προσδιορισμός της έννοιας του παράκτιου χώρου και της παράκτιας ζώνης δεν είναι αυτονόητος και αυτό γιατί, πρόκειται για περιοχές που δεν έχουν ορισμένη γεωγραφική έκταση αλλά έχουν, μόνο, χωρικές ιδιαιτερότητες και με την πάροδο του χρόνου επέρχονται σημαντικές μεταβολές σε αυτές, εξαιτίας της δράσης, τόσο των φυσικών διεργασιών όσο και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Οι παράκτιες ζώνες, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα καταστροφής των ενδιατημάτων καθώς και ρύπανση και εξάντληση των πόρων τους. Η αυξημένη χρήση των παράκτιων και των θαλάσσιων ζωνών, καθώς και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, των κινδύνων φυσικών καταστροφών και της διάβρωσης, ασκούν, επίσης, σημαντική πίεση στους παράκτιους και θαλάσσιους πόρους. Τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο, οι πολλαπλές πιέσεις όπως η υποβάθμιση των ενδιατημάτων, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η υπερεκμετάλλευση των ιχθυοποθεμάτων, η κλιματική

αλλαγή και οι φυσικές καταστροφές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα παράκτια οικοσυστήματα.

Για τους παραπάνω λόγους, θεωρείται απαραίτητη η συνολική και ορθολογική αντιμετώπιση, καθώς και ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων σε ευαίσθητες περιοχές, όπως οι παράκτιες. Επομένως, είναι ανάγκη να εφαρμοστούν, σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση, όλες οι εξειδικευμένες πολιτικές ολοκληρωμένης διαχείρισης του παράκτιου χώρου, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, οι οποίες πρέπει να δημιουργήσουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για την ορθολογική διαχείριση όλων των δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο σεβόμενες από μια μεριά

- Το φυσικό περιβάλλον και την ανάγκη προστασίας του και από την άλλη
- Την ανάγκη της διαβίωσης, της ενδιαίτησης της οικονομικής βιοτικής ανάπτυξης των μετακινήσεων και της αναψυχής

Έτσι, είναι απαραίτητη η προώθηση της ολοκληρωμένης και ισόρροπης ανάπτυξης του παράκτιου χώρου και της ορθολογικής διαχείρισης των πόρων με γνώμονα την αειφορία και τη βιωσιμότητα. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του, η ελαχιστοποίηση των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής καθώς και η προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολό του.

Ιδιαίτερο ρόλο, στην οργάνωση και τη διαχείριση του παράκτιο χώρου καλείται να διαδραματίσει και ο χωρικός σχεδιασμός, οποίος θα συντελέσει στην προστασία του των παράκτιων ζωνών, μέσω της οργάνωσης και ρύθμισης των χρήσεων γης στις παράκτιες περιοχές καθώς και της παροχής εξειδικευμένων κατευθύνσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη του παράκτιου χώρου. Επομένως, απαιτείται ολοκληρωμένη και συνεκτική διαχείριση ώστε να διασφαλιστεί η αειφόρος ανάπτυξη και η διατήρηση των παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων για τις μελλοντικές γενιές καθώς και να αποφευχθούν οι όποιες συγκρούσεις χρήσεων γης οι οποίες θα έχουν δυσάρεστα αποτελέσματα στο μέλλον των παράκτιων περιοχών.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

2.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η πολιτική για την προστασία και διαχείριση των ακτών, εντάσσεται στο ευρύ φάσμα της πολιτικής του περιβάλλοντος. Σε διεθνές επίπεδο, το δίκαιο για την προστασία του περιβάλλοντος άρχισε να αναπτύσσεται τη δεκαετία του 1970, ως απάντηση στα προβλήματα σοβαρής υποβάθμισης και ρύπανσης του περιβάλλοντος. Έτσι, το 1972 πραγματοποιήθηκε από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών στη Στοκχόλμη η Παγκόσμια Διάσκεψη για το περιβάλλον, το 1992 η Διάσκεψη για το περιβάλλον πραγματοποιήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο και το 2002 έλαβε χώρα η συνδιάσκεψη κορυφής για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ της Αφρικής (Καλλία – Αντωνίου, 2011).

Η πολιτική για τις ακτές και τη θάλασσα, σε διεθνές επίπεδο, ξεκινά ουσιαστικά από τα μέσα της δεκαετίας του 1970, όταν στο πλαίσιο του περιβαλλοντικού προγράμματος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) δημιουργείται το έτος 1975 στη Βαρκελώνη, το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης (ΜΣΔ) και το 1982 στο Μοντέγκο Μπέη της Τζαμάικα η σημαντικότερη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2012).

Διεθνής Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη ρύπανση – «Σύμβαση Βαρκελώνης»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι χώρες που περιβάλλουν την Μεσόγειο είναι συμπράττοντα μέρη της Σύμβασης αυτής, η οποία εφαρμόζεται μέσω του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης (Mediterranean Action Plan) και διαμορφώνει πολιτικές και στρατηγικές για την προστασία της βιοποικιλότητας και του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος. Η σύμβαση της Βαρκελώνης εντάσσεται στην κατηγορία των περιφερειακών συνεργασιών αποτελώντας σημαντική υπερεθνική πολιτική για τις ακτές και τη θάλασσα στον ευρωμεσογειακό χώρο (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010). Η σύμβαση υπογράφηκε το 1975 και τέθηκε σε ισχύ το 1978, μετά από πρωτοβουλία της UNEP (United Nations Environment Programme). Στα πλαίσια της Σύμβασης, 16 Μεσογειακά κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, υιοθέτησαν το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης (Mediterranean Action Plan - MAP), που είναι ιστορικά το πρώτο πρόγραμμα προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ακολούθως, το 1976 τα ίδια κράτη υιοθέτησαν τη Σύμβαση της Βαρκελώνης και τα 6 πρωτόκολλά της, τα οποία αποτελούν το νομικό πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης (United Nations Environment Programme Mediterranean Action Plan for the Barcelona Convention, 2014) (<http://www.unepmap.org/index.php?module=content2&catid=001001004>, ανακτήθηκε στις 23-07-2014):

- Πρωτόκολλο για την Αποφυγή της Ρύπανσης της Μεσογείου από Πλοία και Αεροσκάφη.
- Πρωτόκολλο που Αφορά τη Συνεργασία Κρατών Μελών για την Αποφυγή Ρύπανσης από Πλοία και την Αντιμετώπιση Επειγόντων Περιστατικών.
- Πρωτόκολλο για την Προστασία της Μεσογείου από Επίγειες Πηγές Ρύπανσης.
- Πρωτόκολλο το οποίο Αφορά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιολογική Ποικιλομορφία της Μεσογείου.
- Πρωτόκολλο για την Προστασία της Μεσογείου από την Εκμετάλλευση του Υπεδάφους της.
- Πρωτόκολλο για την Αποφυγή της Ρύπανσης από την Μεταφορά Επικίνδυνων Αποβλήτων.

Επιπλέον, σε αναγνώριση της σημασίας της κλιματικής αλλαγής για την περιοχή της Μεσογείου, το 2008 τα κράτη της Σύμβασης υπέγραψαν το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης της Μεσογείου, θέτοντας ως προτεραιότητα την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Η διακήρυξη του Μαρακές, που υιοθετήθηκε από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης τον Νοέμβριο του 2009, επισημαίνει την ανάγκη για άμεση δράση προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι σοβαρές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα οικοσυστήματα και στους πόρους (ΥΠΕΚΑ – Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων, 2014).

Στην Ελλάδα, οι Νόμοι 855/1978 (ΦΕΚ 235/Α/23-12-1978) και 1634/1986 (ΦΕΚ 104/Α/18-07-1986), επικυρώνουν τη Σύμβαση της Βαρκελώνης και όλα τα Πρωτόκολλά της, ενώ με το Ν. 3022/2002 (ΦΕΚ 144/Α/19-06-2002) κυρώθηκαν οι τροποποιήσεις της Σύμβασης. Σε εφαρμογή του Πρωτοκόλλου 4 της Σύμβασης «Περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου», στην Ελλάδα έχουν χαρακτηριστεί 9 περιοχές ως Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές (ΥΠΕΚΑ – Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων, 2014).

Αξίζει να αναφερθεί ότι με αφορμή την παραπάνω σύμβαση, συνάφθηκαν διάφορες υποπεριφερειακές συμβάσεις και συστάθηκαν διεθνείς επιτροπές από ομάδες γειτονικών παράκτιων κρατών με στόχο την προστασία των θαλάσσιων περιοχών και των ακτών της Μεσογείου. Μεταξύ αυτών, είναι και η «Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Ιονίου Πελάγους και των παράκτιων ζωνών του» που υπογράφηκε στη Ρώμη το 1979 και στην Ελλάδα κυρώθηκε με το Νόμο 1267/1982 (ΦΕΚ 85/Α/05-07-1982) (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010).

Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας

Η διεθνής σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), υπογράφηκε στο Μοντέγκο Μπέη της Τζαμάϊκα στις 10/12/1982, με θεματοφύλακα τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ενώ άρχισε να ισχύει από το Νοέμβριο του 1994. Η Σύμβαση κυρώθηκε από την Ελλάδα, με το Νόμο 2321/1995 (ΦΕΚ 136/Α/23-06-1995). Η Σύμβαση για το δίκαιο της θάλασσας, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θεσμικά

κείμενα, του περασμένου αιώνα, στο τομέα της διαχείρισης του θαλάσσιου χώρου και των ωκεανών, επιφέροντας σημαντικές καινοτομίες στο διεθνές δίκαιο των συνθηκών - συμβάσεων. Μέσω της Σύμβασης, γίνεται σαφές ότι ο πυθμένας της θάλασσας και ο πυθμένας των ωκεανών πέρα από τα όρια των εθνικών δικαιοδοσιών είναι η κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας της οποίας η χρήση και προστασία είναι δικαίωμα και ευθύνη όλων, αναγνωρίζοντας ότι όλα τα προβλήματα που αφορούν τον ωκεάνιο χώρο συσχετίζονται στενά και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως σύνολο (http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=26267&Itemid=31, ανακτήθηκε στις 23-07-2014).

Συνολικά η Συνθήκη αποτελείται από 320 άρθρα, 17 μέρη και δέκα (10) παραρτήματα τα οποία αναφέρονται σε διάφορα επιμέρους θέματα (επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας, άκρως μεταναστευτικά είδη, διατάξεις που διέπουν τις προκαταρκτικές έρευνες την εξερεύνηση και εκμετάλλευση, καταστατικό διεθνούς δικαστηρίου για το δίκαιο της θάλασσας κλπ). Επιπλέον, στο σύνολο της, καλύπτει τα εξής σημαντικά θέματα (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών – Σύμβαση ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, 2013):

- Όρια θαλάσσιων ζωνών (χωρικά ύδατα, παρακείμενη ζώνη, αποκλειστική οικονομική ζώνη, υφαλοκρηπίδα).
- Δικαιώματα ναυσιπλοΐας, συμπεριλαμβανομένων των στενών που χρησιμοποιούνται για διεθνή ναυσιπλοΐα.
- Ειρήνη και ασφάλεια στους ωκεανούς και στα πελάγη.
- Διατήρηση και διαχείριση ζώντων θαλάσσιων πόρων.
- Προστασία και συντήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Επιστημονική έρευνα.
- Δραστηριότητες στο θαλάσσιο πυθμένα πέρα από τα όρια των εθνικών δικαιοδοσιών.
- Διαδικασίες για διευθέτηση διαφωνιών ανάμεσα στα κράτη.

Ένα από τα πιο θεμελιώδη επιτεύγματα της Σύμβασης, είναι η συναίνεση για τα όρια μεταξύ χωρικών και διεθνών υδάτων, στα οποία όλα τα κράτη μπορούν να ασκούν ελεύθερα τη ναυσιπλοΐα. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του μέρους II (τμήμα 2: «Όρια της Χωρικής Θάλασσας»), αναφέρεται ότι κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το εύρος της χωρικής του θάλασσας. Το εύρος αυτό δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα δώδεκα (12) ναυτικά μίλια, μετρούμενα από τις γραμμές βάσης που καθορίζονται μέσω της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Κάθε Κράτος – Μέρος, εντός των χωρικών υδάτων του, έχει το δικαίωμα να επιβάλλει ελεύθερα οποιοδήποτε κανόνα δικαίου, να ρυθμίζει οποιαδήποτε χρήση και να εκμεταλλεύεται οποιονδήποτε πόρο, φυσικό και μη που βρίσκεται στην επικράτειά του. Κατ' αυτό το τρόπο και η Ελλάδα, σύμφωνα με το νόμο 2321/1995 (ΦΕΚ 136/Α/23-06-1995) ο οποίος αποτελεί τη κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, έχει το αναφαίρετο δικαίωμα κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 της κυρούμενης Συμβάσεως να επεκτείνει σε

οποιοδήποτε χρόνο το εύρος της χωρικής θάλασσας μέχρι αποστάσεως δώδεκα (12) ναυτικών μιλίων.

Σημαντικό άρθρο, για την οργάνωση του παράκτιου χώρου αποτελεί το άρθρο 5 του μέρους II σχετικά με τη φυσική ακτογραμμή όπου χαρακτηρίζεται η γραμμή της κατώτατης ρηχίας κατά μήκος της ακτής όπως αυτή φαίνεται στους ναυτικούς χάρτες μεγάλης κλίμακας που αναγνωρίζονται επίσημα από κάθε παράκτιο Κράτος. Επίσης, σημαντικά θεωρούνται τα άρθρα του Μέρους II: έξι (6) για τους ύφαλους, επτά (7) για τις ευθείες γραμμές βάσεως, οχτώ (8) για τα εσωτερικά ύδατα, εννέα (9) για τα στόμια και τις εκβολές των ποταμών, δέκα (10) για τους κόλπους, έντεκα (11) για τους λιμένες, δώδεκα (12) για τα αγκυροβόλια και δεκατρία (13) για τους σκοπέλους. Οι κατευθύνσεις των παραπάνω άρθρων, σχετίζονται άμεσα και έμμεσα με τη διαχείριση και οργάνωση του παράκτιου χώρου των Κρατών καθώς μεγάλο μέρος, των παραπάνω χρήσεων και καλύψεων, χωρικά εντοπίζεται στην παράκτια ζώνη.

Ο όρος της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης αποτελεί μία καινοτόμο αντίληψη, όπως εισάγεται στη Διεθνή Σύμβαση, που παρέχει στα παράκτια κράτη το δικαίωμα να εξερευνούν, να εκμεταλλεύονται, να διαχειρίζονται και να συντηρούν όλους τους πόρους - όπως ψάρια, πετρέλαιο και αέριο - που βρίσκονται στα ύδατα και στον πυθμένα των ωκεανών πάνω στην υφαλοκρηπίδα συνήθως σχεδόν μέχρι τα 200 ναυτικά μίλια από τις ακτές τους. Οι Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες έχουν υπάρξει ωφέλιμες σε πολλά παράκτια κράτη, αλλά με αυτά τα αποκλειστικά δικαιώματα ήλθαν ευθύνες και υποχρεώσεις (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών – Σύμβαση ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, 2013).

Η Σύμβαση επίσης, ενθαρρύνει τα παράκτια κράτη να κάνουν σωστή χρήση των αποθεμάτων ψαριών χωρίς υπεραλιεία, καθώς περίπου το 90% των περιοχών αλιείας υπάγεται στη δικαιοδοσία των παράκτιων κρατών. Την ίδια στιγμή, οι αποκλειστικές οικονομικές ζώνες διατηρούν ορισμένα σημαντικά δικαιώματα και ελευθερίες για άλλα κράτη, όπως τα δικαιώματα στη ναυσιπλοΐα και στις διελεύσεις υπεράνω και στο να τοποθετούν καλώδια και πετρελαιαγωγούς (Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών – Σύμβαση ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας, 2013). Επίσης είναι σαφές ότι ο καθορισμός της ΑΟΖ για κάθε παράκτιο κράτος – μέρος (συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας) χαρακτηρίζεται ως μείζονος σημασίας καθώς κατοχυρώνει σε μεγάλο βαθμό τα κυριαρχικά δικαιώματα κάθε κράτους στη θάλασσα προσδιορίζοντας με σαφή τρόπο τα όρια εντός των οποίων μια χώρα θα ασκήσει με επιτυχία το Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό της (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010).

Διεθνείς Συμβάσεις με έμμεση αναφορά στη διαχείριση των παράκτιων περιοχών

Οι διεθνείς συμβάσεις και πολιτικές που σχετίζονται έμμεσα με την προστασία και διαχείριση του παράκτιου χώρου παρουσιάζονται ως εξής (ΥΠΕΚΑ – Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων, 2014):

1. Σύμβαση Ραμσάρ για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπων, ιδίως ως υγροβιοτόπων.
2. Διεθνής Σύμβαση Βόννης για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας.
3. Διεθνής Σύμβαση Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης.
4. Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίμωσης στις χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρή ξηρασία και απερίμωση, ιδιαίτερα στην Αφρική.
5. Διεθνής Σύμβαση – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές.
6. Διεθνής Σύμβαση για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακά πλαίσια.
7. Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πετρέλαιο (OILPOL).
8. Διεθνής Σύμβαση του 1973 για την πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία, όπως τροποποιείται από το Πρωτόκολλο του 1978, σχετικά με περιστατικά ρύπανσης με επιβλαβείς ουσίες, (MARPOL 73/78).
9. Διεθνής Σύμβαση για την ετοιμότητα, συνεργασία και αντιμετώπιση της ρύπανσης της θάλασσας από πετρέλαιο (OPRC 90).
10. Διεθνής Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την προστασία και τη χρήση των διασυνοριακών υδάτων και των διεθνών λιμνών.
11. Διεθνής Σύμβαση για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

2.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η πολιτική για τη διαχείριση και τη προστασία του παράκτιου χώρου εντάσσεται στο ευρύ πλαίσιο της πολιτικής περιβάλλοντος. Η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική χρονολογείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Παρισίων του 1972, όπου οι ευρωπαίοι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων (μετά την πρώτη διάσκεψη του ΟΗΕ για το περιβάλλον) δήλωσαν την ανάγκη να πλαισιωθεί η οικονομική επέκταση από μια κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική, και ζήτησαν ένα πρόγραμμα δράσης (Καλλία – Αντωνίου, 2011).

2.2.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ (ΟΔΠΧ)

Από το 1973, το Συμβούλιο της Ευρώπης είχε συνάψει ψήφισμα (73/29) αναφορικά με την προστασία των παράκτιων περιοχών και της ακτογραμμής στην Ευρώπη. Υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και κατά τη διάσκεψη των Υπουργών Χωροταξίας το 1984 στο Τορεμολίνος της Ισπανίας υιοθετείται η Ευρωπαϊκή Χάρτα Χωροταξίας (και μαζί της ο όρος “Spatial Planning”) που αποτελεί το πρώτο ντοκουμέντο χωροταξίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με μεγάλη συμβολική και σημειωσιολογική

σημασία, αν και είναι ανίσχυρο από νομικής πλευράς (Μπεριάτος, 2001). Την ίδια περίοδο, το Συμβούλιο της Ευρώπης, υποστήριξε τις εργασίες για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, αναφορικά, με την προστασία των ακτών και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.

Στη δεκαετία του 1970 και πιο συγκεκριμένα μεταξύ των ετών 1973 – 1976 και 1977 έως το 1981 είχε ξεκινήσει το πρώτο περιβαλλοντικό πρόγραμμα εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο έδινε ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό και την οικολογική διαχείριση των παράκτιων περιοχών στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τα προηγούμενα, το 1981, στη Διάσκεψη των Παράκτιων Περιφερειών δημιουργήθηκε η Χάρτα των Ευρωπαϊκών Ακτών η οποία ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1982. Μέσω της χάρτας, υποστηρίζεται η ανάγκη για άμεση και ολοκληρωμένη χωροταξική οργάνωση των παράκτιων περιοχών (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).

Η Σύνοδος Κορυφής του ΟΗΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας το 1992, δημιούργησε σημαντικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη Ευρωπαϊκής Πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης των παράκτιων ζωνών – περιοχών. Έτσι, στο κεφάλαιο – άρθρο 17 της «Ατζέντας 21» υιοθετήθηκε η ανάγκη για ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Επιπλέον, στο κεφάλαιο 10 της «Ατζέντας 21» τονίζεται η ανάγκη για μια βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση του χώρου (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η έκδοση ψηφισμάτων από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 25 Φεβρουαρίου του 1992 (92/C 59/01) «για τη μελλοντική κοινοτική πολιτική σχετικά με την ευρωπαϊκή παράκτια ζώνη» και στις 6 Μαΐου του 1994 (94/C 135/02) σχετικά «με μια κοινοτική στρατηγική ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών». Στα εν λόγω ψηφίσματα, το Συμβούλιο αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και θέτει ως στόχο την υιοθέτηση των ψηφισμάτων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υποβολή προτάσεων και την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων στη διαχείριση των παράκτιων περιοχών της Ευρώπης (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).

Από το 1996 έως το 1999 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ξεκίνησε το πρόγραμμα επίδειξης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παραθαλάσσιων περιοχών, το οποίο προβλέπει την προώθηση μιας αειφόρου διαχείρισης των περιοχών αυτών μέσω συνεργασίας και ολοκληρωμένου σχεδιασμού με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων, στο εκάστοτε πρόσφορο χωρικό επίπεδο. Το πρόγραμμα αυτό, αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στο χώρο σε κοινοτικό επίπεδο καθώς και για την ανάπτυξη συστάσεων προς την κατεύθυνση μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παραθαλάσσιων και

παράκτιων περιοχών (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).

Το 2000, έχοντας ως βάση τα αποτελέσματα από το πρόγραμμα επίδειξης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παραθαλάσσιων περιοχών, η Επιτροπή, εξέδωσε δύο έγγραφα (ντοκουμέντα) (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014):

- Το πρώτο έγγραφο αφορά ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με θέμα «*Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Ζωνών: Μία Στρατηγική για την Ευρώπη*» (“Integrated Coastal Zone Management: A Strategy for Europe”) (COM/2000/547, 17 Σεπτεμβρίου 2000) και
- Το δεύτερο έγγραφο αφορά πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών στην Ευρώπη (COM/2000/545, 8 Σεπτεμβρίου 2000)

Τελικά, στις 30 Μαΐου 2002, που αποτελεί ημερομηνία σταθμός στην εξέλιξη της ΟΔΠΖ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών υιοθετεί και εγκρίνει την Κοινοτική Σύσταση 2002/413/ΕΚ (αποτελεί το δεύτερο έγγραφο) για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (Integrated Coastal Zone Management in Europe) που καθόριζε τα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης των ακτών των Κρατών Μελών (Μουρμούρη, 2010). Βέβαια, προϋπήρχαν ήδη από τα προηγούμενα χρόνια σημαντικά νομικά εργαλεία, που θέσπισε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όπως η Οδηγία 1979/409/ΕΟΚ για την προστασία των πτηνών, η Οδηγία 1992/43/ΕΟΚ για τα οικολογικά ενδιαφέροντα και το δίκτυο Natura 2000, η Οδηγία 2000/60/ΕΕ για τα ύδατα που επιβάλλουν σημαντικές περιοριστικές διαδικασίες. Επίσης η Οδηγία 1985/337/ΕΟΚ και ιδιαίτερα η Οδηγία 2001/42/ΕΕ για την στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση, επιβάλλουν διαδικασίες ελέγχου της ανάπτυξης, η εφαρμογή των οποίων έμμεσα ή άμεσα προωθεί μια βιώσιμη ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης (Χατζημπίρος & Παναγιωτίδης, 2007).

Η απόφαση αριθμ. 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22^{ης} Ιουλίου 2002 «για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον», επιβεβαιώνει την ανάγκη για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών. Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 3.10 της παρούσας απόφασης αναφέρεται ότι πρέπει άμεσα να προαχθούν οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τον αειφόρο χωροταξικό σχεδιασμό, που θα λαμβάνουν υπόψη τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες με ιδιαίτερη έμφαση στο πρόγραμμα ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών. Ενώ στο άρθρο 6.2 γίνεται αναφορά στη προώθηση της βιώσιμης χρήσης των θαλασσών και της διατήρησης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων βυθών, των εκβολών ποταμών και των ακτών, με ιδιαίτερη προσοχή στους τόπους μεγάλης αξίας από πλευράς βιοποικιλότητας, μέσω της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων περιοχών (<http://eur->

lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002D1600&from=EN., ανακτήθηκε στις 16-08-2014).

Τον Οκτώβριο του 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την οικεία θεματική στρατηγική για την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης πρότασης οδηγίας για τη θαλάσσια στρατηγική. Προτείνοντας ένα νομοθετικό πλαίσιο για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος η θεματική στρατηγική ενισχύει τις υφιστάμενες κοινοτικές πολιτικές και νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν το χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης, στηρίζοντας την εφαρμογή της ολοκληρωμένης διαχείρισης παράκτιων ζωνών (Αξιολόγηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών στην Ευρώπη, 2007).

Η σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΟΔΠΖ καλούσε τα παράκτια κράτη μέλη να υποβάλουν στην Επιτροπή εκθέσεις για την πορεία υλοποίησης της σύστασης και, ειδικότερα, όσον αφορά τη χάραξη εθνικής στρατηγικής για την προαγωγή της ΟΔΠΖ. Οι εκθέσεις έπρεπε να είχαν υποβληθεί μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου 2006 (Μουρμούρη, 2010).

Σύσταση του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβούλιου σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών

Η Σύσταση υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες στις 30 Μαΐου 2002 (2002/413/EK). Μέσω της Σύστασης της ΕΕ για την ΟΔΠΖ απευθύνεται ουσιαστικά μια «έκκληση» προς τα Κράτη Μέλη, για την υιοθέτηση μιας στρατηγικής προσέγγισης όσον αφορά τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, προκειμένου να επιτευχθεί αειφόρος ανάπτυξη. Ένα βασικό επίτευγμα της Σύστασης για την ΟΔΠΖ υπήρξε η κωδικοποίηση μιας ενιαίας δέσμης αρχών που διέπουν το σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Σύμφωνα με αυτήν, καθορίζονται οκτώ αρχές (Κεφάλαιο II) οι οποίες οριοθετούν τα βασικά χαρακτηριστικά της ΟΔΠΖ. Βάσει των αρχών αυτών, καλούνται τα παράκτια κράτη μέλη να χαράξουν εθνικές στρατηγικές εφαρμογής της ΟΔΠΖ. Εντούτοις, λόγω της διασυνοριακής φύσης που χαρακτηρίζει τις παράκτιες περιοχές, όπου μπορεί να παρεμβάλλονται για ένα ζήτημα περισσότερα του ενός Κράτη, είναι αναγκαία η συνεργασία και ο συντονισμός με τις γειτονικές χώρες, στα πλαίσια της διαχείρισης και οργάνωσης των περιφερειακών θαλασσών (Μεσόγειος, Βαλτική κ.α.) (Πρίνος, 2005).

Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου

Η σύμβαση για την προστασία του θαλασσιού περιβάλλοντος και των παρακτίων περιοχών της Μεσογείου, γνωστή και ως «Σύμβαση της Βαρκελώνης» συνήφθει αρχικά στη Βαρκελώνη στις 16 Φεβρουαρίου 1976 και τροποποιήθηκε στις 10 Ιουνίου 1995. Η Σύμβαση άρχισε να ισχύει στις 9 Ιουλίου 2004. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης, όπως εξάλλου και όλα τα παράκτια μεσογειακά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως και η Ελλάδα). Σύμφωνα με το άρθρο 4

παράγραφος 3 της τροποποιημένης Σύμβασης, τα μέρη υποχρεούνται να προάγουν την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των περιοχών οικολογικού και αισθητικού ενδιαφέροντος και τη λελογισμένη χρήση των φυσικών πόρων (European Commission – Coastal Zone Policy, 2014).

Το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών εγκρίθηκε στη Μαδρίτη στις 21 Ιανουαρίου 2008 εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, από την απόφαση του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2008 (2009/89/ΕΚ, ΕΕ L34, της 4^{ης} Φεβρουαρίου 2009). Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι μέρη της σύμβασης της Βαρκελώνης υπέγραψαν το Πρωτόκολλο, με εξαίρεση την Κύπρο (European Commission – Coastal Zone Policy, 2014).

Το Πρωτόκολλο αποτελεί ένα καινοτομικό και πρωτοποριακό, μοναδικό, θεσμικό εργαλείο σε ολόκληρη τη διεθνή και ευρωπαϊκή κοινότητα μιας και δεν υπάρχει προηγούμενο σε περιφερειακό επίπεδο. Η Ελλάδα αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος στο Πρωτόκολλο για την ΟΔΠΖ το οποίο έχει υπογράψει στις 21 Ιανουαρίου 2008 στη Μαδρίτη της Ισπανίας αλλά μέχρι και σήμερα δεν το έχει επικυρώσει (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010). Αξίζει να αναφερθεί ότι, μέχρι σήμερα από τα 16 Συμβαλλόμενα μέρη έχουν επικυρώσει το Πρωτόκολλο τα δέκα (10). Επιπλέον μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί 15 προγράμματα διαχείρισης παράκτιων περιοχών (βλέπε, εικόνα 1), 2 βρίσκονται σε εξέλιξη ενώ σχεδιάζεται η ένταξη πρόγραμμα για ακόμη μια περιοχή (The Coastal Management Centre, 2013).

Εικόνα 1: Προγράμματα διαχείρισης ακτών σε συγκεκριμένες παράκτιες περιοχές της Μεσογείου

Πηγή: The Coastal Management Centre, 2013 (www.pap-thecoastcentre.org)

Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό»

Στις 12 Μαρτίου 2013 η Επιτροπή ενέκρινε την πρόταση οδηγίας Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (2013/С 356/18) για τη θέσπιση πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Ωστόσο, στις 23 Ιουλίου 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο ενέκρινε και θέσπισε την Οδηγία 2014/89/ΕΕ για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό η οποία αναρτήθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 28-8-2014 (L 257/135). Βέβαια, σύμφωνα με τον τίτλο η οδηγία αναφέρεται μόνο στο θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό χωρίς να περιλαμβάνει το όρο «Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών» όπως ήταν ο τίτλος στην πρόταση που είχε προηγηθεί το 2013. Η νέα οδηγία περιλαμβάνει τέσσερα (4) κεφάλαια και 17 άρθρα καθώς και ένα παράρτημα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Θαλάσσια Πολιτική, 2014) (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime_spatial_planning/index_el.htm, ανακτήθηκε στις 18-08-2014).

Σύμφωνα με την οδηγία, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός μπορεί να διαδραματίσει πολύ χρήσιμο ρόλο στον καθορισμό των προσανατολισμών που σχετίζονται με τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στη θάλασσα, τη διατήρηση του περιβάλλοντος διαβίωσης, την ευαισθησία των παράκτιων οικοσυστημάτων, τη διάβρωση, καθώς και κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες. Επιπλέον, ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, αποσκοπεί στην ενσωμάτωση της θαλάσσιας διάστασης μερικών παράκτιων χρήσεων ή δραστηριοτήτων και των επιπτώσεών τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Θαλάσσια Πολιτική, 2014).

2.2.2 ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΕ ΕΜΜΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ

Οι οδηγίες και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν έμμεση αναφορά, μέσω των κατευθύνσεων τους, στη διαχείριση του παράκτιου χώρου παρουσιάζονται στο πίνακα 2.1.

Πίνακας 2.1: Κωδικοποίηση Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών

α/α	Οδηγία	Θέμα	Κύρωση/Εναρμόνιση από Ελλάδα
1	2014/89/ΕΕ	Θέσπιση πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό	–
2	2014/52/ΕΕ	Τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον	–
3	2006/7/ΕΚ	Διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ	ΚΥΑ 8600/416/Ε103 (ΦΕΚ 356/Β/26-02-2009)

α/α	Οδηγία	Θέμα	Κύρωση/Εναρμόνιση από Ελλάδα
4	2001/42/ΕΚ	Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων	ΚΥΑ 107017 (ΦΕΚ 1225/Β/15-09-2006)
5	2008/99/ΕΚ	Προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου	Νόμος 4042/2012 (ΦΕΚ 42/Α/13-02-2012)
6	2004/35/ΕΚ	Περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς, που τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/21/ΕΚ σχετικά με την διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας	ΠΔ 148/2009 (ΦΕΚ 190/Α/29-09-2009) τροποποίηση από ΥΑ 48416/2037/Ε 103/2011, (ΦΕΚ 2516 /Β/07-11-2011)
7	79/409/ΕΟΚ	Περί της διατήρησης των άγριων πτηνών	ΚΥΑ 414885/85 (ΦΕΚ 757/Β/29-11-1985, ΚΥΑ Αριθμ. 37338 /1807 /Ε.103 (ΦΕΚ 1495/Β/06-09-2010) και ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/17-2-2012 (ΦΕΚ 415/Β/ 23-2-2012)
8	92/43/ΕΟΚ	Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας	ΚΥΑ 33318/3028/1998(ΦΕΚ 1289 /Β/1998),τροποποιήθηκε: ΚΥΑ 148 49/853 /Ε103/4-4-2008 (ΦΕΚ 645 /Β/11-04-08)
9	2007/60/ΕΚ	Αξιολόγηση και την διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας	ΚΥΑ 31822/1542/Ε103 (ΦΕΚ 1108 /Β/21-07-2010)
10	2006/11/ΕΚ	Προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τις επικίνδυνες ουσίες	ΠΔ 83/2010 (ΦΕΚ/128Β/10-08-2010)
11	2008/56/ΕΚ	Περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον	Νόμος 3983/2011 (ΦΕΚ 144/Α/17-06-2011)
12	2002/84/ΕΚ	Λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2007/71/ΕΚ	ΥΑ 3418/07/02 (ΦΕΚ712/Β/11-6-02) και την ΚΥΑ 8111/41/09 (ΦΕΚ 412Β/06-03-2009)
13	2000/160/ΕΚ	Οδηγία πλαίσιο για τα νερά	Νόμος 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/09-12-2003) και ΠΔ 51/2007 (ΦΕΚ 54/Α/08-03-2007)

Πηγή: ΥΠΕΚΑ, 2014, Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>

2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σε διεθνές επίπεδο, μέχρι σήμερα, δεν έχει θεσπιστεί ένα πλαίσιο που να αναφέρεται εξ' ολοκλήρου στην οργάνωση και διαχείριση του παράκτιου χώρου. Οι σχετικές διεθνείς και περιφερειακές συμβάσεις, όπου μέσω των διατάξεων τους, ρυθμίζουν σημαντικά ζητήματα στην οργάνωση και διαχείριση των παράκτιων περιοχών είναι η Διεθνής Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) και η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία της Μεσογείου από την ρύπανση. Το δίκαιο, για τη διαχείριση του παράκτιου χώρου, διεθνώς, εντάσσεται στο ευρύ πλαίσιο του δικαίου περιβάλλοντος. Όπως είναι φυσικό, η προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται συλλογικά από όλα τα Κράτη με σκοπό τον περιορισμό των

επιπτώσεων προς το περιβάλλον (και κατ' επέκταση και στις παράκτιες περιοχές) που προέρχονται κυρίως από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

Η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου διεθνούς πλαισίου για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών θα ωφελούσε σημαντικά, στην επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που ανακύπτουν συνεχώς. Εντούτοις, όμως, το δίκαιο του περιβάλλοντος δε περιορίζεται σε κάθε κράτος ξεχωριστά καθώς η μη εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων από ένα κράτος ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο τη συνολική αποτελεσματικότητα αυτού. Είναι γεγονός, ότι πολλές διεθνείς συμβάσεις δεν επικυρώνονται από αρκετές χώρες ενώ κάποιες άλλες τις επικυρώνουν στο δίκαιό τους μετά από αρκετά έτη. Είναι επομένως αναγκαίο, να ενισχυθεί η διαδικασία επικύρωσης και εφαρμογής των διεθνών συμβάσεων γιατί η αποτελεσματικότητα τους θα εξαρτηθεί τελικά από την εφαρμογή τους σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Το Μάιο του 2002, μετά από 29 έτη συνεχόμενων πολιτικών για τη διαχείριση των παράκτιων περιοχών, προέκυψε η Σύσταση για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) των Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω Σύσταση, είχε θετικό αντίκτυπο όσον αφορά την προώθηση ενός σφαιρικότερου χωρικού σχεδιασμού και μιας πιο ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών στην Ευρώπη.

Η μέχρι σήμερα πολιτική, στην Ευρώπη, για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων περιοχών βασίζεται κατά κύριο λόγο στη Σύσταση για τη ΟΔΠΖ, στο Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης, στις υφιστάμενες τομεακές πολιτικές και τη κοινοτική νομοθεσία, μέσα από τις οδηγίες, οι οποίες επηρεάζουν τις παράκτιες ζώνες και τη διαχείρισή τους με διάφορους τρόπους. Ορισμένες πολιτικές έχουν πραγματικές ή ενδεχόμενες θετικές επιδράσεις στο περιβάλλον των ακτών και ένας σημαντικός αριθμός είτε αντιτίθενται στους στόχους της ολοκληρωμένης διαχείρισής τους, είτε δεν εκμεταλλεύονται στο έπακρο τις δυνατότητές τους για παροχή υποστήριξης στην ΟΔΠΖ. Βασικό επίτευγμα της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι η κωδικοποίηση ενιαίας δέσμης αρχών που πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών, οι οποίες πρέπει να εφαρμόζονται κατά τη χάραξη εθνικών στρατηγικών και το σχεδιασμό των μέτρων, διασφαλίζοντας τη συνοχή των νομικών μέσων και των διοικητικών στόχων.

Ωστόσο, η Σύσταση ΟΔΠΖ, παραμένει ένας συμβουλευτικός μηχανισμός, που δεν έχει καμία νομική ισχύ και δεν είναι, ως εκ τούτου, δεσμευτικός για τα κράτη μέλη. Το παραπάνω, διαφαίνεται από το γεγονός ότι κατά την υποβολή εκθέσεων για την πορεία υλοποίησης της Σύστασης από τα 20 παράκτια κράτη – μέλη της ΕΕ, 14 διαβίβασαν επίσημες εκθέσεις στην Επιτροπή (Αξιολόγηση Σύστασης ΟΔΠΖ, 2007). Η επιλογή της σύστασης έχει επικριθεί κυρίως γιατί η εφαρμογή της εξαρτάται από την πολιτική βούληση που διαμορφώνεται στα κράτη μέλη. Επιπλέον, εκτός από την πρόσφατα εκδοθείσα οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, κρίνεται απαραίτητη η

θέσπιση οδηγίας για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό τη διαχείριση της ενδιάμεσης ζώνης μεταξύ ξηράς και θάλασσας καθώς και την προστασία των πολύτιμων κι ευάλωτων παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων αλλά και της πιο άμεσης εναρμόνισης στο εθνικό δίκαιο των Κρατών – Μελών.

Επιπλέον, το Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης, θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη Μεσόγειο και ειδικότερα για την προστασία και ορθολογική διαχείριση των πιο ευαίσθητων περιοχών της, που είναι οι παράκτιες ζώνες, θεωρώντας ως επιτακτική ανάγκη την άμεση προστασία της πιο ευαίσθητης ζώνης γης που ξεκινά από τη γραμμή χειμέριου κύματος, στις εκτός σχεδίου περιοχές, με αποφυγή δημιουργίας κατασκευών και οικοδόμησης.

3. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η χώρα μας, με μήκος ακτών 15.000 χιλιομέτρων (7300 χιλιόμετρα ανήκουν στην ηπειρωτική χώρα και τα 7700 χιλιόμετρα στο νησιωτικό χώρο) παρουσιάζει την μεγαλύτερη παγκοσμίως, μετά τη Νορβηγία, αναλογία μήκους ακτών ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο γης. Οι ακτές, επομένως, καθώς και ο αιγιαλός και η παραλία αποτελούν έναν εξαιρετικής σημασίας εθνικό πόρο και ένα σημαντικό συγκριτικό εθνικό πλεονέκτημα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (Παπαπετρόπουλος, 2009).

Στην Παράκτια ζώνη παρουσιάζονται επικαλύψεις μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων (πχ βιομηχανία, αλιεία, τουρισμός κλπ.) ενώ η συνύπαρξη σημαντικών παράκτιων οικοσυστημάτων και ανθρώπινων δραστηριοτήτων δημιουργεί μια σειρά από συγκρούσεις μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος. Ελληνικά παράκτια οικοσυστήματα όπως οι υγρότοποι, τα δέλτα και οι εκβολές των ποταμών, τα αλμυρά έλη, τα ρηγά νερά, οι λιμνοθάλασσες και οι θαμνώνες αποτελούν τα πιο παραγωγικά από οικολογικής απόψεως οικοσυστήματα και το ενδιαίτημα μεγάλης ποικιλίας ειδών πουλιών, θηλαστικών και θαλάσσιων ειδών, η επιβίωση των οποίων είναι πολύτιμη για τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας και προστατεύεται από διεθνείς συμβάσεις (Αγγελίδης & Οικονόμου, 2005).

3.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ

Στην πορεία του χρόνου έχουν εγκριθεί, σε διάφορες χρονικές περιόδους, νομικές ρυθμίσεις χωρικού χαρακτήρα, οι οποίες αφορούν την χωρική οργάνωση των παράκτιων περιοχών. Οι ρυθμίσεις αυτές, μπορούν να καταταχθούν σε τρεις ενότητες: Στην πρώτη ενότητα ανήκει η λεγόμενη νομοθεσία περί αιγιαλού και παραλίας, στη δεύτερη η νομοθεσία ενισχυμένης προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, δηλαδή οι κατά καιρούς εγκριθείσες και ισχύουσες για τις προστατευόμενες περιοχές ρυθμίσεις και τέλος, στην τρίτη ενότητα ανήκει η χωροταξική και πολεοδομική νομοθεσία (νόμος

3937/2011). Η νομοθεσία περί αιγιαλού και παραλίας αφορά μια περιορισμένη έκταση του παράκτιου χώρου, ενώ οι υπόλοιπες αναφέρονται σε ευρύτερες χωρικές ενότητες, μέρος των οποίων αποτελούν συχνά παράκτιες περιοχές (Χαϊνταρλής, 2014).

Ειδική νομοθεσία υπάρχει προς το παρόν μόνο για ένα τμήμα της παράκτιας ζώνης και συγκεκριμένα για τον αιγιαλό και την παραλία. Πολλές όμως αποσπασματικές ρυθμίσεις έχουν υιοθετηθεί προσεγγίζοντας διάφορα θέματα, όπως της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, των υδάτων, της χλωρίδας και της πανίδας, της δόμησης, του χωροταξικού σχεδιασμού κλπ. Και οι γενικοί όμως περιβαλλοντικοί νόμοι λαμβάνουν μέριμνα για τις παράκτιες περιοχές και τα οικοσυστήματα τα οποία θεωρούν ιδιαίτερα ευαίσθητα, ώστε να χρειάζονται προστασία. Τα οικοσυστήματα των ακτών προστατεύονται επίσης ευθέως από το άρθρο 24 του Συντάγματος, ως ουσιώδη στοιχεία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος (Αποστολάκης, 2012).

Νομοθεσία περί Αιγιαλού και Παραλίας

Το πρώτο νομοθετικό κείμενο που οι διατάξεις του διαχειρίζονται τον αιγιαλό και την παραλία, θεσπίστηκε το 1940 με τον Αναγκαστικό Νόμο 2344/1940, «περί αιγιαλού και παραλίας» (ΦΕΚ 154/Α/1940). Σκοπός του ΑΝ 2344/1940, ήταν η διασφάλιση του κοινόχρηστου χαρακτήρα των ζωνών του αιγιαλού και της παραλίας, με έντονη παράλληλα την επιδίωξη διαχείρισης των συγκεκριμένων ζωνών κατά τρόπο εθνικά ασφαλή (Χαϊνταρλής, 2014).

Ο ΑΝ 2344/1940, ίσχυσε συνολικά για 60 έτη ,μέχρι το 2001, όπου θεσπίστηκε ο Νόμος 2971/2001, «Αιγιαλός, Παραλία και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 285/Α/19-12-2001). Ο Νόμος 2971/2001, αποτελείται συνολικά από 37 άρθρα. Στο άρθρο 1, αναφέρονται οι ορισμοί για τον Αιγιαλό, την Παραλία και τον Παλαιό Αιγιαλό. Ως Αιγιαλός, ορίζεται «η ζώνη της ξηράς, που βρέχεται από τη θάλασσα από τις μεγαλύτερες και συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων της». Ως Παραλία, ορίζεται «η ζώνη ξηράς που προστίθεται στον αιγιαλό, καθορίζεται δε σε πλάτος μέχρι και πενήντα (50) μέτρα από την οριογραμμή του αιγιαλού, προς εξυπηρέτηση της επικοινωνίας της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα. Ενώ ως Παλαιός αιγιαλός, ορίζεται «η ζώνη της ξηράς, που προέκυψε από τη μετακίνηση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα, οφείλεται σε φυσικές προσχώσεις ή τεχνικά έργα και προσδιορίζεται από τη νέα γραμμή αιγιαλού και το όριο του παλαιότερα υφιστάμενου αιγιαλού».

Σε ότι αφορά τα τεχνικά ζητήματα χάραξης του αιγιαλού και της παραλίας, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 7, η οριογραμμή του αιγιαλού χαράσσεται ως πολυγωνική γραμμή πλησιέστερη στην πραγματική φυσική γραμμή και απεικονίζεται με ερυθρό χρώμα (κόκκινο), η οριογραμμή της παραλίας απεικονίζεται με κίτρινο χρώμα, η οριογραμμή του παλαιού αιγιαλού απεικονίζεται με κυανό χρώμα (γαλάζιο). Επίσης, η χάραξη γίνεται σε κτηματογραφικό διάγραμμα, με κλίμακα τουλάχιστον 1:1000, ενώ το διάγραμμα αναφέρεται σε μήκος ακτής τουλάχιστον πεντακοσίων μέτρων (500) ή περισσότερων, εφόσον το τμήμα που απομένει μέχρι το επόμενο καθορισμένο τμήμα δεν υπερβαίνει τα 200 μέτρα.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι τον Αύγουστο του 2014 ψηφίστηκε στη Βουλή ο Νόμος 4281/2014 «*Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις*», (ΦΕΚ 160/Α/8-08-2014), όπου στο άρθρο 11 αναφέρονται διατάξεις για την χάραξη του αιγιαλού και της Παραλίας, τροποποιώντας συγκεκριμένα άρθρα του Νόμου 2971/2001. Μέσω του Νόμου 4281/2014, προωθείται μέσα σε διάστημα 18 μηνών η χάραξη και ο καθορισμός του αιγιαλού στις ελληνικές ακτές. Ο καθορισμός του αιγιαλού θα γίνει στους ορθοφωτοχάρτες του κτηματολογίου σε κλίμακα τουλάχιστον 1:1000 από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και στη συνέχεια θα διαβιβαστούν στις Κτηματικές Υπηρεσίες, οι οποίες υποχρεούνται διαγράψουν την προκαταρκτική οριογραμμή αιγιαλού στις περιοχές που υφίσταται εγκεκριμένη οριογραμμή αιγιαλού και να αποτυπώσουν την τελευταία ως οριστική αποτυπώνοντας ταυτόχρονα και τις εγκεκριμένες οριογραμμές παραλίας και παλαιού αιγιαλού.

Χωροταξική και πολεοδομική Νομοθεσία για τον παράκτιο χώρο

Στην συγκεκριμένη κατηγορία, εντάσσονται οι νόμοι 1337/1983, 2508/1997 και 2742/1999. Ο νόμος 1337/1983, «*περί επέκτασης των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις*» (ΦΕΚ 33/Α/04-03-1983) περιέλαβε και διατάξεις που αφορούσαν την προστασία του περιβάλλοντος στον εξωαστικό χώρο και την ύπαιθρο χώρο με τη θέσπιση των Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) (άρθρο 29) και τη ζώνη των 500 μέτρων με σκοπό την προστασία των ακτών και την προσπέλαση σε αυτές (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Νόμου 1337/1983, απαγορεύονται οι περιφράξεις εντός ζώνης 500 μέτρων από τον αιγιαλό, σε περιοχές εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων ή οικισμών, προϋφιστάμενων του 1923. Κατ' εξαίρεση, περιφράξεις επιτρέπονται σε περίπτωση που είναι αναγκαίες για την προστασία καλλιεργειών ή άλλων ειδικών χρήσεων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Προεδρικό Διάταγμα 236/1984, «*Για τις περιφράξεις γηπέδων μέσα σε ζώνη πλάτους 500 μέτρων από την ακτή ή την όχθη δημόσιων λιμνών με το άρθρο 23 του Ν.1337/1983*» (ΦΕΚ 95/Α/22-6-1984).

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Νόμου 1337/1983, προβλέπεται η δημιουργία (με απαλλοτρίωση οικοπέδων για δημόσια ωφέλεια), δημοτικών οδών προσπέλασης προς την παραλία και τον αιγιαλό. Οι δρόμοι αυτοί διαμορφώνονται κυρίως ως πεζόδρομοι χωρίς να αποκλείεται και η δημιουργία οδών για τροχοφόρα με τους αναγκαίους χώρους στάθμευσης αλλά χωρίς τη δυνατότητα παρόδιας κατάτμησης και δόμησης (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010). Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι τόσο οι διατάξεις των άρθρων 23 και 24 του Νόμου 1337/1983, όσο και το ΠΔ 236/1984, δεν ισχύουν, ενώ οι διατάξεις τους δεν εφαρμόστηκαν ποτέ.

Με το νόμο 2508/1997, «*Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις*» (ΦΕΚ 124/Α/13-06-1997), οι διατάξεις του οποίου τροποποιούν το νόμο 1337/1983, εισάγεται η έννοια των ΓΠΣ και των ΣΧΟΟΑΠ που αφορούν το σχεδιασμό και την οργάνωση των χρήσεων γης σε επίπεδο ΟΤΑ, πλέον

(Δημοτική Ενότητα). Επομένως, θα μπορούσε να λεχθεί, εν μέρει, ότι τόσο τα ΓΠΣ όσο και τα ΣΧΟΟΑΠ μπορούν να δώσουν κατευθύνσεις για την οργάνωση και διαχείριση του παράκτιου χώρου, οι οποίες περιορίζονται, κατά κύριο λόγο, στο χερσαίο τμήμα του.

Αναμφίβολα, οι ρυθμίσεις και διατάξεις του Νόμου 2742/1999, «Χωροταξικός σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 207/Α/07-10-1999), εντάσσονται στην κατηγορία των προβλέψεων στρατηγικού χαρακτήρα. Τα εγκεκριμένα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (άρθρο 8), περιλαμβάνουν κατευθύνσεις για την διαχείριση των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών των αντίστοιχων Περιφερειών, όπου αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστές ανθρωπογεωγραφικές ενότητες στις οποίες προτείνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις (εκτός από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας που δεν έχει παράκτιο χώρο). Επιπλέον, μέσω του Γενικού Πλαισίου (άρθρο 6) καθώς και των Ειδικών Πλαισίων (άρθρο) παρέχονται κατευθύνσεις για την τομεακή (ΑΠΕ, Τουρισμός κλπ.) οργάνωση, στον παράκτιο χώρο.

3.3 ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ

Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εγκρίθηκε από τη Βουλή στις 3 Ιουλίου του 2008 (ΦΕΚ 128/Α/03-07-2008), με σκοπό τον προσδιορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων για την χωρική ανάπτυξη και αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου για τα επόμενα 15 χρόνια.

Οι κατευθύνσεις του ΓΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο, εστιάζονται στην ανάγκη αντιμετώπισης των πολύπλοκων προβλημάτων που προξενούν οι πιέσεις αλλαγής χρήσεων γης. Ειδικότερες κατευθύνσεις για το παράκτιο χώρο από το ΓΠΧΣΑΑ, είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της συνοχής, προσβασιμότητας και επικοινωνίας των απομακρυσμένων παράκτιων περιοχών.
- Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων τόσο του θαλάσσιου όσο και του χερσαίου τμήματος της παράκτιας ζώνης.
- Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των νησιών και στήριξη εναλλακτικών και ήπιων μορφών τουρισμού
- Βελτίωση του συντονισμού των δράσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, τόσο στη θάλασσα με σχέδια διαχείρισης θαλάσσιων περιοχών, χρειάζεται, όσο και στην ξηρά για τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών.
- Αποφυγή χωροθέτησης κοντά στην παραλία εγκαταστάσεων που δεν απαιτούν γειτνίαση με τη θάλασσα, καθώς και η αποφυγή εγκαταστάσεων πολύ μεγάλης κλίμακας.

- Κατά το σχεδιασμό μέτρων που αφορούν την παράκτια ζώνη, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν τις αρχές της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη επιτυχημένες πρακτικές.

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2009 (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13-04-2009), με σκοπό το μετασχηματισμό της χωρικής διάρθρωσης του εθνικής σημασίας τομέα της βιομηχανίας προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: α) την προστασία του περιβάλλοντος, β) την κοινωνική ισότητα και γ) τη συνοχή και την οικονομική ευημερία. Για το σκοπό αυτό το Πλαίσιο περιλαμβάνει κατευθύνσεις που αφορούν στη μακρο-χωρική οργάνωση της βιομηχανίας καθώς και τη χωροθέτησή της σε τοπικό επίπεδο σε συνάρτηση με τις χρήσεις γης.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία, ο παράκτιος χώρος αποτελεί ειδική κατηγορία χώρου με συγκεκριμένες προτεραιότητες για την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται, ότι στη κρίσιμη παραθαλάσσια ζώνη πρέπει να αποθαρρύνεται η χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων, με εξαίρεση αυτές που έχουν ανάγκη χωροθέτησης σε άμεση επαφή με το θαλάσσιο μέτωπο. (η κατεύθυνση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε ζώνες που χαρακτηρίζονται από το χωροταξικό σχεδιασμό ως προτεραιότητας για τον τουρισμό ή παραθερισμό.)

Στο άρθρο 5 παράγραφος 3 του Ειδικού Πλαισίου, δίνονται κατευθύνσεις για τις κατηγορίες βιομηχανικών δραστηριοτήτων που είναι αναγκαία η χωροθέτησή τους στο θαλάσσιο μέτωπο και περιλαμβάνουν μονάδες που πληρούν τα εξής κριτήρια:

- Μονάδες που για τεχνοοικονομικούς λόγους επιβάλλεται να έχουν ίδιες λιμενικές εγκαταστάσεις.
- Μονάδες που επιβαρύνουν με πολύ μεγάλα φορτία τα χερσαία δίκτυα μεταφορών ή συνδέονται με επικίνδυνα φορτία, για τα οποία η θαλάσσια μετακίνηση κρίνεται ασφαλέστερη.
- Μονάδες που έχουν άμεση εξάρτηση από τη θάλασσα (αφαλάτωση, αλυκές κ.α.).

Επιπλέον, σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο, για την ίδρυση και επέκταση υφιστάμενων μονάδων καθώς και τη δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων κρίνεται αποδεκτή, υπό προϋποθέσεις, η χωροθέτησή τους στην κρίσιμη παραθαλάσσια ζώνη καθώς και η παραχώρηση αιγιαλού και παραλίας, ενώ, τέλος, είναι δυνατή η χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων σε περιοχές του παράκτιου χώρου που είναι ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000, εκτός των οικοτόπων κοινοτικής προτεραιότητας όπου απαγορεύεται η εγκατάσταση των ανωτέρω βιομηχανικών μονάδων.

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2008 (ΦΕΚ 2464/Β/03-12-2008). Το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ δίνει κατευθύνσεις για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ως τέτοιες θεωρούνται οι μη ορυκτές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, (αιολική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια, κυματική ενέργεια, παλιρροϊκή ενέργεια, ενέργεια από βιομάζα, ή άλλα αέρια που ελκύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού-βιοαέρια) η γεωθερμική ενέργεια και η υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

Σκοπός του ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ είναι η καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης για κάθε είδος ΑΠΕ που θα επιτρέπουν αφενός τη δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Επιπλέον, το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ παρέχει κατευθύνσεις εναρμόνισης για τον υποκείμενο χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και τα σχέδια χρήσεων γης, όπως είναι ιδίως τα ρυθμιστικά σχέδια, τα ΓΠΣ, τα ΣΧΟΟΑΠ και οι ΖΟΕ.

Αιολική Ενέργεια

Όσον αφορά στην αιολική ενέργεια, το ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ διακρίνει τις ηπειρωτικές περιοχές της χώρας σε Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ) και σε Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (ΠΑΚ). Ως ΠΑΠ, ορίζονται οι περιοχές που διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών, ενώ ταυτόχρονα προσφέρονται για την επίτευξη των χωροταξικών στόχων. Ως ΠΑΚ, ορίζονται οι περιοχές που έχουν ικανοποιητικό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό και προσφέρονται για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων.

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τις Υδατοκαλλιέργειες εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2011 (ΦΕΚ 2505/Β/04-11-2011). Το Ειδικό Πλαίσιο για τις Υδατοκαλλιέργειες, σύμφωνα με το άρθρο 1, περιλαμβάνει κατευθύνσεις, για το εθνικό πρότυπο χωροταξικής οργάνωσης της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με εξειδίκευση ανά τύπο καλλιέργειας (υδατοκαλλιέργεια θαλασσιών ειδών, οστρακοκαλλιέργεια κ.α.), κατευθύνσεις για το καθεστώς και τους όρους χωροθέτησης υποδοχέων και μονάδων του τομέα, κριτήρια και συμβατότητες χωροθέτησης των υποδοχέων όσο και των μεμονωμένων μονάδων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και κατευθύνσεις για τον υποκείμενο χωροταξικό σχεδιασμό.

Σκοπός του ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες, σύμφωνα με το άρθρο 1, είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του κλάδου των υδατοκαλλιεργειών στον ελληνικό χώρο, με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του κλάδου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ειδικού Πλαισίου και σε ότι αφορά τη χωροθέτηση μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας, αυτές αναπτύσσονται σε επιλεγμένες ευρύτερες θαλάσσιες περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «Περιοχές Ανάπτυξης Υδατοκαλλιέργειας» (ΠΑΥ). Εντός της ΠΑΥ πραγματοποιείται η χωροθέτηση των μονάδων είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, υπό τη μορφή Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ) ή σε Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (ΠΑΣΜ).

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Τον Ιούνιο του 2009 εγκρίθηκε, για πρώτη φορά, το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΠΧΣΑΑ) για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 1138/Β/11-6-2009). Μόλις πρόσφατα, τον Δεκέμβριο του 2013 υπογράφηκε, από τη διυπουργική επιτροπή συντονισμού της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, το νέο Ειδικό πλαίσιο για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 3155/Β/12-12-2013) που αποτελεί τη τροποποίηση του προηγούμενου ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό. Το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, περιλαμβάνει κατευθύνσεις, για την οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού στον ελληνικό.

Σκοπός του ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό, σύμφωνα με το άρθρο 1, είναι η εξειδίκευση και συμπλήρωση των κατευθύνσεων του Γενικού Πλαισίου, για το τομέα του τουρισμού, η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση και η ολοκληρωμένη διαχείριση του χώρου. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ειδικού Πλαισίου, ο εθνικός χώρος κατατάσσεται σε κατηγορίες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων που αναφέρονται στο Ειδικό Πλαίσιο. Έτσι με βάση το κριτήριο της έντασης και του είδους της τουριστικής ανάπτυξης, ο εθνικός χώρος χωρίζεται στις :

- 1. (Α) Αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές.**
- 2. (Β) Περιοχές ενδεικνύμενες για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού.**
- 3. (Γ) Μητροπολιτικές περιοχές:** Ταυτίζονται με τα όρια εφαρμογής των Ρυθμιστικών Σχεδίων Αθήνας (πλην της Χωρικής Ενότητας Νησιωτικής Αττικής) και Θεσσαλονίκης.

Η κατηγορία (Α) «Αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές» χωρίζεται σε δύο (2) υποκατηγορίες:

- (Α.1.) Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές.
- (Α.2.) Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές.

Η κατηγορία (Β) «Περιοχές ενδεικνύμενες για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού» χωρίζεται στις εξής υποκατηγορίες:

- (Β.1.) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- (Β.2.) Πόλοι εντατικής ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού. Σε αυτή την υποκατηγορία περιοχών διακρίνονται δύο ομάδες:
 - (Β.2.1.) Περιοχές εγκαταστάσεων χιονοδρομικών κέντρων, καθώς και οικισμοί που το περιβάλλουν.
 - (Β.2.2.) Λουτροπόλεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό και με βάση το κριτήριο των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών, ο εθνικός χώρος χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

1. **(Δ) Νησιά και παράκτιες περιοχές.**
2. **(Ε) Ορεινές περιοχές.**
3. **(ΣΤ) Πεδινές και ημιορεινές περιοχές.**

Στη κατηγορία Δ «Νησιά και παράκτιες περιοχές, περιλαμβάνονται οι εξής υποκατηγορίες:

- (Δ.1.) Νησιά: η υποκατηγορία αυτή καταλαμβάνει το σύνολο της εδαφικής περιφέρειας των νησιών, πλην της Εύβοιας και της Κρήτης, και διακρίνεται στις εξής ομάδες:
 - Ομάδα Ι: Τουριστικά αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα νησιά.
 - Ομάδα ΙΙ: Σχετικά μικρά νησιά με προβλήματα ανάπτυξης.
 - Ομάδα ΙΙΙ: Βραχονησίδες και ακατοίκητα νησιά.
- (Δ.2.) Παράκτιος χώρος: Πρόκειται για τις περιοχές της ηπειρωτικής χώρας, καθώς και της Κρήτης και της Εύβοιας, που εμπίπτουν εντός χερσαίας ζώνης πλάτους 350 μέτρων από τη γραμμή αιγιαλού. Οι περιοχές αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του τουρισμού, ενώ χαρακτηρίζονται συνήθως από ιδιαίτερο έντονο ανταγωνισμό χρήσεων γης και οικονομικών δραστηριοτήτων.

Με βάση το κριτήριο της ευαισθησίας των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 4.3., ο εθνικός χώρος κατατάσσεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες που περιλαμβάνουν περιοχές και οικισμούς με ειδικό αρχιτεκτονικό, πολιτιστικό ή περιβαλλοντικό χαρακτήρα, οι οποίες διακρίνονται στις εξής:

1. **(Ζ) Περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών.**
2. **(Η) Προστατευόμενοι και εγκαταλελειμμένοι οικισμοί.**
3. **(Θ) Αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία και ιστορικοί τόποι.**
4. **(Ι) Περιοχές ιδιαίτερου χαρακτήρα.**

Το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, παρέχει, επιπλέον, κατευθύνσεις για τη χωρική οργάνωση του τουρισμού στον παράκτιο χώρο (άρθρο 5, υποπαράγραφος Δ.2). Πιο συγκεκριμένα, για τμήματα του παράκτιου που εντάσσονται στις κατηγορίες των περιοχών Α, Β και Γ του Ειδικού Πλαισίου, ισχύουν οι κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης των παραπάνω κατηγοριών όπως παρατίθενται στο άρθρο 5 του ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό. Ειδικότερα σε περιοχές του παράκτιου χώρου, που χαρακτηρίζονται από το Ειδικό Πλαίσιο ως ανεπτυγμένες ή αναπτυσσόμενες τουριστικά θα πρέπει να υπάρχει περιορισμός στη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων – χρήσεων (όπως για παράδειγμα οι εγκαταστάσεις – χρήσεις βιομηχανιών και βιοτεχνιών, χονδρικού εμπορίου, γηπέδων αποθήκευσης, εμπορικών εκθέσεων, γραφείων, κτιρίων περίθαλψης). Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η χωροθέτηση, είτε μεμονωμένα είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, βιομηχανικών δραστηριοτήτων, οι οποίες προϋποθέτουν για τη λειτουργία τους άμεση πρόσβαση στο θαλάσσιο μέτωπο (σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ΕΠΧΣΑΑ για τη Βιομηχανία). Επιπλέον, θεμιτή κρίνεται η χωροθέτηση μονάδων και σε τμήματα του παράκτιου χώρου που παρουσιάζουν μειωμένο τουριστικό ενδιαφέρον.

3.4 ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ

3.4.1 ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΧΣΑΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΧΩΡΟ

Στο άρθρο 7 παράγραφος 1 του νόμου 2742/1999 περί «χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης» (ΦΕΚ 207/Α/7-10-1999), προβλέπεται η θέσπιση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο χώρο και τα νησιά, που αποτελεί ειδική περιοχή του εθνικού χώρου. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο, σύμφωνα με το νόμο 2742/1999, εξειδικεύει και συμπληρώνει τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αναφέρονται στον παράκτιο χώρο.

Μέχρι σήμερα, έχουν επιχειρηθεί δύο προσπάθειες εκ μέρους της Διοίκησης, με σκοπό την έγκριση και θεσμοθέτηση του Ειδικού Πλαισίου για τον παράκτιο χώρο, που προβλέπεται τόσο από τον νόμο 2742/1999 όσο και από το ΓΠΧΣΑΑ. Η πρώτη προσπάθεια έγινε το 2003, ενώ η δεύτερη το 2008 με τη δημιουργία και τη σύνταξη ενός σχεδίου κοινής υπουργικής απόφασης που χαρακτηρίστηκε αρκετά παρωχημένο (Χαϊνταρλής, 2014). Πιο συγκεκριμένα, η πρωτοβουλία για τη θέσπιση του Ειδικού Πλαισίου για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά, έγινε αμέσως μετά την υπογραφή, από την πλευρά της Ελληνικής Πολιτείας, του Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης το 2008, αναφορικά με την ολοκληρωμένη διαχείριση του Παράκτιου Χώρου και των ακτών της Μεσογείου (Μπεριάτος & Παπαγεωργίου, 2010).

Παρόλο που έχει ολοκληρωθεί και τεθεί, από 2010 σε διαβούλευση το Σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο, εντούτοις, μέχρι και σήμερα δεν έχει θεσμοθετηθεί ούτε έχει τεθεί σε ισχύ.

Το μη εγκεκριμένο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά αποτελείται συνολικά από τέσσερα (4) κεφάλαια και δεκαοχτώ (18) άρθρα. Σκοπός του, σύμφωνα με το άρθρο 1, είναι η θέσπιση κατευθύνσεων χωροταξικής οργάνωσης του παράκτιου χώρου συμπεριλαμβανομένων και των νησιών της χώρας.

Σύμφωνα με το άρθρο 3, οι διατάξεις και οι κατευθύνσεις του Ειδικού Πλαισίου εφαρμόζονται τόσο στο χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου, που περιλαμβάνει τα ακραία προς την ενδοχώρα διοικητικά όρια των αντίστοιχων παράκτιων ΟΤΑ (Όρια Παράκτιων Δημοτικών Ενοτήτων της ηπειρωτικής χώρας και της Κρήτης, άλλως μέχρι υψόμετρο 600 μέτρων αν η εν λόγω ισούψής βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων των οικείων Δημοτικών Ενοτήτων, όσο και στο θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου, μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων.

Για την αποτελεσματικότερη προστασία, διαχείριση και χωροταξική διάρθρωση, το σχέδιο ΚΥΑ διακρίνει τον παράκτιο χώρο σε τρεις (3) ζώνες, όπως παρουσιάζεται στο άρθρο 6 του εν λόγω Ειδικού Χωροταξικού, το οποίο αναφέρεται στον καθορισμό του παράκτιου χώρου και τις ζώνες τις οποίες υποδιαιρείται. Οι ζώνες αυτές είναι:

- 1. Η Κρίσιμη Ζώνη**
- 2. Η Δυναμική Ζώνη**
- 3. Η Υπόλοιπη Παράκτια Ζώνη**

Κρίσιμη Ζώνη

Η Κρίσιμη Ζώνη, σύμφωνα με το άρθρο 6 του σχεδίου ΚΥΑ, χωρικά, εντοπίζεται στο μεταίχμιο μεταξύ ξηράς και θάλασσας (μέτωπο του παράκτιου χώρου) εκεί δηλαδή που λαμβάνουν χώρα οι περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες. Επιπλέον, η Κρίσιμη Ζώνη περιλαμβάνει τόσο θαλάσσιο όσο και χερσαίο τμήμα. Το θαλάσσιο τμήμα της Κρίσιμης Ζώνης εκτείνεται από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 10 μέτρων, ενώ σε κάθε περίπτωση (ανεξάρτητα το πλάτος που βρίσκεται η ισοβαθής των 10 μέτρων) το πλάτος πρέπει να είναι ίσο ή μεγαλύτερο των 100 μέτρων. Σε ότι αφορά το χερσαίο τμήμα της Κρίσιμης Ζώνης, για τις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεως και εκτός ορίων οικισμών προ του 1923 ή κάτω των 2000 κατοίκων περιοχές, ξεκινά από την ακτογραμμή και εκτείνεται προς την ξηρά σε ζώνη πλάτους 100 μέτρων από την καθορισμένη γραμμή του αιγιαλού (ή το χειμέριο κύμα όπου αυτή δεν είναι καθορισμένη).

Η Κρίσιμη Παράκτια Ζώνη αποτελείται από το θαλάσσιο τμήμα (ΚΘ) και τη χερσαία ζώνη ΚΧ, η οποία διακρίνεται σε δύο επιμέρους ζώνες την ΚΧ1 και την ΚΧ2. Η Ζώνη ΚΧ1 ξεκινά από την ακτογραμμή και εκτείνεται προς την ξηρά σε ζώνη πλάτους 50 μέτρων από την καθορισμένη γραμμή του αιγιαλού (ή το χειμέριο κύμα σε περίπτωση που δεν διακρίνεται η ακτογραμμή), ενώ η Ζώνη ΚΧ2 ξεκινά από το ακρότατο προς την ξηρά όριο της Ζώνης ΚΧ1 και εκτείνεται σε ζώνη πλάτους 100 μέτρων από την καθορισμένη γραμμή του αιγιαλού (ή το χειμέριο κύμα, σε περίπτωση που δεν

διακρίνεται η ακτογραμμή). Για τη χωροταξική οργάνωση των παραπάνω ζωνών, σύμφωνα με το άρθρο 7 του σχεδίου ΚΥΑ, προτείνονται οι εξής κατευθύνσεις:

Δυναμική Ζώνη

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του σχεδίου ΚΥΑ, η Δυναμική Ζώνη περιλαμβάνει θαλάσσιο και χερσαίο τμήμα. Το θαλάσσιο τμήμα της, ξεκινάει από το όριο της Κρίσιμης Ζώνης (ισοβαθής 10 μέτρων) έως και την ισοβαθή των 50 μέτρων, ενώ το ακραίο όριο της Δυναμικής ζώνης από την ακτογραμμή δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 200 μέτρων. Σε ότι αφορά το χερσαίο τμήμα της Δυναμικής Ζώνης, αυτό ξεκινά, για τις εκτός εγκεκριμένων σχεδίων πόλεως και εκτός ορίων οικισμών προ του 1923 ή κάτω των 2000 κατοίκων περιοχές, από το ακραίο προς την ξηρά όριο της Κρίσιμης Ζώνης και εκτείνεται κατ' ελάχιστον σε ζώνη πλάτους 200 μέτρων από την καθορισμένη γραμμή του αιγιαλού (ή το χειμέριο κύμα όπου αυτή δεν είναι καθορισμένη).

Υπόλοιπη Παράκτια Ζώνη

Η Υπόλοιπη Παράκτια Ζώνη περιλαμβάνει θαλάσσιο και χερσαίο τμήμα. Το θαλάσσιο τμήμα της ζώνης αυτής ξεκινάει από το ακρότατο προς τη θάλασσα όριο της Δυναμικής Ζώνης και εκτείνεται μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων. Το χερσαίο τμήμα της Υπόλοιπης Ζώνης, για λόγους διαχειριστικούς, εκτείνεται από το χερσαίο όριο της Δυναμικής Ζώνης μέχρι και τα ακραία προς την ενδοχώρα διοικητικά όρια των αντίστοιχων παράκτιων Δημοτικών Ενοτήτων, άλλως μέχρι υψόμετρο 600 μέτρων αν η εν λόγω ισούνη βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων των οικείων Δημοτικών Ενοτήτων των παράκτιων Δήμων.

Για τη χωροταξική οργάνωση της ζώνης αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 9 του σχεδίου ΚΥΑ, προτείνονται οι εξής κατευθύνσεις:

α) Για το θαλάσσιο τμήμα, λαμβάνονται μέτρα προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος και οργάνωσης των συναφών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας και στα πλαίσια αντίστοιχων διεθνών υποχρεώσεων. Αν κριθεί αναγκαίο, για την επίτευξη συμβατότητας και συνέργειας μεταξύ των διαφορετικών ασκουμένων δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες περιοχές όπου υπάρχουν αυξημένες πιέσεις, εκπονούνται και θεσμοθετούνται ειδικά χωροταξικά σχέδια για τις εν λόγω θαλάσσιες περιοχές, ανεξαρτήτως ζώνης.

β) Για το χερσαίο τμήμα, σύμφωνα με το σχέδιο ΚΥΑ, δεν απαιτούνται επιπρόσθετοι περιορισμοί, σε σχέση με όσα ισχύουν σήμερα.

3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Αν και η Ελλάδα διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών και το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της είναι εγκατεστημένο στις παράκτιες περιοχές. Ωστόσο, σε εθνικό επίπεδο, μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει επαρκές νομοθετικό πλαίσιο, αναφορικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών. Μόνο ένα μικρό τμήμα της παράκτιας ζώνης αντιμετωπίζεται από την εθνική νομοθεσία και σχετίζεται με τον αιγιαλό και την παραλία. Επιπροσθέτως, η νομοθεσία περί αιγιαλού και παραλίας (Νόμος 2971/2001) αδυνατεί να αντιμετωπίσει το ευρύτερο και σύνθετο πρόβλημα της διαχείρισης του παράκτιου χώρου καθώς οι χωρικές ζώνες αναφοράς καλύπτουν ένα πολύ μικρό τμήμα του παράκτιου χώρου περιλαμβάνοντας μόνο το χερσαίο τμήμα (μέχρι 50 μέτρα από την γραμμή αιγιαλού).

Η διαμόρφωση και εφαρμογή παράκτιας πολιτικής στην Ελλάδα, είναι αδύναμη. Τα σχέδια διαχείρισης του παράκτιου χώρου δεν έχουν αποτελεσματική εφαρμογή και μεγάλο ποσοστό κανονιστικών ρυθμίσεων δεν έχει εφαρμοστεί ή έχει παραγκωνιστεί μετά από μια περίοδο εφαρμογής. Η ρύθμιση των χρήσεων γης στον παράκτιο χώρο, αντιμετωπίζεται από τα υπάρχοντα θεσμοθετημένα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ των παράκτιων Δημοτικών Ενοτήτων καθώς και μέσω των κατευθύνσεων των εγκεκριμένων Περιφερειακών Πλαισίων. Ωστόσο, οι κατευθύνσεις τους δεν έχουν ως βάση τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη του παράκτιου χώρου ενώ στις διατάξεις τους δεν περιλαμβάνονται κατευθύνσεις για τη διαχείριση του θαλάσσιου τμήματος των παράκτιων περιοχών (παρά μόνο για τη χωροθέτηση υδατοκαλλιεργειών). Οι κατευθύνσεις που παραθέτονται για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, από το Γενικό Χωροταξικό Πλαίσιο, είναι γενικές και απορρέουν από το ΣΑΚΧ. Ενώ τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια παρέχουν κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση συγκεκριμένων τομέων (τουρισμός, ΑΠΕ, βιομηχανία κ.α.) στον παράκτιο χώρο.

Επιπλέον, η διαχείριση των παράκτιων πόρων στηρίζεται σε χωρικές και τομεακές πολιτικές που λειτουργούν αποσπασματικά (ΚΑΠ, Αλιευτική Πολιτική), και σε αρκετές περιπτώσεις αυτές τείνουν να αλληλοαναιρούνται. Οι αρχές και κατευθύνσεις της κοινοτικής στρατηγικής στον τομέα της παράκτιας διαχείρισης σε συνδυασμό με τα χρηματοδοτικά μέσα των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των κοινοτικών πρωτοβουλιών είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν σε επίπεδο κεντρικής εθνικής διακυβέρνησης για την προώθηση του θεσμικού πλαισίου που θα καθιστά δυνατή την υλοποίηση της ΟΔΠΖ στα κατώτερα επίπεδα διοίκησης.

Τα πρώτα βήματα, με σκοπό την ολοκληρωμένη διαχείριση του παράκτιου χώρου στην Ελλάδα, έγιναν το 2009 με το σχέδιο ΚΥΑ για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά, το οποίο δεν προβλέπεται να εγκριθεί. Μέσω του σχεδίου ΚΥΑ, ο παράκτιος χώρος κατηγοριοποιείται σε ζώνες στο θαλάσσιο και χερσαίο τμήμα και σε κάθε ζώνη δίνονται αντίστοιχες κατευθύνσεις.

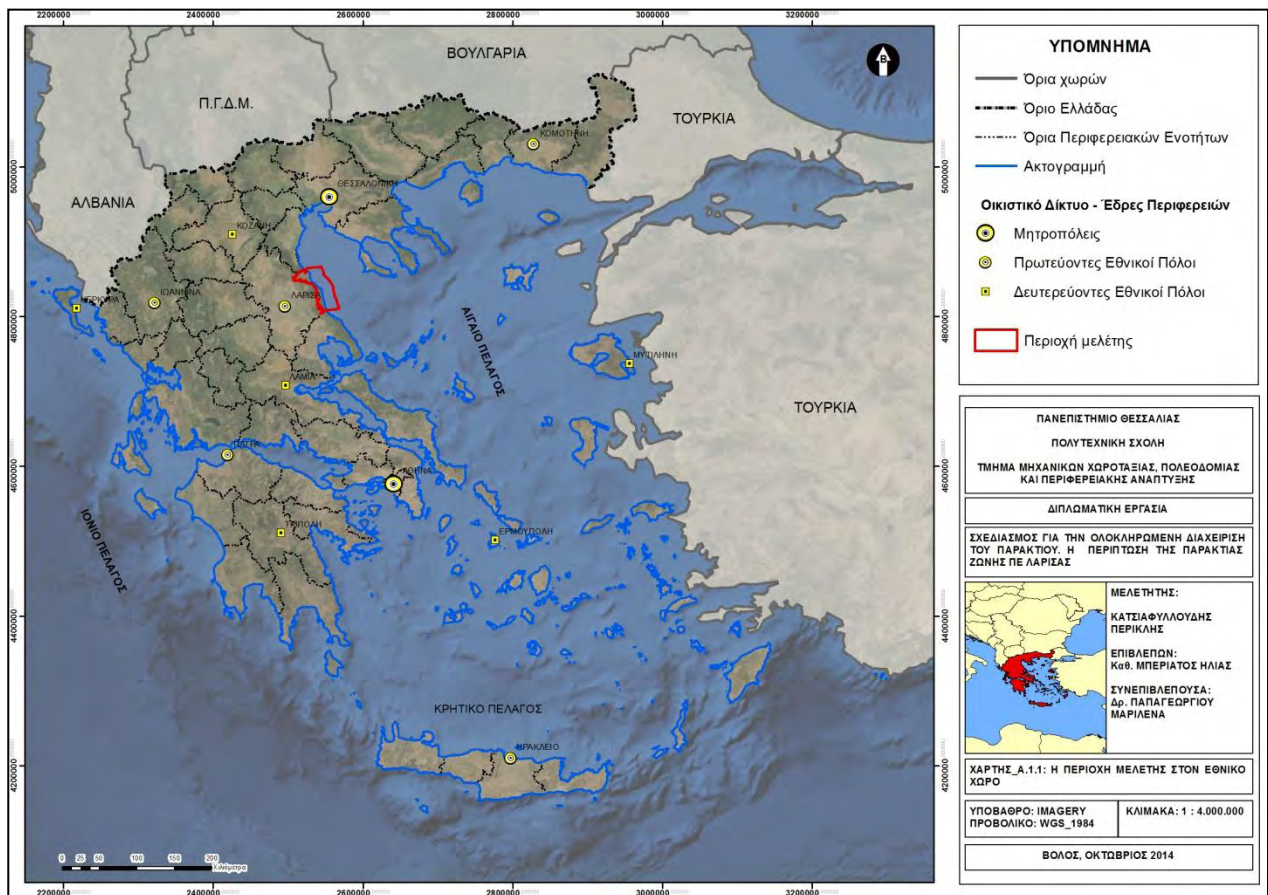
Η προστασία και διαχείριση του παράκτιου χώρου, επιτάσσει ένα ζήτημα σχεδιασμού του χώρου σε ευρύτερη χωρική κλίμακα, που να περιλαμβάνει το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Η έγκριση του σχεδίου ΚΥΑ του ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο, εκτός του ότι θα αποτελούσε την κύρωση του Πρωτόκολλου της Βαρκελώνης, θα έθετε τις βάσεις για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Περιοχών στην Ελλάδα. Για το λόγο αυτό, απαιτείται η έγκριση και θεσμοθέτηση ενός νομικού εργαλείου – πλαισίου για την ΟΔΠΖ, που να εναρμονίζεται στις αρχές και τους στόχους του Πρωτόκολλου της Βαρκελώνης, της Σύστασης για την ΟΔΠΖ και της οδηγίας του 2014 για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, που θα εξασφαλίζει τόσο την συναινετική προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων όσο και τη μελλοντική ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με βιώσιμο τρόπο. Αυτό, βέβαια προϋποθέτει την ενεργή συμμετοχή των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών με στόχο τη διαχείριση της ακτής μέσω της ολοκληρωμένης προσέγγισης.

4. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΤΗΣ ΠΕ ΛΑΡΙΣΑΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η παρούσα διπλωματική εξετάζει ως μελέτη περίπτωσης τον παράκτιο χώρο της Λάρισας με σκοπό την διατύπωση προτάσεων για τη βέλτιστη διαχείριση και οργάνωσή του. Η παράκτια ζώνη της Λάρισας, βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας προς την πλευρά του Θερμαϊκού Κόλπου και του Αιγαίου Πελάγους (βλέπε Χάρτη Α.1.1). Εντός της παράκτιας ζώνης, διέρχεται ένας από τους σημαντικότερους οδικούς άξονες ανάπτυξης της Ελλάδας, ο άξονας ΠΑΤΡΩΝ - ΑΘΗΝΑΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΕΥΖΩΝΩΝ «ΠΑΘΕ» ενώ υπάρχουν σημαντικά στοιχεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλη την έκταση της παράκτιας ζώνης.

Χάρτης Α.1.1: Η περιοχή μελέτης στον Εθνικό χώρο

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

4.1.1. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Γεωγραφική ένταξη

Η περιοχή μελέτης, περιλαμβάνει την παράκτια ζώνη της Λάρισας η οποία βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας και βορειοανατολικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας (βλέπε Χάρτη Α.1.2). Η περιοχή μελέτης ξεκινώντας από βόρεια οριοθετείται μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου, Ευρυμενών και Μελιβοίας χωρίς όμως να περιλαμβάνει εξ ολοκλήρου τα γεωγραφικά όρια αυτών. Η περιοχή μελέτης συνορεύει:

- Βόρεια με το Δήμο Δίου – Ολύμπου της ΠΕ Πιερίας.
- Βορειοδυτικά με τη Δημοτική Ενότητα Γόννων του Δήμου Τεμπών.
- Δυτικά, αρχίζοντας από πάνω, με τις Δημοτικές Ενότητες Αμπελακίων και Νέσσωνος του Δήμου Τεμπών.
- Νοτιοδυτικά με τη Δημοτική Ενότητα Αγιάς του Δήμου Άγιας.
- Νότια συνορεύει με το Δήμο Ρήγα Φεραίου της ΠΕ Μαγνησίας.

Ανατολικά, η περιοχή μελέτης βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος ενώ μέχρι τον όρμο Στομίου βρέχεται από το Θερμαϊκό Κόλπο. Επιπλέον, εμφανίζει πολύ μεγάλη ποικιλία στη μορφολογία του εδάφους, περιλαμβάνοντας πεδινές ημιορεινές αλλά και ορεινές εκτάσεις. Στο Δέλτα του Πηνειού εντοπίζονται επίπεδες εκτάσεις με θίνες, συστάδες από λεύκες, πλατάνια και ιτιές κάτω από τις οποίες κυλάει το ποτάμι. Πρόκειται για περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Στα βορειοδυτικά υψώνεται ο ορεινός όγκος του κάτω Ολύμπου, νοτιοδυτικά η Όσσα και νότια το όρος Μαυροβούνι.

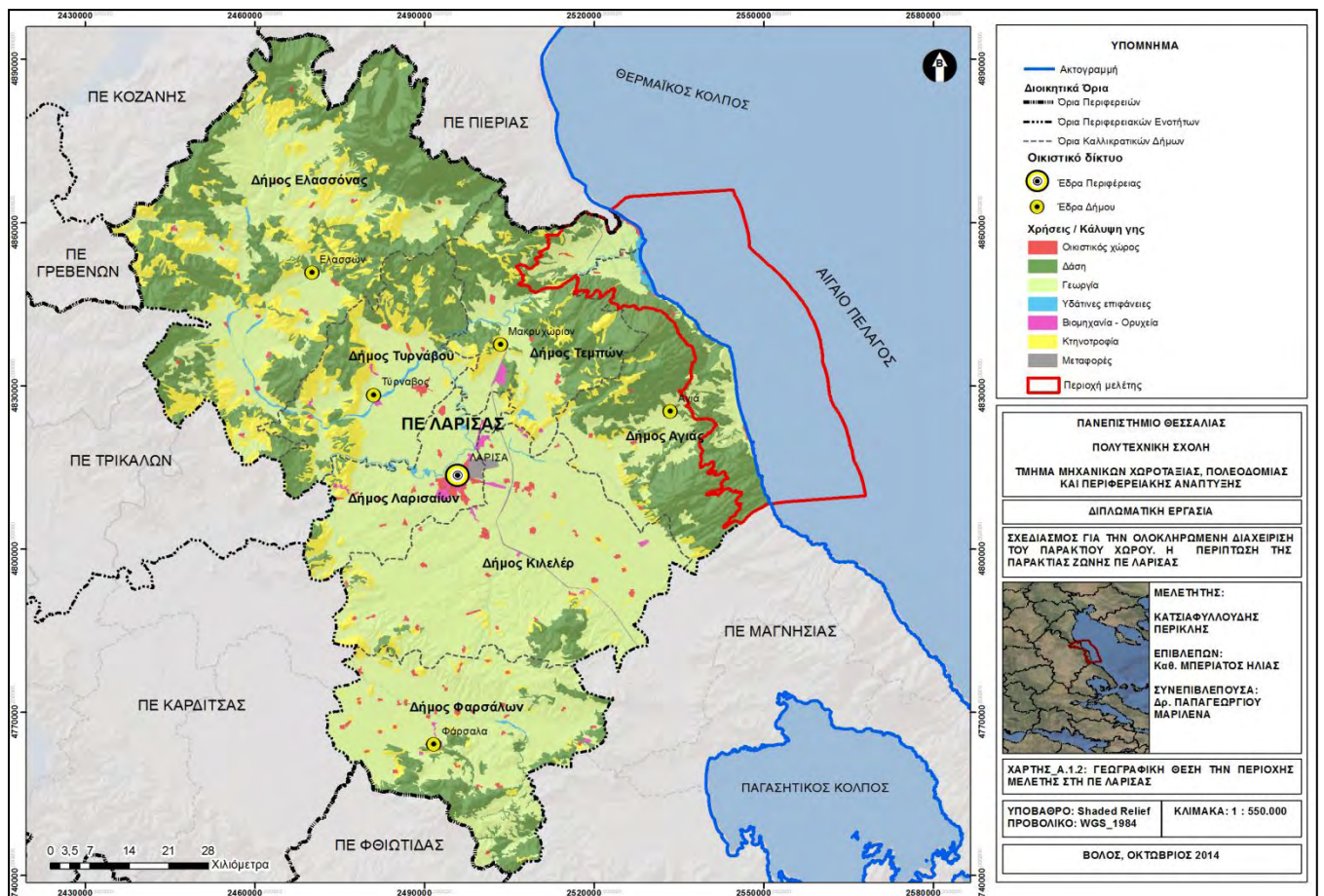
Η περιοχή μελέτης, έχει μήκος ακτογραμμής περίπου 60 χιλιόμετρα. Συνολικά και με μια πρώτη ματιά, στην περιοχή μελέτης περιλαμβάνονται:

- Ο υδροβιότοπος του Δέλτα του Πηνειού που σχηματίζεται στις εκβολές του Πηνειού ποταμού.
- Ολόκληρο το ανατολικό τμήμα του Κισσάβου, το οποίο αποτελεί μέρος του δασικού συμπλέγματος της Όσσας, με οικολογικό ενδιαφέρον λόγω των σπάνιων φυτών, πουλιών και ερπετών που διαβιούν σ' αυτό.
- Το αισθητικό δάσος της Κοιλάδας των Τεμπών και το ανατολικό τμήμα του αισθητικού δάσους του δασικού συμπλέγματος της Όσσας. Η περιοχή ανάμεσα στις δύο αυτές προστατευόμενες περιοχές αποτελεί και το σημείο όπου ο Πηνειός ποταμός διέρχεται ανάμεσα από τα ορεινά συμπλέγματα του Ολύμπου και της Όσσας και εκβάλλει στο Θερμαϊκό κόλπο, σχηματίζοντας τον υδροβιότοπο του Δέλτα του Πηνειού.
- Η περιοχή του Κάτω Ολύμπου, περιλαμβάνοντας την παραλιακή ζώνη και την ορεινή – ημιορεινή που παράγονται προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).
- Η πεδινή παραλιακή ζώνη της ΔΕ Ενότητας Μελιβοίας με μήκος ακτογραμμής

τουλάχιστον δέκα (10) χιλιόμετρα που την καθιστά τη δεύτερη μεγαλύτερη παραλία στην Ελλάδα.

- Το ανατολικό τμήμα και οι υπώρειες του Μαυροβουνίου, εντός του οποίου βρίσκεται το δασόκτημα Πολυδενδρίου που χαρακτηρίζεται από πλούσια φυσική και πολιτιστική αξία.
- Οι ορεινοί οικισμοί που βρίσκονται εντός της περιοχής μελέτης που συγκροτούνται από το ορεινό σύμπλεγμα Όλυμπος – Κίτσαβος – Μαυροβούνι

Χάρτης Α.1.2: Γεωγραφική θέση της περιοχής μελέτης στην ΠΕ Λάρισα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Οριοθέτηση περιοχής μελέτης

Η παράκτια ζώνη της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισα, αποτελεί την μελέτη περίπτωσης της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Η οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης, έγινε με βάση τις διατάξεις και κατευθύνσεις του (Σχέδιο ΚΥΑ) Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά (βλέπε Κεφάλαιο 3), το οποίο μέχρι και σήμερα (Αύγουστος, 2014) δεν έχει θεσμοθετηθεί. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η περιοχή μελέτης συγκροτείται από τρεις παράκτιες Δημοτικές Ενότητες (Ευρυμενών, Κάτω Ολύμπου και Μελιβοίας), περιλαμβάνοντας χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα (βλέπε Χάρτη Α.1.3).

Το χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου, αποτελεί τη ζώνη η οποία εκτείνεται από την ακτογραμμή προς την ενδοχώρα έως τον αμιγώς ηπειρωτικό χώρο. Το τμήμα αυτό μεταβάλλεται δυναμικά με το χρόνο και η έκτασή του καθορίζεται καί/ή επηρεάζεται από τα ιδιαίτερα οικολογικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά της περιοχής (διαβρώσεις, προσχώσεις, τεχνικά έργα κ.α.) (Σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο – ΥΠΕΚΑ, 2009). Το ακρότατο χερσαίο όριο της περιοχής μελέτης, εμπίπτει με το όριο της Υπόλοιπης Παράκτιας ζώνης που εκτείνεται μέχρι και τα ακραία προς την ενδοχώρα διοικητικά όρια των παράκτιων Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου, Ευρυμενών και Μελιβοίας ή σε περίπτωση που η ισοϋψής γραμμή των 600 μέτρων είναι πριν από το όριο της Δημοτικής Ενότητας τότε το όριο της Υπόλοιπης ζώνης συμπίπτει με την ισοϋψή γραμμή.

Το ακραίο χερσαίο όριο του παράκτιου χώρου, ξεκινάει από το βόρειο τμήμα της ακτογραμμής μετά τον οικισμό Καστρί Λουτρό, στα όρια δηλαδή με τη Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας. Στη συνέχεια, από τα δυτικά, ακολουθεί το όριο της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου μέχρι και τον οικισμό Αιγάνη όπου ακολουθεί την ισοϋψή των 600 μέτρων από τη Ραψάνη έως και τη Κοιλιάδα των Τεμπών. Από την πλευρά του Κισσάβου, στη Κοιλιάδα των Τεμπών, το όριο της περιοχής μελέτης ακολουθεί το δυτικό όριο της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών όπου πάνω από τον οικισμό Στόμιο ταυτίζεται με την ισοϋψή των 600 μέτρων μέχρι και τους πρόποδες του Κισσάβου στον οικισμό Παλιουριά. Από το Στόμιο μέχρι και την Παλιουριά το πλάτος της παράκτιας ζώνης είναι αρκετά στενό λόγω του αρκετά μεγάλου υψομέτρου από το Όρος Κίσσαβος – Όσσα (άνω των 600 μέτρων – ορεινός χώρος) σε μικρή απόσταση από την ακτογραμμή (λιγότερο από 2 χιλιόμετρα) και των απότομων κλίσεων. Ακολουθώντας την ισοϋψή γραμμή μέχρι και πάνω από τον οικισμό Μελιβοία, το όριο της περιοχής μελέτης διασχίζει το δυτικό όριο της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας. Το χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης καταλήγει στο νότιο τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας στα όρια μεταξύ ΠΕ Λάρισας και Μαγνησίας (Δήμος Ρήγα Φεραίου).

Επιπλέον, εντός της περιοχής μελέτης και πιο συγκεκριμένα στο χερσαίο τμήμα προσδιορίστηκε η κρίσιμη και η δυναμική ζώνη. Η κρίσιμη ζώνη εκτείνεται από την ακτογραμμή σε ζώνη πλάτους 100 μέτρων προς την ξηρά ενώ η δυναμική ζώνη οριοθετείται σε 200 μέτρα, προς την ξηρά, απόσταση από την ακτογραμμή (100 μέτρα από το ακραίο προς την ξηρά όριο της κρίσιμης ζώνης). Τόσο η κρίσιμη όσο και η δυναμική ζώνη στο χερσαίο τμήματα δέχονται σημαντικές πιέσεις κυρίως από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (β' κατοικία, αγροτικές χρήσεις, τουρισμός, τεχνικές υποδομές κ.α.) (Σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο – ΥΠΕΚΑ, 2009) .

Για τον σαφή προσδιορισμό της περιοχής μελέτης, πραγματοποιήθηκε επεξεργασία χωρικών δεδομένων από το πρόγραμμα ArcGis με υπόβαθρο τον τοπογραφικό χάρτη της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ) σε κλίμακα 1:50.000 (Ένωση Φύλλων: ΑΓΙΑ_004, ΚΑΡΙΤΣΑ_141, ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΙΟΣ_304, ΡΑΨΑΝΗ_323) με σκοπό τη χάραξη της ισοβαθούς γραμμής των 10 και 50 μέτρων αντίστοιχα.

Το Θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου εκτείνεται από την ακτογραμμή προς τη θάλασσα και μπορεί να φτάσει έως και το όριο των χωρικών υδάτων (6 ναυτικά μίλια). Πρόκειται για ζώνη όπου ασκούνται ανθρώπινες δραστηριότητες και χρήσεις θαλάσσης και βυθού ενώ αποτελεί ζωτικό χώρο ειδών θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, αλλά και χώρο που γίνεται κάποιες φορές αποδέκτης ρύπανσης. Η οριοθέτηση του θαλάσσιου τμήματος του παράκτιου τμήματος της ΠΕ Λάρισας πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ (Σχέδιο Νόμου) για τον παράκτιο χώρο (Σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο – ΥΠΕΚΑ, 2009). Αρχικά, προσδιορίστηκε η ακτογραμμή της περιοχής μελέτης και στη συνέχεια, έγινε η χάραξη της ισοβαθούς γραμμής των 10 μέτρων και η οριοθέτηση της κρίσιμης θαλάσσιας ζώνης (από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 10 μέτρων). Κατά τη χάραξη της κρίσιμης θαλάσσιας ζώνης παρατηρήθηκε ότι σε αρκετά σημεία η ισοβαθής των 10 μέτρων ήταν σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων (σε πολλές περιπτώσεις απέιχε 10 μέτρα). Οι περιοχές αυτές εντοπίστηκαν στις θέσεις «Παναγιά» ΤΚ Καρίτσης και παραλία «Παπακώστα» μέχρι «Γλυμένη Μύλος» ΤΚ Σκλήθρου (σύνορα με ΠΕ Μαγνησίας), όπου η κρίσιμη θαλάσσια ζώνη χαράχθηκε μέχρι τα 100 μέτρα από την ακτογραμμή και όχι μέχρι την ισοβαθή των 10 μέτρων.

Στη συνέχεια έγινε η χάραξη της ισοβαθούς των 50 μέτρων και προσδιορίστηκε η θαλάσσια δυναμική ζώνη η οποία εκτείνεται από το ακραίο όριο της κρίσιμης ζώνης μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων. Τέλος, προσδιορίστηκε η υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη η οποίας εκτείνεται από το εξωτερικό προς τη θάλασσα όριο της δυναμικής ζώνης σε βάθος έξι (6) ναυτικών μιλίων (περίπου 11 χιλιόμετρα).

Έκταση Περιοχής Μελέτης

Η παράκτια ζώνη της Λάρισας, χωρικά εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας και εκτείνεται εντός των ορίων τριών (3) Δημοτικών Ενοτήτων (Μελιβοίας, Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών) και δώδεκα (12) Τοπικών Κοινοτήτων αντίστοιχα. Από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2001) οι συνολικές εκτάσεις και τα φυσικογεωγραφικά στοιχεία των Δημοτικών Ενοτήτων και των Τοπικών Κοινοτήτων παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα (Πίνακας 4.1.1).

Πίνακας 4.1.1: Έκταση και γεωγραφικά στοιχεία Δ.Ε. και Τ.Κ. περιοχής μελέτης

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε./Τ.Κ.	Επιφάνεια (τ.χμ.)		Πυκνότητα πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (τ.χμ.)	Μέσος σταθμικός υψόμετρον (μέτρα)
			Με εσωτερικά ύδατα	Χωρίς εσωτερικά ύδατα		
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	–	–	95,284	93,984	23,57	82
Τ.Κ. Στομίου	ΑΓ	Η	37,985	37,410	15,69	17
Τ.Κ. Καρίτσης	ΑΓ	Ο	23,241	23,241	26,68	256
Τ.Κ. Ομολίου	ΑΓ	Η	22,380	22,080	31,28	20
Τ.Κ. Παλαιοπύργου	ΑΓ	Π	11,678	11,253	28,26	5
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	–	–	128,462	127,587	29,85	239

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε/Τ.Κ.	Επιφάνεια (τ.χμ.)		Πυκνότητα πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (τ.χμ.)	Μέσος σταθμικός υψόμετρο (μέτρα)
			Με εσωτερικά ύδατα	Χωρίς εσωτερικά ύδατα		
Τ.Κ. Πυργετού	ΑΓ	Π	31,308	31,183	51,42	140
Τ.Κ. Αιγάνης	ΑΓ	Η	21,005	20,605	40,80	192
Τ.Κ. Κρανέας	ΑΓ	Ο	31,583	31,483	8,23	334
Τ.Κ. Ραψάνης	ΑΓ	Ο	44,566	44,316	24,84	396
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	–	–	197,633	197,633	14,54	235
Τ.Κ. Σωτηρίτσας	ΑΓ	Η	17,800	17,800	25,51	61
Τ.Κ. Μελιβοίας	ΑΓ	Ο	82,858	82,858	19,12	296
Τ.Κ. Σκήτης	ΑΓ	Ο	62,300	62,300	9,44	140
Τ.Κ. Σκλήθρου	ΑΓ	Ο	34,675	34,675	7,15	389

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ , απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.1.1 παρατηρείται, ότι η Δημοτική Ενότητα με την μεγαλύτερη έκταση είναι η Δ.Ε Μελιβοίας με συνολική επιφάνεια 197,633 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Στη συνέχεια, ακολουθεί η Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου με συνολική επιφάνεια 128,462 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ενώ η Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών καταλαμβάνει επιφάνεια 95,284 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Η μεγαλύτερη σε έκταση και σε ακτογραμμή, Τοπική Κοινότητα στην περιοχή μελέτης είναι η Τ.Κ. Μελιβοίας με συνολική επιφάνεια 82,858 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ακτογραμμή 14 περίπου χιλιόμετρα ενώ το μέσο υψόμετρο της κυμαίνεται στα 296 μέτρα. Η Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου εμφανίζει το μεγαλύτερο μέσο σταθμικό υψόμετρο, που κυμαίνεται στα 239 μέτρα, γεγονός που οφείλεται στο μεγάλο μέσο υψόμετρο των Τοπικών Κοινοτήτων Ραψάνης και Κρανέας αντίστοιχα.

Πίνακας 4.1.2: Συνολική επιφάνεια ΔΕ/ΤΚ (%) επί του συνόλου της ΠΕ Λάρισα

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε/Τ.Κ.	Συνολική Επιφάνεια (τ.χμ.)	Ποσοστό επιφάνειας επί του συνόλου Π.Ε Λάρισα (%)
Περιφερειακή Ενότητα Λάρισα	–	–	5.380,943	100,00
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	–	–	95,284	1,77
Τ.Κ. Στομίου	ΑΓ	Η	37,985	0,71
Τ.Κ. Καρίτσας	ΑΓ	Ο	23,241	0,43
Τ.Κ. Ομολίου	ΑΓ	Η	22,380	0,42
Τ.Κ. Παλαιοπύργου	ΑΓ	Π	11,678	0,22
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	–	–	128,462	2,39
Τ.Κ. Πυργετού	ΑΓ	Π	31,308	0,58
Τ.Κ. Αιγάνης	ΑΓ	Η	21,005	0,39
Τ.Κ. Κρανέας	ΑΓ	Ο	31,583	0,59
Τ.Κ. Ραψάνης	ΑΓ	Ο	44,566	0,83

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε./Τ.Κ.	Συνολική Επιφάνεια (τ.χμ.)	Ποσοστό επιφάνειας επί του συνόλου Π.Ε Λάρισας (%)
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	–	–	197,633	3,67
Τ.Κ. Σωτηρίτσας	ΑΓ	Η	17,800	0,33
Τ.Κ. Μελιβοίας	ΑΓ	Ο	82,858	1,54
Τ.Κ. Σκήτης	ΑΓ	Ο	62,300	1,16
Τ.Κ. Σκλήθρου	ΑΓ	Ο	34,675	0,64

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.1.2, την μεγαλύτερη έκταση επί του συνόλου της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας κατέχει η Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας με ποσοστό 3,67% περιλαμβάνοντας και τη μεγαλύτερη σε επιφάνεια Τοπική Κοινότητα με ποσοστό 1,54% (Τ.Κ. Μελιβοίας). Στη συνέχεια ακολουθεί η Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου με ποσοστό 2,39% και έπεται η Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών με ποσοστό 1,77% της συνολικής επιφάνειας ΠΕ Λάρισας. Οι παραπάνω εκτάσεις αναφέρονται στο σύνολο των Δημοτικών Ενοτήτων και των Τοπικών Κοινοτήτων της Παράκτιας ζώνης Π.Ε Λάρισας, χωρίς να αντιπροσωπεύουν την ακριβή περιοχή μελέτης η οποία όπως αναφέραμε πιο πάνω οριοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο Χώρο. Επομένως η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Στο χερσαίο τμήμα, ο αριθμός των Δημοτικών Ενοτήτων και Τοπικών Κοινοτήτων παραμένει ίδιος, αλλάζουν όμως οι εκτάσεις των Δ.Ε. και Τ.Κ στα σημεία όπου παρεμβάλλεται η ισοϋψής των 600 μέτρων που αποτελεί το όριο του χερσαίου παράκτιου τμήματος. Για τον υπολογισμό της συνολικής επιφάνειας της περιοχής μελέτης, πραγματοποιήθηκε επεξεργασία χωρικών δεδομένων στο πρόγραμμα ArcMap του ArcGIS και τα συνολικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 4.1.3

Πίνακας 4.1.3: Επιφάνεια (τετραγωνικά χιλιόμετρα) ΔΕ / ΤΚ περιοχής μελέτης (πριν και μετά την επεξεργασία από διατάξεις ΕΠΧΣΑΑ) και ποσοστό επιφάνειας επί του συνόλου

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε./Τ.Κ.	Αρχική Συνολική επιφάνεια Δ.Ε./Τ.Κ. (πριν την επεξεργασία)		Τελική Συνολική Επιφάνεια Δ.Ε./Τ.Κ. (μετά την επεξεργασία της περιοχής μελέτης από τις διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ)		Ποσοστιαία μεταβολή επιφάνειας (%)
			Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Ποσοστό επί της αρχικής συνολικής επιφάνειας (%)	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Ποσοστό επί της τελικής επιφάνειας (%)	
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	–	–	95,284	22,61	70,535	22,484	-25,97
Τ.Κ. Στομίου	ΑΓ	Η	37,985	9,01	25,660	8,180	-32,45
Τ.Κ. Καρίτσας	ΑΓ	Ο	23,241	5,52	11,922	3,800	-48,70
Τ.Κ. Ομολίου	ΑΓ	Η	22,380	5,31	21,275	6,782	-4,94
Τ.Κ. Παλαιοπύργου	ΑΓ	Π	11,678	2,77	11,678	3,723	0,00
Δημοτική Ενότητα	–	–	128,462	30,49	94,767	30,209	-26,23

Γεωγραφικά διαμερίσματα	Αστικά και Αγροτικά Τ.Κ.	Ορεινά ημιορεινά και πεδινά Δ.Ε./Τ.Κ.	Αρχική Συνολική επιφάνεια Δ.Ε./Τ.Κ. (πριν την επεξεργασία)		Τελική Συνολική Επιφάνεια Δ.Ε./Τ.Κ. (μετά την επεξεργασία της περιοχής μελέτης από τις διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ)		Ποσοστιαία μεταβολή επιφάνειας (%)
			Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Ποσοστό επί της αρχικής συνολικής επιφάνειας (%)	Επιφάνεια (τ.χλμ.)	Ποσοστό επί της τελικής επιφάνειας (%)	
Κάτω Ολύμπου							
Τ.Κ. Πυργετού	ΑΓ	Π	31,308	7,43	31,308	9,980	0,00
Τ.Κ. Αιγάνης	ΑΓ	Η	21,005	4,98	20,655	6,584	-1,67
Τ.Κ. Κρανέας	ΑΓ	Ο	31,583	7,50	14,887	4,746	-52,86
Τ.Κ. Ραψάνης	ΑΓ	Ο	44,566	10,58	27,917	8,899	-37,36
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	–	–	197,633	46,90	148,404	47,307	-24,91
Τ.Κ. Σωτηρίτσας	ΑΓ	Η	17,800	4,22	17,431	5,556	-2,07
Τ.Κ. Μελιβοίας	ΑΓ	Ο	82,858	19,66	59,924	19,102	-27,68
Τ.Κ. Σκήτης	ΑΓ	Ο	62,300	14,78	48,283	15,391	-22,50
Τ.Κ. Σκλήθρου	ΑΓ	Ο	34,675	8,23	22,766	7,257	-34,34
Σύνολο Επιφάνειας	–	–	421,379	–	313,705	–	-25,55

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ , απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Η περιοχή μελέτης, αποτελείται τόσο από χερσαίο όσο και από θαλάσσιο τμήμα (βλέπε Χάρτη Α.1.3). Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, για τον προσδιορισμό – οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης της ΠΕ Λάρισας, ακολουθήθηκαν οι διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο Χώρο (Σχέδιο ΚΥΑ). Η παράκτια ζώνη της Λάρισας περιλαμβάνει συνολικά τρεις (3) Δημοτικές Ενότητες και (δώδεκα) 12 Τοπικές Ενότητες ενώ διοικητικά ανήκει, κατά τμήματα, στο Δήμο Τεμπών (Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου) και στο Δήμο Αγίας (Δημοτικές Ενότητες Ευρυμενών και Μελιβοίας) όπου ανήκει το μεγαλύτερο τμήμα της παράκτιας ζώνης και η μεγαλύτερη σε μήκος ακτογραμμή ενώ η παραλία Βελίκας-Σωτηρίτσας-Αγιοκάμπου (Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας) αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη συνεχόμενη παραλία στην Ελλάδα με μήκος ακτογραμμής τουλάχιστον 10 χιλιόμετρα.

Κατά τη διαδικασία επεξεργασίας των χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, πραγματοποιήθηκε ο προσδιορισμός της παράκτιας ζώνης της ΠΕ Λάρισας, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις του ΕΠΧΣΑΑ. Στο στάδιο της οριοθέτησης, παρατηρείται ότι το χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου δεν περιλαμβάνει το σύνολο των χωρικών επιφανειών των Δημοτικών Ενοτήτων και Τοπικών Κοινοτήτων της ευρύτερης περιοχής μελέτης. Αυτό εξηγείται, διότι εντός της παράκτιας ζώνης παρεμβάλλεται η ισοϋψής γραμμή των 600 μέτρων, λόγω των ορεινών όγκων Ολύμπου Κισσάβου και Μαυροβουνίου, όπου αποτελεί το όριο της παράκτιας ζώνης στο χερσαίο τμήμα, σε συνάρτηση με τα διοικητικά όρια των Δημοτικών Ενοτήτων. Στο πίνακα 4.1.4, παρουσιάζεται η αρχική και η τελική

επιφάνεια (τετραγωνικά χιλιόμετρα) μετά την οριοθέτηση - προσδιορισμό του χερσαίου τμήματος της Παράκτιας Ζώνης για κάθε Δημοτική Ενότητα και Τοπική Κοινότητα.

Από την επεξεργασία των χωρικών δεδομένων και όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 4.1.3, παρατηρείται ότι η συνολική επιφάνεια του χερσαίου τμήματος της παράκτιας ζώνης της ΠΕ Λάρισας κυμαίνεται στα 313,705 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ή 313.705 στρέμματα) έναντι της αρχικής έκτασης των Δημοτικών Ενοτήτων που ανέρχεται στα 421,379 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών παρουσιάζει μείωση της αρχικής έκτασης σε ποσοστό 25,95 με τη μεγαλύτερη ελάττωση να παρατηρείται στις Τοπικές Κοινότητες Καρίτσας (48,70%) και Στομίου (32,45%). Αυτό αιτιολογείται εξαιτίας της μορφολογίας του εδάφους, του ανάγλυφου, των κλίσεων και του υψομέτρου καθώς χωρικά εντοπίζονται στον ορεινό όγκο του Κισσάβου όπου η ισοϋψής γραμμή των 600 μέτρων βρίσκεται σε χαμηλή απόσταση από την ακτογραμμή (από 1,5 – 3 χιλιόμετρα), χαμηλή μείωση της επιφάνειας παρατηρείται στη Τοπική Κοινότητα Ομολίου (4,94%) λόγω του χαμηλού υψομέτρου, ενώ μηδενική είναι η μεταβολή στην επιφάνεια της Τ.Κ. Παλαιοπύργου που χαρακτηρίζεται ως πεδινή περιοχή και βρίσκεται στο Δέλτα του Πηνειού (μηδενικό υψόμετρο- στάθμη θάλασσας).

Στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου, το τμήμα της παράκτιας ζώνης ανέρχεται στα 94,767 τετραγωνικά χιλιόμετρα, επιφάνεια μειωμένη κατά 26,23% της συνολικής έκτασης της ΔΕ (128,462 τ.χλμ.). Το τμήμα της Τοπική Κοινότητα Κρανέας είναι μειωμένο κατά 52,86% ενώ της Τοπική Κοινότητα Ραψάνης κατά 37,36%, λόγω της ορεινής περιοχής του Κάτω Ολύμπου και του υψομέτρου της περιοχής (ύπαρξη ισοϋψής γραμμής 600 μέτρων). Χαμηλή μείωση της επιφάνειας παρατηρείται στη Τοπική Κοινότητα Αιγάνης (1,67%) λόγω του χαμηλού υψομέτρου, ενώ μηδενική είναι η μεταβολή στην επιφάνεια της Τοπικής Κοινότητας Πυργετού (πεδινή περιοχή).

Από τη συνολική επιφάνεια της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας (197,633 τ.χλμ.), η παράκτια ζώνη καταλαμβάνει επιφάνεια 148,404 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Οι Τοπικές Κοινότητες Μελιβοίας, Σκλήθρου και Σκήτης χαρακτηρίζονται ως ορεινές καθώς βρίσκονται στην ορεινή ενότητα του Κισσάβου και του Μαυροβουνίου αντίστοιχα, για το λόγο αυτό κατά την οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης οι επιφάνειες των Τοπικών Κοινοτήτων Μελιβοίας, Σκλήθρου και Σκήτης μειώθηκαν σε σημαντικό βαθμό (27,68%, 34,34% και 22,50% αντίστοιχα). Αντίθετα η επιφάνεια της Τοπικής Κοινότητας Σωτηρίτσας μειώθηκε ελάχιστα (κατά 2,07%).

Στο χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα της παράκτιας ζώνης προσδιορίστηκαν: η κρίσιμη ζώνη, η δυναμική ζώνη και η υπόλοιπη ή μεταβατική Ζώνη. Οι επιφάνειες των ζωνών υπολογίστηκαν στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών και παρουσιάζονται στον πίνακα 4.1.4.

Πίνακας 4.1.4: Επιφάνεια ζωνών του παράκτιου χώρου ΠΕ Λάρισας και ποσοστό επιφάνειας ανά τμήμα

Κατηγορία Ζώνης (ΕΠΧΣΑΑ για τον Παράκτιο χώρο)	Επιφάνεια (στρ.)	Επιφάνεια (τ.χλμ)	Ποσοστό επιφάνειας ζώνης ανά χερσαίο/θαλάσσιο τμήμα
Υπόλοιπη χερσαία ζώνη	303.228.802,83	303,23	96,66
Δυναμική χερσαία ζώνη	5.207.979,32	5,21	1,66
Κρίσιμη χερσαία ζώνη - ΚΧ1	2.644.279,89	2,64	0,84
Κρίσιμη χερσαία ζώνη - ΚΧ2	2.624.056,41	2,62	0,84
Κρίσιμη χερσαία ζώνη (ΚΧ1+ ΚΧ2)	5.268.336,30	5,27	1,68
Σύνολο Χερσαίου τμήματος	313.705.118,45	313,71	100,00
Υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη	537.921.244,03	537,92	85,08
Δυναμική θαλάσσια ζώνη	70.543.743,42	70,54	11,16
Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη	23.800.292,47	23,80	3,76
Σύνολο Θαλάσσιου τμήματος	632.265.279,92	632,27	100,00
Συνολική Επιφάνεια Παράκτιου Χώρου	945.970.398,37	945,97	–

Πηγή: Ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα (4.1.4), η επιφάνεια του χερσαίου τμήματος της παράκτιας ζώνης ανέρχεται στα 313, 71 τετραγωνικά χιλιόμετρα με το 96,6% να καλύπτεται από την υπόλοιπη χερσαία ζώνη, το 1,66% από την Δυναμική χερσαία ζώνη και το 1,68% από την Κρίσιμη χερσαία ζώνη η οποία περιλαμβάνει τις ζώνες ΚΧ1 και ΚΧ2 (γράφημα 4.1.1). Η επιφάνεια του θαλάσσιου τμήματος της παράκτιας ζώνης ανέρχεται στα 632,27 τετραγωνικά χιλιόμετρα εκ των οποίων η υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη καταλαμβάνει το 85,08% της θαλάσσια επιφάνειας, η Δυναμική θαλάσσια ζώνη το 11,16% ενώ η Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη το 3,76% της συνολικής θαλάσσιας επιφάνειας. Η υπόλοιπη χερσαία ζώνη, κατέχει την μεγαλύτερη έκταση η οποία ξεκινάει από το ακραίο όριο της δυναμικής χερσαίας ζώνης μέχρι τα όρια των Δημοτικών Ενοτήτων ή την ισοϋψή γραμμή (αν υπάρχει) των 600 μέτρων, σε αντίθεση με την δυναμική και τη κρίσιμη χερσαία ζώνη που διατηρούν χαμηλή έκταση στο χερσαίο τμήμα καθώς περιλαμβάνουν ζώνες με πλάτος 100 μέτρα. Επίσης και στο θαλάσσιο τμήμα, η Υπόλοιπη ζώνη κατέχει τη μεγαλύτερη επιφάνεια η οποία οριοθετείται από την ισοβαθή των 50 μέτρων μέχρι τα έξι (6) ναυτικά μίλια (περίπου 11 χιλιόμετρα). Η δυναμική και κρίσιμη θαλάσσια ζώνη (γράφημα 4.1.2) διατηρούν μεγαλύτερη επιφάνεια σε σχέση με τις αντίστοιχες ζώνες στο χερσαίο τμήμα καθώς στο θαλάσσιο τμήμα η απόσταση από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 10 και 50 μέτρων είναι διαρκώς μεταβαλλόμενη (άνω των 100 και 200 μέτρων αντίστοιχα).

Γράφημα 4.1.1: Ποσοστό επιφάνειας ζωνών του παράκτιου χώρου στο χερσαίο τμήμα

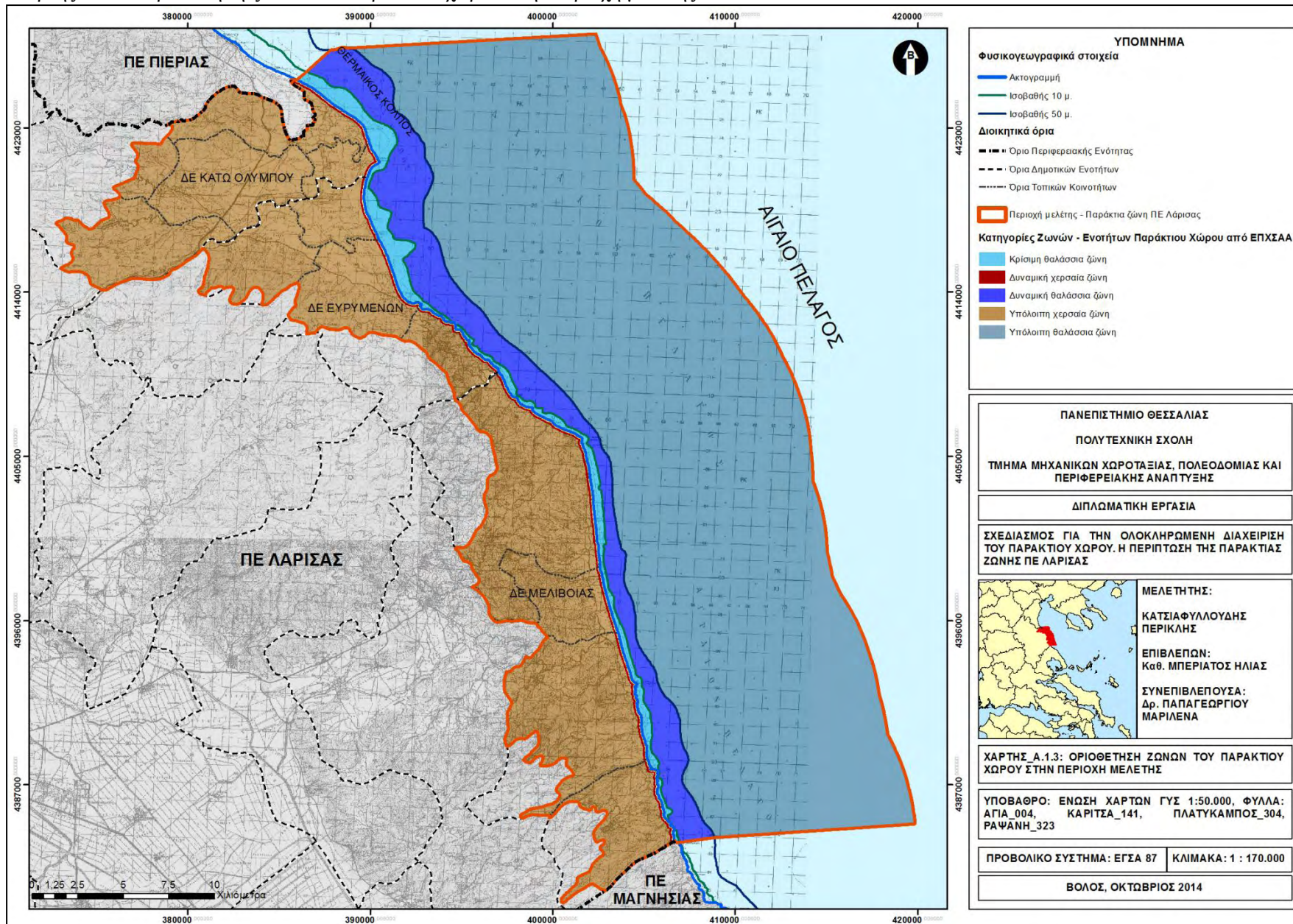
Πηγή: Ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Γράφημα 4.1.2: Ποσοστό επιφάνειας ζωνών του παράκτιου χώρου στο θαλάσσιο τμήμα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Χάρτης Α.1.3: Οριοθέτηση ζωνών του παράκτιου χώρου στην περιοχή μελέτης

4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στο παρόν υποκεφάλαιο, καταγράφονται τα γενικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης, η οποία περιλαμβάνει τμήματα των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου, Ευρυμενών και Μελιβοίας, όσον αφορά την πληθυσμιακή εξέλιξη, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τις οικονομικές δραστηριότητες τους τομείς παραγωγής κ.α. Για την καταγραφή των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία των απογραφών 1991, 2001 και 2011 για τον μόνιμο πληθυσμό από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) καθώς και δεδομένα που δόθηκαν κατά τη διάρκεια παρακολούθησης των μαθημάτων Αστική και Περιφερειακή Οικονομική του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

4.2.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Για την εξαγωγή συμπερασμάτων σε ότι αφορά την εξέλιξη του πληθυσμού στην περιοχή μελέτης – Παράκτια Ζώνη, πραγματοποιήθηκε καταγραφή και επεξεργασία δεδομένων για το μόνιμο πληθυσμό κατά τα έτη 1991, 2001 και 2011.

Μόνιμος Πληθυσμός Περιοχής Μελέτης

Στον πίνακα 4.2.1, παρουσιάζεται η εξέλιξη του μόνιμου πληθυσμού στη περιοχή μελέτης καθώς και ανά Δημοτική Ενότητα, Δήμο και Περιφερειακή Ενότητα για τα έτη 1991 έως 2011. Σύμφωνα με τον πίνακα, παρατηρείται σχετική μείωση του μόνιμου πληθυσμού στις Δημοτικές Ενότητες της περιοχής μελέτης. Πιο συγκεκριμένα, στη Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών παρατηρείται μείωση του πληθυσμού κατά τα έτη 1991 – 2001 της τάξης του 5,75% με το Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής να κυμαίνεται στο -0,59%, η συγκεκριμένη μείωση του πληθυσμού δικαιολογείται από γεγονός ότι μεγάλο τμήμα του πληθυσμού από τη Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών μετακινείται προς τα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως προς τη Λάρισα) για εύρεση εργασίας και μόνιμη κατοίκηση. Μεταξύ του 2001 και 2011 ο πληθυσμός της ΔΕ Ευρυμενών μειώθηκε κατά 13,67% ενώ ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής κυμαίνεται στο -1,46% ως απόρροια της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της υπογεννητικότητας.

Στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου παρατηρείται η μικρότερη μείωση πληθυσμού σε σχέση με τις υπόλοιπες Δημοτικές Ενότητες. Μεταξύ 1991 – 2001 ο πληθυσμός της ΔΕ μειώθηκε κατά 4,51% με το Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής να είναι στο -0,46% ενώ μεταξύ 2001 – 2011 ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 11,19% (με ΜΕΡΜ -0,92%), η μικρή μείωση του πληθυσμού την περίοδο 1991-2001, που γενικότερα παρατηρείται αύξηση της αστικοποίησης, έγκειται στο γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχει αύξηση της ζήτησης για κατοικία, κυρίως από συνταξιούχους που διαμένουν μόνιμα στη περιοχή ενώ η μείωση του πληθυσμού την περίοδο 2001 - 2011 θεωρείται ως απόρροια της οικονομικής κρίσης και της αύξησης της υπογεννητικότητας.

Στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας, την περίοδο 1991 – 2001 παρατηρείται η μικρότερη μείωση του πληθυσμού σε σχέση με τις άλλες Δημοτικές Ενότητες που κυμαίνεται στο 1,03% (με ΜΕΡΜ -0,10%). Η σχετικά χαμηλή μείωση του πληθυσμού στη ΔΕ

Μελιβοίας οφείλεται στο γεγονός ότι στη συγκεκριμένη περίοδο παρατηρείται έντονη οικοδομική δραστηριότητα και ανάπτυξη επιχειρήσεων στο τομέα του τουρισμού κυρίως στους παραθαλάσσιους οικισμούς καθώς και ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού που ωθεί ολοένα και περισσότερους κατοίκους να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή και να διαμείνουν μόνιμα. Εντούτοις, την περίοδο 2001 – 2011 στη ΔΕ Μελιβοίας παρατηρείται η μεγαλύτερη μείωση (- 23,63%) του πληθυσμού σε σχέση με τις ΔΕ Ευρυμενών και Κάτω Ολύμπου. Η μεγάλη μείωση του πληθυσμού στη ΔΕ Μελιβοίας οφείλεται κυρίως στην οικονομική συγκυρία που βιώνει η χώρα από το 2009 και μετά με αποτέλεσμα τη μείωση των γεννήσεων και την αύξηση της υπογεννητικότητας.

Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας παρατηρείται αύξηση του μόνιμου πληθυσμού και τις δύο περιόδους, με τη μεγαλύτερη να είναι τη περίοδο 1991 – 2001 (3,82%). Η αύξηση του πληθυσμού και τις δύο περιόδους στην ΠΕ Λάρισας έγκειται στην αύξηση της αστικοποίησης προς τα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως τη Λάρισα) για την εύρεση απασχόλησης, επιπλέον στη ΠΕ Λάρισας βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας όπως και άλλες σημαντικές δημόσιες και μη υπηρεσίες που απασχολούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων στο σύνολο της Περιφέρειας.

Πίνακας 4.2.1: Εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού ανά ΔΕ, Δήμο, Περιφέρεια και σύνολο χώρας, Μεταβολή Πληθυσμού και ΜΕΡΜ από 1991-2011

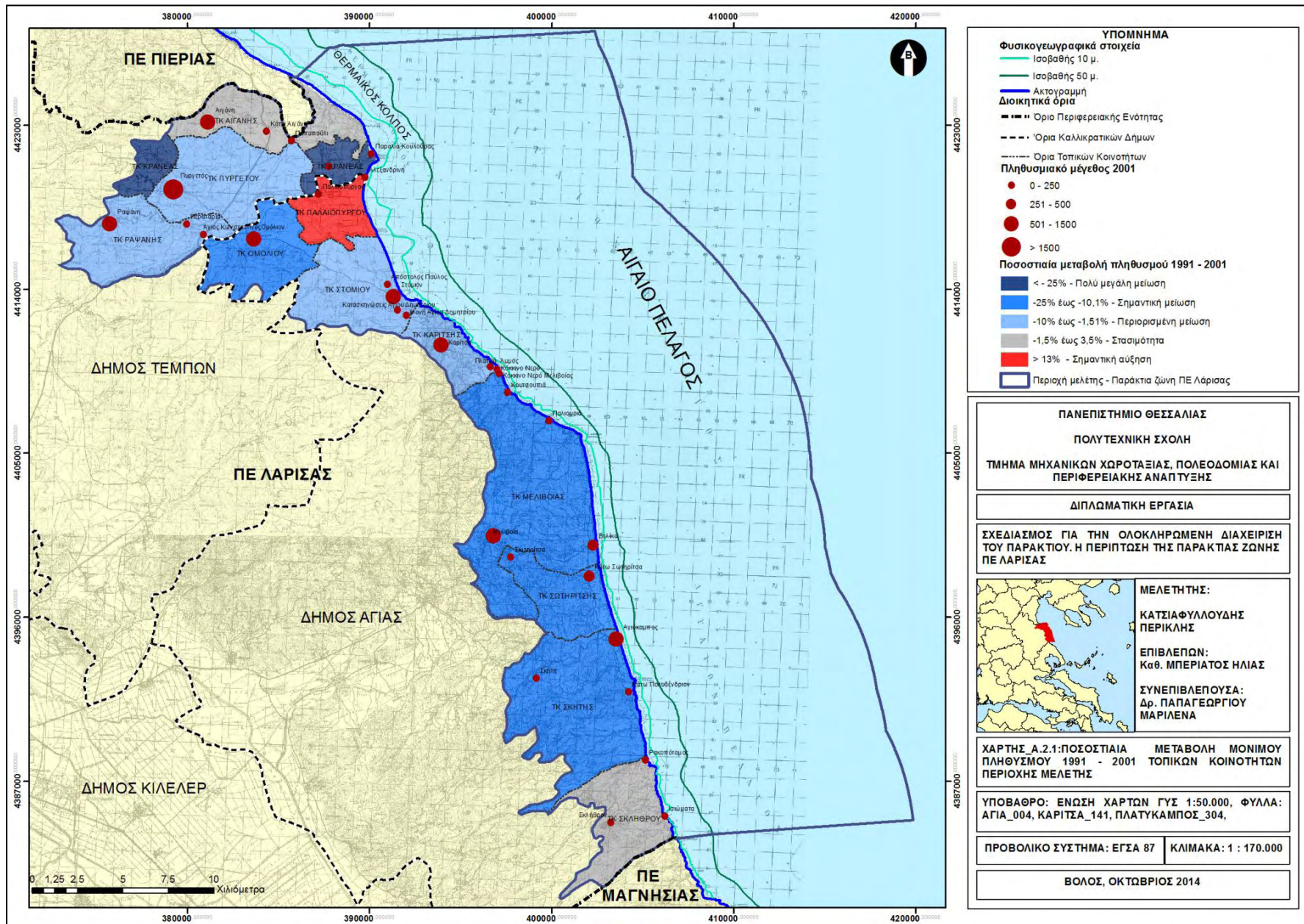
Γεωγραφική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός			Μεταβολή Πληθυσμού (%)			Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού (%)	
	1991	2001	2011	1991-2001	2001-2011	1991 - 2011	1991-2001	2001-2011
Περιφέρεια Θεσσαλίας	729.268	740.115	732.762	1,49	-0,99	0,48	0,15	-0,1
Π.Ε. Λάρισας	271.786	282.156	284.325	3,82	0,77	4,61	0,38	0,08
Δ.Ε. Ευρυμενών	2.383	2.246	1.939	-5,75	-13,67	-18,63	-0,59	-1,46
Δ.Ε. Μελιβοίας	2.904	2.874	2.195	-1,03	-23,63	-24,41	-0,1	-2,66
Δ.Ε. Κάτω Ολύμπου	4.246	3.834	3.496	-4,51	-8,82	-17,66	-0,46	-0,92
Περιοχή Μελέτης	9.302	8.815	7.523	-5,24	-14,66	-19,12	-0,54	-1,57

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, απογραφή μόνιμου πληθυσμού 1991, 2001, 2011, ίδια επεξεργασία

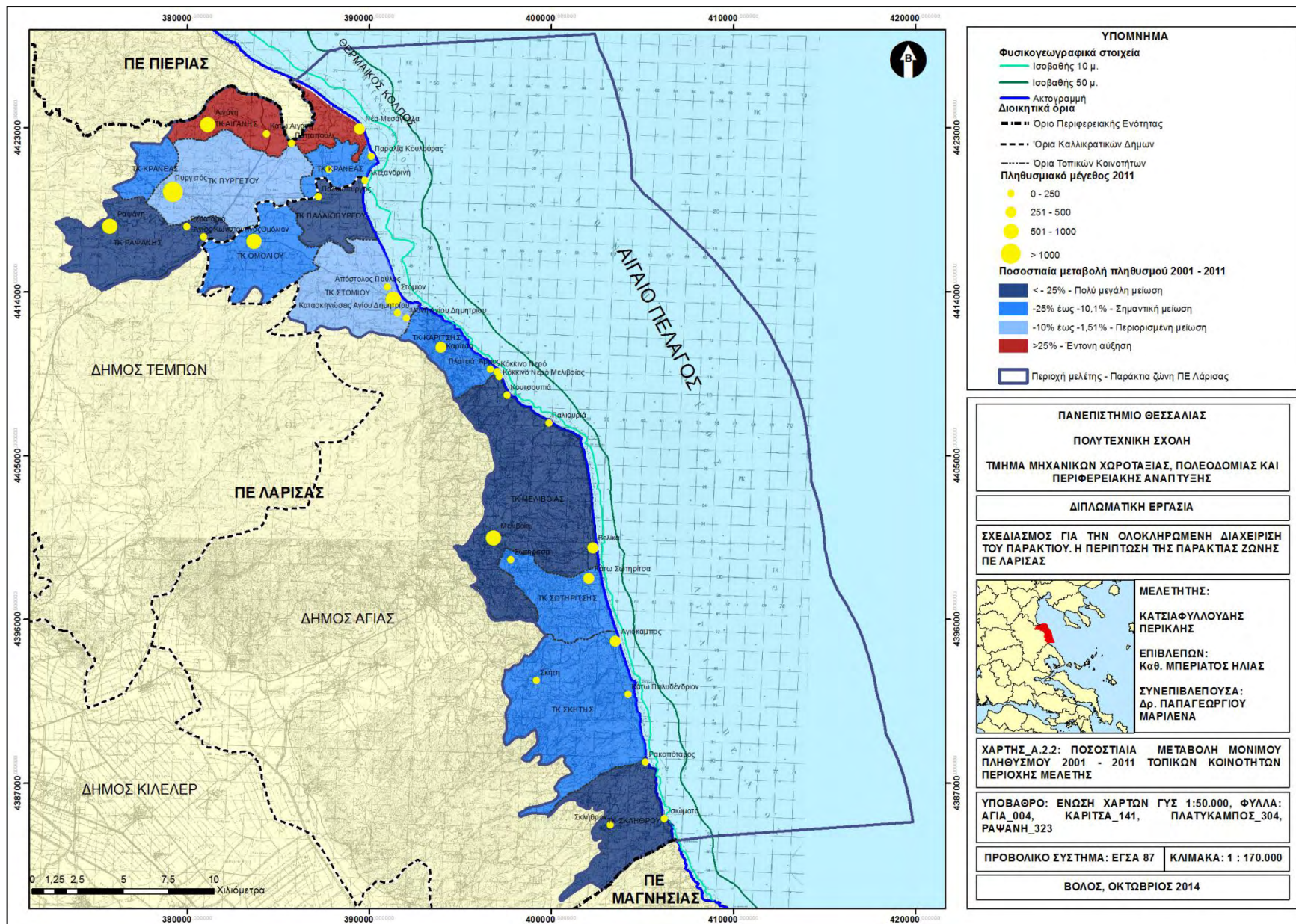
Περιοχή μελέτης

Στο σύνολο της περιοχής μελέτης, την περίοδο 1991 – 2001 (βλέπε Χάρτη Α.2.1) παρατηρείται μια μικρή μείωση του πληθυσμού που κυμαίνεται στο 5,24%. Την περίοδο 2001 -2011 (βλέπε Α.2.2) παρατηρείται, πάλι ,σημαντική μείωση του πληθυσμού της τάξης του 14,66% και θεωρείται αποτέλεσμα της οικονομικής συγκυρίας που βιώνει η χώρα με την επακόλουθη αύξηση της υπογεννητικότητας. Τέλος τη περίοδο 1991 – 2011 ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 19,22% (με μέσο ΜΕΡΜ – 1,57%), αρκετά επηρεασμένος από την περίοδο 2001 – 2011 (οικονομική ύφεση).

Χάρτης Α.2.1: Ποσοστιαία μεταβολή μόνιμου πληθυσμού 1991 -2001 των Τοπικών Κοινοτήτων στην περιοχή μελέτης

Χάρτης Α.2.2: Ποσοστιαία μεταβολή μόνιμου πληθυσμού 2001 -2011 των Τοπικών Κοινοτήτων στην περιοχή μελέτης

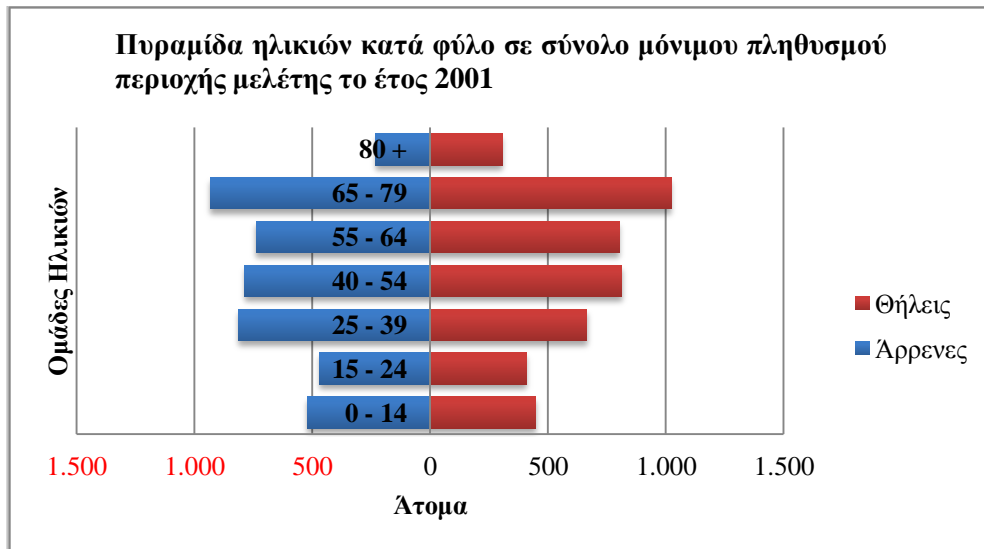

4.2.2 ΛΟΙΠΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Σύνθεση κατά ηλικία και φύλο

Για την αποτύπωση της ηλικιακής σύνθεσης του συνόλου της περιοχής μελέτης καθώς και των Δημοτικών Ενοτήτων και Τοπικών Κοινοτήτων, χρησιμοποιήθηκαν τα κατάλληλα δημογραφικά στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή κατά την απογραφή του 2001 (μόνιμος πληθυσμός¹).

Γράφημα 4.2.1: Ηλικιακή πυραμίδα πληθυσμού κατά φύλο το 2001 στην περιοχή μελέτης

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

Η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού για την περιοχή μελέτης παρουσιάζεται στους πίνακες του παραρτήματος Ι.2.2, Ι.2.3, Ι.2.4 και το γράφημα 4.2.1 για την περιοχή μελέτης εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

- Το 2001, στην ηλικιακή ομάδα 0 – 14 εντάσσονταν 968 άτομα τα οποία αντιπροσώπευαν το 10,81 % του συνόλου. Από αυτούς, οι άρρενες ήταν 520 άτομα και αντιπροσώπευαν το 11,58 % του ανδρικού πληθυσμού, ενώ οι θήλεις στην ηλικιακή κλάση 0 -14 ανέρχονται στις 448 και αντιπροσωπεύουν το 10,04% του γυναικείου πληθυσμού. Επομένως στην ομάδα 0 – 14 υπερέχει ο ανδρικός πληθυσμός.
- Στην ηλικιακή κλάση 15 – 24 εντάσσονται 877 άτομα που αντιπροσωπεύουν το 9,79% του συνολικού πληθυσμού. Σε αυτή τη κατηγορία, οι άρρενες ανέρχονται στα 468 άτομα και αντιπροσωπεύουν το 10,42% του ανδρικού πληθυσμού. Σε αυτή την ομάδα, οι θήλεις ανέρχονται στις 409 και αντιπροσωπεύουν το 9,16% του γυναικείου πληθυσμού. Επομένως, στη ηλικιακή κλάση 15 – 24 υπερέχουν οι άρρενες.

¹ Στο σύνολο του πληθυσμού στην περιοχή μελέτης, στην ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού περιλαμβάνεται ολόκληρος ο μόνιμος πληθυσμός της ΤΚ Κρανέας (στη ΤΚ Κρανέας δύο οικισμοί είναι εκτός περιοχής μελέτης) καθώς δεν υπάρχουν δεδομένα κατά ηλικία και φύλο σε επίπεδο οικισμού.

- Το σύνολο των ατόμων που εντάσσονται στην ομάδα 25 – 39 ετών ανέρχεται σε 1477 και αντιπροσωπεύει το 16,5% του πληθυσμού της περιοχής μελέτης. Οι άρρενες, ανέρχονται στα 813 άτομα και λαμβάνουν το 18,1 % του ανδρικού πληθυσμού, ενώ οι θήλεις στην ηλικιακή κλάση 25- 39 είναι 664 και αντιπροσωπεύουν το 14,88% του γυναικείου πληθυσμού. Επομένως, στην ηλικιακή ομάδα 25 – 39 υπερέχουν οι άρρενες.
- Στην ηλικιακή ομάδα 40 – 54, εντάσσονται 1600 άτομα που αντιπροσωπεύουν το 17,87% του συνόλου. Στην ίδια ομάδα, οι άρρενες ανέρχονται στους 787 και αντιπροσωπεύουν το 17,52% του αρσενικού πληθυσμού. Επιπλέον οι γυναίκες ανέρχονται στις 813 και λαμβάνουν στην ηλικιακή ομάδα 40 – 54 το 18,22%.
- Επομένως, στις ηλικίες από 40 – 54, στο σύνολο του πληθυσμού, υπερέχουν οι γυναίκες.
- Στην περιοχή μελέτης, το 2001, από 55 έως 64 ετών ήταν 1541 άτομα που αντιπροσώπευαν το 17,21% του συνολικού πληθυσμού. Οι άρρενες ανέρχονταν στα 739 άτομα και λάμβαναν το 16,46% επί του συνόλου των αρρένων, ενώ το ίδιο έτος οι γυναίκες ανέρχονταν σε 802 και αντιπροσώπευαν το 17,97% του γυναικείου πληθυσμού. Επομένως, στην ομάδα ηλικιών 55 – 64 υπερέχουν οι θήλεις.
- Στην ηλικιακή ομάδα 65 – 79 εντάσσονται, στην περιοχή μελέτης, 1955 άτομα που αντιπροσωπεύουν το 21,83% του συνόλου. Οι άρρενες, ανέρχονται σε 933 άτομα και λαμβάνουν το 20,77% του ανδρικού πληθυσμού. Οι γυναίκες, είναι 1022 το 2001 στην ομάδα ηλικιών 65 – 79 και αντιπροσωπεύουν το 22,9% του συνόλου των θηλέων. Επομένως, στην ηλικιακή ομάδα 65 – 79 το 2001 υπερτερούν οι θήλεις.
- Το 2001, άνω των 80 ήταν συνολικά 536 άτομα, από αυτά οι 231 (43%) ήταν άρρενες και 305 γυναίκες (57%).

Από την ηλικιακή πυραμίδα, που παρουσιάζεται η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού της περιοχής μελέτης, παρατηρείται ότι στις ηλικιακές ομάδες 0 – 14, 15 – 24 και 25 – 39, δηλαδή στις νεότερες ηλικίες, υπερτερούν οι άρρενες. Αντίθετα στις ηλικιακές ομάδες από 40 έως 79 και 80 ετών και άνω υπερτερούν, σε μεγάλο ποσοστό έναντι των ανδρών, οι γυναίκες. Οι νέοι (0 – 14) αντιπροσωπεύουν το 10,04% ενώ οι ηλικιωμένοι (65 και άνω) το 29,7% του συνολικού πληθυσμού της περιοχής. Επιπλέον, ο δείκτης γήρανσης² στην περιοχή μελέτης είναι 2,57 (στην Ελλάδα το 2001 = 1,1 και το 2012 = 1,35) (ΕΛ. ΣΤΑΤ., δείκτες πληθυσμού, στοιχεία 2001 και 2012). Είναι αξιοσημείωτο ότι όταν ο δείκτης γήρανσης ισούται με την μονάδα υποδηλώνει ίση συμμετοχή στον πληθυσμό των ηλικιακών κατηγοριών 0 - 14 (ηλικιακή ομάδα νέων) και 65 και άνω, ενώ το γεγονός ότι στην περιοχή μελέτης ισούται με 2,57 υποδηλώνει ότι οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών είναι παραπάνω από διπλάσιοι σε σχέση με τον νεανικό πληθυσμό (κάτω των 14 ετών). Επομένως, ο πληθυσμός της περιοχής μελέτης είναι

² Ο δείκτης γήρανσης ισούται με το ποσοστό του γηρασμένου πληθυσμού άνω των 65 ετών προς το ποσοστό του νεανικού πληθυσμού 0 – 14.

αρκετά γηρασμένος σε σχέση με τον πληθυσμό της Ελλάδας την ίδια περίοδο. Τέλος, η παραγωγική ηλικία (15 – 64 ετών), στην περιοχή μελέτης, αντιπροσωπεύει το 60,22% του συνόλου.

4.2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οικοδομική δραστηριότητα

Σε ότι αφορά την εξέλιξη της οικοδομικής δραστηριότητας των νέων κτιρίων και οικοδομών στην περιοχή μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν, τα δεδομένα της οικοδομικής δραστηριότητας για τα έτη 2001 έως 2013 από την κατηγορία «Οικοδόμηση – Κατασκευές» της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ. ΣΤΑΤ.). Στη συνέχεια, στον πίνακα 4.2.6, παρουσιάζεται ο αριθμός των νέων οικοδομικών αδειών κατά έτος σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων, Τοπικών Κοινοτήτων και στο σύνολο της περιοχής μελέτης.

Πίνακας 4.2.2: Αριθμός νέων οικοδομικών αδειών κτιρίων την περίοδο 2001 – 2013

Γεωγραφική Ενότητα	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Σύνολο 2001 - 2013
Π.Ε. Λάρισας	825	865	919	970	1289	1052	971	676	581	540	257	166	422	9533
Δ.Ε. Ευρυμενών	6	4	16	18	14	16	20	10	11	12	2	1	0	130
Τ.Κ. Καρίτσης	3	3	4	2	4	1	5	2	0	4	0	0	0	28
Τ.Κ. Ομολίου	2	0	3	2	1	2	7	0	1	1	1	0	0	20
Τ.Κ. Παλαιοπύργου	0	0	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Τ.Κ. Στομίου	1	1	8	12	9	13	8	8	9	7	1	1	0	78
Δ.Ε. Μελιβοίας	41	30	30	42	65	68	49	49	52	48	8	0	0	482
Τ.Κ. Μελιβοίας	17	12	20	28	33	51	27	38	32	36	4	0	0	298
Τ.Κ. Σκήτης	14	8	7	7	13	3	10	2	3	2	1	0	0	70
Τ.Κ. Σκλήθρου	2	0	1	2	1	0	1	1	0	1	0	0	0	9
Τ.Κ. Σωτηρίτσης	8	10	2	5	18	14	11	8	17	9	3	0	0	105
Δ.Ε. Κάτω Ολύμπου	22	17	21	23	41	37	36	30	36	31	2	2	2	300
Τ.Κ. Αιγάνης	5	9	10	6	11	5	12	8	0	5	2	1	1	75
Τ.Κ. Κρανέας	0	3	0	3	9	4	3	0	1	2	0	0	0	25
Τ.Κ. Πυργετού	16	4	9	12	15	28	20	22	34	23	0	1	1	185
Τ.Κ. Ραψάνης	1	1	2	2	6	0	1	0	1	1	0	0	0	15
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	69	51	67	83	120	121	105	89	99	91	12	3	2	912

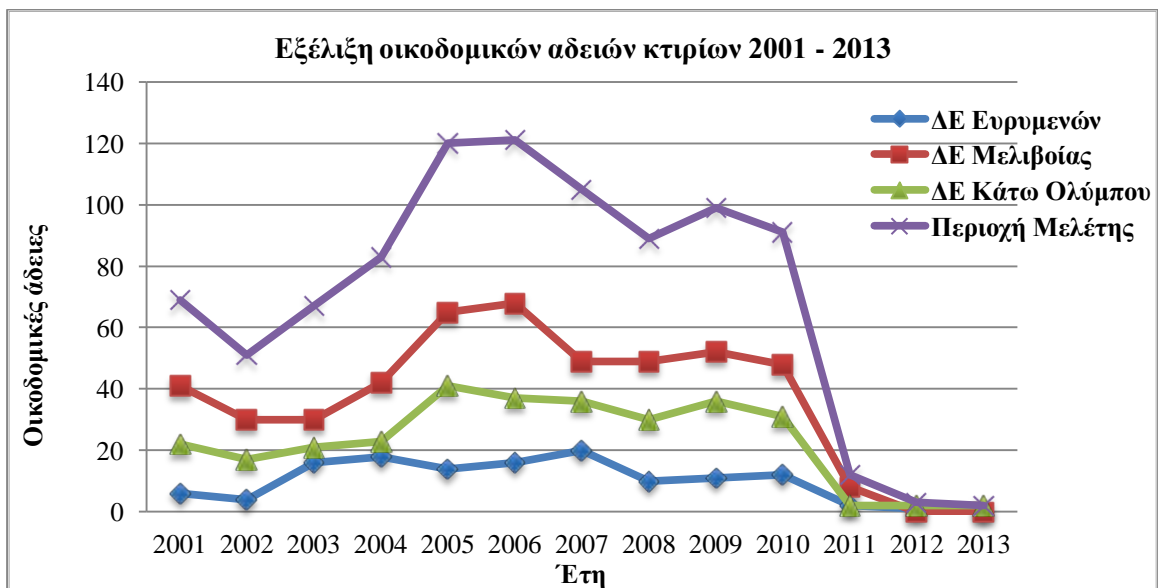
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Οικοδομική δραστηριότητα 2001 – 2013, ίδια επεξεργασία

Η οικοδομική δραστηριότητα στην περιοχή μελέτης, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, όσον αφορά στην έκδοση νέων οικοδομικών αδειών, θεωρείται αρκετά ικανοποιητική. Πιο συγκεκριμένα, στην περιοχή μελέτης από το 2001 μέχρι και το 2013 έχουν εκδοθεί 912 άδειες νέων οικοδομών που αντιπροσωπεύουν το 9,56% των οικοδομικών αδειών που έχουν εκδοθεί το διάστημα 2001 – 2013 στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας. Τη περίοδο 2001 – 2006, δηλαδή μέσα σε μία πενταετία, εκδόθηκαν 511 οικοδομικές άδειες που αντιπροσωπεύουν το 56% του συνόλου των νέων οικοδομικών αδειών την περίοδο 2001 – 2013. Το διάστημα 2007 – 2010, στην περιοχή μελέτης, εκδόθηκαν συνολικά 384 άδειες που αντιπροσωπεύουν το 42% των συνολικών εκδοθέντων

οικοδομικών αδειών. Στο διάστημα μεταξύ των ετών 2011 – 2013 εκδόθηκαν, μόνο 17 οικοδομικές άδειες (ποσοστό 1,9%) όπου το 2013 εκδόθηκαν 2 οικοδομικές άδειες.

Από τον πίνακα 4.2.6 και το διάγραμμα, παρατηρείται ότι οι περισσότερες άδειες σε ποσοστό 98% των συνολικών οικοδομικών αδειών, εκδόθηκαν την περίοδο 2001 – 2010. Η περιοχή μελέτης, διαθέτει αρκετούς παραλιακούς οικισμούς όπου τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική αύξηση των οικοδομικών δραστηριοτήτων. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 90 στην περιοχή μελέτης δημιουργούνται νέοι οικισμοί και οικιστικοί υποδοχείς με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων της ΠΕ Λάρισας και άλλων περιοχών για β' - παραθεριστική κατοικία και κατά συνέπεια, στους παραλιακούς οικισμούς, να παρατηρείται μεγάλη αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας. Τέλος, την περίοδο 2011 – 2013 παρατηρείται κατακόρυφη μείωση των οικοδομικών στην περιοχή μελέτης. Πιο συγκεκριμένα, στη ΔΕ Μελιβοίας τα έτη 2012 και 2013 δεν εκδόθηκε καμία οικοδομική άδεια, στη ΔΕ Ευρυμενών το 2012 μία άδεια ενώ το 2013 καμία, και στη ΔΕ Κάτω Ολύμπου τα 2012 – 2013 εκδόθηκαν μόνο τέσσερις (4) άδειες. Ο μειωμένος αριθμός των οικοδομικών αδειών, τη συγκεκριμένη περίοδο, είναι απόρροια της οικονομικής ύφεσης και κρίσης που βιώνει η Ελλάδα. Συνέπεια των παραπάνω, είναι να μην υπάρχει πλέον ζήτηση για αγορά κατοικίας και να παρατηρείται μεγάλος αριθμός αδιάθετων διαμερισμάτων και κτιρίων στους παραλιακούς οικισμούς.

Γράφημα 4.2.2: Εξέλιξη οικοδομικής δραστηριότητας 2001 -2013 στην περιοχή μελέτης

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Οικοδομική δραστηριότητα 2001 – 2013, ίδια επεξεργασία

Τουριστικά Καταλύματα

Πίνακας 4.2.3: Αριθμός και τύπος τουριστικών καταλυμάτων στην περιοχή μελέτης

Δημοτική Ενότητα	Οικισμός/ Περιοχή	Κατηγορία Ξενοδοχειακού Καταλύματος			Κάμπινγκ Γ' Τάξης	Παραδοσιακοί Ξενώνες		Ενοικιαζόμενα Δωμάτια			
		3 ***	2**	1*		4 Κλειδιά	2 Κλειδιά	3 Κλειδιά	Α' Τάξης	Β' Τάξης	Γ' Τάξης
ΔΕ Κάτω Ολύμπου	Μεσάγγαλα - Καστρί Λουτρό	1	1	1	-	-	-	3	1	7	5
	Ραψάνη	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
ΔΕ Ευρυμενών	Καρίτσα	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1
	Στόμιο	1	3	1	1	-	-	-	8	2	3
	Κόκκινο Νερό	-	3	-	-	-	-	-	16	15	13
ΔΕ Μελιβοίας	Κουτσουπιά	-	-	-	-	-	-	1	1	5	2
	Παλιουριά	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1
	Μελιβοία	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
	Άνω Σωτηρίτσα	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Αγιοκάμπος	-	1	1	3	-	-	-	17	11	2
	Βελίκα	-	1	1	-	-	-	-	26	29	15
	Κάτω Σωτηρίτσα	-	-	-	-	-	-	-	11	3	1
Σκήτη	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
Σύνολο Περιοχής Μελέτης		3	11	4	4	4	1	5	80	75	43

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αγίας 2011 – 2014, Σύλλογος ιδιοκτητών ενοικιαζόμενων δωματίων ΠΕ Λάρισας, 2014, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.2.7 και το γράφημα 4.2.3 στην περιοχή μελέτης, σε επίπεδο τουριστικών καταλυμάτων, κυριαρχούν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και τα διαμερίσματα (88,1%) που εντοπίζονται κυρίως στους παραλιακούς οικισμούς της περιοχής μελέτης (Κόκκινο Νερό, Βελίκα, Μεσάγγαλα κ.α.). Τα ξενοδοχεία, στην περιοχή μελέτης ανέρχονται σε 18 (7,8%) και οι ξενώνες είναι συνολικά πέντε (2,3%) και βρίσκονται κυρίως στους ορεινούς οικισμούς (Σκήτη, Μελιβοία κ.α.). Τέλος, στη περιοχή μελέτης υπάρχουν τέσσερα (4) κάμπινγκ (1,7%). Αξίζει να αναφερθεί ότι το κάμπινγκ στο Στόμιο είναι Δημοτικό και πρόσφατα εκχωρήθηκε στο ΤΑΙΠΕΔ προς αξιοποίηση (πώληση).

Γράφημα 4.2.3: Ποσοστιαία κατανομή τουριστικών καταλυμάτων στην περιοχή μελέτης

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αγίας 2011 – 2014, Σύλλογος ιδιοκτητών ενοικιαζόμενων δωματίων ΠΕ Λάρισας, 2014), ίδια επεξεργασία

4.2.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός - ανεργία

Στην ενότητα αυτή, αναλύεται η διαρθρωτική δομή των βασικών μεταβλητών / χαρακτηριστικών του εργατικού δυναμικού της, όπως αυτή προκύπτει με βάση τα στατιστικά στοιχεία της απογραφής του 2001 για το μόνιμο πληθυσμό. Αξίζει να αναφερθεί, ότι τα στοιχεία είναι του 2001 και μέχρι σήμερα είναι λογικό τα δεδομένα να έχουν αλλάξει σε μεγάλο βαθμό ιδίως αυτά που σχετίζονται με τον αριθμό απασχολούμενων και ανέργων, όπου γενικότερα παρατηρείται αλματώδης αύξηση της ανεργίας (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.3).

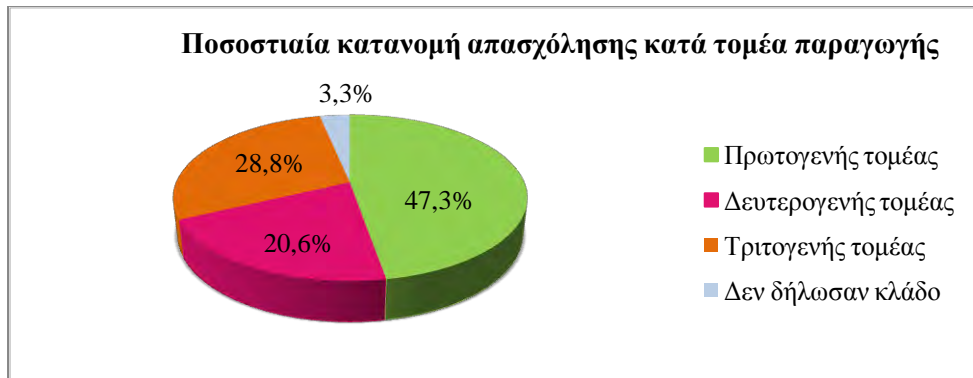
Σύμφωνα με τους πίνακες του παραρτήματος I.3.1 και I.3.2, παρατηρείται ότι ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός κυμαίνεται στο 40,1% (3344 κάτοικοι) του συνόλου ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αντιπροσωπεύει το 59,9% (4995).

Διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται ο αριθμός και το ποσοστό απασχολούμενων κατά τομέα παραγωγής στο σύνολο της περιοχής μελέτης καθώς επίσης σε επίπεδο Δημοτικής Ενότητας και Τοπικής Ενότητας (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.3). Για την επεξεργασία και την εξαγωγή των συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα για την απογραφή του μόνιμου πληθυσμού το 2001 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

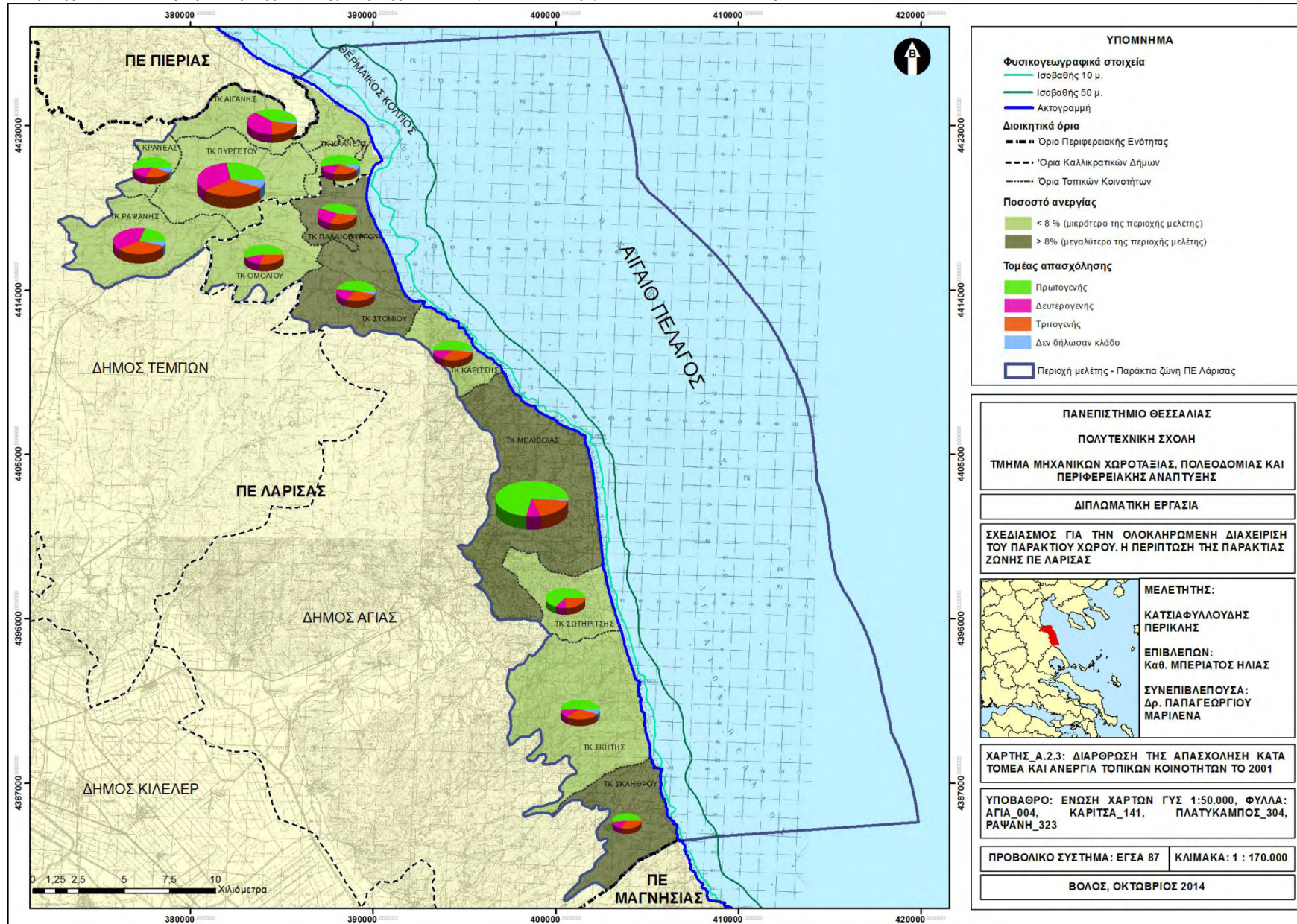
Στους Πίνακες του παραρτήματος I.3.3, I.3.4 και στο Γράφημα 4.2.4, παρουσιάζεται ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιοχής μελέτης ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (απογραφή μόνιμου πληθυσμού, 2001). Συνολικά, στην περιοχή μελέτης, κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα κατέχει ο πρωτογενής τομέας παραγωγής όπου απασχολείται το 47,28% του ενεργού πληθυσμού, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας παραγωγής (28,81%) και ο δευτερογενής τομέας παραγωγής που παρουσιάζει τη μικρότερη απασχόληση (βλέπε Χάρτη Α.2.3).

Γράφημα 4.2.4: Απασχόληση οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά τομέα παραγωγής στην περιοχή μελέτης

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001 – οικονομικά στοιχεία, ίδια επεξεργασία

Χάρτης Α.2.3: Διάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα και ανεργία Τοπικών Κοινοτήτων το 2001

4.3. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Στην παρούσα ενότητα, (υποκεφάλαιο) παρουσιάζονται οι κατευθύνσεις του υπερκείμενου και υποκείμενου χωρικού σχεδιασμού (πολεοδομικού και χωροταξικού) που δίνονται για την περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι κατευθύνσεις των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, τις Υδατοκαλλιέργειες, τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και τη Βιομηχανία, καθώς και του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας. Σε επίπεδο ρύθμισης και οργάνωσης χρήσεων γης, αναλύονται οι κατευθύνσεις – προτάσεις των εγκεκριμένων Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) και του Σχεδίου Ανάπτυξης Παραθεριστικής Κατοικίας Αγιοκάμπου (ΣΧΑΠ) καθώς και των εγκεκριμένων Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών αντίστοιχα.

4.3.1 ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΠΧΣΑΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Σύμφωνα με το χάρτη βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης του τουρισμού του ΕΠΧΣΣΑ, η περιοχή μελέτης εμπίπτει στις Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές. Πιο συγκεκριμένα, το χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης των Δήμων Τεμπών και Αγιάς χαρακτηρίζεται, στο σύνολό του, ως αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή (υποκατηγορία Α.2). Οι Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές χαρακτηρίζονται από συγκέντρωση ιδιαίτερων φυσικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών με παράλληλη περιορισμένη αξιοποίηση δυνητικά αξιόλογων τουριστικών πόρων. Για την περιοχή μελέτης, που εντάσσεται στην υποκατηγορία Α.2 του ΕΠΧΣΑΑ, ισχύουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις (άρθρο 5, υποκατηγορία Α.2) εκ των οποίων σημαντικές, για την περιοχή μελέτης, θεωρούνται οι εξής:

- Ολοκληρωμένες τουριστικές παρεμβάσεις με αναπτυξιακό χαρακτήρα (οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων).
- Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος κάθε περιοχής.
- Αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Λήψη μέτρων για την έγκαιρη πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων.
- Βελτίωση της προσβασιμότητας των δυσπρόσιτων τουριστικών πόρων.
- Περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.

- Σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας γηπέδου σε δέκα (10) στρέμματα και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας 8, 9 και 10 κλινών/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 4 και το χάρτη βασικών κατευθύνσεων χωρικής οργάνωσης του ΕΠΧΣΑΑ, η ενότητα Όλυμπος – Κίσσαβος – Μαυροβούνι (Β.1.6) εντάσσεται στις Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (υποκατηγορία Β.1). Μεγάλο τμήμα της περιοχής ανήκει στην ενότητα αυτή και επομένως ισχύουν οι κατευθύνσεις του άρθρου 5 του ΕΠΧΣΑΑ αναφορικά με την υποκατηγορία Β.1 εκ των οποίων σημαντικές είναι οι εξής:

- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών πόρων.
- Αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Λήψη μέτρων για την έγκαιρη πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων.
- Περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.
- Σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, αύξηση της ελάχιστης απαιτούμενης επιφάνειας γηπέδου σε δεκαπέντε (15) στρέμματα και θέσπιση μέγιστης πυκνότητας 8, 9 και 10 κλινών/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων.

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ)

Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ (Διάγραμμα 1) η περιοχή μελέτης εντάσσεται στις Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (ΠΑΚ). Το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ που εμπίπτουν σε ΠΑΚ της ηπειρωτικής χώρας, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ΕΠΧΣΑΑ, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% ανά ΟΤΑ (άλλως 0,66 τυπικές ανεμογεννήτριες /1000 στρέμματα).

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες

Από τον Πίνακα 1 (Κατηγορίες Περιοχών Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών – ΠΑΥ) του Ειδικού Πλαισίου, η περιοχή του Στομίου (Β.9) της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών, χαρακτηρίζεται ως «Περιοχή με περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης» (κατηγορία Β) με κύρια υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα, την οστρακοκαλλιέργεια.

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία

Σύμφωνα με το Διάγραμμα 1 (Εθνικό Πρότυπο Χωροταξικής Οργάνωσης της Βιομηχανίας) τμήμα της περιοχής μελέτης (κυρίως η ΔΕ Κάτω Ολύμπου) εντάσσεται στις «Περιοχές στήριξης της Βιομηχανίας». Οι κύριες κατευθύνσεις που δίνονται για την οργάνωση των περιοχών στήριξης είναι:

- Παροχή δυνατότητας διατήρησης και επανάχρησης αξιόλογων βιομηχανικών κτιρίων.
- Αξιοποίηση μεγάλων πρώην βιομηχανικών χώρων για την κάλυψη ελλείψεων κοινόχρηστων χώρων.
- Εφαρμογή προληπτικών και διορθωτικών μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος.

4.3.2. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας εγκρίθηκε με την 25292/26-06-2003 (ΦΕΚ 1484/Β/10-10-2003) απόφαση του τότε Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (νυν ΥΠΕΚΑ). Οι κατευθύνσεις που προβλέπονται από το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας για τον παράκτιο χώρο είναι οι εξής:

Ειδικές Κατηγορίες Χώρου

Κατά το ΠΠΧΣΑΑ, ο παράκτιος χώρος της Θεσσαλίας χωρίζεται συνολικά σε πέντε (5) χωρικές ενότητες (παρ. Γ.2.8.1). Στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται οι εξής ενότητες:

Α) Η περιοχή που περιλαμβάνει το δέλτα του Πηνειού ποταμού: η συγκεκριμένη περιοχή χαρακτηρίζεται ως περιβαλλοντικά ευαίσθητη. Από το ΠΠΧΣΑΑ προωθείται η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός) λόγω της άμεσης γειτνίασης της περιοχής με τον Πηνειό ποταμό με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής σε συνδυασμό με τη προστασία του περιβάλλοντος.

Β) Τα παράλια της ΠΕ Λάρισας, με επίκεντρο την ευρύτερη περιοχή του Αγίουκαμπου. Γενικότερα η ευρύτερη περιοχή του Αγίουκαμπου χαρακτηρίζεται από έντονες πιέσεις σε ότι αφορά την ανάπτυξη της β΄ - παραθεριστικής κατοικίας καθώς και συγκρούσεις χρήσεων γης (τουρισμός – γεωργία). Από το Περιφερειακό Πλαίσιο προτείνεται η άμεση εκπόνηση και θεσμοθέτηση ΣΧΟΟΑΠ (για τη ΔΕ Μελιβοιάς) με σκοπό τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης και την οργάνωση των χρήσεων γης.

Κατά το σχεδιασμό του παράκτιου χώρου της Περιφέρειας Θεσσαλίας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- Οι κατευθύνσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη των ακτών
- Η ιδιομορφία και η μορφολογία της παράκτιας ζώνης της Περιφέρειας

- Το υπάρχον ή εκπονούμενο θεσμικό πλαίσιο καθώς και μελέτες ρύθμισης των χρήσεων γης (ΖΟΕ, ΣΧΟΟΑΠ κλπ.).
- Οι επιλογές του ΠΠΧΣΑΑ για το οικιστικό δίκτυο, τις αγροτικές χρήσεις, το περιβάλλον κλπ.

4.3.3 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΑΠΟ ΣΧΟΟΑΠ/ΖΟΕ

4.3.3.1 ΣΧΕΔΙΑ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (ΣΧΟΟΑΠ)

Στην περιοχή μελέτης, μέχρι σήμερα (Αύγουστος, 2014), έχουν εγκριθεί τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης για τις Δημοτικές Ενότητες Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών αντίστοιχα. Με τη θεσμοθέτηση των παραπάνω ΣΧΟΟΑΠ, επιτυγχάνεται ο στόχος του καθορισμού και της οργάνωσης των χρήσεων γης στο αστικό και εξωαστικό χώρο και της προστασίας του περιβάλλοντος εντός των ορίων των Δημοτικών Ενοτήτων.

Από το ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας (2003), η περιοχή των εκβολών του Πηνειού ποταμού χαρακτηρίζεται ως «περιβαλλοντικά ευαίσθητη», καθώς μεγιστοποιούνται τα δυσμενή προβλήματα, λόγω των οικιστικών πιέσεων και της ολοένα αυξανόμενης οικοδομικής δραστηριότητας και ζήτησης για β' κατοικία (παραθεριστική) ενώ οι συγκρούσεις των χρήσεων γης (γεωργία – τουρισμός κ.α) είναι αρκετά έντονες. Για το λόγο αυτό, επιβάλλεται η άμεση αντιμετώπιση με λεπτομερή σχεδιασμό (επίπεδο ΣΧΟΟΑΠ), με στόχο τη θεσμοθέτηση των χρήσεων γης και τη προστασία του περιβάλλοντος.

Οι εκβολές και το Δέλτα του Πηνειού, χωρικά, εντοπίζονται εντός των ορίων τόσο της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου όσο και της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών, όπου ο Πηνειός ποταμός αποτελεί και το φυσικό όριο μεταξύ των δύο Δημοτικών Ενοτήτων. Τον Ιανουάριο του 2012, εννέα (χρόνια) αργότερα από τη θεσμοθέτηση του ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας, πραγματοποιήθηκε η έγκριση του ΣΧΟΟΑΠ της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου, ενώ το Μάιο του 2014 εγκρίθηκε από το Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας το ΣΧΟΟΑΠ Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών.

ΣΧΟΟΑΠ Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου

Η μελέτη του ΣΧΟΟΑΠ Κάτω Ολύμπου ολοκληρώθηκε μεταξύ 2006 – 2007, ενώ εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2012, σύμφωνα με την απόφαση έγκρισης αριθμ. 3653/112236 του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας «Έγκριση Μελέτης ΣΧΟΟΑΠ της Δημοτικής Ενότητας (πρώην Δήμου) Κάτω Ολύμπου του Δήμου Τεμπών» (ΦΕΚ 13/ΑΑΠ/30-1-2012) (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4, Πίνακας Ι.4.1) .

ΣΧΟΟΑΠ Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών

Η μελέτη του ΣΧΟΟΑΠ Ευρυμενών ολοκληρώθηκε το 2008, και εγκρίθηκε το Μάιο του 2014, σύμφωνα με την απόφαση έγκρισης αριθμ. 926/48903 του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας «Έγκριση Μελέτης ΣΧΟΟΑΠ Δ.Ε. Ευρυμενών του Δήμου Αγιάς, Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας» (ΦΕΚ 149/ΑΑΠ/16-05-2014) (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4, Πίνακας Ι.4.2).

4.3.3.2 ΖΩΝΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΖΟΕ)

Συνολικά στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται δύο Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου προστασίας, οι οποίες αναλύονται ακολούθως:

ΖΟΕ περιοχής του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Σκήτης – Σωτηρίτσας – Μελιβοίας Π.Ε Λάρισας και ΖΟΕ Κοινότητας Αγιοκάμπου

Η εν λόγω ΖΟΕ, θεσμοθετήθηκε το 1991 με Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 750/Δ/29-10-1991) «Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφιστάμενων του έτους 1923, περιοχή του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Σκήτης, Σωτηρίτσας και Μελιβοίας (Ν. Λάρισας)». Η ΖΟΕ της παραλιακής ζώνης της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας, τροποποιήθηκε το 1992 (ΦΕΚ 194/Δ/27-02-1992). Στόχος της ΖΟΕ του παραλιακού τμήματος ήταν η εξυγίανση και οργάνωση του χώρου, καθώς και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από την άναρχη δόμηση σε συνδυασμό με τις τάσεις για ανάπτυξη που υπάρχουν στην περιοχή. Η παραπάνω ΖΟΕ χωρίζεται σε δύο περιοχές, την περιοχή με στοιχείο 1 και την περιοχή με στοιχείο 2 αντίστοιχα (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4).

ΖΟΕ περιοχής του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Αιγάνης και Κρανιάς Ν. Λάρισας

Η ΖΟΕ των περιοχών Κρανιάς και Αιγάνης της Δημοτικής Ενότητας Ολύμπου, εγκρίθηκε το 1990 με το Προεδρικό Διάταγμα στις 22-10-90 «Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφιστάμενων του 1923, περιοχή του παραλιακού τμήματος των κοινοτήτων Αιγάνης και Κρανιάς (Ν. Λάρισας) από το Δέλτα του Πηνειού μέχρι τα όρια του Νομού Λάρισας με το Νομό Πιερίας», (ΦΕΚ 589/Δ/22-10-90). Εντός της ΖΟΕ, καθορίζονται κατά περιοχές με στοιχεία Ι, ΙΙ και ΙΙΙ, όπου για κάθε περιοχή δίνονται κατευθύνσεις για το κατώτατο όριο κατάτμησης, τις χρήσεις γης καθώς και τους όρους και περιορισμούς δόμησης (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4).

Σχέδιο Ανάπτυξης Παραθεριστικής Κατοικίας (ΣΧΑΠ) στην ευρύτερη περιοχή του Αγιοκάμπου

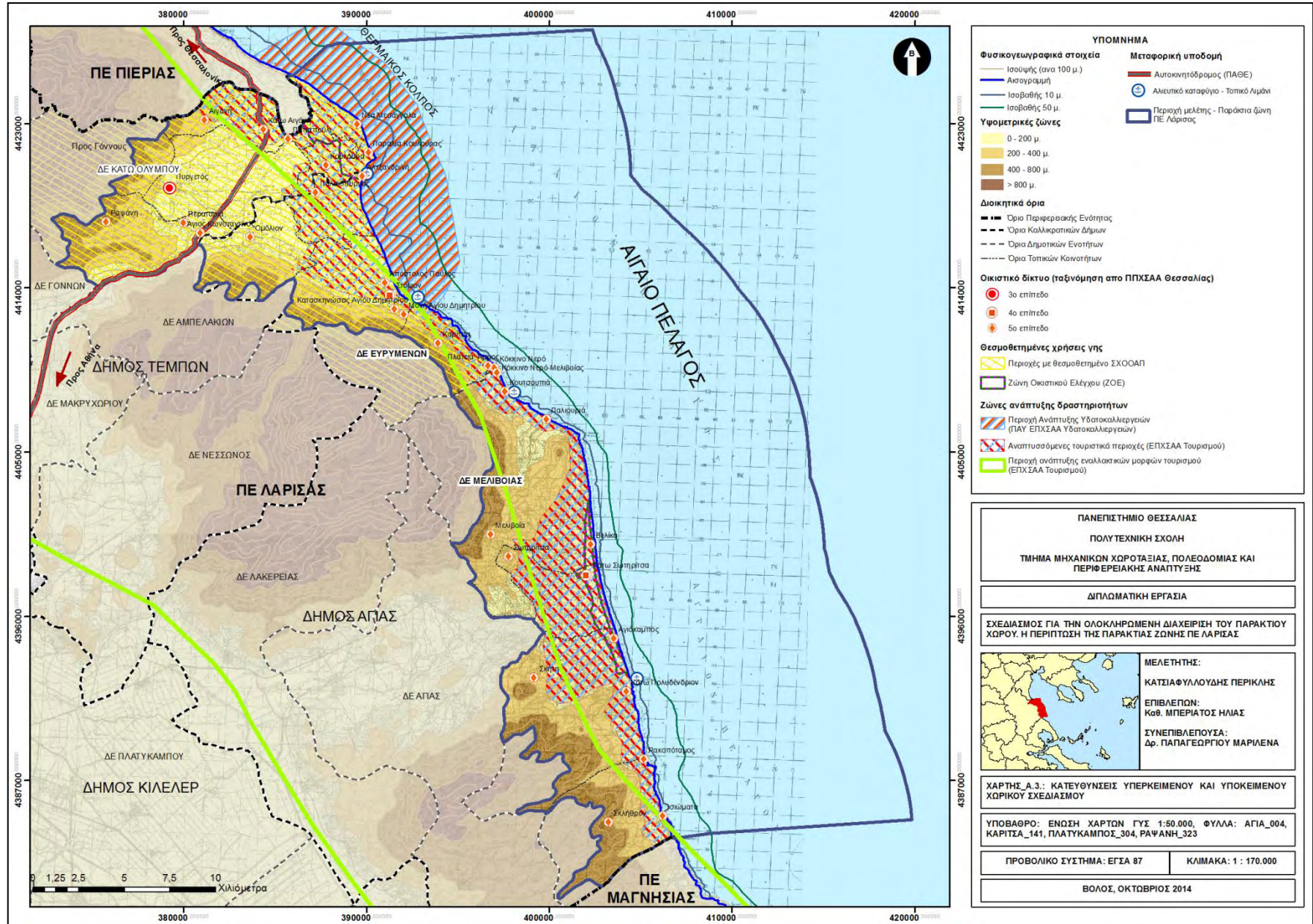
Η μελέτη ΣΧΑΠ Αγιοκάμπου, εκπονήθηκε το 1995 από την Διεύθυνση Χωροταξίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (πρώην

ΥΠΕΧΩΔΕ) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, του Νόμου 2242/1994, για την «Πολεοδόμηση περιοχών δεύτερης κατοικίας σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 162/Α/03-10-1994). Σκοπός της μελέτης ήταν η πολεοδόμηση περιοχής β' κατοικίας εντός των ορίων της ΖΟΕ του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Σκήτης, Σωτηρίτσας και Μελιβοίας ΠΕ Λάρισας (ΦΕΚ 750/Δ/29-10-1991) καθώς και στις δύο όμορες με αυτές κοινότητες, Καρίτσας και Σκλήθρου. Στόχος του ΣΧΑΠ (άρθρο 1, παράγραφος 3) είναι ο καθορισμός του επιθυμητού μεγέθους των προς πολεοδόμηση περιοχών καθώς και του τρόπου ανάπτυξής τους στα πλαίσια των υφιστάμενων κατευθύνσεων χωροταξικής οργάνωσης.

Η μελέτη ΣΧΑΠ του Αγίοκαμπου εγκρίθηκε με την αριθμό 87149 / 4924 / 23-08-1996, «περί έγκρισης Σχεδίου Ανάπτυξης Περιοχών δεύτερης κατοικίας (ΣΧΑΠ) μέσα σε εγκεκριμένη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) των κοινοτήτων Σκήτης – Σωτηρίτσας και Μελιβοίας (Ν. Λάρισας)» (ΦΕΚ 1078/Δ/17-09-1996) Απόφαση Υφυπουργού ΥΠΕΧΩΔΕ (νυν ΥΠΕΚΑ). Συγκεκριμένα εγκρίθηκε το Σχέδιο Ανάπτυξης παραθεριστικής κατοικίας για την πολεοδόμηση περιοχών β' κατοικίας με στοιχείο 1 του διατάγματος της ΖΟΕ Σκήτης, Σωτηρίτσας και Μελιβοίας με τους εξής όρους και κατευθύνσεις (Κοσιώνη κ.ά., 1999):

- Την διατήρηση και ανάδειξη της φυσιογνωμίας της περιοχής.
- Την οργάνωση της οικιστικής περιοχής σε διακεκριμένα οικιστικά σύνολα με δυνατότητα ανάπτυξης τους προς τις παρυφές των προσκείμενων λόφων.
- Την προστασία του χαρακτήρα της περιοχής και ιδιαίτερα του υδάτινου οικοσυστήματός της.
- Την διαμόρφωση παραλιακής ζώνης για κοινόχρηστους χώρους με το μεγαλύτερο δυνατό βάθος.
- Την προστασία των παρακείμενων αρχαιολογικών χώρων, δασών, δασικών εκτάσεων, ακτών, χειμάρρων, ρεμάτων και Δέλτα.
- Την ενίσχυση της υποδομής σε τουριστικές δραστηριότητες και στον τομέα των κοινωνικών εξυπηρετήσεων.
- Την εξασφάλιση μεγίστης πυκνότητας 10 άτομα/στρέμμα και μέγιστου συντελεστή δόμησης 0,4.
- Την ανάπτυξη της περιοχής με κανονιστικούς όρους.
- **Την εκπόνηση ειδικής μελέτης για την οργάνωση του παράκτιου χώρου Κισσάβου –Μαυροβουνίου (παραλιακά τμήματα των κοινοτήτων Σκήτης-Σωτηρίτσας-Μελίβοιας Καρίτσας και Σκλήθρου) και των καθορισμό χρήσεων γης κατά μήκος των ακτών και σε βάθος επαφής με τα συνεχόμενα δάση και αστικές εκτάσεις , με στόχο την προστασία του χαρακτήρα της περιοχής, την ισόρροπη ανάπτυξή της, την επανεισρότηση του οικιστικού δικτύου και αξιοποίηση των τουριστικών πόρων, συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής της ΖΟΕ, με ανάσχεση της χρήσης κατοικίας από τις πεδινές εκτάσεις, απόδοσή τους για χρήση γεωργικής γης και γενικά οργάνωση του παράκτιου χώρου.**

Κατσαφυλλούδης Περικλής Σχεδιασμός της Παράκτιας Ζώνης ΠΕ Λάρισας
 Χάρτης Α.3: Κατευθύνσεις υπερκείμενου και υποκείμενου χωρικού σχεδιασμού στην περιοχή μελέτης

4.4 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

4.4.1 ΧΡΗΣΕΙΣ / ΚΑΛΥΨΗ ΓΗΣ

Στην παρούσα ενότητα καταγράφονται οι χρήσεις γης της περιοχής μελέτης σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστική Αρχής (κατανομή της έκτασης της Ελλάδας στις βασικές κατηγορίες χρήσης/κάλυψης γης 1999 – 2000) καθώς και από το Corine Land Cover 2000.

Κατανομή χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης

Στο παράρτημα παρουσιάζεται η κατανομή των χρήσεων γης για τις Δημοτικές Ενότητες της περιοχής μελέτης, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.5). Για την αντιπροσωπευτική παρουσίαση των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης (παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας) πραγματοποιήθηκε επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών. Για την επεξεργασία των στοιχείων χρησιμοποιήθηκαν, δεδομένα από το πρόγραμμα Corine Land Cover 2000 (βλέπε Χάρτη Α.4.1). Τα αποτελέσματα της παραπάνω διαδικασίας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 4.4.1).

Πίνακας 4.4.1: Κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης (σε εκτάρια)

Κωδικός	Κατηγορία	Έκταση (εκτάρια - Ha)	Ποσοστό (%)
211	Μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη	4.541,7	14,5
222	Οπωροφόρα δένδρα και φυτείες με σαρκώδεις καρπούς	73,5	0,2
223	Ελαιώνες	197,0	0,6
231	Λιβάδια	27,2	0,1
243	Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης	7.160,1	22,8
242	Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας	831,2	2,6
312	Δάσος κωνοφόρων	2,6	0,01
311	Δάσος πλατυφύλλων	9.858,5	31,4
313	Μικτό δάσος	1.755,8	5,6
321	Φυσικοί βοσκότοποι	365,0	1,2
324	Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις	417,0	1,3
323	Σκληροφυλλική βλάστηση	4.491,4	14,3
331	Παραλίες αμμόλοφοι αμμουδιές	83,4	0,3
421	Παραθαλάσσιοι βάλτοι	752,7	2,4
511	Ροές υδάτων	193,3	0,6
112	Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση	540,1	1,7
122	Οδικά σιδηροδρομικά δίκτυα και γειτνιάζουσα γη	80,1	0,3
Σύνολο Περιοχής Μελέτης		31.370,5	100,0

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Στον πίνακα 4.4.1, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επεξεργασίας για την κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη Λάρισας. Συνολικά εντοπίζονται 17 κατηγορίες χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης οι οποίες ομαδοποιήθηκαν, σύμφωνα με την ταξινόμηση Corine Land Cover του ΥΠΕΚΑ και της Ελληνικής Στατιστική Αρχής (ΕΛ. ΣΤΑΤ.) και παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 4.4.2.

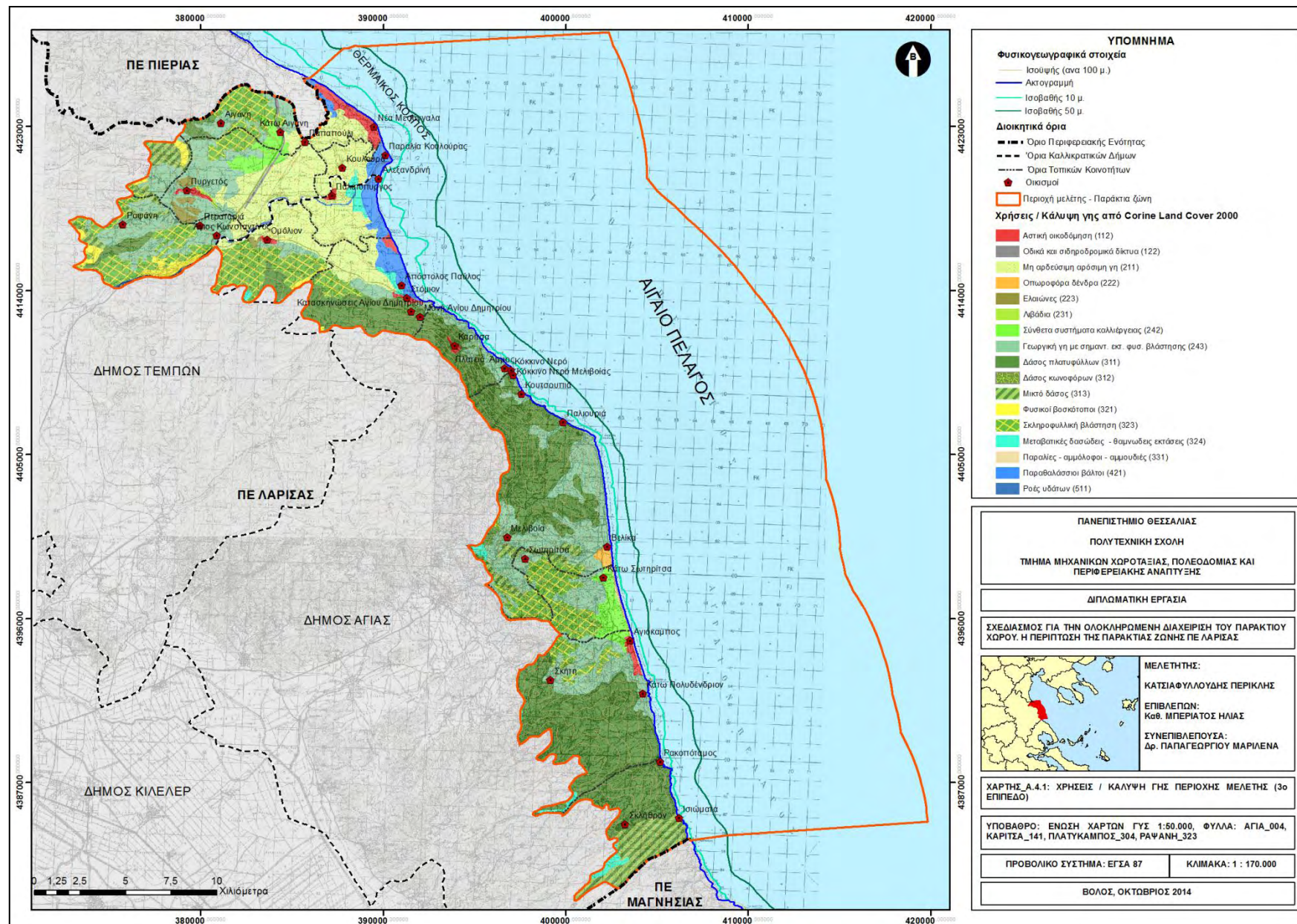
Πίνακας 4.4.2: Ομαδοποίηση των χρήσεων / κάλυψη γης στην περιοχή μελέτης

	Κατηγορία εκτάσεων	Έκταση (εκτάρια - Ha)	Ποσοστό (%)
	Σύνολο εκτάσεων	31.370,5	100,0
Γεωργικές περιοχές	Αρόσιμη γη	4.541,7	14,5
	Μόνιμες καλλιέργειες	270,5	0,9
	Λιβάδια	27,2	0,1
	Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	7.991,2	25,5
Δάση ημι-φουσικές εκτάσεις	Δάση	11.616,9	37,0
	Ανοιχτοί χώροι με λίγη ή καθόλου βλάστηση	83,4	0,3
	Συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης	5.273,4	16,8
Υδάτινες επιφάνειες	Χερσαία ύδατα	193,3	0,6
Υγρότοποι	Παραθαλάσσιοι υγρότοποι	752,7	2,4
Τεχνητές περιοχές	Αστική οικοδόμηση	540,1	1,7
	Δίκτυα συγκοινωνιών	80,1	0,3

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών
Με βάση τα στοιχεία – δεδομένα των πινάκων 4.4.1 και 4.4.2 για την κατανομή των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα, που παρουσιάζονται ακολούθως:

- Η αρόσιμη γη, περιλαμβάνει την μη αρδευόμενη αρόσιμη γη η οποία καλύπτει το 14,5% της περιοχής μελέτης.
- Οι μόνιμες καλλιέργειες, αντιπροσωπεύουν το 0,9% των χρήσεων γης και περιλαμβάνουν τα σπυροφόρα δέντρα (0,25%) και του ελαιώνες (0,65%), ενώ τα λιβάδια καταλαμβάνουν έκταση 27,2 εκτάρια (0,1%).

- Στην περιοχή μελέτης, επικρατούν σε μεγάλο ποσοστό οι ετερογενείς γεωργικές περιοχές (25,5%), οι οποίες περιλαμβάνουν: α) γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία (22,8%), β) σύνθετα συστήματα καλλιέργειας (2,6%).
- Τα δάση αντιπροσωπεύουν το 37%, που αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης. Στην κατηγορία των δασών, συγκαταλέγονται τα δάση κωνοφόρων (0,01%) που βρίσκονται ελάχιστα στην περιοχή μελέτης και η συνολική τους έκταση ανέρχεται στα 2,6 εκτάρια.
- Οι ανοιχτοί χώροι με λίγη ή καθόλου βλάστηση αντιπροσωπεύουν το 0,3% του συνόλου των χρήσεων γης, περιλαμβάνοντας κυρίως αμμόλοφους και παραλίες με άμμο.
- Οι συνδυασμοί θαμνώδους και/ή ποώδους βλάστησης λαμβάνουν το 16,8% του συνόλου, το οποίο αποτελεί αρκετά σημαντικό ποσοστό. Στη συγκεκριμένη κατηγορία χρήσεων γης περιλαμβάνονται οι φυσικοί βοσκότοποι (1,2%), οι μεταβατικές δασώδεις εκτάσεις (1,3%) και οι εκτάσεις με σκληροφυλλική βλάστηση που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό (14,3%).
- Τα χερσαία ύδατα, αντιπροσωπεύουν το 0,6% του συνόλου των χρήσεων γης περιλαμβάνοντας τις ροές υδάτων από τα ποτάμια και τα ρέματα της περιοχής μελέτης. Βέβαια το συγκεκριμένο ποσοστό αντιπροσωπεύει τη ροή υδάτων από τον Πηνειό Ποταμό που διέρχεται από την περιοχή μελέτης.
- Οι παραθαλάσσιοι υγρότοποι, λαμβάνουν το 2,4% του συνόλου των χρήσεων, λόγω της ύπαρξης των παραθαλάσσιων βάλτων του Δέλτα του Πηνειού που εντοπίζονται στην περιοχή μελέτης.
- Η αστική οικοδόμηση αντιπροσωπεύει το 1,7% των χρήσεων γης.
- Τα δίκτυα συγκοινωνιών αντιπροσωπεύουν το 0,3 % και εξαρτώνται από την ΠΑΘΕ και το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο, τμήματα των οποίων διέρχονται από την περιοχή μελέτης (Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου).

Γράφημα 4.4.1: Ποσοστιαία κατανομή χρήσεων / κάλυψη γης στην περιοχή μελέτης

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 4.4.3: Γενικές κατηγορίες χρήσεων γης (1ο επίπεδο) στην περιοχή μελέτης

Κατηγορία	Έκταση (εκτάρια - Ha)	Ποσοστό (%)
Γεωργικές περιοχές	12.830,6	40,9
Δάση και ημι-φυσικές εκτάσεις	16.973,7	54,1
Υδάτινες επιφάνειες	193,3	0,6
Υγρότοποι	752,7	2,4
Τεχνητές περιοχές	620,2	2,0
Σύνολο	31.370,5	100,0

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Στον πίνακα 4.4.3 και το γράφημα 4.4.1, αποτυπώνονται οι γενικευμένες κατηγορίες (1^ο επίπεδο) των χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης. Τα δάση και η ημιφυσικές εκτάσεις, αντιπροσωπεύουν συνολικά το 54,1% της παράκτιας ζώνης. Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει πολλά δάση και δασικές εκτάσεις καθώς βρίσκεται εντός της ορεινής ενότητας Μαυροβούνι – Κίτσαβος – Όλυμπος όπου χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη πλούσιων δασικών οικοσυστημάτων. Οι γεωργικές εκτάσεις, λαμβάνουν το 40,9% των χρήσεων γης που αιτιολογείται από την ύπαρξη αρκετών γεωργικών καλλιεργειών με, οπωροφόρα δέντρα, ελαιώνες και αμπελώνες (σύνολο περιοχής μελέτης) καθώς και μεγάλες εκτάσεις με καλλιέργειες ήμερης καστανιάς. Οι υδάτινες επιφάνειες λαμβάνουν ποσοστό 0,6% που αντιστοιχεί στη ροή υδάτων του Πηνειού Ποταμού. Οι υγρότοποι, αντιπροσωπεύουν το 2,4% της παράκτιας ζώνης, το σύνολο των οποίων εντοπίζεται στο δέλτα και τις εκβολές του Πηνειού ποταμού μεταξύ των Δημοτικών

Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών. Τέλος, οι τεχνητές επιφάνειες καταλαμβάνουν το 2% της επιφάνειας της περιοχής μελέτης, περιλαμβάνοντας δίκτυα μεταφορών (ΠΑΘΕ) και αστική δόμηση.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το πρόγραμμα Corine Land Cover και η καταγραφή των χρήσεων γης έγιναν το 2000, επομένως και όπως είναι φυσικό, μετά από 14 χρόνια το σύνολο των ποσοστών και των εκτάσεων των κατηγοριών χρήσεων γης έχει μεταβληθεί παρουσιάζοντας πιθανές αυξομειώσεις (μείωση των δασικών εκτάσεων, αύξηση των γεωργικών εκτάσεων και της αστικής οικοδόμησης).

Γράφημα 4.4.2: Ποσοστιαία κατανομή γενικευμένων χρήσεων γης στην περιοχή μελέτης

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία

Για την καλύτερη εικόνα, κατανομής των χρήσεων γης στην παράκτια εικόνα της ΠΕ Λάρισας, πραγματοποιήθηκε καταγραφή και εντοπισμός των χρήσεων γης ανά κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρου. Οι χρήσεις γης αναφέρονται μόνο στο χερσαίο τμήμα της περιοχής μελέτης επομένως καταγράφεται ο εντοπισμός στη κρίσιμη, τη δυναμική και την υπόλοιπη χερσαία ζώνη. Όπως παρατηρείται, από το πίνακα 4.4.4, σχεδόν όλες οι κατηγορίες των χρήσεων γης εντοπίζονται στην υπόλοιπη χερσαία ζώνη, εκτός από την κατηγορία «παραλία αμμόλοφοι και αμμουδιές» που εντοπίζεται στην κρίσιμη (KX1 και KX2) και τη δυναμική χερσαία ζώνη.

Πίνακας 4.4.4: Εντοπισμός των χρήσεων γης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου ΠΕ Λάρισας

Κωδικός	Κατηγορία	Κρίσιμη χερσαία ζώνη	Δυναμική χερσαία ζώνη	Υπόλοιπη χερσαία ζώνη
211	Μη αρδεύσιμη αρόσιμη γη			√
222	Οπωροφόρα δένδρα και φυτείες με σαρκώδεις καρπούς	√	√	√
223	Ελαιώνες			√
231	Λιβάδια			√
243	Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης	√	√	√

Κωδικός	Κατηγορία	Κρίσιμη χερσαία ζώνη	Δυναμική χερσαία ζώνη	Υπόλοιπη χερσαία ζώνη
242	Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας		√	√
312	Δάσος κωνοφόρων			√
311	Δάσος πλατυφύλλων	√	√	√
313	Μικτό δάσος	√	√	√
321	Φυσικοί βοσκότοποι			√
324	Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις			√
323	Σκληροφυλλική βλάστηση			√
331	Παραλίες-αμμόλοφοι-αμμουδιές	√	√	
421	Παραθαλάσσιοι βάλτοι	√	√	√
511	Ροές υδάτων	√	√	√
112	Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση	√	√	√
122	Οδικά σιδηροδρομικά δίκτυα και γειτνιάζουσα γη			√

Πηγή: Corine Land Cover 2000, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

4.4.2 ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΙΣΜΩΝ – ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στην συγκεκριμένη ενότητα, παρουσιάζεται το οικιστικό δίκτυο, η κατάταξη του οικιστικού δικτύου, οι όροι και περιορισμοί δόμησης που ισχύουν στους οικισμούς καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στοιχεία των οικιστικών υποδοχέων της περιοχής μελέτης.

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες ενότητες, η περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη Λάρισας οριοθετείται μεταξύ τριών (3) Δημοτικών Ενοτήτων οι οποίες εντοπίζονται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας περιλαμβάνοντας το σύνολο της παράκτιας ζώνης η οποία βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος και ένα τμήμα της από το Θερμαϊκό Κόλπο.

Στην περιοχή μελέτης, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011 της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και όπως παρουσιάζονται στον πίνακα του Παραρτήματος Ι.6.1 , συνολικά εντοπίζονται 39 οικισμοί 12 Τοπικές Κοινότητες και 3 Δημοτικές Ενοότητες, που διοικητικώς εξαρτώνται και εντάσσονται στους Καλλικρατικούς Δήμους Αγιάς και Τεμπών αντίστοιχα (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.6, Πίνακας Ι.6.1).

Σύμφωνα με την κατάταξη του ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας, οι οικισμοί Κάτω Σωτηρίτσα (ΔΕ Μελιβοιάς) και Στόμιο (ΔΕ Ευρυμενών) κατατάσσονται στο 4^ο επίπεδο ως έδρες πρώην Δήμων (νυν Δημοτικών Ενοτήτων). Ο Πυργετός μαζί με τους Γόννους (δεν βρίσκεται στην περιοχή μελέτης) συγκροτούν μεταξύ τους οικιστικό κέντρο 3^ο επιπέδου, παροχής εξυπηρέτησεων με κύριο ρόλο την ανάσχεση της τάσης του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα. Όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί της περιοχής

μελέτης κατατάσσονται στο 5^ο επίπεδο σύμφωνα με τις διατάξεις του Περιφερειακού Πλαισίου (ΠΠΧΣΑΑ, Γ.2.2. – Οικιστικό Δίκτυο). Τέλος, σε ότι αφορά τη διάρθρωση και ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου από το ΓΠΧΣΑΑ, όλοι οι οικισμοί της περιοχής μελέτης κατατάσσονται στο 7^ο επίπεδο ως «Λοιποί Οικισμοί».

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, οι οικισμοί της περιοχής μελέτης είναι συνολικά 39. Για την καλύτερη εικόνα του οικιστικού δικτύου της παράκτιας ζώνης, οι οικισμοί της περιοχής μελέτης κατηγοριοποιούνται: α) στους οικισμούς της παραλιακής ζώνης – παραθαλάσσιους οικισμούς, β) στους ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς και γ) τους πεδινούς. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι οικισμοί της παραλιακής ζώνης αν και κατηγοριοποιούνται ως ορεινοί, πεδινόι και ημιορεινοί, εντούτοις χαρακτηρίζονται παραλιακοί – παραθαλάσσιοι και μελετώνται ξεχωριστά, σύμφωνα με τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής. Στη συνέχεια ακολουθεί ολοκληρωμένη ανάλυση για κάθε κατηγορία οικισμών.

Οικισμοί παραλιακής ζώνης

Οι οικισμοί της παραλιακής ζώνης ΠΕ Λάρισα παρουσιάζουν: σημαντικά στοιχεία ανάπτυξης (β' κατοικία – παραθεριστική), έντονα φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων και άναρχης δόμησης, καθώς και μεγάλο αριθμό επισκεπτών και τουριστών. Οι παραλιακοί οικισμοί ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά εντοπίζονται:

- Στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου – Δέλτα Πηνειού
- Στις εκβολές του Πηνειού στη ΔΕ Ευρυμενών
- Στις υπώρειες της Όσσας - Κισσάβου
- Στη πεδινή παράκτια ζώνη της ΔΕ Μελιβοίας
- Στις υπώρειες του Μαυροβουνίου

Στη συνέχεια αναλύονται τα γεωγραφικά και πολεοδομικά χαρακτηριστικά των οικισμών σύμφωνα με τις παραπάνω γεωγραφικές ενότητες:

Παραλιακοί οικισμοί ΔΕ Κάτω Ολύμπου – Δέλτα Πηνειού

Οι παραλιακοί οικισμοί που βρίσκονται στο Δέλτα του Πηνειού είναι: η Παραλία Κουλούρας (ΤΚ Κρανέας) και η Παραλία Αιγάνης που περιλαμβάνει τις οικιστικές συγκεντρώσεις Μεσάγγαλα και Καστρί Λουτρό. Οι οικισμοί Καστρί Λουτρό και Μεσάγγαλα αποτελούν παραλιακούς οικισμούς της Τοπικής Κοινότητας Αιγάνης και εντοπίζονται στο ανατολικό τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου και στο βορειοανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισα. Γενικότερα στους παραπάνω οικισμούς η ποιότητα των οικοδομών είναι πολύ χαμηλή και επικρατούν οι πρόχειρες κατασκευές, χωρίς διάταξη, ειδικά στην τοποθεσία Μεσάγγαλα.

Μεσάγγαλα - Καστρί Λουτρό (βλέπε Εικόνα 2): Θεωρούνται οικισμοί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., ωστόσο σύμφωνα με το θεσμοθετημένο ΣΧΟΟΑΠ Κάτω Ολύμπου δεν θεωρούνται οικισμοί, καθώς δεν διαθέτουν θεσμοθετημένα όρια, αλλά χαρακτηρίζονται ως οικιστικές συγκεντρώσεις. Οι παραλιακές οικιστικές συγκεντρώσεις, εμφανίζουν μία

δυναμική όσο και ανεξέλεγκτη ανάπτυξη στον τομέα της παραθεριστικής – παραθαλάσσιας κατοικίας. Όπως έχει ήδη αναλυθεί, είναι οι κατά τη συντριπτική τους πλειοψηφία οικισμοί των αυθαίρετων κτισμάτων και κατά περιπτώσεις καταπατημένων εκτάσεων της παραλίας Αιγάνης (Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρό). Οι οικιστικές συγκεντρώσεις εμφανίστηκαν δυναμικά τη δεκαετία του 1990, όπου χαρακτηρίζονταν από αύξηση της ζήτησης για παραθεριστική – β' κατοικία με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα φαινόμενα της αυθαίρετης και άναρχης δόμησης σε μια περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή όπως είναι το Δέλτα και οι εκβολές του Πηνειού και να καταπατηθούν χιλιάδες στρέμματα δημόσιας γης.

Εικόνα 2: Συσχέτιση αεροφωτογραφιών 1979 και 2007 στους οικισμούς του Δέλτα Πηνειού

Πηγή: Αεροφωτογραφία ΓΥΣ, 1979, Ορθοφωτοχάρτης Κτηματολογίου, 2007, ίδια επεξεργασία

Το 1990 εγκρίθηκε η ΖΟΕ, «περιοχής του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Αιγάνης και Κρανιάς Ν. Λάρισας» (ΦΕΚ 589/Δ/22-10-90), όπου οριοθετήθηκε η περιοχή και δόθηκαν συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί δόμησης με σκοπό τη μείωση της άναρχης και αυθαίρετης δόμησης. Επιπλέον, το ίδιο έτος εκπονήθηκε Πολεοδομική Μελέτη – Β' Κατοικίας για τις οικιστικές συγκεντρώσεις, η οποία δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ. Βέβαια με την πάροδο των χρόνων το πρόβλημα αντί να μειωθεί, αυξήθηκε δραματικά με τη δομημένη επιφάνεια να καταλαμβάνει σχεδόν το 50% της Τοπικής Κοινότητας Αιγάνης. Για το λόγο αυτό, το 2012 θεσμοθετείται το ΣΧΟΟΑΠ Κάτω Ολύμπου με σκοπό την παροχή συγκεκριμένων κατευθύνσεων οργάνωσης των οικιστικών συγκεντρώσεων.

Εικόνα 3: Άναρχη ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας στο Καστρί Λουτρό μεταξύ 1979 – 2007

Πηγή: Αεροφωτογραφία ΓΥΣ, 1979, Ορθοφωτοχάρτης Κτηματολόγιου, 2007, ίδια επεξεργασία

Εικόνα 4: Άναρχη ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας στα Μεσάγγαλα και στο Δέλτα του Πηνειού

Πηγή: Αεροφωτογραφία ΓΥΣ, 1979, Ορθοφωτοχάρτης Κτηματολόγιου, 2007, ίδια επεξεργασία

Παραλία Κουλούρας: Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισας, στη περιοχή των εκβολών του Πηνειού. Χαρακτηρίζεται ως πεδινός οικισμός και εντοπίζεται μέσα στην περιοχή προστασίας υδροβιότοπου της εγκεκριμένης ΖΟΕ. Ο συγκεκριμένος οικισμός δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1990, και περιλαμβάνει παραθεριστική – β' κατοικία. Στο σύνολό του, ο οικισμός, θεωρείται αυθαίρετος εξαιτίας των καταπατήσεων των δημοσίων εκτάσεων και την παντελώς άναρχη και αυθαίρετη δόμηση που έχει υπάρξει με συνέπεια να έχει καταστραφεί ένα σημαντικό μέρος του φυσικού της πλούτου. Η Παραλία της Κουλούρας δεν έχει θεσμοθετημένα όρια, ενώ από το θεσμοθετημένο ΣΧΟΟΑΠ Κάτω Ολύμπου δεν χαρακτηρίζεται ως οικισμός και ούτε προτείνεται η πολεοδόμηση της, παρά μόνο προωθείται η αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων όπως είναι το σημαντικό υγροτοπικό της

σύστημα και το φυσικό της τοπίο που συνδέονται με τον αξιόλογο αναξιοποίητο οικοτουριστικό της πόρο (Ιωαννίδης κ.ά., 2007).

Παραλιακοί οικισμοί στις εκβολές Πηνειού ΔΕ Ευρυμενών

Στη συγκεκριμένη κατηγορία αναφέρονται οι δύο οικισμοί της ΔΕ Ευρυμενών, που εντοπίζονται, στις εκβολές του Πηνειού, όπου κυριαρχεί η αυθαίρετη και εκτός σχεδίου δόμηση σε συνδυασμό με το υγροτοπικό περιβάλλον του Δέλτα του Πηνειού.

Αλεξανδρινή: Η Αλεξανδρινή βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης Λάρισας κατά μήκος των εκβολών του Πηνειού Ποταμού και εντός των διοικητικών ορίων της ΤΚ Παλαιοπύργου της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών. Χαρακτηρίζεται ως παράκτιος οικισμός εντός της δελταϊκής περιοχής του Πηνειού ποταμού. Το ανάγλυφο του οικισμού είναι επίπεδο (πεδινός οικισμός) και καταλαμβάνει έκταση 50 εκταρίων. Η Αλεξανδρινή είναι ο μόνος οικισμός της περιοχής μελέτης που ενώ δεν έχει οριοθετηθεί, έχει όμως διαμορφωμένο ρυμοτομικό σχέδιο με ιδιωτική διανομή που τηρείται με ευθύνη των οικιστών (βλέπε Εικόνα 4). Το 50% της δομημένης έκτασης του οικισμού θεωρείται δημόσια έκταση, ενώ τόσο τα δομημένα στην δημόσια όσο και στην ιδιόκτητη ζώνη σπίτια είναι αυθαίρετα, πλην δύο κτισμάτων που διαθέτουν αγροτική άδεια (Κουρούνης κ.ά., 2008). Η Αλεξανδρινή, σύμφωνα με τη μελέτη του εγκεκριμένου ΣΧΟΟΑΠ ΔΕ Ευρυμενών (ΦΕΚ 149/ΑΑΠ/16-05-2014), θεωρείται ως άτυπη οικιστική συγκέντρωση αυθαίρετων κτισμάτων Α' και Β' κατοικίας και προτείνεται επέκταση κατοικίας με συγκεκριμένους όρους και δόμηση (Κουρούνης κ.ά., 2008).

Στρίντζος: Θεωρείται οικισμός από την ΕΛ.ΣΤΑΤ, ωστόσο σήμερα δεν υφίσταται καθώς συνενώθηκε και μετονομάστηκε σε Αλεξανδρινή (βλέπε πάνω).

Εικόνα 4: Ο αυθαίρετος οικισμός «Αλεξανδρινή» στις εκβολές του Πηνειού

Πηγή: Δήμος Αγιάς, 2014

Παραλιακοί οικισμοί στις υπώρειες της Όσσας

Η ενότητα αυτή χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο, απότομες ακτές και πυκνή δασοκάλυψη. Εντοπίζονται συνολικά έξι (6) οικισμοί οι οποίοι διαθέτουν σπουδαίο φυσικό περιβάλλον και εκτεταμένες παραλίες με άμμο ή βότσαλα, όπου εκβάλλουν αρκετοί χείμαρροι. Οι οικισμοί αυτοί είναι:

Στόμιο: Ο παραλιακός οικισμός Στόμιο, βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης Λάρισας, αποτελώντας την έδρα της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών. Χαρακτηρίζεται ως ημιορεινός, γεωργικός, δασικός, αλιευτικός και τουριστικός οικισμός. Επιπλέον, θεωρείται οικισμός 4^{ου} επιπέδου σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ. Ο οικισμός είναι συνεκτικός και επιμήκης, με συνολική έκταση που καλύπτει περίπου τα 40 εκτάρια μέσα στα οποία όμως υπάρχουν αδόμητα τμήματα. Επίσης, περιλαμβάνει και ορισμένες οικιστικές συγκεντρώσεις εκτός του συνεκτικού τμήματός του (Κουρούνης κ.ά., 2008). Για το οικισμό υπάρχουν εγκεκριμένα όρια οικισμού με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 5609/85, «Καθορισμός ορίων οικισμού Στομίου Νομού Λάρισας και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης αυτού» (ΦΕΚ 432/Δ/19-5-1987) (Κουρούνης κ.ά., 2008).

Αγία Παρασκευή: Ο οικισμός Αγία Παρασκευή, βρίσκεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα της Παράκτιας ζώνης Λάρισας και αποτελεί προέκταση του οικισμού Στόμιο που εντοπίζεται στις υπώρειες της Όσσας (ημιορεινός οικισμός). Αποτελεί άτυπη οικιστική συγκέντρωση Β΄ ή και Α΄ κατοικίας (κυρίως από τη δεκαετία του 1990), που χωροθετείται νότια του Στομίου και αναπτύσσεται σε επικλινές ανάγλυφο. Ήδη έχουν οικοδομηθεί κατοικίες κυρίως παραθεριστικού χαρακτήρα, ενώ με την πάροδο του χρόνου, αρκετές από αυτές έχουν μετατραπεί σε πρώτη κατοικία (Κουρούνης κ.ά., 2008).

Πλατιά Άμμος: Ο οικισμός βρίσκεται στις υπώρειες της Όσσας (Κίσσαβος) και στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης, βόρεια από τον οικισμό Κόκκινο Νερό. Χαρακτηρίζεται ως τουριστικός και ημιορεινός ενώ δεν έχει θεσμοθετημένα όρια. Αποτελεί οικιστική συγκέντρωση Β΄ κατοικίας, η δόμηση των οποίων έγινε με τις διατάξεις για την εκτός σχεδίου δόμηση. Τους θερινούς μήνες δέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών καθώς διαθέτει μεγάλη οργανωμένη παραλία με λεπτόκοκκο βότσαλο.

Κόκκινο Νερό: Το Κόκκινο Νερό αποτελείται από δύο οικισμούς το Κόκκινο Νερό Καρίτσας που διοικητικώς εντάσσεται στη Τοπική Ενότητα Καρίτσας της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών του Δήμου Αγιάς και το Κόκκινο Νερό Μελιβοίας που διοικητικώς εντάσσεται στη Τοπική Ενότητα Μελιβοίας της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας του Δήμου Αγιάς. Πριν το πρόγραμμα Καλλικράτης οι δύο οικισμοί ανήκαν σε διαφορετικούς δήμους και όριο είχαν το ρέμα Καλυψώ. Σήμερα ανήκουν στον ίδιο δήμο και αποτελούν μια ενότητα. Το Κόκκινο Νερό βρίσκεται σε μια καταπράσινη τοποθεσία στις υπώρειες της Όσσας. Την ονομασία του οφείλει στην ομώνυμη πηγή με το ιαματικό υπόξινο νερό.

Ο οικισμός βρίσκεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης. Χαρακτηρίζεται ως τουριστικός και ημιορεινός με μέση τιμή υψομέτρου τα 45 μέτρα. Ο οικισμός Κόκκινο Νερό διαθέτει θεσμοθετημένα όρια σύμφωνα με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 7531 οριοθέτηση προϋφιστάμενου του 1923 οικισμού, «Καθορισμός ορίων οικισμού Κόκκινο Νερό και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης» (ΦΕΚ 1085/Δ/12-11-1986) όπου η συνολική οριοθετημένη επιφάνεια ανέρχεται στα 394,8 στρέμματα. Επιπλέον είναι ο μοναδικός οικισμός που διαθέτει εγκεκριμένη Πολεοδομική Μελέτη (πολεοδόμηση και επέκταση Β΄ κατοικίας) στη ΔΕ Ευρυμενών. Επιπλέον, σύμφωνα με την Απόφαση Υπουργού Πολιτισμού με Αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/48507/1016/30-11-1993 (ΦΕΚ 940/Β//30-12-1993) ολόκληρος ο οικισμός Κόκκινο Νερό χαρακτηρίζεται αρχαιολογικός χώρος μαζί με ζώνη 1000 μέτρων γύρω από αυτόν (Κουρούνης κ.ά., 2008).

Κουτσουπιά: Ο παραλιακός οικισμός Κουτσουπιά, βρίσκεται στις υπώρειες της Όσσας, δίπλα στη θάλασσα και είναι χτισμένος αμφιθεατρικά σε μια κατάφυτη περιοχή. Εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης και ανήκει στη ΤΚ Μελιβοίας. Ο οικισμός, διαθέτει θεσμοθετημένα όρια με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 5724, «Καθορισμός ορίων οικισμών Κουτσουπιά και Παλιουριά Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης», (ΦΕΚ 1235/Δ/31-12-1986) όπου ισχύουν και οι αντίστοιχοι όροι δόμησης. Τέλος ο οικισμός έχει έκταση 130 στρέμματα (εντός σχεδίου) (Ζήση, 2010).

Παλιουριά: Ο παραλιακός οικισμός Παλιουριά, βρίσκεται στις υπώρειες της Όσσας, νότια της Κουτσουπιάς. Εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης και ανήκει στη ΤΚ Μελιβοίας. Ο οικισμός διαθέτει θεσμοθετημένα όρια με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 5724, «Καθορισμός ορίων οικισμών Κουτσουπιά και Παλιουριά Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης», (ΦΕΚ 1235/Δ/31-12-1986) όπου ισχύουν και οι αντίστοιχοι όροι δόμησης. Τέλος ο οικισμός έχει έκταση 90 στρέμματα (εντός σχεδίου) (Ζήση, 2010).

Οικισμοί πεδινής παραλιακής ζώνης ΔΕ Μελιβοίας

Κύριο γνώρισμα της πεδινής ζώνης, είναι η πλατειά και αμμώδης παραλία με θαλάσσιο μέτωπο στο Αιγαίο Πέλαγος μήκους 10 χιλιομέτρων (2^η μεγαλύτερη παραλία στην Ελλάδα), όπου εκβάλλουν έξι (6) χείμαρροι. Οι οικισμοί της πεδινής ζώνης Βελίκα, Κάτω Σωτηρίτσα και Αγίοκαμπος εντάσσονται στην ευρύτερη περιοχή της ΖΟΕ Παραλίων Μελιβοίας. Επιπλέον, η πεδινή ζώνη είναι ο χώρος που δέχεται τις μεγαλύτερες πιέσεις για δόμηση (β΄ κατοικία – παραθεριστική).

Βελίκα: Αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραλιακούς οικισμούς της περιοχής μελέτης, όπου κατά τους θερινούς μήνες συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών και επισκεπτών. Η Βελίκα, βρίσκεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης Λάρισας και ανήκει στην ΤΚ Μελιβοίας της ΔΕ Μελιβοίας. Το 1986 καθορίστηκαν τα όρια του με την Αριθμ. 3235 Απόφαση Νομάρχη «Καθορισμός ορίων οικισμών Αγίοκαμπος, Κάτω Σωτηρίτσα και Βελίκα Νομού Λάρισας και επιβολή όρων

και περιορισμών δόμησης», (ΦΕΚ 1232/Δ/31-12-1986). Η Βελίκα διαθέτει εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη – σχέδιο πόλης σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα από 15-12-1999, «Έγκριση πολεοδομικής μελέτης δεύτερης κατοικίας της περιοχής Βελίκας του Δήμου Μελιβοίας (τέως κοινότητες Μελιβοίας και Κ. Σωτηρίτσας) Ν. Λάρισας και των οικισμών Βελίκας του ίδιου Δήμου και καθορισμός οριογραμμών ρεμάτων» (ΦΕΚ 898/Δ/12-05-1999). Το εγκεκριμένο σχέδιο πόλης δεν καλύπτει όλη την επιφάνεια του οικισμού Βελίκα όπου το όριο καταλήγει από βόρεια μέχρι το ρέμα στη θέση «Πλατάνια Βελίκας». Το εγκεκριμένο σχέδιο πόλης έχει μέτωπο 2.400 μέτρων στην παραλία και καλύπτει έκταση 935 στρέμματα σε δύο τμήμα – πολεοδομικές ενότητες (Ζήση, 2010).

Κάτω Σωτηρίτσα: Αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους σε πληθυσμό παραλιακούς οικισμούς. Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης, στη συνέχεια του νότιου τμήματος του οικισμού Βελίκα και ανήκει στη ΤΚ Σωτηρίτσας της ΔΕ Μελιβοίας. Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ, η Κάτω Σωτηρίτσα κατατάσσεται ως οικιστικό κέντρο 4^ο επιπέδου (αποτελούσε την έδρα του καποδιστριακού Δήμου Μελιβοίας). Χαρακτηρίζεται ως πεδινός, παραλιακός, συνεκτικός (κατά τμήματα) και επιμήκης οικισμός. Διαθέτει μεγάλο παραλιακό μέτωπο τόσο σε μήκος όσο και σε πλάτος που σε συγκεκριμένα τμήματα ξεπερνά τα 100 μέτρα. Ο οικισμός, διαθέτει εγκεκριμένα όρια σύμφωνα με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 3235, «Καθορισμός ορίων οικισμών Αγιόκαμπος, Κάτω Σωτηρίτσα και Βελίκα Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης», (ΦΕΚ 1232/Δ/31-12-1986). Η εντός σχεδίου και ορίων οικισμού επιφάνεια της Κάτω Σωτηρίτσας ανέρχεται σε 278 στρέμματα (ο οικισμός εκτείνεται συνολικά σε 796 στρέμματα – 518 στρέμματα εκτός ορίου). Από πλευράς δόμησης, υπάρχουν συστάδες κατοικιών που προήλθαν από οριοθετήσεις του 1986 ή χωρίς οριοθέτηση και διάσπαρτα κτίρια. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο οικισμός δεν διαθέτει εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη και η δόμηση γίνεται με βάση την Απόφαση Νομάρχη Λάρισας (ΦΕΚ 1232/Δ/31-12-1986) καθώς και με τις διατάξεις της ΖΟΕ ΠΔ από 30-09-1991 εντός της οποίας εντοπίζεται ο οικισμός. Επιπλέον δυτικά του οικισμού υπάρχει οικοδομικός συνεταιρισμός έκτασης 62 στρεμμάτων (Ζήση, 2010).

Αγιόκαμπος: Αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραλιακούς οικισμούς της ΠΕ Λάρισα και δέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών και τουριστών κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης, νότια του οικισμού Κάτω Σωτηρίτσα και ανήκει στην ΤΚ Σκήτης. Χαρακτηρίζεται ως πεδινός παραλιακός, συνεκτικός (κατά τμήματα) και επιμήκης οικισμός. Διαθέτει μεγάλο παραλιακό μέτωπο τόσο σε μήκος όσο και σε πλάτος που σε συγκεκριμένα τμήματα ξεπερνά τα 70 μέτρα. Ο οικισμός, διαθέτει εγκεκριμένα όρια σύμφωνα με την Απόφαση Νομάρχη Αριθμ. 3235 «Καθορισμός ορίων οικισμών Αγιόκαμπος, Κάτω Σωτηρίτσα και Βελίκα Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης», (ΦΕΚ 1232/Δ/31-12-1986). Η πολεοδομική μελέτη του οικισμού Αγιόκαμπος εγκρίθηκε με το ΠΔ από 01-05-2002, «Έγκριση πολεοδομικής μελέτης δεύτερης κατοικίας της περιοχής Αγιόκαμπου του δήμου Μελιβοίας (Ν. Λάρισα) και του οικισμού

Αγιόκαμπου του ίδιου δήμου», (ΦΕΚ 342/Δ/01-05-2002). Το εγκεκριμένο σχέδιο περιλαμβάνει δύο επιμέρους οικιστικές ενότητες εκατέρωθεν του ρέματος Πουρί, με συνολική επιφάνεια 916 στρέμματα και μέτωπο 1.730 μέτρων στην παραλία (Ζήση, 2010). Αξίζει να αναφερθεί ότι μεγάλο τμήμα του οικισμού είναι εντός των ορίων της ΖΟΕ παραλιών Μελιβοίας, ενώ νότια του οικισμού στο λιμάνι έχει χαραχθεί Α και Β Ζώνη προστασίας αρχαιολογικών χώρων (θέση «Κάστρο») (Ζήση, 2010).

Παραλιακοί οικισμοί στις υπώρειες του Μαυροβουνίου

Η ενότητα αυτή χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο του εδάφους με πυκνή δασική βλάστηση που καταλήγει σε απρόσιτες ακτές με λίγα προσβάσιμα σημεία. Οι οικισμοί που βρίσκονται στην ενότητα αυτή είναι εξής:

Κάτω Πολυδένδρι: Πρόκειται για παραλιακό (ημιορεινό) οικισμό που βρίσκεται στις παρυφές του όρους Μαυροβούνι και στο νοτιοανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης Λάρσας (νοτίως του οικισμού Αγιόκαμπος). Ο οικισμός δεν διαθέτει εγκεκριμένα όρια, παρόλο που υπήρξε απόφαση οριοθέτησης του οικισμού το 1987 η οποία απορρίφθηκε το 1997 με απόφαση του Αρείου Πάγου (λόγω του ιδιοκτησιακού προβλήματος στο πρώην βασιλικό κτήμα Πολυδενδρίου που περιελάμβανε τον οικισμό). Η δόμηση στον οικισμό επιτυγχάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ από 24/04/1985 (Ζήση, 2010).

Ρακοπόταμος: Βρίσκεται νότια του Πολυδενδρίου, εντός του δασοκτήματος και διαθέτει μια από τις ομορφότερες παραλίες της ΠΕ Λάρισας. Θεωρείται οικισμός από τη ΕΛ.ΣΤΑΤ, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι (υπάρχει μόνο ένα κτίσμα). Επιπλέον, τα Ισιώματα βρίσκονται στο νοτιότερο σημείο της περιοχής μελέτης στα όρια με ΠΕ Μαγνησίας και από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. θεωρείται οικισμός.

Ορεινοί και ημιορεινοί οικισμοί

Αν και στην κοινή γνώμη, ο όρος «παράκτιος χώρος» σχετίζεται με περιοχές οι οποίες είναι κυρίως παραλιακές, εντούτοις και σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΠΧΣΣΑ στον παράκτιο χώρο εντάσσονται περιοχές οι οποίες απέχουν ορισμένη απόσταση από την ακτογραμμή και τον αιγιαλό η οποία δεν ξεπερνά το όριο τον ΟΤΑ (Δημοτική Ενότητα) ή την ισοϋψή των 600 μέτρων (αν υπάρχει). Η περιοχή μελέτης βρίσκεται στο ορεινό σύμπλεγμα –ενότητα του Ολύμπου – Κισσάβου – Μαυροβουνίου και εντάσσονται σε αυτήν ορεινές περιοχές και οικισμοί. Οι οικισμοί, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ορεινοί (αν και έχουν υψόμετρο κάτω των 600 μέτρων σύμφωνα με την επεξεργασία χωρικών δεδομένων που πραγματοποιήθηκε) είναι συνολικά έξι (6). Εκτός από του ορεινούς στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται και ημιορεινοί οικισμοί οι οποίοι είναι τρεις (3).

Από τους έξι (6) ορεινούς οικισμούς οι τέσσερις (Σκλήθρο, Σκήτη, Σωτηρίτσα και Μελιβοία) ανήκουν στη ΔΕ Μελιβοίας και βρίσκονται στο δυτικό τμήμα της περιοχής μελέτης. Στη ΔΕ Ευρυμενών, ορεινός οικισμός θεωρείται η Καρίτσα και στη ΔΕ Κάτω Ολύμπου, η Ραψάνη (βορειοδυτικά της περιοχής μελέτης). Σε ότι αφορά τους ημιορεινούς οικισμούς: η Αιγάνη βρίσκεται στη ΔΕ Κάτω Ολύμπου και το Ομόλιο στη ΔΕ Ευρυμενών.

Όλοι οι οικισμοί που ανήκουν στην συγκεκριμένη κατηγορία είναι προϋφιστάμενοι του 1923 και έχουν εγκεκριμένα όρια (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.6, Πίνακας I.6.2), σύμφωνα με τις αντίστοιχες Αποφάσεις Νομάρχη όπως ορίζεται στο ΠΔ 3-5-1985, «Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2000 κατοίκων, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους», (ΦΕΚ 181/Δ/1985).

Πεδινοί οικισμοί

Στην περιοχή μελέτης συνολικά εντοπίζονται επτά (7) πεδινοί οικισμοί εκ των οποίων οι πέντε (5) διαθέτουν εγκεκριμένα όρια οικισμών καθώς και όρους και περιορισμούς δόμησης, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αποφάσεις Νομάρχη που παρουσιάζονται στο Παράρτημα στον Πίνακα I.6.3. Επιπλέον, οι περιοχές Άγιος Κωνσταντίνος και Παπαπούλι αναγνωρίζονται ως οικισμοί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορούν να θεωρηθούν οικισμοί καθώς περιλαμβάνουν μόνο αγροτικές και κτηνοτροφικές αποθήκες.

4.3.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Στην περιοχή μελέτης, εντοπίζεται η ύπαρξη εκτεταμένου οδικού δικτύου, σιδηροδρομικού δικτύου και λιμένων. Από την περιοχή μελέτης διέρχεται η Εθνική οδός Αθηνών - Θεσσαλονίκης, ενώ ταυτόχρονα διέρχεται και ο βασικός σιδηροδρομικός άξονας της χώρας που ενώνει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (βόρεια και νότια Ελλάδα). Το επαρχιακό και κοινοτικό δίκτυο είναι πυκνό και συνδέει την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας με τα μικρότερα αστικά κέντρα και οικισμούς (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013). Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι βασικές κατηγορίες του υφιστάμενου οδικού δικτύου της περιοχής μελέτης καθώς και των άλλων μεταφορικών δικτύων που εντοπίζονται στην παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας (βλέπε Χάρτη Α.4.2).

Οδικό Δίκτυο

Η κατάταξη του Εθνικού Οδικού Δικτύου της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας και κατ' επέκταση της περιοχής μελέτης, σε Βασικό (Πρωτεύον), Δευτερεύον και Τριτεύον (κατ' εφαρμογή των Προεδρικών Διαταγμάτων 347/93 και 401/93) καθορίζεται με το ΦΕΚ 30/Β/19-1-96 και έχει ως εξής (Τσακίρης κ.ά., 2012):

A. Εθνικό Οδικό Δίκτυο

- Νέα Εθνική Οδός Αθήνα – Λαμία – Λάρισα – Τέμπη – Κατερίνη – Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι (αποτελεί πρωτεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο – ορίζεται με το ΦΕΚ 30/Β/19-1-96)

B. Τριτεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο – Πρωτεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Αγιά - Μελίβοια – Σ.Σ. Πυργετού δια Κόκκινου Νερού, Καρίτσης, Στομίου και Ομολίου
- Λάρισα - Αγιά - Αγióκαμπος

- Νέα παραλιακή οδός από ΠΑΘΕ - Επαρχιακή οδός Ομολίου – Στομίου – παράκαμψη Καρίτσας – Κόκκινου Νερού – Αγιοκάμπου – Αγιάς – Λάρισα
- Παράκαμψη Αγιάς
- Παράκαμψη Γερακαρίου
- Παράκαμψη Ομολίου
- Παράκαμψη Κόκκινου Νερού

Γ. Δευτερεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Αγιά - Σκλήθρο προς Ζαγορά από 4ου χλμ. Αγιάς - Αγιοκάμπου και δια Σκήτης
- Σ.Σ. Πυργετού - Κρανιά Ολύμπου - Ραψάνη
- Σ.Σ. Πυργετού - Ραψάνη - Ιτιά
- Σκλήθρον - Βουλγαρινή - Καλαμάκι

Η καταγραφή του επαρχιακού δικτύου στην περιοχή μελέτης έγινε σύμφωνα με το ΦΕΚ 30/Β/19-1-96. Επιπλέον πραγματοποιήθηκε επεξεργασία στην κατανομή του επαρχιακού οδικού δικτύου, όπως ορίζεται στο ΦΕΚ, σύμφωνα με τα νέα δεδομένα (νέες χαράξεις – παρακάμψεις οικισμών).

Στην περιοχή μελέτης, εντοπίζεται εκτεταμένο Κοινοτικό – Τοπικό Οδικό Δίκτυο. Το Τοπικό Οδικό Δίκτυο ενώνει: α) οικισμούς που βρίσκονται στην ίδια Τοπική Κοινότητα και β) οικισμούς μεταξύ διαφορετικών Τοπικών Κοινοτήτων οι οποίες γειτνιάζουν. Οι σημαντικότεροι Τοπικοί – Κοινοτικοί Οδοί στην περιοχή μελέτης είναι (Παπαρηγορίου κ.ά., 2013, Ζήση, 2010, Ιωαννίδης κ.ά., 2007):

- Εθνική οδός – ΤΚ Αγιάς – Μεσάγγαλα (άσφαλτος)
- Παλαιόπυργος – Κουλούρα (άσφαλτος)
- Στόμιο – Αλεξανδρινή – Παλαιόπυργος (άσφαλτος)
- Μελιβοία – Άνω Σωτηρίτσα – Κάτω Σωτηρίτσα (άσφαλτος)
- Μελιβοία – Βελίκα (άσφαλτος)
- Μελιβοία – Παλιουριά (χωματόδρομος)
- Αγιοκάμπος – Μελιβοία – Βελίκα (Κ 70), οδεύει σχεδόν παράλληλα με την Κ 50 (άσφαλτος)
- Ρακοπόταμος – Σκλήθρο – Κεραμίδι (ΠΕ Μαγνησίας) (άσφαλτος από Σκλήθρο μέχρι Ρακοπόταμος, από Ρακοπόταμο μέχρι Κεραμίδι – ΠΕ Μαγνησίας είναι χωματόδρομος)

Επιπλέον, στην περιοχή μελέτης, εντοπίζονται αγροτικοί οδοί που διευκολύνουν την πρόσβαση των αγροτών στους αγρούς και τα χωράφια της περιοχής. Επίσης, υπάρχουν δασικοί δρόμοι στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του Κισσάβου, του Μαυροβουνίου και του Κάτω Ολύμπου που εξυπηρετούν τις ανάγκες μετακίνησης των δασικών υπαλλήλων του δασαρχείου και διευκολύνουν την πρόσβαση των οχημάτων πυρόσβεσης σε περίπτωση εκδήλωσης πυρκαγιάς. Το σύνολο των αγροτικών και δασικών δρόμων είναι χωματόδρομοι και ορισμένοι έχουν επίστρωση με χαλίκι. Την

ευθύνη για εργασίες συντήρησης (διανοίξεις, επιχωματώσεις κλπ.) και ελέγχου των οδών αυτών έχουν οι αρμόδιες υπηρεσίες των Δήμων Αγιάς και Τεμπών.

Το σύνολο του οδικού δικτύου της περιοχής μελέτης είναι ασφαλτοστρωμένο και σε καλή κατάσταση. Βέβαια, αξίζει να αναφερθεί, ότι στις περιόδους όπου διακόπτεται η κυκλοφορία των οχημάτων στην ΠΑΘΕ από το ύψος της Κοιλιάδας των Τεμπών, η Επαρχιακή Οδός – Παραλιακή Οδός Ομολίου – Στομίου – παράκαμψη Καρίτσας – Κόκκινου Νερού – Αγιοκάμπου – Αγιάς – Λάρισα, λειτουργεί ως εναλλακτική επιλογή για την μετακίνηση των οχημάτων που κατευθύνονται από Αθήνα – Θεσσαλονίκη και αντίστροφα. Επομένως, την περίοδο εκείνη παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένος φόρτος οχημάτων στην οδό που έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση – αλλοίωση του οδοστρώματος καθώς η επαρχιακής οδός – παραλιακή οδός δεν σχεδιάστηκε για τόσο μεγάλο φόρτο οχημάτων (λεωφορεία, μικρά φορτηγά).

Η Νέα Εθνική Οδός «Αθήνα - Λαμία - Λάρισα - Τέμπε - Κατερίνη - Θεσ/νίκη - Εύζωνοι εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο την οδική σύνδεση της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισα με την υπόλοιπη χώρα. Ο ίδιος άξονας εξυπηρετεί και το μεγαλύτερο ποσοστό των υπεραστικών μετακινήσεων Βορρά - Νότου σε εθνική κλίμακα. Η Νέα Εθνική Οδός ανήκει στο Ευρωπαϊκό σύστημα κύριων οδικών αρτηριών και έχει χαρακτηριστικά κλειστού αυτοκινητόδρομου με δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση, κεντρική νησίδα και βοηθητικές οδούς. Βεβαίως τα χαρακτηριστικά αυτά δεν ισχύουν στο τμήμα που διέρχεται από την κοιλάδα των Τεμπών και είναι πρωταρχικής σημασίας η κατασκευή του τμήματος παράκαμψης της ανωτέρω κοιλάδας από ανατολικά (σήραγγες Τεμπών) (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013).

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Τμήμα της σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνα – Λάρισα – Θεσσαλονίκη, διέρχεται από την περιοχή μελέτης και πιο συγκεκριμένα εντός των ορίων της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου. Η σιδηροδρομική γραμμή στην περιοχή μελέτης, βρίσκεται δυτικά της ΠΑΘΕ (κατά μήκος). Ο σιδηροδρομικός άξονας Αθήνα – Λάρισα – Θεσσαλονίκη, είναι υλοποιημένος με διπλή γραμμή κανονικού εύρους για ταχύτητα 200 χλμ/ώρα και ηλεκτροκίνηση (προαστιακή σιδηροδρομική γραμμή Λάρισα – Θεσσαλονίκης). Εντός της περιοχής μελέτης, υπάρχει ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Ραψάνης (οικισμός Περαταριά) όπου σύμφωνα με τα δρομολόγια της ΤΡΑΙΝΟΣΕ πραγματοποιούνται συχνές στάσεις.(Τσακίρης κ.ά., 2012).

Λιμενική Υποδομή

Οι θαλάσσιες μεταφορές στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισα εξυπηρετούνται σήμερα, σχεδόν αποκλειστικά από το λιμένα του Βόλου που είναι και η πρωτεύουσα της όμορης Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας. Στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται συνολικά τέσσερα αλιευτικά καταφύγια (Τσακίρης κ.ά., 2012):

1. Στομίου
2. Αγιόκαμπου
3. Λιμενίσκος Κουτσουπιάς
4. Εκβολές Πηνειού (Αλεξανδρινή)

Σημαντικά θεωρούνται τα αλιευτικά καταφύγια Στομίου και Αγιοκάμπου. Το αλιευτικό καταφύγιο Στομίου (ΔΕ Ευρυμενών), βρίσκεται στις προς το βορειοδυτικό Αιγαίο Πέλαγος ακτές της ΠΕ Λαρίσης (περιοχή μελέτης), στην νοτιοδυτική πλευρά του Θερμαϊκού κόλπου, και υπάγεται στο Δήμο Αγιάς. Το δυναμικό του αλιευτικού καταφυγίου, μετά τα έργα αποκατάστασης και βελτίωσης που έχουν γίνει, έχει προσδιοριστεί κατά μέσο όρο σε 70 σκάφη (100 σκάφη το καλοκαίρι / 50 σκάφη το χειμώνα) (Ζαμπούνη, 2013). Το αλιευτικό καταφύγιο Αγιόκαμπου, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης, νοτίως του Αγιόκαμπου (ΔΕ Μελιβοίας). Το δυναμικό του αλιευτικού καταφυγίου υπολογίζεται περίπου στα 100 – 120 σκάφη (μέση τιμή). Στόχος της Περιφέρειας Θεσσαλίας και των τοπικών αρχών είναι η μετατροπή του σε Τουριστικό Λιμένα επιδιώκοντας την ακτοπλοϊκή σύνδεση με Θεσσαλονίκη, Χαλκιδική (Παλιούρι) και Σποράδες (Σκιάθος, Σκόπελος , Αλόνησος) (Ζήση, 2010).

Το αλιευτικό καταφύγιο Κουτσουπιάς (ΔΕ Μελιβοίας), βρίσκεται εντός του ομώνυμου οικισμού πλησίον της παραλιακής οδού προς Παλιουριά. Αποτελεί ένα μικρό αλιευτικό καταφύγιο το οποίο έχει δημιουργηθεί με τοπική πρωτοβουλία (Ζήση, 2010). Τέλος, το αλιευτικό καταφύγιο στις εκβολές του Πηνειού βρίσκεται πλησίον του αυθαίρετου οικισμού Αλεξανδρινή (ΔΕ Ευρυμενών) και εξυπηρετεί τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής που διαθέτουν μικρές βάρκες.

Πίνακας 4.4.5: Σημείο εντοπισμού/χωροθέτησης της μεταφορικής υποδομής της περιοχής μελέτης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου

Μεταφορικό Δίκτυο / Υποδομή	Κατηγορία / Χαρακτηρισμός	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη (KX1 + KX2)	Δυναμική Χερσαία Ζώνη	Υπόλοιπη Χερσαία Ζώνη	Κρίσιμη Θαλάσσια Ζώνη
Οδικό Δίκτυο	Εθνική Οδός - ΠΑΘΕ			√	
	Πρωτεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο	√	√	√	
	Δευτερεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο		√	√	
	Τοπικό Οδικό δίκτυο	√	√	√	
Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Σιδηροδρομική Γραμμή Αθηνών - Θεσσαλονίκης			√	
	Σιδηροδρομικός Σταθμός Ραψάνης			√	
Λιμενική Υποδομή	Αλιευτικό Καταφύγιο Στομίου	√			√
	Αλιευτικό Καταφύγιο Αγιόκαμπου	√			√
	Αλιευτικό Καταφύγιο Κουτσουπιάς	√			√

Μεταφορικό Δίκτυο / Υποδομή	Κατηγορία / Χαρακτηρισμός	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη (ΚΧ1 + ΚΧ2)	Δυναμική Χερσαία Ζώνη	Υπόλοιπη Χερσαία Ζώνη	Κρίσιμη Θαλάσσια Ζώνη
	Αλιευτικό Καταφύγιο Εκβολών Πηνειού	√			√

Πηγή: Ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

4.4.4 ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

Τα δίκτυα τεχνικής υποδομής που εντοπίζονται στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας είναι τα εξής (βλέπε Χάρτη Α.4.2):

Δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και τηλεπικοινωνιών

Στην περιοχή μελέτης, η μεταφορά και παροχή του ηλεκτρικού ρεύματος πραγματοποιείται από τις γραμμές και τους πυλώνες μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Το δίκτυο υψηλής τάσης της ΔΕΗ μέσης ισχύος 2 MW/h, μετά την έξοδο του από την Κοιλάδα των Τεμπών, κινείται μεταξύ της σιδηροδρομικής γραμμής και της ΠΑΘΕ. Από το δίκτυο αυτό τροφοδοτείται με δευτερεύοντα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας η περιοχή (Ιωαννίδης κ.ά., 2007). Το υφιστάμενο δίκτυο ενέργειας της ΔΕΗ (αγωγοί μεταφοράς και υποσταθμοί) επαρκεί για την κάλυψη των σημερινών και μελλοντικών αναγκών και χωροθετείται όπως έχει. (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013, Ιωαννίδης κ.ά., 2007).

Αποχέτευση – Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)

Σχεδόν στους περισσότερους οικισμούς της περιοχής μελέτης η αποχέτευση των οικισμών πραγματοποιείται κυρίως από οικιακούς βόθρους. Πιο συγκεκριμένα στους οικισμούς της Δημοτικής Ενότητα Κάτω Ολύμπου που βρίσκονται εντός περιοχής μελέτης, δεν υπάρχουν καθόλου δίκτυα ακαθάρτων αλλά και ούτε δίκτυα για την απορροή των όμβριων υδάτων (ή όπου υπάρχουν έχουν πολύ μικρό μήκος) με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αρκετά προβλήματα στο θέμα της διάθεσης των λυμάτων. Στους οικισμούς της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης, δίκτυα αποχέτευσης υπάρχουν μόνο για τα όμβρια ύδατα και καλύπτουν μικρά κατά κανόνα ή μεγαλύτερα τμήματα των οικισμών (Καρίτσα). Η αποχέτευση των ακαθάρτων καταλήγει σε ιδιωτικούς σηπτικούς βόθρους. Επίσης, στους οικισμούς της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης, ολοκληρωμένο αποχετευτικό δίκτυο έχει μόνο ο ορεινός οικισμός Μελιβοία. Τα λύματα της Μελιβοίας συγκεντρώνονται μέσω του δικτύου ακαθάρτων και μεταφέρονται στην ΕΕΛ Μελιβοίας για περαιτέρω επεξεργασία (Ζήση, 2010, Κουρούνης, 2008, Ιωαννίδης κ.ά., 2007).

Στο σύνολο της περιοχής μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται μονό μία Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) – Βιολογικός Καθαρισμός στον οικισμό Μελιβοία (ΔΕ Μελιβοίας). Ο Βιολογικός Καθαρισμός στη Μελιβοία, βρίσκεται νοτιοανατολικά του οικισμού σε εκτός σχεδίου και ορίων οικισμού περιοχή στη θέση

«Παλιάμπελα». Η ΕΕΛ Μελιβοίας σχεδιάστηκε για να εξυπηρετεί ισοδύναμο πληθυσμό μέχρι 4000 κατοίκους, εντούτοις η υφιστάμενη του λειτουργία είναι για 2000 ισοδύναμο πληθυσμό (Τσακίρης κ.ά., 2012).

Απορρίμματα

Η συλλογή των απορριμμάτων γίνεται τακτικά από τα συνεργεία καθαρισμού με μηχανική αποκομιδή από κάδους των Δήμων Αγιάς και Τεμπών. Τα απορρίμματα που προέρχονται από τους οικισμούς και τις περιοχές που ανήκουν στο Δήμο Αγιάς οδηγούνται στο Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) που βρίσκεται στη θέση «Νταμάρι» (εκτός περιοχής μελέτης) του Δήμου Αγιάς και στη συνέχεια μεταφέρονται στο ΧΥΤΑ Λάρισα (Ζήση, 2010). Η διάθεση των απορριμμάτων των οικισμών του Δήμου Τεμπών γίνεται απευθείας στο ΧΥΤΑ Λάρισα που βρίσκεται στη θέση «Νταουσλάρ» ΤΚ Παραπόταμου, ΔΕ Μακρυχωρίου στο Δήμο Τεμπών (Ζήση, 2010, Ιωαννίδης κ.ά., 2007).

Στην περιοχή μελέτης συνολικά εντοπίζονται πέντε (5) χωματερές απορριμμάτων ή Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) καθώς και ένας χώρος ελεγχόμενης διάθεσης απορριμμάτων, στις εξής περιοχές (Ζήση, 2010, Κουρούνης, 2008, Ιωαννίδης κ.ά., 2007):

1. ΧΑΔΑ – Χωματερή στη θέση «Βούζια – Δεξαμενή» ΤΚ Αιγάνης, Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου
2. ΧΑΔΑ – Χωματερή στη θέση «Σαϊτάνη» ΤΚ Στομίου, Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών
3. ΧΑΔΑ – Χωματερή στη θέση «Παρατόγια» ΤΚ Μελιβοίας, Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας
4. ΧΑΔΑ – Χωματερή στη θέση «Μετόχ» ΤΚ Μελιβοίας, Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας
5. ΧΑΔΑ – Χωματερή στη θέση «Πετρίτσι» ΤΚ Σωτηρίτσης, Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας
6. Χώρος ελεγχόμενης διάθεσης απορριμμάτων στη Σκήτη, ΔΕ Μελιβοίας

Οι παραπάνω χώροι δεν είναι σε λειτουργία παρά μόνο ο χώρος ελεγχόμενης διάθεσης απορριμμάτων στη Σκήτη (Ζήση, 2010). Επιπλέον, σύμφωνα με επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη περιοχή μελέτης, ο Δήμος Αγιάς έχει τοποθετήσει μπλε κάδους ανακύκλωσης σε συγκεκριμένα σημεία στους παραλιακούς οικισμούς του Δήμου (Στόμιο, Κόκκινο Νερό, Παλιουριά, Βελίκα, Κάτω Σωτηρίτσα, Κάτω Πολυδένδρι και Αγιόκαμπος) καθώς και στους ορεινούς οικισμούς Μελιβοία, Καρίτσα, Σκήτη και Σκλήθρο.

Δίκτυο Φυσικού Αερίου

Ο κεντρικός αγωγός φυσικού αερίου διέρχεται από την περιοχή μελέτης (χωρίς όμως να συνδέονται με αυτό οικισμοί). Πιο συγκεκριμένα ο αγωγός του φυσικού αερίου διέρχεται δυτικά της κατά μήκος της ΠΑΘΕ (στο σύνολο της ΔΕ Κάτω Ολύμπου) σε απόσταση περί τα 1.000m από αυτή (Παπαρηγορίου κ.ά., 2013).

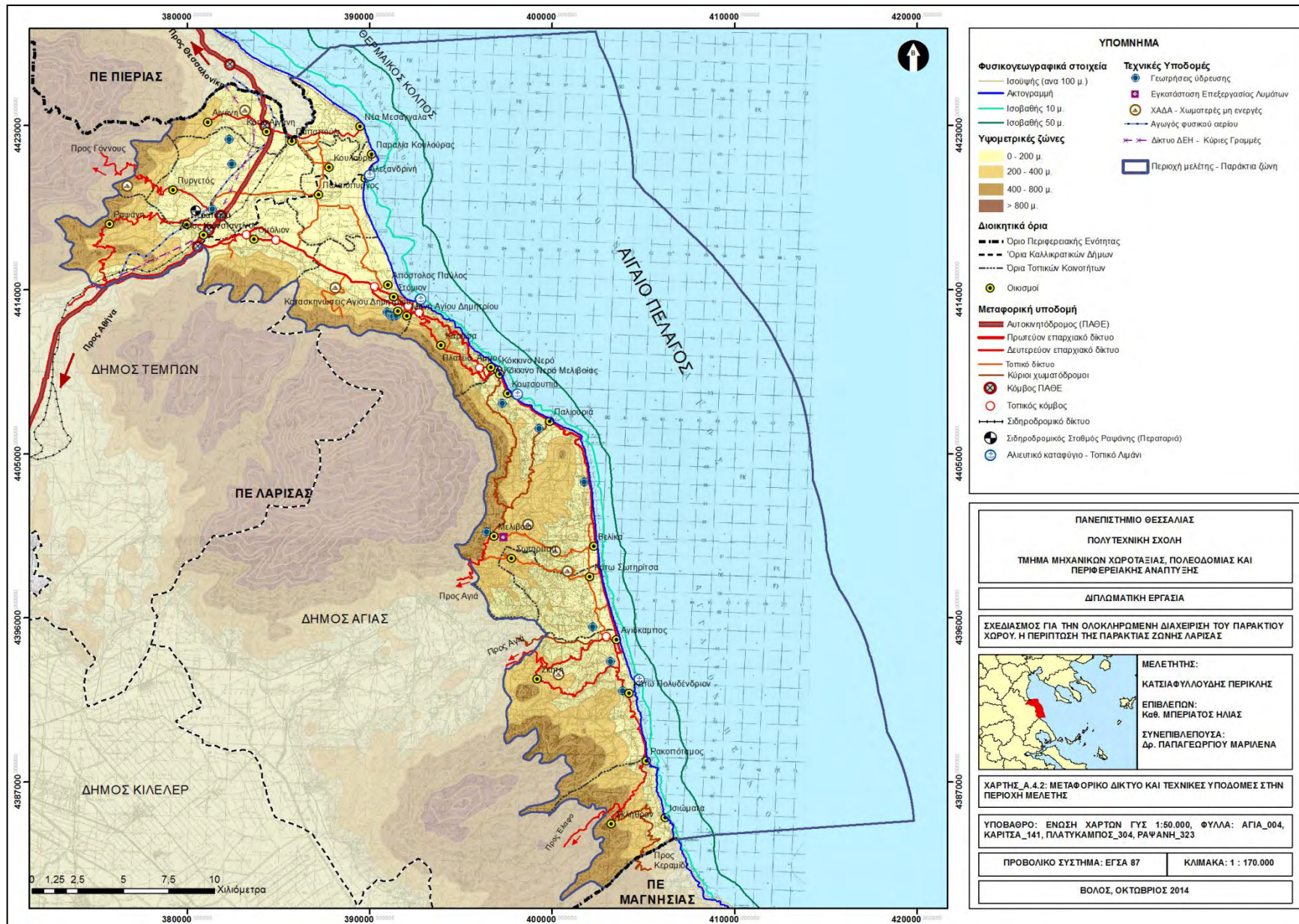
Από την ανάλυση που προηγήθηκε, αναφορικά με τα δίκτυα τεχνικής υποδομής που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης, καθώς και με την επεξεργασία που έγινε στο πρόγραμμα ArcGis, εντοπίστηκε η θέση – χωροθέτηση των τεχνικών υποδομών στις ζώνες του παράκτιου χώρου στο χερσαίο τμήμα. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 4.4.6: Εντοπισμός των τεχνικών υποδομών της περιοχής μελέτης στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου

Κατηγορία / Χαρακτηρισμός	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη (ΚΧ1 + ΚΧ2)	Δυναμική Χερσαία Ζώνη	Υπόλοιπη Χερσαία Ζώνη
Δίκτυα Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (γραμμές)	√	√	√
Υποσταθμοί ΔΕΗ			√
Δίκτυα Τηλεπικοινωνίας	√	√	√
Δίκτυα Ύδρευσης	√	√	√
Δεξαμενές / Πηγές / Γεωτρήσεις	√	√	√
Αποχετευτικό δίκτυο/ Δίκτυο Ακαθάρτων			√
ΕΕΛ Μελιβοίας			√
ΧΑΔΑ / Χωματερές			√
Δίκτυο Φυσικού Αερίου			√
Φωτοβολταϊκός Σταθμός			√
Μικροί Υδροηλεκτρικοί Σταθμοί			√

Πηγή: Ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Χάρτης Α.4.2: Μεταφορικό δίκτυο και τεχνικές υποδομές στην περιοχή μελέτης

4.5. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.5.1. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ/ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η ενότητα αυτή διαχωρίζεται στις θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές που εντοπίζονται στην παράκτια ζώνη (ΚΑΖ, ΤΙΦΚ, αισθητικά δάση) καθώς και στις προστατευόμενες περιοχές του Νόμου 3937/2011 που περιλαμβάνουν τις παραπάνω περιοχές.

4.5.1.1. ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ)

Στην περιοχή μελέτης, εντοπίζονται συνολικά τρία (3) Καταφύγια Άγριας Ζωής, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 4.5.1. Σημειώνεται ότι παρακάτω αναφέρονται τόσο τα ΚΑΖ που βρίσκονται εξ ολοκλήρου μέσα στα γεωγραφικά όρια της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισας (περιοχή μελέτης) όσο και εκείνα που περιλαμβάνονται μερικώς ή κατά τμήμα στην περιοχή μελέτης.

Πίνακας 4.5.1: Καταφύγια Άγρια Ζωής στην περιοχή μελέτης

α/α	Κωδικός	Ονομασία	Αριθμός ΦΕΚ/Απόφασης	Περιφερειακή Ενότητα	Έκταση (σε στρέμμ.)
1	Κ189	Βαρικό-Καλύβια (Πόρων)	561/Β/23-09-85	Λάρισα	1.457,63
				Πιερίας	5.540,70
2	Κ207	Δέλτα Πηνειού (Στομίου)	319/Β/22-05-84	Λάρισα	3.364,87
3	Κ226	Δασόκτημα Πολυδενδρίου	599/Β/30-04-76	Λάρισα	34.148,27

Πηγή: Τσακίρης κ.ά., 2012), ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται συνολικά τρία (3) Καταφύγια Άγριας Ζωής και βρίσκονται στις εξής θέσεις:

1. **Καταφύγιο Άγριας Ζωής «Βαρικό – Καλύβια (Πόρων)»:** Η περιοχή ΚΑΖ στους Πόρους Πιερίας, ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση 173993/2594, (ΦΕΚ 561/Β/23-09-85). Στην περιοχή μελέτης, εντοπίζεται το νότιο τμήμα του ΚΑΖ το οποίο βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της παράκτιας ζώνης μεταξύ των ορίων των ΠΕ Λάρισας και Πιερίας, στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου του Δήμου Τεμπών. Η συνολική έκταση του ΚΑΖ «Βαρικό – Καλύβια» ανέρχεται 6.998,33 στρέμματα εκ των οποίων τα 1.457,63 στρέμματα ανήκουν στην περιοχή μελέτης.
2. **Καταφύγιο Άγριας Ζωής «Δέλτα Πηνειού (Στομίου)»:** Το Καταφύγιο Άγριας Ζωής στο Δέλτα του Πηνειού, ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση 148899/1698,(ΦΕΚ 319/Β/22-05-84). Τα γεωγραφικά όρια του ΚΑΖ βρίσκονται εξ' ολοκλήρου εντός της περιοχής μελέτης, στο ανατολικό τμήμα της Τοπικής Κοινότητας Στομίου (ΔΕ Ευρυμενών) περιλαμβάνοντας έλη,

βάλτους, πλατανοδάση, γεωργικές περιοχές καθώς και τμήμα των εκβολών του Πηνειού και των παραποτάμων του . Η συνολική έκταση του ΚΑΖ «Δέλτα Πηνειού (Στομίου)» ανέρχεται στα 3.364,87στρέμματα και περιλαμβάνονται εντός της περιοχής μελέτης.

3. **Καταφύγιο Αγρίας Ζωής «Δασόκτημα Πολυδενδρίου»:** Το Καταφύγιο Αγρίας Ζωής στο Δασόκτημα Πολυδενδρίου, ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση 32201/1664, (ΦΕΚ 599/Β/30-04-76). Το Δασόκτημα Πολυδενδρίου βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της ΠΕ Λάρισας εντός των ορίων των Τοπικών Κοινοτήτων Σκήτης και Σκλήθρου ΔΕ Μελιβοίας στο όρος Μαυροβούνι. Ένα μεγάλο τμήμα των γεωγραφικών ορίων του Καταφυγίου Αγρίας Ζωής Πολυδενδρίου βρίσκεται εντός της παράκτιας ζώνης της Λάρισας, καλύπτοντας το 50% της έκτασης του νότιου τμήματος της Τοπικής Κοινότητας Σκήτης του Δήμου Αγιάς.

Αισθητικά δάση

Στην περιοχή μελέτης, εντοπίζονται δύο από τις σημαντικότερες προστατευόμενες περιοχές σε περιφερειακό επίπεδο (βλέπε πίνακα 4.5.2). Πρόκειται για το Αισθητικό Δάσος Όσσας – Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας και το Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών. Τα Αισθητικά Δάση στην περιοχή μελέτης χαρακτηρίζονται από πλούσια φυσική οικολογική και αισθητική αξία διαθέτοντας σημαντικό αριθμό σπάνιων ειδών της χλωρίδας και της πανίδας καθώς και πλούσια οικοσυστήματα (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013).

Πίνακας 4.5.2: Αισθητικά Δάση στην περιοχή μελέτης

α/α	Ονομασία	Νομοθετική Διάταξη (ΦΕΚ)	Περιφερειακή Ενότητα	Έκταση (εκτάρια - Ha)
1	Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας	ΠΔ 5/5/1975 (ΦΕΚ 175/Δ/02-06-1977), ΠΔ 444/1985 (ΦΕΚ 160/Α/16-09-1985)	Λάρισα	16.900
2	Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών	ΠΔ 92/1977 (ΦΕΚ 31/Α/06-02-1974)	Λάρισα	1.762

Πηγή: Τσακίρης κ.ά., 2012), ίδια επεξεργασία

Στον παραπάνω πίνακα, αποτυπώνονται οι εκτάσεις καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο θεσμοθέτησης των Αισθητικών Δασών Όσσας και Κοιλιάδας Τεμπών. Στην συνέχεια, αναλύονται και περιγράφονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία για τα Αισθητικά Δάση που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης.

Αισθητικό Δάσος Όσσας

Το Αισθητικό Δάσος Όσσας, αποτελεί τη σημαντικότερη προστατευόμενη περιοχή στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας. Χωρικά εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας μεταξύ των Δήμων Αγιάς και Τεμπών, στην περιοχή του Όρους Όσσα ή Κίσσαβος. Πιο συγκεκριμένα, το Αισθητικό Δάσος είχε συνολική έκταση 22.100 εκταρία σύμφωνα με το άρθρο 2 του Προεδρικού Διατάγματος της 5-5-

1977, (ΦΕΚ 175/Δ/2-6-1977). Όμως, σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα υπαρ. 444 της 16-9-1985, (ΦΕΚ 160/Α/1985), από την συνολική έκταση (22.100 εκτάρια) του Αισθητικού Δάσους, εξαιρούνται εκτάσεις συνολικού εμβαδού 5.200 εκταρίων, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη αξία για την οικονομία των κατοίκων της περιοχής και εμποδίζουν την αποτελεσματική προστασία του αισθητικού δάσους. Η συνολική έκταση του Αισθητικού δάσους είναι 16.900 εκτάρια και εντός της περιοχής μελέτης ανέρχεται στα 1.740 εκτάρια.

Το Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας, περιλαμβάνει συστάδες αείφυλλων - πλατύφυλλων, αριάς και κουμαριάς σε πυκνότατη κατάσταση και εκτεταμένες αδιάσπαστες επιφάνειες στα χαμηλά υψόμετρα και καστανιάς, δρυός, οξιάς, ελάτης, στα μεγαλύτερα υψόμετρα. Εντύπωση προκαλεί η αναστροφή των ζωνών βλάστησης που οφείλεται στο ανάγλυφο, τη σύσταση των εδαφών και την επίδραση της θάλασσας π.χ. η καστανιά εμφανίζεται στην παραλία, το πουρνάρι σχηματίζει αιωνόβιες συστάδες κοντά στο χωριό Σπηλιά σε υψόμετρο 700-800 μέτρα. Περί το μέσο της περιοχής, αναδασώσεις με μαύρη πεύκη από το 1958 δημιούργησαν θαυμάσιες συστάδες, ενώ σημαντικό στοιχείο της περιοχής είναι η παρουσία της ιποκαστανιάς, η οποία δεν εντοπίζεται αλλού στην ανατολική Ελλάδα (Κατσίμπρη, 2011). Κοντά στους οικισμούς καλλιεργούνται σχετικά μικρές εκτάσεις με ελαιώνες, οπωρώνες (φυρνίκια, καρυδιές) και εξημερωμένες καστανιές (καστανωτά). Οι καλλιέργειες αυτές προσδίδουν ακόμη μεγαλύτερη ποικιλία στη δενδρώδη βλάστηση της περιοχής και στο τοπίο. («ΦΙΛΟΤΗΣ» - Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, 2011).

Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών

Το Αισθητικό Δάσος, εκτείνεται στην Κοιλιάδα των Τεμπών μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου και Αμπελακίων του Δήμου Τεμπών. Η οριοθέτηση του Αισθητικού Δάσους έγινε από το Προεδρικό Διάταγμα 92/1977, (ΦΕΚ 31/Α/06-02-1974). Με τη συνολική έκταση του να ανέρχεται στα 1.762 εκτάρια. Στο νότιο τμήμα της Τοπικής Κοινότητας Ραψάνης της ΔΕ Κάτω Ολύμπου εντοπίζονται τα όρια του Αισθητικού Δάσους (δυτικά της περιοχής μελέτης περιλαμβάνοντας) με επιφάνεια 715,34 εκτάρια.

Η περιοχή, διασχίζεται από τον ποταμό Πηνειό και περιβάλλεται από γκρεμούς και ορθοπλαγιές μεταξύ των ορέων Κισσάβου και Ολύμπου. Οι όχθες του ποταμού καλύπτονται από παραποτάμιο δάσος με πλατάνια, ιτιές κλπ. Σε πολλά σημεία, κοντά στις όχθες, πηγάζουν νερά που κατεβαίνουν από τα γύρω βουνά. Επιπλέον, εντός του Αισθητικού Δάσους και της περιοχής μελέτης βρίσκεται το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής με τη μεταλλική κρεμαστή πεζογόφυρα (Παπαγρηγορίου κ.ά, 2013).

Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή Όσσας – Κισσάβου

Εντός των ορίων της περιοχής μελέτης εντοπίζονται τμήματα της Ελεγχόμενης Κυνηγετικής Περιοχής έκτασης 2.056,6 εκταρίων (επεξεργασία στο ArcGis). Στην Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή Όσσας, εφαρμόζονται κατά παρέκκλιση οι διατάξεις του Νόμου 177/1975 και όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 2637/1998. Στην

Κυνηγετική περιοχή επιτρέπεται το κυνήγι υπό όρους με την έκδοση κάθε χρόνο προγραμμάτων κυνηγιού σε ΦΕΚ. Επιπλέον, καθορίζονται πρόσθετα τέλη, ορίζονται ημέρες κυνηγιού, αριθμός και τιμή ειδών προς θήρευση, η θήρα υπό όρους, προϋποθέσεις και πρόσθετα τέλη (Ευθυμίου κ.ά., 2011).

Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ)

Εντός της περιοχής μελέτης έχει εντοπιστεί μια περιοχή η οποία έχει χαρακτηριστεί ως ΤΙΦΚ. Με την Υπουργική Απόφαση 25777/1968 (ΦΕΚ 648/Β/25-11-1968) κηρύσσεται ως ΤΙΦΚ η Κοιλιάδα των Τεμπών. Η περιοχή που χαρακτηρίζεται ΤΙΦΚ περιλαμβάνει το «στενό» της Κοιλιάδας των Τεμπών από τον οικισμό Τέμπη μέχρι το δάσος δρυών που βρίσκεται στην έξοδο της Κοιλιάδας προς τον οικισμό Ομόλιο, συνολικής έκτασης 1.335, 86 εκταρίων. Στην περιοχή μελέτης περιλαμβάνεται τμήμα του ΤΙΦΚ έκτασης 547,39 εκτάρια (επεξεργασία χωρικών δεδομένων). Η ιδιαίτερη αισθητική αξία της κοιλάδας των Τεμπών, έχει αναγνωριστεί από τα αρχαία χρόνια, αφού διαθέτει ένα εξαιρετικό ποτάμιο τοπίο με βραχώδεις σχηματισμούς και ορθοπλαγιές. Η περιοχή εκτός από ΤΙΦΚ, έχει χαρακτηριστεί και ως αισθητικό δάσος, ενώ στο δυτικό άνοιγμα της κοιλάδας βρίσκεται ο παραδοσιακός οικισμός των Τεμπών (ΦΕΚ 594/Α/13-11-1978), ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης (Τσακίρης κ.ά., 2012).

Θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές και ζώνες παράκτιου χώρου

Για τον εντοπισμό και την κατάταξη των θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών πραγματοποιήθηκε επεξεργασία χωρικών δεδομένων στο πρόγραμμα ArcMap 10. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας παρουσιάζονται στον πίνακα 4.5.3.

Πίνακας 4.5.3: Εντοπισμός θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών στις ζώνες του παράκτιου χώρου

α/α	Όνομασία	Προστατευόμενη περιοχή	Έκταση (εκτάρια - Ha)	Έκταση περιοχή μελέτης (εκτάρια - Ha)	Ζώνες Παράκτιου Χώρου		
					Κρίσιμη χερσαία ζώνη (KX1 - KX2)	Δυναμική χερσαία ζώνη	Υπόλοιπη χερσαία ζώνη
1	Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας	Αισθητικό Δάσος	16.900,0	1.740,0	√	√	√
2	Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών	Αισθητικό Δάσος	1.762,0	715,3			√
3	Βαρικό-Καλύβια (Πόρων)	ΚΑΖ	6.998,3	1.457,6		√	√
4	Δέλτα Πηνειού (Στομίου)	ΚΑΖ	3.364,9	3.364,9	√	√	√
5	Δασόκτημα Πολυδενδρίου	ΚΑΖ	34.148,3	2.195,2	√	√	√
6	Όσσα	Ελεγχόμενη Κυνηγετική περιοχή	26.337,0	2.056,6			√
7	Κοιλιάδα Τεμπών	ΤΙΦΚ	1.335, 8	547,4			√

Πηγή: Ανάλυση κειμένου, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται ότι το σύνολο των θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών βρίσκεται στην υπόλοιπη χερσαία ζώνη. Επιπλέον, το Αισθητικό Δάσος Όσσας καθώς και τα ΚΑΖ Δέλτα Πηνειού και Βαρικό – Καλύβια εντάσσονται και στις τρεις χερσαίες ζώνες του παράκτιου χώρου (σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο). Τέλος, από τις παραπάνω θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές, καμία δεν περιλαμβάνεται στο θαλάσσιο τμήμα της περιοχής μελέτης.

4.5.1.2. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3937/2011

Με το Νόμο 3937/2011, «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011) τροποποιούνται και καταργούνται οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών που ορίζονταν από το Νόμο 1650/1986 (Τσακίρης κ.ά., 2012):

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης

Στην κατηγορία ΕΖΔ ανήκουν προστατευτέες περιοχές που περιέχονται στον κατάλογο Natura 2000. Όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα, στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται τρεις (3) ΕΖΔ ενώ μια περιοχή αποτελεί συνδυασμό μεταξύ ΕΖΔ και ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι παρακάτω αναφέρονται τόσο οι ΕΖΔ που βρίσκονται εξ ολοκλήρου μέσα στα γεωγραφικά όρια της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισας (περιοχή μελέτης) όσο και αυτές που κάποιο τμήμα τους περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης.

Πίνακας 4.5.4: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης Δικτύου NATURA 2000 στην περιοχή μελέτης

α/α	Περιφερειακή Ενότητα	Κωδικός	Ονομασία Περιοχής	Έκταση (σε Ha)	Κατηγορία Θεσμοθετημένης Κατάταξης
1	Λάρισα	GR1420004	ΚΑΡΛΑ-ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ-ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ-ΝΕΟΧΩΡΙ	43.435,5	SAC/ΕΖΔ
2	Λάρισα	GR1420003	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΟΣΣΑΣ	19.580,19	SAC/ΕΖΔ
3	Λάρισα	GR1420001	ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΙΟΣ-ΚΑΛΛΙΠΕΥΚΗ	12.437,76	SAC/ΕΖΔ
4	Λάρισα	GR1420005	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΕΜΠΙΩΝ	1.335,87	SPA/SAC ή ΖΕΠ/ΕΖΔ

Πηγή: Νόμος 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011), ίδια επεξεργασία

Οι παραπάνω περιοχές αποτελούν εγκεκριμένες ζώνες – περιοχές του οικολογικού δικτύου Natura 2000 εντός των οποίων ισχύουν συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί σύμφωνα με το άρθρο 9 του Νόμου 3937/2011.

Κάρλα – Μαυροβούνι – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου – Νεοχώρι (GR1420004)

Η προστατευόμενη περιοχή «Κάρλα - Μαυροβούνι - Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου - Νεοχώρι» (GR1420004) βρίσκεται στο νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων Λάρισας και Μαγνησίας (περιλαμβάνοντας τμήματα και στις

δύο Περιφερειακές Ενότητες) και καλύπτει το σύνολο της επιφάνειας των Τοπικών Κοινοτήτων Σκήτης και Σκλήθρου. Επιπλέον, η συγκεκριμένη περιοχή Natura χαρακτηρίζεται ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης, όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω πίνακα (Πίνακας 4.5.3). Η συνολική έκταση της ΕΖΔ ανέρχεται σε 43.435,5 εκτάρια. Η οικολογική αξία της περιοχής φαίνεται από πολλαπλά στοιχεία. Διαθέτει ποικιλία γεωμορφολογικών σχηματισμών, καθώς περιλαμβάνει ένα βουνό, δύο ταμιευτήρες - υδροτόπους και μία πηγή, όπως και μεγάλη ποικιλότητα τύπων οικοτόπων. Υπάρχουν εκτεταμένα και ικανοποιητικώς διατηρημένα δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων ειδών (Βαλιάντζα – Αυτιά, 2012).

GR1420003 – Αισθητικό Δάσος Όσσας

Στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται ένα τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (περιοχή Natura 2000) «Αισθητικό Δάσος Όσσας» με κωδικό GR1420003. Το τμήμα αυτό βρίσκεται στο κέντρο της περιοχής μελέτης εντός των ορίων των Τοπικών Κοινοτήτων Καρίτσης (ΔΕ Ευρυμενών) και Μελιβοίας (ΔΕ Μελιβοίας) του Δήμου Αγίας.

Το Αισθητικό Δάσος Όσσας θεωρείται ένας πραγματικός βοτανικός κήπος. Οι ευνοϊκές περιβαλλοντικές και κλιματικές συνθήκες της περιοχής και ειδικότερα το υψηλό ποσοστό βροχόπτωσης, αποτέλεσμα των ανατολικών ανέμων, συμβάλλουν στη δημιουργία του υπέροχου δασικού συμπλέγματος της Όσσας (Κουρούνης κ.ά., 2008). Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης το τοπίο και η γεωμορφολογία της περιοχής καθώς τοπικά δημιουργούνται άφθονοι ιδιαίτεροι οικότοποι, που οδηγούν σε αυξημένη ποικιλότητα βλαστητικών τύπων, χλωρίδας και πανίδας (Τσακίρης κ.ά., 2012).

GR1420001 – Κάτω Όλυμπος – Καλλιπεύκη

Στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται ένα τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (περιοχή Natura 2000) «Κάτω Όλυμπος – Καλλιπεύκη» με κωδικό GR1420001. Πιο συγκεκριμένα ένα μεγάλο μέρος της συγκεκριμένης προστατευόμενης περιοχής εντοπίζεται στο βορειοδυτικό τμήμα της περιοχής μελέτης περιλαμβάνοντας τμήματα των Τοπικών Κοινοτήτων Κρανέας, Ραψάνης, Πυργετού και Αιγάνης στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου.

Η περιοχή περιλαμβάνει δάση με μεγάλη αισθητική και οικολογική αξία. Οι οικότοποι της περιοχής περιλαμβάνουν βοσκότοπους, εκτεταμένα δάση ελάτης και οξιάς καθώς και απότομα φαράγγια με παλαιά δάση καστανιάς. Η μεγάλη ποικιλία βιοτόπων και η τοπογραφία έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη πλούσιας χλωρίδας και πανίδας όπως επίσης και την εμφάνιση μίας ποικιλίας οικοτόπων. Η περιοχή παρουσιάζει μεταβαλλόμενο τοπίο με εκτεταμένο κλειστό δάσος, γυμνή βοσκόμενη γη και μία μίξη από βοσκότοπους, δασάκια και μικρούς αγρούς (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013) (Τσακίρης κ.ά., 2012).

GR1420005 – Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών

Στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται ένα τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (περιοχή Natura 2000) «Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών» με κωδικό GR1420005. Το τμήμα αυτό, βρίσκεται στη δυτική πλευρά της περιοχής μελέτης, νοτίως της Τοπικής Κοινότητας Ραψάνης (ΔΕ Κάτω Ολύμπου). Η περιοχή περιλαμβάνει δάση με μεγάλη αισθητική και οικολογική αξία. Υπάρχει ακόμη μεγάλος αριθμός παρυδάτιων πτηνών και πληθυσμών κοινών ειδών ψαριών ενώ στην περιοχή απαντάται αρκετά ενδημικά φυτικά είδη (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013).

Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)

Σύμφωνα με την παράγραφο 4.2 του άρθρου 5 του Νόμου 3937/2011, στην κατηγορία των Ζωνών Ειδικής Προστασίας ανήκουν προστατευτέες περιοχές που περιέχονται στον κατάλογο του δικτύου Natura 2000. Όπως παρουσιάζεται και στον πίνακα, στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται τέσσερις (4) ΖΕΠ ενώ μια περιοχή αποτελεί συνδυασμό μεταξύ ΕΖΔ και ΖΕΠ (Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών). Σημειώνεται ότι παρακάτω αναφέρονται τόσο οι ΖΕΠ που βρίσκονται εξ ολοκλήρου μέσα στα γεωγραφικά όρια της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισας (περιοχή μελέτης) όσο και αυτές που κάποιο τμήμα τους περιλαμβάνεται στην περιοχή μελέτης.

Πίνακας 4.5.5: Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Δικτύου NATURA 2000 στην περιοχή μελέτης

α/α	Περιφερειακή Ενότητα	Κωδικός	Όνομασία Περιοχής	Έκταση (σε Ha)	Κατηγορία Θεσμοθετημένης Κατάταξης
1	Λάρισας	GR1420006	ΟΡΟΣ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ	37.126,92	SPA/ΖΕΠ
2	Λάρισας	GR1420007	ΟΡΟΣ ΟΣΣΑ	24.125,98	SPA/ΖΕΠ
3	Λάρισας	GR1420008	ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΙΟΣ, ΟΡΟΣ ΓΟΔΑΜΑΝΙ ΚΑΙ ΚΟΙΛΑΔΑ ΡΟΔΙΑΣ	24.572,05	SPA/ΖΕΠ
4	Λάρισας	GR1420015	ΔΕΛΤΑ ΠΗΝΕΙΟΥ	3.358,97	SPA/ΖΕΠ
5	Λάρισας	GR1420005	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΕΜΠΩΝ	1.335,87	SPA/SAC ή ΖΕΠ/ΕΖΔ

Πηγή: Νόμος 3937/2011 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011), ίδια επεξεργασία

Στον παραπάνω πίνακα, παρουσιάζονται οι περιοχές του Natura 2000 οι οποίες χαρακτηρίζονται ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας και αποτελούν εγκεκριμένες ζώνες – περιοχές, εντός των οποίων ισχύουν συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί σύμφωνα με το άρθρο 9 του Νόμου 3937/2011. Στη συνέχεια, αναλύονται τα φυσικογεωγραφικά

(στοιχεία οικοσυστήματος) και περιβαλλοντικά στοιχεία κάθε περιοχής ΖΕΠ που βρίσκεται εντός της περιοχής μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας.

Όρος Μαυροβούνι (GR1420006)

Στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται ένα τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (περιοχή Natura 2000) «Όρος Μαυροβούνι» με κωδικό GR1420006. Πιο συγκεκριμένα ένα μεγάλο μέρος της συγκεκριμένης προστατευόμενης περιοχής εντοπίζεται στο νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης (όρια με ΠΕ Μαγνησίας) περιλαμβάνοντας τμήματα των Τοπικών Κοινοτήτων Σκήτης και Σκλήθρου της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας.

Το όρος Μαυροβούνι εκτείνεται μεταξύ της Όσσας (Κισσάβου) και του Πηλίου και ανήκει σχεδόν εξ' ολοκλήρου στην ΠΕ Λάρισας, ενώ ένα μικρό τμήμα του ανήκει στην ΠΕ Μαγνησίας. Το Μαυροβούνι θεωρείται σημαντική περιοχή σε διεθνές επίπεδο λόγω της παρουσίας ενός αξιόλογου αριθμού και μεγάλης ποικιλίας προστατευόμενων ειδών, ιδιαίτερα αρπακτικών, δασικών ειδών, καθώς και ειδών των ανοιχτών οικοτόπων και των περιοχών με αραιή δασοκάλυψη. (Βαλιάντζα – Αυτιά, 2012).

Όρος Όσσα (GR1420007)

Στην περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζεται ένα τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (περιοχή Natura 2000) «Όρος Όσσα» με κωδικό GR1420007. Το τμήμα αυτό, βρίσκεται στο βόρειο και κεντρικό τμήμα της περιοχής μελέτης, εντός των ορίων των Τοπικών Κοινοτήτων Καρίτσης, Στομίου και Ομολίου (ΔΕ Ευρυμενών) και Μελιβοίας (ΔΕ Μελιβοίας) του Δήμου Άγιας. Το Όρος Όσσα ή Κίσσαβος διαθέτει υψηλής φυσικής αξίας τοπία και περιοχές εντός των οποίων δημιουργούνται άφθονοι ιδιαίτεροι οικότοποι, που οδηγούν σε αυξημένη ποικιλότητα βλαστητικών τύπων, γλωρίδας και πανίδας (Κουρούνης κ.ά., 2008). Το δασικό σύμπλεγμα Όσσας παρουσιάζει εξαιρετική ποικιλότητα τύπων οικοτόπων και φυτικών ειδών. Παρατηρείται εναλλασσόμενο τοπίο με εκτεταμένα κλειστά δάση οξυάς και ελάτης στις ανατολικές πλαγιές και ορεινά μικρά λιβάδια, ενώ η κορυφή είναι γυμνός βράχος. («ΦΙΛΟΤΗΣ» – Βάση δεδομένων για την ελληνική φύση, 2011).

Δέλτα Πηνειού (GR1420015)

Η προστατευόμενη περιοχή, του δικτύου Natura 2000, «Δέλτα Πηνειού» βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της ΠΕ Λάρισας, περιλαμβάνοντας το Δέλτα και τις εκβολές του Πηνειού. Επιπλέον η Natura «Δέλτα Πηνειού» περιλαμβάνει και θαλάσσιο τμήμα. Σύμφωνα με τον εθνικό κατάλογο προστατευόμενων περιοχών του Νόμου 3937/2011, η περιοχή Natura με κωδικό GR1420015, χαρακτηρίζεται ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ενώ η συνολική έκταση της, ανέρχεται στα 3.358,97εκτάρια εκ των οποίων τα 327.45 εκτάρια αφορούν το θαλάσσιο τμήμα και τα 3.031,52 το χερσαίο τμήμα της προστατευόμενης περιοχής (ιδία επεξεργασία χωρικών δεδομένων).

GR1420005 – Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών

Σύμφωνα με τον εθνικό κατάλογο προστατευόμενων περιοχών του νόμου 3937/2011 η περιοχή Natura «Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών» με κωδικό GR1420005, χαρακτηρίζεται ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) ενώ η συνολική έκταση της, ανέρχεται στα 1.335,87εκτάρια.

Προστατευόμενες περιοχές του νόμου 3937/2011 και ζώνες παράκτιου χώρου

Για τον εντοπισμό και την κατάταξη των προστατευόμενων περιοχών του νόμου 3937/2011 (ΕΖΔ και ΖΕΠ) πραγματοποιήθηκε επεξεργασία χωρικών δεδομένων στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (ArcGis). Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας παρουσιάζονται στον πίνακα 4.5.6.

Πίνακας 4.5.6: Εντοπισμός προστατευόμενων περιοχών του νόμου 3937/2011 στις ζώνες του παράκτιου χώρου

α/α	Ονομασία	Προστατευ- όμενη περιοχή	Έκταση (εκτάρια - Ha)	Ζώνες Παράκτιου Χώρου					
				Κρίσιμη χερσαία ζώνη (KX1 - KX2)	Δυναμική χερσαία ζώνη	Υπόλοιπη χερσαία ζώνη	Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη	Δυναμική θαλάσσια ζώνη	Υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη
1	Κάρλα- Μαυροβούνι- Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου- Νεοχώρι	ΕΖΔ	43.435,5	√	√	√	√	√	√
2	Αισθητικό Δάσος Όσσας	ΕΖΔ	19.580,2	√	√	√			
3	Κάτω Όλυμπος- Καλλιπεύκη	ΕΖΔ	12.437,8			√			
4	Αισθητικό Δάσος Κοιλιάδας Τεμπών	ΕΖΔ, ΖΕΠ	1.335,9			√			
5	Όρος Μαυροβούνι	ΖΕΠ	37.126,9	√	√	√			
6	Όρος Όσσα	ΖΕΠ	24.126,0	√	√	√			
7	Κάτω Όλυμπος, Όρος Γοδαμάνι και Κοιλιάδα Ροδιάς	ΖΕΠ	24.572,1			√			
8	Δέλτα Πηνειού	ΖΕΠ	3.359,0	√	√	√	√		

Πηγή: Ανάλυση κειμένου, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται ότι το σύνολο των προστατευόμενων περιοχών βρίσκεται στην υπόλοιπη χερσαία ζώνη. Επιπλέον, η ΕΖΔ «Αισθητικό Δάσος Όσσας» καθώς και οι ΖΕΠ «Όρος Όσσα» και «Όρος Μαυροβούνι» εντάσσονται και στις τρεις χερσαίες ζώνες του παράκτιου χώρου (σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο). Τμήμα της ΕΖΔ «Κάρλα-Μαυροβούνι-Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου-Νεοχώρι»

εντοπίζεται σε όλες τις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου τόσο στο χερσαίο τμήμα όσο και στο θαλάσσιο. Τέλος τμήμα της ΖΕΠ «Δέλτα Πηνειού» βρίσκεται στην κρίσιμη θαλάσσια ζώνη.

4.5.2. ΜΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Περιφερειακό Πάρκο Κάρλας – Μαυροβούνιου – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου – Νεοχώρι

Για την περιοχή «Κάρλα – Μαυροβούνι – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου – Νεοχώρι», έχει εκπονηθεί Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 125400 /728/19-02-2003 απόφαση του Γενικού Δ/ντη Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ. Το 2013 συντάχθηκε Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος με τίτλο «Χαρακτηρισμός της Χερσαίας, Υδάτινης και Θαλάσσιας Περιοχής Κάρλας – Μαυροβούνιου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου ως «Περιφερειακό Πάρκο», το οποίο μέχρι και σήμερα (Αύγουστος, 2014) δεν έχει θεσμοθετηθεί. Σκοπός, του παραπάνω σχεδίου νόμου (άρθρο 2), είναι η προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε τμήματα της περιοχής φύσης της περιοχής Κάρλας – Μαυροβούνιου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου.

Το Περιφερειακό Πάρκο χωρίζεται σε επιμέρους ζώνες οι οποίες είναι οι εξής (άρθρο 3, σχέδιο ΠΔ):

- Ζώνη Α – Περιοχή Προστασίας της Φύσης: περιλαμβάνει τον πυρήνα του όρους Μαυροβούνι Θεσσαλίας.
- Ζώνη Β1 – Περιοχή Ορεινού Οικοσυστήματος και Θαλάσσιας Ζώνης: περιλαμβάνει το τμήμα του όρους Μαυροβούνι Θεσσαλίας, το τμήμα του όρους Πηλίου και τη θαλάσσια ζώνη που περιβάλλει τις ακτές του Μαυροβούνιου.
- Ζώνη Β2 - Περιοχή Λιμναίων και Παραλιμναίων Οικοσυστημάτων: περιλαμβάνει τη περιοχή της Λίμνης Κάρλας με την ευρύτερη περιοχή αυτής.
- Ζώνη Γ - Περιοχή Οικοανάπτυξης: περιλαμβάνει το υπόλοιπο της λεκάνης απορροής της λίμνης Κάρλας.

Τμήματα των Ζωνών Α, Β1 και Γ εμπεριέχονται στην περιοχή μελέτης με τη Ζώνη Β1 να περιλαμβάνει το νότιο τμήμα της παράκτιας ζώνης από τον Αγιόκαμπο μέχρι τα όρια της ΠΕ Μαγνησίας (Δήμος Ρήγα Φεραίου), δηλαδή την ανατολική πλευρά του όρους Μαυροβούνι. Ως Φορέας Διαχείρισης του Περιφερειακού Πάρκου ορίζεται ο ήδη ιδρυθέν (Ν.3044/2002) Φορέας Διαχείρισης Κάρλας – Μαυροβούνιου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου, όπου τα όρια χωρικής αρμοδιότητά του, διευρύνονται και ταυτίζονται με τα όρια της Περιοχής του Περιφερειακού Πάρκου.

Περιοχές Corine – Βιότοποι Corine

Η καταγραφή των περιοχών CORINE έγινε στα πλαίσια του Corine Biotopes Project. Στην Ελλάδα οι βιότοποι Corine δεν έχουν εγκριθεί από κάποιο νομικό πλαίσιο παρά μόνο έχουν καταγραφεί και χαρτογραφηθεί. Σύμφωνα με τη Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση – ΦΙΛΟΤΗΣ του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (2011) στην

περιοχή μελέτης – παράκτια ζώνη Λάρισας εντοπίζονται έξι (6) βιότοποι Corine οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Παπαρηγορίου κ.ά., 2013).

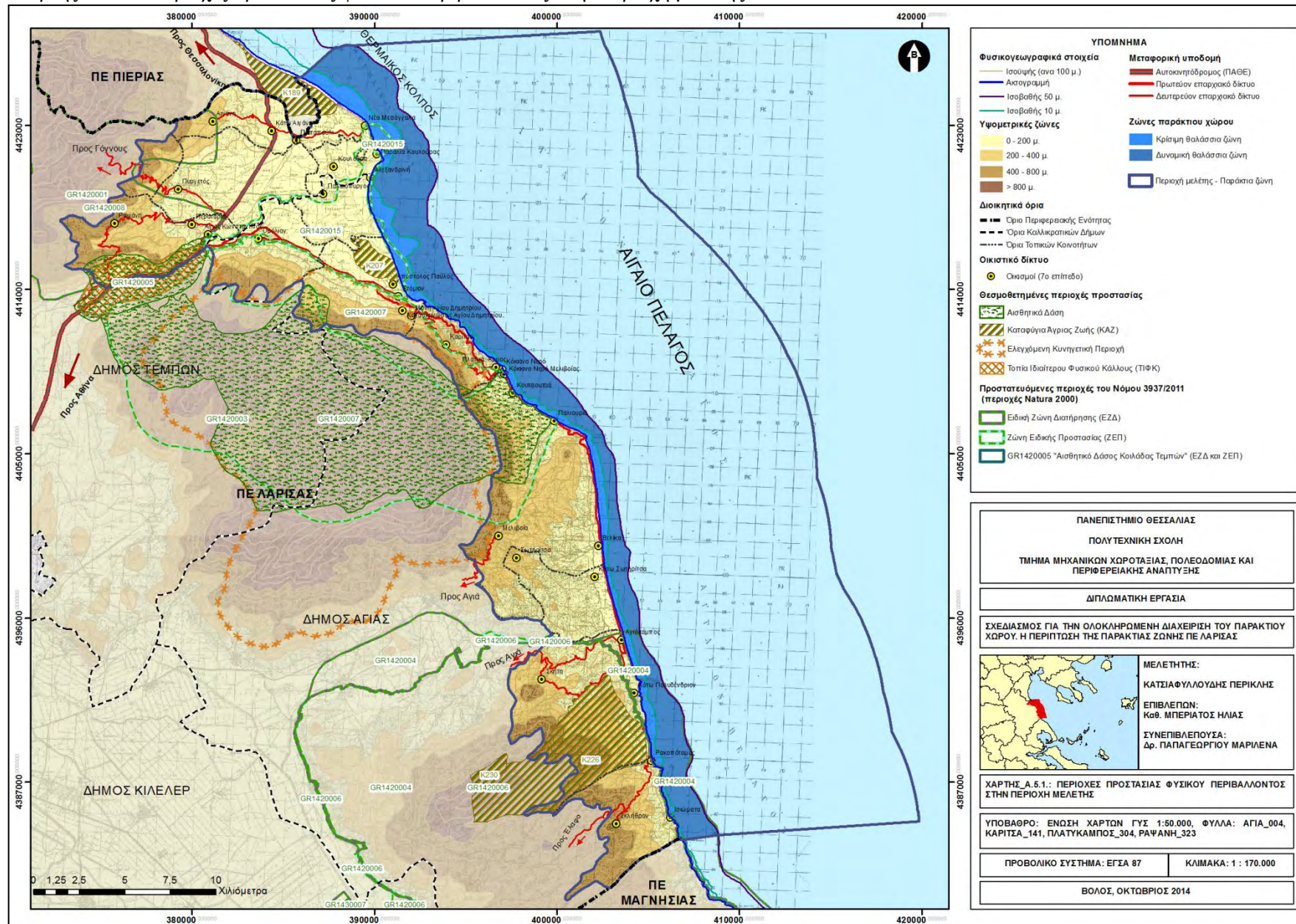
Πίνακας 4.5.7: Βιότοποι Corine στην περιοχή μελέτης

α/α	Όνομασία	Κωδικός Περιοχής	Περιφερειακή Ενότητα	Έκταση (εκτάρια - Ha)
1	Δέλτα Πηνειού	AG0020006	Λάρισας	4.000
2	Όρη Κάτω Όλυμπος και Όσσα, Τέμπη και Δέλτα Πηνειού	AG0010042	Λάρισας	90.000
3	Όρος Κάτω Όλυμπος	AG0030013	Λάρισας	44.000
4	Όρος Όσσα (Κίσσαβος)	AG0030014	Λάρισας	32.000
5	Κοιλιάδα Τεμπών	AG0060016	Λάρισας	1.200
6	Όρος Μαυροβούνι	A00010044	Λάρισας & Μαγνησίας	31.000

Πηγή: «ΦΙΛΟΤΗΣ» - Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, 2011, ίδια επεξεργασία

Οι παραπάνω περιοχές δεν έχουν θεσμοθετηθεί με βάση την εθνική νομοθεσία, αλλά αποτελούν καταγεγραμμένες περιοχές του “Corine Biotopes Project”. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται ότι μεγάλα τμήματα της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζονται ως Βιότοποι Corine. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι παραπάνω περιοχές, για την παρούσα διπλωματική, δεν δύναται να χαρτογραφηθούν από τον μελετητή καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα γεωχωρικά δεδομένα για τους βιότοπους Corine.

Χάρτης Α.5.1: Περιοχές προστασίας φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης

4.5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΧΛΗΣΕΙΣ – ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ

Η περιοχή μελέτης, περιλαμβάνει αξιόλογα φυσικά οικοσυστήματα και οικοτόπους μεγάλης οικολογικής και φυσικής αξίας. Επιπλέον, η πληθώρα των προστατευόμενων περιοχών που εντοπίζονται σχεδόν σε όλη την επιφάνεια της περιοχής μελέτης την καθιστά μια από τις σημαντικότερες στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Εντούτοις, όμως το φυσικό περιβάλλον της περιοχής απειλείται, σε μεγάλο βαθμό, από τις διαφόρων ειδών ανθρωπογενείς δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα και έχουν σαν αντίκτυπο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και την καταστροφή των οικοτόπων.

Οι περιβαλλοντικές πιέσεις που απειλούν με υποβάθμιση και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος χωρίζονται σε εκείνες που προκαλούνται από φυσικά αίτια και σε αυτές που γίνονται μέσω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (βλέπε Χάρτη Α.5.2).

Φυσικά αίτια

Το κύριο πρόβλημα από φυσικά αίτια για τα δασικά οικοσυστήματα, είναι οι πυρκαγιές. Στην περιοχή μελέτης όμως, λόγω της σύνθεσης της βλάστησης και των βροχοπτώσεων, ο κίνδυνος αυτός είναι ελάχιστος. Σχετικά με τις πυρκαγιές, από το 1922 μόνο 7 έχουν εκδηλωθεί στην περιοχή (Κατσιμπρη, 2011). Οι περισσότερες πυρκαγιές στην περιοχή μελέτης έχουν προκληθεί στην περιοχή του Κισσάβου με τις πιο επικίνδυνες να εκδηλώνονται σε εκτάσεις αείφυλλων-πλατύφυλλων (πουρνάρια, κουμαριές κ.α.). Από τις πιο πρόσφατες πυρκαγιές που προκλήθηκαν στο Κίσαβο ήταν: α) το 2007 γύρω από τον οικισμό Μελιβοία όπου κάηκαν χιλιάδες στρέμματα δασικών και αγροτικών εκτάσεων, β) στο Αισθητικό Δάσος Όσσας στα Αμπελάκια το 2011 (εκτός περιοχής μελέτης) που κατέκαυσε 3.500 στρέμματα δασικής και χορτολιβαδικής έκτασης καθώς και γ) τη σημαντική πυρκαγιά που ξέσπασε τον Ιούλιο του 2008 σε τμήμα του Αισθητικού Δάσους Όσσας, μεταξύ των οικισμών Κουτσουπιάς και Κόκκινου Νερού καταστρέφοντας δασικές εκτάσεις μεγάλης οικολογικής και περιβαλλοντικής αξίας.

Στην περιοχή του Μαυροβουνίου η τελευταία πυρκαγιά εκδηλώθηκε τον Ιούνιο του 2014 δυτικά του οικισμού του Αγιοκάμπου, όπου κάηκαν δασικές και αγροτικές εκτάσεις περίπου 400 στρεμμάτων, ενώ η πυρκαγιά προκλήθηκε από κεραυνό. Στην περιοχή του Κάτω Ολύμπου τα τελευταία δέκα χρόνια δεν έχει εκδηλωθεί σημαντική πυρκαγιά σε δασικές εκτάσεις.

Ανθρωπογενείς πιέσεις

Η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επικυρώσει και εναρμονίσει στο εθνικό της δίκαιο μια πλειάδα θεσμικών πλαισίων αναφορικά με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Από το 1986 έχει θεσμοθετηθεί ένας νόμος πλαίσιο (1650/1986) για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών που στην πράξη δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Εντούτοις αυτό που παρατηρείται σήμερα είναι μια σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος κυρίως

από τις ανθρώπινες δραστηριότητες προκαλώντας σε αυτό σημαντικές επιπτώσεις που είναι μη αναστρέψιμες.

Η ίδια εικόνα κυριαρχεί και στην περιοχή μελέτης, η οποία αν και διαθέτει θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές με όρους προστασίας, όμως στην πράξη, μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει σημαντικά βήματα σε θέματα προστασίας και ορθής διαχείρισης των περιοχών αυτών. Ένα σημαντικό παράδειγμα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος είναι αυτό της περιοχής του Δέλτα και των Εκβολών του Πηνειού. Το 1932, το Υπουργείο Γεωργίας προχώρησε στη διανομή των εκτάσεων του υγροτοπικού δάσους του Πηνειού, για αποκατάσταση ακτημόνων καλλιεργητών. Μεταπολεμικά έγινε και δεύτερη επέμβαση καταστρέφοντας και άλλη έκταση των υγροτοπικών δασών. Πρόκειται για την κατασκευή της τάφρου «Σμίξη» μέσω της οποίας παροχετεύονται στον Πηνειό ποταμό σημαντικές ποσότητες νερού από τις λεκάνες απορροής Κάτω Ολύμπου (Κουρούνης κ.ά., 2012).

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, και με ρυθμούς ολοένα αυξανόμενους, οι υγρότοποι, τα υπολείμματα των δασών και οι αμμώδεις παραλίες, που βρίσκονται στις εκβολές και το δέλτα του Πηνειού, υφίστανται διαρκείς πιέσεις από μεμονωμένες επεμβάσεις για απόκτηση γεωργικής γης και για οικοπεδοποίηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, είναι η δημιουργία νέων άτυπων οικιστικών υποδοχέων με αυθαίρετες κατασκευές κατά μήκος της παραλιακής ζώνης στις εκβολές του Πηνειού (ΔΕ Ευρυμενών και Κάτω Ολύμπου). Επιπλέον, η παράνομη αποφιλωτική υλοτομία, η ακατάλληλη διαχείριση των παραποτάμιων δασών, η οικιστική και τουριστική ανάπτυξη, η επέκταση-εντατικοποίηση των ετήσιων καλλιεργειών, η λαθροθηρία και η αστική και βιομηχανική ρύπανση του ποταμού Πηνειού ασκούν σημαντικές πιέσεις στον υγροβιότοπο του. (βλέπε Εικόνα 2,3,4).

Κτηνοτροφία - Βόσκηση

Λόγω της μακροχρόνιας διαχείρισης και προστασίας της περιοχής μελέτης, οι συνηθισμένες απειλές των δασικών περιοχών έχουν μειωθεί στο ελάχιστο. Σύμφωνα με τον Ευθυμίου Γ. (2011), ο κίνδυνος που προέρχεται από τη βόσκηση είναι εξαιρετικά περιορισμένος εξαιτίας του χαμηλού αριθμού ζώων που βόσκουν στην ευρύτερη περιοχή και της σωστής διαχείρισης. Από την άλλη, η περιορισμένη κτηνοτροφική γη και οι ελάχιστοι βοσκότοποι και χορτολιβαδικές εκτάσεις των οικισμών συνιστούν, δυνητικά, απειλή για τις δασικές περιοχές. Η κτηνοτροφία στην περιοχή μελέτης ασκείται κυρίως στις ορεινές περιοχές του Μαυροβουνίου του Κισσάβου, του Κάτω Ολύμπου και στην περιοχή της Κοιλιάδας των Τεμπών, όπου δεν καταγράφονται ιδιαίτερα προβλήματα με την άσκηση της βοσκής, αλλά η πλήρης διερεύνηση της βοσκοϊκανότητας των περιοχών και η διαχείριση της βοσκής θα πρέπει να γίνει με ειδικές μελέτες που θα λαμβάνουν υπόψη την βοσκοϊκανότητα αλλά και το σύνολο των οικολογικών δεδομένων των επιμέρους περιοχών. Τέλος, σε όλη την περιοχή μελέτης παρατηρείται η αποκλάδωση δένδρων (κλαδονομή) η οποία γίνεται κυρίως στα πλατύφυλλα για τροφή στα ζώα (Zagas et al, 2011).

Παράνομη επέκταση γεωργικών εκτάσεων

Η παράνομη επέκταση οπωρώνων, κυρίως καστανόδεντρων και η κλαδονομή των φυσικών δασών, ήταν αρκετά περιορισμένη κατά τα προηγούμενα έτη εξαιτίας της δασοπροστασίας, αλλά παρόλα αυτά υπαρκτή. Εντούτοις, παρατηρείται, κυρίως στο ανατολικό τμήμα του Κισσάβου και του Μαυροβουνίου, η παράνομη διάνοιξη δασικών εκτάσεων με σκοπό την εκμετάλλευσή τους μέσω της καλλιέργειας καστώνων, ελαιοδέντρων και γενικότερα οπωροφόρων δέντρων που αποτελεί απόρροια την ανύπαρκτης, πλέον, φύλαξης από πλευράς του Δασαρχείου λόγω έλλειψης προσωπικού και μέσων μεταφοράς. Αρκετά έντονα παρατηρείται το φαινόμενο στους οικισμούς της παραλιακής ζώνης που συνορεύουν με δασικές εκτάσεις (Τσακίρης κ.ά., 2012).

Ύστερα από επιτόπια έρευνα και σύμφωνα με στοιχεία των Δασικών Υπηρεσιών Λάρισας και Άγιας, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μαζική επέκταση των γεωργικών εκτάσεων προς δασικές εκτάσεις καταστρέφοντας το δασικό φυσικό πλούτο της περιοχής. Ιδιαίτερο είναι και το πρόβλημα στις προς αναδάσωση περιοχές της Μελιβοιάς του Κόκκινου Νερού – Κουτσουπιάς όπου συγκρίνοντας αεροφωτογραφίες των ετών 2007 και 2013 παρατηρείται έντονα η «δημιουργία» οικοπέδων και γεωργικών εκτάσεων. Γενικότερα, σε όλη την παράκτια ζώνη της Λάρισας και στις περιοχές όπου διαθέτουν δασικές εκτάσεις παρατηρούνται συνεχείς επεκτάσεις οικοπέδων και αγρών προς δασικές περιοχές (βλέπε εικόνα 5).

Εικόνα 5: Παράνομη επέκταση καλλιιεργειών σε αναδασωτέα δασική περιοχή στο Κόκκινο Νερό

Πηγή: Google Earth, 2013, ίδια επεξεργασία

Τουρισμός – Β΄ Κατοικία (παραθεριστική)

Σημαντικές τουριστικές υποδομές δεν παρατηρούνται στην περιοχή μελέτης. Ωστόσο, η παραλιακή ζώνη, αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα λόγω των πιέσεων που υφίσταται από την άσκηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και την οικιστική ανάπτυξη – ανάπτυξη παραθεριστική κατοικίας, που οδηγούν συχνά σε υποβάθμιση των παράκτιων οικοσυστημάτων και των φυσικών πόρων και σε συγκρούσεις για τη χρήση τους.

Τα τελευταία χρόνια, το δομημένο περιβάλλον των παραλιακών οικισμών έχει μεταβληθεί σημαντικά, ασκώντας μεγάλες πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον και στις δασικές περιοχές. Η αύξηση της ζήτησης για παραθεριστική ή β΄ κατοικία, τα τελευταία 20 χρόνια, οδήγησε στην καταπάτηση των δημοσίων και δασικών εκτάσεων, τη δόμηση κατοικιών και εγκαταστάσεων στη ζώνη της παραλίας καθώς και τη δόμηση στις εκτός σχεδίου και γεωργικές περιοχές. Τα παραπάνω ήταν απόρροια της ανύπαρκτης εφαρμογής της πολεοδομικής πολιτικής και των νόμων και κανονισμών που απαγόρευαν την εκτός σχεδίου δόμηση. Επιπλέον, τα δεκάδες νομοθετικά πλαίσια - «παραθυράκια» που επέτρεπαν, από τη μια, υπό όρους και με παρεκκλίσεις την εκτός σχεδίου δόμηση και από την άλλη νομιμοποιούσαν τις αυθαίρετες κατασκευές, οδήγησαν στην υποβάθμιση του φυσικού πλούτου της περιοχής μελέτης.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της περιοχής του Δέλτα και των εκβολών του Πηνειού όπου έχει υποστεί σημαντική υποβάθμιση των φυσικών πόρων εξαιτίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Η έντονη οικοδομική δραστηριότητα στην περιοχή και η ιδιωτικοποίηση των δημόσιων εκτάσεων στο Δέλτα και τις εκβολές του Πηνειού έχει σαν αποτέλεσμα την καταστροφή και την αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος του. Αξίζει να αναφερθεί και συγκρίνοντας τις αεροφωτογραφίες για την περιοχή του Δέλτα του Πηνειού το 1979 και το 2007, και ύστερα από κατάλληλη επεξεργασία Τηλεπισκόπησης (Φωτογραμμετρία) παρατηρείται ότι η επιφάνεια του δομημένου περιβάλλοντος – οικοδόμησης έχει τριπλασιαστεί τα τελευταία 30 έτη (βλέπε Εικόνα 2,3,4).

Παράνομη υλοτομία

Σημαντική αύξηση, φαίνεται πως έχει λάβει τα τελευταία 3 χρόνια το φαινόμενο της λαθρουλοτομίας που παρατηρείται στα δάση της περιοχής μελέτης, όπου επηρεάζει σημαντικά την περιοχή καθώς αλλοιώνει σε μεγάλο βαθμό το φυσικό τοπίο (Anthopoulos et al, 2006). Ως απόρροια της οικονομικής κρίσης αλλά και της μεγάλης αύξησης των τιμών του πετρελαίου, οδηγεί πολλούς ανθρώπους στην χρησιμοποίηση καυσόξυλων για θέρμανση. Επομένως, αρκετοί είναι εκείνοι που είτε για προσωπική χρήση είτε για λόγους κέρδους, υλοτομούν παρανόμως και ανεξέλεγκτα το πανέμορφο δάσος του Κισσάβου και του Μαυροβουνίου, διαταράσσοντας την ισορροπία του περιβάλλοντος που θα επέφερε μια ορθή υλοτόμηση με βάση τις υποδείξεις του δασικών υπηρεσιών και το σωστό προγραμματισμό που θα είχε ως στόχο την αειφορία.

Θήρα - Κυνήγι

Η Θήρα αποτελεί βασικό παράγοντα πίεσης του πληθυσμού της πανίδας και ειδικά της ορνιθοπανίδας της περιοχής και εγκυμονεί κινδύνους τόσο για τα επιτρεπόμενα θηράματα όσο και για τα υπόλοιπα είδη της πανίδας πολλά από τα οποία είναι σπάνια και προστατευόμενα και για το λόγο αυτό θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να υπάρχει ρύθμιση και έλεγχος της δραστηριότητας αυτής ώστε να ασκείται στα νόμιμα πλαίσια με όρους που θα καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής. Το κυνήγι στην περιοχή του Κισσάβου, είναι ελεγχόμενο λόγω και της ελεγχόμενης κυνηγετικής περιοχής. Έντονα φαινόμενα λαθροθηρία παρατηρούνται στην περιοχή του Ομολίου (κυνήγι πτηνών) στο Δέλτα του Πηνειού, στην περιοχή του Κάτω Ολύμπου και στο Μαυροβούνι, παρόλο που ένα μεγάλο μέρος της περιοχής έχει χαρακτηριστεί ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής (το Κ245).

Λατομεία – ΧΑΔΑ- Χωματερές

Στην περιοχή μελέτης συνολικά εντοπίζονται πέντε (5) χωματερές απορριμμάτων ή Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) καθώς και ένας χώρος ελεγχόμενης διάθεσης απορριμμάτων. Από τους ΧΑΔΑ δεν είναι κανένας σε λειτουργία και βρίσκονται σε φάση αποκατάστασης. Επιπλέον, από επιτόπια έρευνα, εντοπίστηκαν δύο θέσεις πρώην λατομείων μαρμάρων, νότια του οικισμού Παλιουριά και βορειοδυτικά του οικισμού Κόκκινο Νερό προς τον οικισμό Καρίτσας. Η έκταση των λατομείων δεν είναι πολύ μεγάλη (3 στρέμματα στη Παλιουριά και 4 στο Κόκκινο Νερό) και η λειτουργία τους έχει σταματήσει εδώ και αρκετά χρόνια. Ωστόσο είναι έντονα τα σημάδια της εξόρυξης στο βουνό του Κισσάβου καθώς και οι χώροι και των δύο λατομείων δεν αποκαταστάθηκαν ποτέ.

Παράκτια αλιεία – Ιχθυοκαλλιέργεια

Το μεγαλύτερο αλιευτικό ενδιαφέρον αφορά τη θαλάσσια αλιεία και κυρίως την παράκτια αλιεία που ασκείται από κατοίκους της περιοχής αλλά και από επαγγελματίες ή ερασιτέχνες αλιείς άλλων περιοχών, ιδίως το καλοκαίρι. Γενικότερα δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες οχλήσεις από την παράκτια αλιεία. Εντούτοις, κατά τη διάρκεια επιτόπιας έρευνας στους παραλιακούς οικισμούς παρατηρήθηκε ότι αρκετές ψαρόβαρκες (γρι γρι) παρανόμως έριχναν τα δίχτυα σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτή όπου σύμφωνα με το ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της διακυκλικών δικτύων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993, απαγορεύεται η άσκηση της παράκτιας αλιείας, διαταράσσοντας με αυτό τον τρόπο, τη χλωρίδα και πανίδα του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή.

Στην περιοχή μελέτης και πιο συγκεκριμένα στη παραλία Κουλούρας υπάρχει μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας (δημόσιο ιχθυοτροφείο Παλαιοποτάμου ή / και Παπανίκα) με κύρια υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα το λαβράκι και τη τσιπούρα (παραγωγή: 800 κιλά/έτος). Σύμφωνα με την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του φακέλου αλλά και της Απόφασης έκδοσης περιβαλλοντικών όρων από την αρμόδια υπηρεσία της

Περιφέρειας, για τη συνέχιση της παραγωγικής δραστηριότητας του ιχθυοτροφείου, προκύπτει ότι η ιχθυοκαλλιέργεια θα είναι εκτατική και η διαχείρισή της θα γίνει με φυσικό τρόπο. Στην παρούσα όμως χρονική περίοδο, η λειτουργία του ιχθυοτροφείου με τον τρόπο που προτείνεται δεν μεταβάλλει τη φυσιογνωμία της περιοχής, ούτε τις χρήσεις γης και εξ ορισμού δεν δημιουργεί αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (Ιωαννίδης κ.ά., 2007).

Έργα Οδοποιίας

Ένα από τα σημαντικότερα έργα οδοποιίας της περιοχής μελέτης αλλά και ολόκληρης της Ελλάδας είναι αυτό της χάραξης της νέας Εθνική Οδού Αθηνών – Θεσσαλονίκης στο σημείο από τα Τέμπη μέχρι τον Πλαταμώνα. Όπως είναι φυσικό ένα έργο μεγάλης κλίμακας και εμβέλειας ασκεί και τις αντίστοιχες επιπτώσεις προς το περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα για τις ανάγκες της χάραξης καταστράφηκε ένα μεγάλο τμήμα υπεραιωνόβιου πλατανόδασους και δρυόδασους στην περιοχή της Κοιλάδας των Τεμπών. Επιπλέον, από τις συνεχείς εκρήξεις για τη διάνοιξη των σηράγγων διαταράχθηκαν τα πετρώματα του Κισσάβου, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται συχνές καταπτώσεις και αποκολλήσεις βράχων με επικίνδυνες συνέπειες στην ασφάλεια των ανθρώπων.

Από τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις στη περιοχή μελέτης και πιο συγκεκριμένα στο Αισθητικό Δάσος Όσσας, σημαντική μπορεί να θεωρηθεί, η κατασκευή της παράκαμψης του παραλιακού δρόμου στον οικισμό Κόκκινο Νερό (2009), όπου καταστράφηκε ένα σημαντικό τμήμα παραποτάμιου δάσους από υπεραιωνόβια πλατάνια αλλά και μεγάλο τμήμα της παλαιάς Ιαματικής Πηγής Κόκκινου Νερού. Η αρχική μελέτη χάραξης του δρόμου ήταν διαφορετική και δεν είχε τόσο μεγάλες περιβαλλοντικές επιπτώσεις αλλά για οικονομικούς λόγους και την αποφυγή χρηματικών αποζημιώσεων από τις απαλλοτριώσεις οικοπέδων επιλέχθηκε η χάραξη του δρόμου να είναι κατά μήκος του ρέματος «Καλυψώ» δημιουργώντας σημαντική περιβαλλοντική καταστροφή στην περιοχή του Κισσάβου η οποία θα είναι μη αντιστρέψιμη (βλέπε Εικόνα 6). Επιπλέον, στην περιοχή δεν παρατηρούνται δυσμενείς επιπτώσεις στην πανίδα και τη χλωρίδα από τη διάνοιξη δασικών δρόμων.

Σοβαρό πρόβλημα ωστόσο, καταγράφεται από την παράνομη διάνοιξη αγροτικών δρόμων για την εξυπηρέτηση των καλλιεργητών ή για την πρόσβαση σε κτίσματα, χωρίς να έχει προηγηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, με αποτέλεσμα να παρατηρείται διάσπαση και υποβάθμιση των οικοσυστημάτων.

Εικόνα 6: Αποτύπωση καταστροφής παραποτάμιου πλατανόδασους από κατασκευή οδικού δικτύου στο Κόκκινο Νερό (αριστερά: αεροφωτογραφία κτηματολόγιο 2007, δεξιά google earth 2013

Πηγή: Κτηματολόγιο, 2007, Google Earth, 2013, ίδια επεξεργασία

Πιέσεις στους υδατικού πόρους

Σημαντικές φαίνεται να είναι οι επιπτώσεις από την γεωργική δραστηριότητα στα υπόγεια νερά της περιοχής μελέτης. Η υδατική ισορροπία της περιοχής που έχει διαταραχθεί από την υπερεκμετάλλευση των υπόγειων αλλά και επιφανειακών νερών και τη μη ορθολογική διαχείριση των νερών για άρδευση, θα συνεχίσει να δημιουργεί προβλήματα στον υδατικό κύκλο, με αποτέλεσμα την σοβαρή διατάραξη της οικολογίας της περιοχής. Επίσης το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων αρδεύονται από ιδιωτικές γεωτρήσεις, πολλές από τις οποίες είναι παράνομες.

Στην περιοχή μελέτης, όπως και στην ευρύτερη περιοχή, είναι σύνηθες φαινόμενο η χρήση αγροχημικών και εντομοκτόνων, για την αντιμετώπιση προσβολών. Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται μη ορθολογικές τακτικές, τόσο στη χρήση όσο και στην πλύση των ψεκαστικών των γεωργικών φαρμάκων, υπάρχουν επιπτώσεις στην ποιότητα του εδάφους και των υδάτων της περιοχής με έμμεσα αποτελέσματα στα στοιχεία του βιοτικού περιβάλλοντος. Επίσης, τα φυτοφάρμακα με μεγάλη υπολειμματική διάρκεια και αυξημένη τοξικότητα συνιστούν σημαντική απειλή για τη χλωρίδα και την πανίδα της χερσαίας περιοχής αλλά και των υδάτινων οικοσυστημάτων (Κουρούνης κ.ά., 2008).

4.5.4 ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Γεωλογικά χαρακτηριστικά

Η περιοχή μελέτης, ανήκει στην Πελαγονική ζώνη. Η Πελαγονική ζώνη συγκροτείται κυρίως από κρυσταλλοσχιστώδη πετρώματα (μάζα), πάνω στα οποία υπάρχουν Μεσοζωικά ιζήματα (κάλυμμα). Η Πελαγονική ζώνη, με διεύθυνση ΒΒΔ - ΝΝΑ, εκτείνεται από τη Γιουγκοσλαβία προς τους Ελληνικούς ορεινούς όγκους του Βόρα (Καΐμακτσάλαν, 2.524 μέτρα υψόμετρο), του Βέρνου (Βίτσι μέτρα υψόμετρο), του Βέρμιου, των Πιερίων, του Ολύμπου, της Όσσης, του Μαυροβουνίου, του Πηλίου και

της Βόρειας Εύβοιας, ενώ στη συνέχεια κάμπτεται προς τις Σποράδες (Κουρούνης κ.ά., 2008) (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013).

Εντός της Πελαγονικής ζώνης, εντοπίζεται το τεκτονικό παράθυρο του Ολύμπου και η «Ενότητα της Όσσας». Η περιοχή του Κάτω Ολύμπου κατέχεται από μια συνεχή ανθρακική ιζηματογενή σειρά ηλικίας Τριαδικού – Ηωκαίνου η οποία περιβάλλεται τελείως από το κρυσταλλοσχιστώδες και τα Τριαδικά μάρμαρα της Πελαγονικής ζώνης. Το όρος Όσσα (ευρύτερη περιοχή των ΔΕ Αγιάς, Μελιβοίας, Ευρυμενών, Αμπελακίων και Νέσσωνας) κατέχεται από πετρώματα που συγκροτούν ξεχωριστή γεωλογική μονάδα που ονομάζεται «Ενότητα Όσσας» στην οποία περιλαμβάνεται το κεντρικό τμήμα της περιοχής μελέτης (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013). Η Ενότητα Όσσας αποτελείται από δύο ορίζοντες έναν κατώτερο από ανθρακικά πετρώματα ανακρυσταλλωμένα και ένα ανώτερο που ονομάζεται «Σειρά Αμπελάκια» (εκτός περιοχής μελέτης) και αποτελείται από μετα-βασικά πετρώματα, πρασινίτες, γλαυκοφαντικούς σχιστόλιθους και παρεμβολές μαρμάρων (Κουρούνης κ.ά., 2008).

Τεκτονικά χαρακτηριστικά

Η ευρύτερη περιοχή στην οποία ανήκει και η περιοχή έρευνας, έχει υποστεί πολλές τεκτονικές διεργασίες κατά την εξέλιξη του γεωλογικού χρόνου οι οποίες προκάλεσαν παραμορφώσεις των πετρωμάτων και του ανάγλυφου της. Γενικά, η περιοχή μελέτης είναι πολύ ρηγματωμένη με ομάδες παράλληλων ρηγμάτων κυρίως ΒΑ-ΝΔ και ΒΔ-ΝΑ αλλά και Β-Ν διεύθυνσης, μικρού μήκος που κυμαίνεται από 500 μέτρα έως 5 χιλιόμετρα (Παπαγρηγορίου κ.ά., 2013).

4.5.5 ΥΔΑΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Από άποψη υδατικών πόρων η περιοχή μελέτης εντάσσεται στο Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας (GR 08). Επιπλέον η περιοχή μελέτης ανήκει κατά τμήμα στη (Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας– ΥΠΕΚΑ, 2011):

- **Λεκάνη Απορροής Πηνειού (GR 16):** Το βόρειο τμήμα της περιοχής μελέτης, εντάσσεται στη Λεκάνη Απορροής του Πηνειού, περιλαμβάνοντας τα γεωγραφικά όρια της ΔΕ Κάτω Ολύμπου, τις εκβολές και το Δέλτα Πηνειού μέχρι την ΤΚ Παλαιοπύργου της ΔΕ Ευρυμενών.
- **Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου (GR 17):** Η ΛΑΠ Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου, ξεκινάει από ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης και πιο συγκεκριμένα από την ΤΚ Στομίου της ΔΕ Ευρυμενών και εκτείνεται μέχρι το νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης (ΔΕ Μελιβοίας). Στη συνέχεια η ΛΑΠ Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου εκτείνεται προς την περιοχή του Πηλίου περιλαμβάνοντας τη ΠΕ Μαγνησίας. Στη ΛΑΠ Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου εντάσσονται σχεδόν τα 2/3 της περιοχής μελέτης (το σύνολο της ΔΕ Μελιβοίας και το 95% της ΔΕ Ευρυμενών).

Επιφανειακά Ύδατα

Στον τομέα των επιφανειακών υδάτων στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται (Καραβοκύρης κ.ά., 2011) (βλέπε Χάρτη Α.5.2):

- Ποτάμια υδάτινα σώματα: περιλαμβάνονται τα ποτάμια, τα ρέματα και οι χείμαρροι της περιοχής μελέτης.
- Παράκτια ύδατα: τα επιφανειακά ύδατα που βρίσκονται στην πλευρά της ξηράς μίας γραμμής της οποίας βρίσκεται σε απόσταση ενός ναυτικού μιλίου προς τη θάλασσα από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων και τα οποία κατά περίπτωση εκτείνονται μέχρι του απώτερου ορίου των μεταβατικών υδάτων.

Λεκάνη Απορροής Πηνειού

Στη ΛΑΠ Πηνειού κυρίαρχο στοιχείο από πλευράς επιφανειακών νερών αποτελεί ο Πηνειός ποταμός ο οποίος από την έξοδό του από τα Τέμπη και μέχρι τη θάλασσα αποτελεί και το όριο της περιοχής μελέτης με εξαίρεση κάποια μικροτμήματα στην περιοχή Παλαιοπύργου. Ειδικότερα οι κύριοι παράγοντες της επιφανειακής υδρολογίας της περιοχής είναι οι δελτοειδείς διακλαδώσεις των εκβολών του ποταμού (παλαιά και νέα κοίτη) καθώς και τα ρέματα που προέρχονται από τις ορεινές λεκάνες απορροής της Όσσας από τα οποία άλλα εκβάλλουν στην παλαιά κοίτη και άλλα απευθείας στη θάλασσα (Καραβοκύρης κ.ά., 2011).

Ο ποταμός Πηνειός διέρχεται από το νοτιοανατολικό τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου (του Δήμου Τεμπών), εισέρχεται στη Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών (του Δήμου Αγιάς) και εκβάλλει στο Αιγαίο Πέλαγος. Η περιοχή του Δέλτα του Ποταμού Πηνειού εκτείνεται και στις δύο προαναφερθείσες δημοτικές ενότητες. Ο Πηνειός ποταμός είναι ο βασικός αποδέκτης του συνόλου των νερών της ορεινής και πεδινής Θεσσαλίας, με κυριότερους παραποτάμους εντός της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας τον Τιταρήσιο και τον Ενιπέα. Ο Πηνειός δέχεται σημαντικές ποσότητες ακατέργαστων αστικών λυμάτων, βιοτεχνικών αποβλήτων, καθώς και απορροές λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων που έχουν σαν αποτέλεσμα την ποιοτική υποβάθμισή του (Παπαργηγόριου κ.ά., 2013).

Σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας (ΥΠΕΚΑ – Ειδική Γραμματεία Υδάτων, 2011), η οικολογική κατάσταση των υδάτων του ποταμού Πηνειού στην περιοχή μελέτης κυμαίνεται από ελλιπής έως μέτρια. Η χημική κατάσταση των υδάτων του ποταμού Πηνειού στην περιοχή μελέτης είναι άγνωστη, αλλά κατάντη της περιοχής έχει χαρακτηριστεί ως κατώτερη της καλής.

Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου

Στη ΛΑΠ του Αλμυρού – Πηλίου του υδατικού διαμερίσματος Θεσσαλίας, δεν υπάρχουν μεγάλοι ποταμοί αλλά ένα σύνολο ρεμάτων που καταλήγουν επί το πλείστον στο Αιγαίο Πέλαγος (Καραβοκύρης κ.ά., 2011).

Τα κυριότερα ρέματα που εντάσσονται στην Λεκάνη Απορροής Αλμυρού – Πηλίου και βρίσκονται εντός της περιοχής μελέτης παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 4.5.8: Κύρια Ρέματα της Λεκάνης Απορροής Αλμυρού – Πηλίου στην περιοχή μελέτης

a/a	Ονομασία Ρέματος	Υδρολογική Λεκάνη (τετραγωνικά χιλιόμετρα)	Οικισμός κοντά στην κοίτη
1	Ρέμα Λυκόρρεμα	9,40	Στόμιο
2	Ρέμα Κολυμπίστρα	8,10	Πλατειά Άμμος
3	Ρέμα Τσιλιγιώργη	7,30	Κόκκινο Νερό
4	Ρέμα Καλυψώ	12,03	Κόκκινο Νερό
5	Ρέμα Κακόσκαλα	9,40	Κουτσουπιά
6	Ρέμα Κουτσουπιάς	1,82	Κουτσουπιά
7	Ρέμα Μέγα Ρέμα	24,65	Παλιουριά
8	Ρέμα Μαυρόλακκος	10,00	Βελίκα
9	Ρέμα Βελίκας	11,71	Βελίκα
10	Ρέμα Δεληκούστα	3,52	Βελίκα - Κάτω Σωτηρίτσα
11	Ρέμα Μαρίας	2,98	Κάτω Σωτηρίτσα
12	Ρέμα Πουρί	120,00	Κάτω Σωτηρίτσα - Αγίοκαμπος
13	Ρέμα Μπουρμπουλήθρα	28,08	Αγίοκαμπος
14	Ρέμα Ξεροπόταμος	5,75	Πύργος Πολυδενδρίου
15	Ρέμα Ρακοπόταμος	34,14	Ρακοπόταμος
16	Ρέμα Σκλήθρου	34,16	Σκλήθρο

Πηγή: Ζήση, 2010, ίδια επεξεργασία

Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν και άλλα ρέματα και χείμαρροι που διαθέτουν μικρή υδρολογική λεκάνη απορροής και μικρό μήκος ροής. Από τον πίνακα το κυριότερο και μεγαλύτερο �έμα της ΛΑΠ Αλμυρού – Πηλίου στην περιοχή μελέτης είναι το Ρέμα Πουρί με υδρολογική λεκάνη τα 120 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων το �έμα Πουρί δημιουργεί σημαντικά πλημμυρικά φαινόμενα.

Κατά την διάρκεια του χειμώνα ή εποχής εκτεταμένων βροχοπτώσεων, η ροή τους είναι χειμαρρώδης με παροχή έντονα μεταβαλλόμενη ενώ αντίθετα στους υπόλοιπους μήνες και κυρίως τους θερινούς η παροχή μηδενίζεται αποτέλεσμα της απουσίας σημαντικών πηγών στα χαμηλότερα σημεία της περιοχής.

Στο Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, αποτυπώνονται τα Ρέματα Πουρί, Μέγα Ρέμα και Ρακοπόταμος. Σύμφωνα με το χάρτη για την οικολογική κατάσταση των υδάτινων σωμάτων, τα ρέματα της περιοχής μελέτης της ΛΑΠ Αλμυρού – Πηλίου κρίνονται ως μέτρια από άποψη οικολογικού δυναμικού. Η χημική κατάσταση των υδάτων των ρεμάτων, στην περιοχή μελέτης έχει χαρακτηριστεί ως καλή, και όπως αποτυπώνεται στο χάρτη χημικής κατάστασης επιφανειακών υδάτων του χημικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας.

Παράκτια ύδατα

Σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, εντοπίζονται τρία παράκτια υδατικά συστήματα στην περιοχή μελέτης τα οποία από βόρεια είναι (Καραβοκύρης κ.ά., 2011):

- Κεντρικό τμήμα ακτών Θεσσαλίας (Δέλτα Πηνειού) με κωδικό GR0816C0002N (ΛΑΠ Πηνειού).
- Νότιο τμήμα ακτών Θεσσαλίας με κωδικό GR0816C0003N (ΛΑΠ Ρεμάτων Αλμυρού - Πηλίου) (εκτείνεται από το Δέλτα του Πηνειού μέχρι τον Αγιοκάμπο).
- Θάλασσα Πηλίου με κωδικό GR0816C0004N (ΛΑΠ Ρεμάτων Αλμυρού - Πηλίου) (εκτείνεται από τον Αγιοκάμπο μέχρι και το νοτιοανατολικό όριο του Δήμου Ζαγοράς στην περιοχή Μούρεσι).

Τα παραπάνω παράκτια υδατικά συστήματα της περιοχής μελέτης βρίσκονται σε υψηλή οικολογική κατάσταση, υψηλό οικολογικό δυναμικό και με υψηλή ποιότητα υδάτων (Καραβοκύρης κ.ά., 2011).

Υπόγεια Ύδατα

Τα υπόγεια υδατικά συστήματα του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες (Καραβοκύρης κ.ά., 2011):

Κάποια από τα υπόγεια υδατικά συστήματα περιλαμβάνουν περισσότερους του ενός τύπους επιμέρους υδροφοριών (καρστικός, κοκκώδης, ρωγματώδης).

Πίνακας 4.5.9: Κύρια χαρακτηριστικά στα υπόγεια υδατικά συστήματα της υδρολογικής λεκάνης Πηνειού και Ρεμάτων Αλμυρού – Πηλίου στην περιοχή μελέτης

α/α	Κωδικός	Όνομα συστήματος	Είδος υδροφορέα	Υδρολογική λεκάνη	Ποσοτική κατάσταση	Χημική κατάσταση	Ποιοτικά προβλήματα	Τάση ρύπων
1	GR0800120	Σύστημα Ολύμπου-Όσσας	Καρστικός	Πηνειού (GR16)	Καλή	Καλή	Τοπικές υπερβάσεις ιχνοστοιχείων	Όχι
2	GR0800270	Σύστημα υδροφοριών Μαυροβουνίου-Όσσας	Ρωγματώδης-Κοκκώδης	Πηνειού (GR16)	Καλή	Καλή	Όχι	Όχι
3	GR0800150	Σύστημα Μαυροβουνίου-Κάρλας	Καρστικός	Ρεμάτων Αλμυρού-Πηλίου (GR17)	Καλή	Καλή	Αυξημένες συγκεντρώσεις χλωρίου λόγω φυσικών διεργασιών. Τοπικές υπερβάσεις ιχνοστοιχείων	Όχι

Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, 2011, ίδια επεξεργασία

Στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται τρία υπόγεια υδατικά συστήματα: α) το σύστημα Ολύμπου – Όσσας, β) το σύστημα Μαυροβουνίου – Όσσας και το σύστημα

Μαυροβουνίου Κάρλας. Από αυτά του Ολύμπου – Όσσας και Μαυροβουνίου – Κάρλας είναι καρστικά ενώ το σύστημα Μαυροβουνίου – Κάρλας είναι ρωγματώδες και κοκκώδες. Γενικότερα, στο υπόγειο υδατικό σύστημα παρατηρούνται τα εξής:

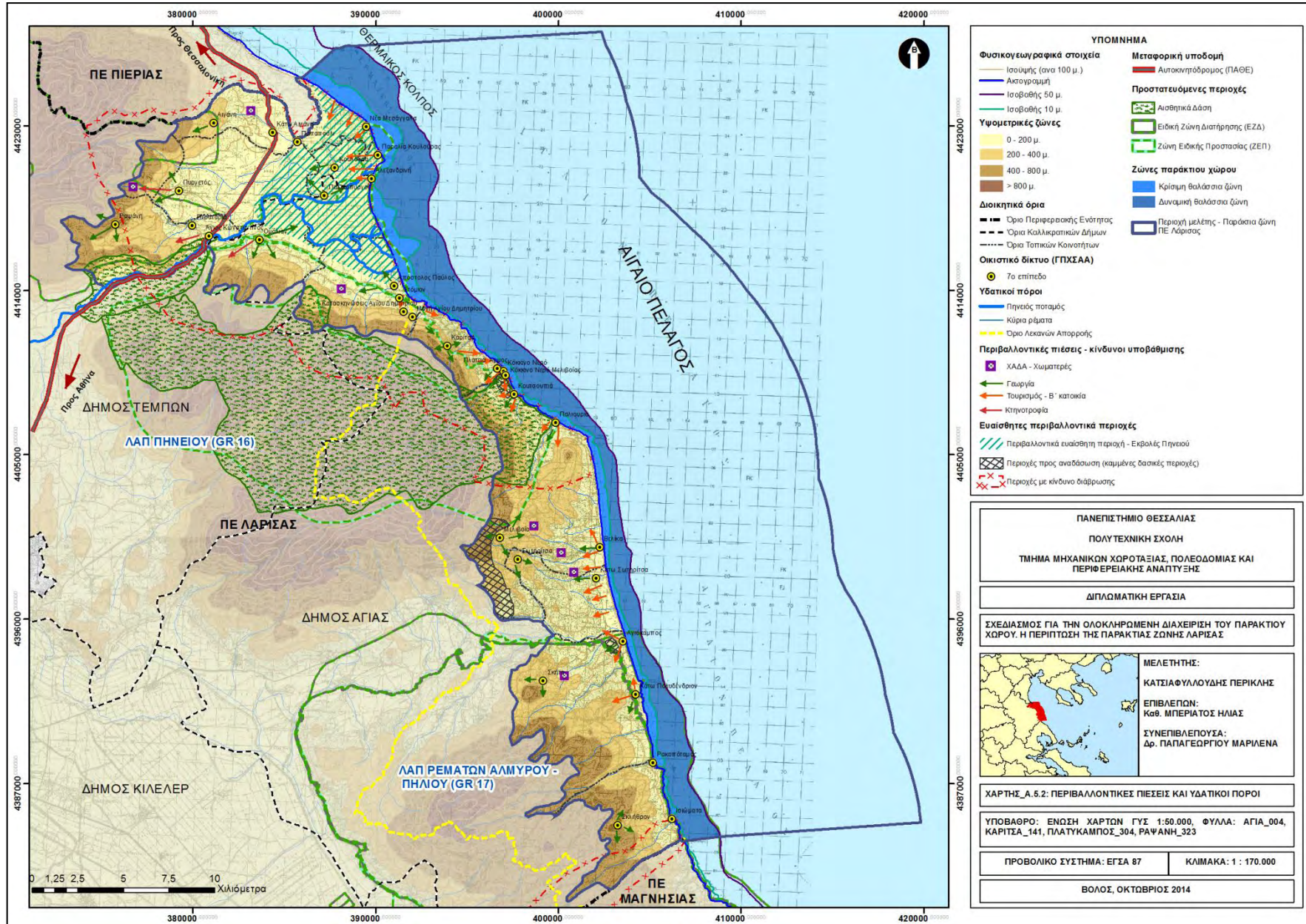
- Το Σύστημα Ολύμπου – Όσσας (GR0800120): βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της περιοχής μελέτης περιλαμβάνοντας περιοχές των ΔΕ Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών. Εντάσσεται στην υδρολογική λεκάνη του Πηνειού, η ποσοτική και η χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων του συστήματος θεωρείται καλή και δεν υπάρχει τάση ρύπων. Αντίθετα, σε ορισμένα σημεία του συστήματος παρατηρούνται τοπικές υπερβάσεις ιχνοστοιχείων (σίδηρος, αρσενικό, χαλκός, νικέλιο, μαγγάνιο κ.α.).
- Το Σύστημα Μαυροβουνίου – Όσσας (GR0800270): στο σύστημα αυτό εντάσσεται το σύνολο της περιοχής μελέτης περιλαμβάνοντας περιοχές και των τριών Δημοτικών Ενοτήτων της παράκτιας ζώνης Λάρισα. Εντάσσεται στην υδρολογική λεκάνη του Πηνειού, η ποσοτική και η χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων του συστήματος θεωρείται καλή και δεν υπάρχει τάση ρύπων. Επιπλέον έπειτα από μετρήσεις δεν παρουσιάζονται προβλήματα από άποψη ποιότητας των υδάτων (κάτω από τα επιτρεπόμενα όρια).
- Το Σύστημα Ολύμπου – Όσσας (GR0800150): στο σύστημα αυτό εντάσσεται ένα μικρό τμήμα της περιοχής μελέτης που βρίσκεται στη νότια πλευρά και στα όρια με τη ΠΕ Μαγνησίας. Εντάσσεται στην υδρολογική λεκάνη των Ρεμάτων Αλμυρού - Πηλίου, η ποσοτική και η χημική κατάσταση των υπόγειων υδάτων του συστήματος θεωρείται καλή και δεν υπάρχει τάση ρύπων. Αντίθετα σε ορισμένα σημεία του συστήματος παρατηρούνται τοπικές υπερβάσεις ιχνοστοιχείων (σίδηρος, αρσενικό, χαλκός, νικέλιο, μαγγάνιο κ.α.).

Αξίζει να αναφερθεί, ότι τα υπόγεια υδατικά συστήματα συγκροτούνται από αρκετές φυσικές πηγές οι οποίες βρίσκονται διάσπαρτες στην περιοχή μελέτης και σε ορισμένες οι μετρήσεις έδειξαν υπερβάσεις των επιτρεπόμενων ορίων σε ιχνοστοιχεία (αρσενικό, μαγγάνιο κ.α.) κυρίως στη ΔΕ Μελιβοίας, που προέρχονται κυρίως από τα φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούνται για τις καλλιέργειες. (Καραβοκύρης κ.ά., 2011).

Ιαματικές Πηγές

Η μοναδική Ιαματική Πηγή που υπάρχει στην περιοχή μελέτης αλλά και στην ΠΕ Λάρισα είναι αυτή του Κόκκινου Νερού που βρίσκεται εντός των ορίων του ομώνυμου οικισμού της ΤΚ Καρίτσης (ΔΕ Ευρυμενών). Σε όλη την έκταση του οικισμού αναβλύζουν πηγές με το ιαματικό νερό. Οι Ιαματικές πηγές του Κόκκινου Νερού έχουν ανθρακούχες ιδιότητες για το στομάχι και η σύστασή του ύδατος χαρακτηρίζεται όξινη – οξυανθρακική, ασβεστούχος, μαγνησιούχος, μεταλλική και σιδηρούχος (Τσακίρης κ.ά., 2012). Αξίζει να αναφερθεί ότι το 2013 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αποκατάστασης και ανάπλασης της περιοχής των ιαματικών πηγών βορειοδυτικά του ομώνυμου οικισμού.

Χάρτης Α.5.2: Περιβαλλοντικές πιέσεις και υδατικοί πόροι

4.6 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.6.1 ΚΗΡΥΓΜΕΝΟΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ

Στη συγκεκριμένη ενότητα, παραθέτονται οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία που βρίσκονται στην περιοχή μελέτης (βλέπε Χάρτη Α.6). Οι περισσότερες πληροφορίες και τα στοιχεία για τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία πάρθηκαν από τον διαδικτυακό τόπο «Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος» (listedmonuments.culture.gr). Για τις ανάγκες της ανάλυσης οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι χωρίζονται σε κατηγορίες οι οποίες παρουσιάζονται ως εξής:

Αρχαιολογικοί Χώροι και Μνημεία

Ένα από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους και ο μοναδικός στην ΠΕ Λάρισα, όπου έχουν καθορισθεί ζώνες προστασίας Α και Β, βρίσκεται εντός της περιοχής μελέτης και αποτελεί τον Αρχαιολογικό χώρο Μελιβοίας - Αγιοκάμπου στη θέση «Κάστρο» Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας, αρμοδιότητας της ΙΕ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Λάρισας (ΕΚΠΑ). Πιο συγκεκριμένα, με το ΦΕΚ 814/Β/19-9-1979 χαρακτηρίζονταν, αρχαιολογικός χώρος ο υπερυψωμένος λοφίσκος που ταυτίζεται με την αρχαία ακρόπολη και όπου βρίσκονται τα λείψανα των τειχών της αρχαίας πόλεως Μελιβοίας, καθώς και άφθονα όστρακα κατεσπαρμένα στο έδαφος. Κάτω από την ακρόπολη και κυρίως προς βορρά εκτείνεται το αρχαίο νεκροταφείο της πόλεως. Οι Ζώνες προστασίας καθορίστηκαν (Τσακίρης κ.ά., 2012) (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014):

- Οριοθέτηση ζώνης Α με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ15/6147/311/11-11-1991 (ΦΕΚ 981/Β/28-11-1991). Ως Ζώνη Α, αδόμητη, απολύτου προστασίας ορίζεται το εντός των τειχών της αρχαίας πόλης τμήμα του αρχαιολογικού χώρου και μία ζώνη περίξ αυτού πλάτους 10 μέτρων.
- Οριοθέτηση ζώνης Β και καθορισμός χρήσεων γης στη ζώνη Α (απόφαση υπουργού Πολιτισμού ΥΠΠΟ/ΑΡΧ /Α1 /Φ15 /6147 /311 /11.11.1991 (ΦΕΚ 981/Β/1991, διώρθωση ΦΕΚ 45/Β/1992).
- Καθορισμός χρήσεων γης στη ζώνη Β με το ΠΔ 16-3-1995 (ΦΕΚ 178/Δ/28-3-1995 στην οποία η μόνη χρήση που επιτρέπεται είναι η κατοικία. Το κατώτατο όριο κατάμησης και αρτιότητας ορίζεται σε 4 στρεμ. Η μέγιστη επιτρεπόμενη συνολική επιφάνεια των κτιρίων κατοικίας ορίζεται σε 120 τετραγωνικά μέτρα και ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός των ορόφων σε έναν, με μέγιστο ύψος τα 4 μέτρα συν 1,5 μέτρο για κατασκευή στέγης.

Στη περιοχή μελέτης υπάρχουν, επιπλέον, άλλες τρεις (3) περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως αρχαιολογικοί χώροι αλλά δεν έχουν καθορισθεί ζώνες προστασίας Α και Β (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014):

1. Αρχαιολογικός χώρος στο Κάστρο Κόκκινου Νερού: Ο αρχαιολογικός χώρος, βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα εντός του οικισμού Κόκκινο Νερό και σε κοντινή απόσταση από την θάλασσα. Εντοπίζεται σε λόφο ύψους 70 μέτρων έχοντας πανοραμική θέα στο Αιγαίο και τον Κίτσο. Η περιοχή του Κάστρου κηρύχθηκε αρχαιολογικός χώρος με την ΥΑ ΥΠΠΟΤ /ΓΔΑΠΚ /ΑΡΧ /Β1/Φ32 /110057/ 4534/16-11-2011 (ΦΕΚ 17/ΑΑΠ/14-02-2011).
2. Οικισμός Κόκκινο Νερό (αρχαία πόλη «Ευρυμεναί» κ.ά.): Σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/48507/1016/30-11-1993 (ΦΕΚ 940/Β/30-12-1993), ο οικισμός Κόκκινο Νερό, χαρακτηρίζεται ως αρχαιολογικός χώρος, με ζώνη προστασίας χιλίων (1000) μέτρων, διότι εντός αυτού και στην ευρύτερη περιοχή του έχουν εντοπιστεί σημαντικά βυζαντινά μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι (αρχαία πόλη Ευρυμεναί, βυζαντινή οδός, βυζαντινό γεφύρι – τοξωτή γέφυρα, μοναστηριακά συγκροτήματα, διάσπαρτα κτιριακά λείψανα Βυζαντινής περιόδου κ.α.).
3. Αρχαιολογικός χώρος αρχαίας πόλης «Ομόλιον»: Ο αρχαιολογικός χώρος βρίσκεται στη περιοχή «Λόφοι Προφήτου Ηλία και προχώματα» (Ντάπη - Ράχη) της Τοπικής Κοινότητας Ομολίου ΔΕ Ευρυμενών. Η κήρυξη του έγινε με την ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ/ Α1/Φ15/50490/2099/5-12-1989, (ΦΕΚ 895/Β/14-12-1989).

Οι παραπάνω αρχαιολογικοί χώροι εντάσσονται στην αρμοδιότητα της ΙΕ ΕΚΠΑ Λάρισα όπου είναι υπεύθυνη για τη διενέργεια ανασκαφών, διαχείρισης και διαφύλαξης των χώρων, σε συνεργασία, πάντοτε με την 7^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (έδρα: Λάρισα) (Τσακίρης κ.ά, 2012, Ζήση, 2010).

Βυζαντινά Μνημεία

Συνολικά στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται δέκα (10) κηρυγμένα Βυζαντινά Μνημεία που περιλαμβάνουν μοναστηριακά συγκροτήματα, βυζαντινά κάστρα, βυζαντινές οικίες, θρησκευτικούς χώρους, λείψανα μοναστηριών και ναών καθώς και βυζαντινούς ιερούς ναούς. Τα Βυζαντινά Μνημεία της περιοχής, εντάσσονται στην αρμοδιότητα της 7^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (ανασκαφές, διαφύλαξη, συντήρηση, αποκατάσταση κλπ). Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κηρυγμένα Βυζαντινά Μνημεία της περιοχής μελέτης καθώς και τα χαρακτηριστικά κήρυξής τους (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014):

1. Ιερά Μονή Αγίου Δημητρίου Τσάγεζι (Κομνήνεις Μονή): Η Μονή του Αγίου Δημητρίου και της Κοίμησης της Θεοτόκου Στομίου (ΔΕ Ευρυμενών), κηρύχθηκε βυζαντινό μνημείο με το Βασιλικό Διάταγμα 19-04-1921, « (ΦΕΚ 68/Α/26-04-1921). Η Ιερά Μονή βρίσκεται στις υπώρειες της Όσσας και δυτικά του οικισμού Στόμιο. Η Μονή χτίστηκε τον 12^ο αιώνα, ενώ το καθολικό που υπάρχει μέχρι σήμερα και έχει αναστηλωθεί πλήρως είναι των αρχών του 15^{ου} αιώνα και αποτελεί ένα σπουδαίο αρχιτεκτονικό βυζαντινό κόσμημα της ΠΕ Λάρισα αλλά και της Θεσσαλίας γενικότερα.

2. Μοναστηριακό συγκρότημα στη Μελίβοια, φερόμενο ως ιδ. Μαρίας συζύγου Βασιλείου Μπάτσικα και κληρονόμων Δ. Γάλλου: Η παλαιά Μονή, χαρακτηρίζεται ως αρχαίο βυζαντινό μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ /ΑΡΧ /Β1/Φ32/ΚΗΡ/32275/1245/18-6-2002,(ΦΕΚ 816/Β/01-07-2002).
3. Ιερός Ναός Παναγίας στη Βελίκα: Ο Ιερός Ναός Παναγίας Βελίκας (ΔΕ Μελίβοιας), κηρύχθηκε βυζαντινό μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΕ /Β1 /Φ32 /15812 /377/11-4-1985, (ΦΕΚ 254/Β/08-05-1985).
4. Καθολικό και περίβολος Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου Θεολόγου στη Βελίκα: Ο περίβολος και το καθολικό της Μονής Θεολόγου στη Βελίκα (ΔΕ Μελιβοίας), κηρύχθηκε βυζαντινό – αρχαίο διατηρητέο μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/ΚΗΡ/11545/374/20-3-1998, (ΦΕΚ 342/Β/10-04-1998).
5. Ιερός Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου στο Πολυδένδρι: Ο Ναός στο Πολυδένδρι (ΔΕ Μελιβοίας), χαρακτηρίζεται ιστορικό διατηρητέο μνημείο σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΕ/Β1/Φ32/15807/374/9-4-1985, (ΦΕΚ 254/Β/8-5-1985).
6. Ιερά Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου στο Πολυδένδρι: Η Μονή στο Πολυδένδρι, (ΔΕ Μελιβοίας) χαρακτηρίζεται ως ιστορικό – βυζαντινό διατηρητέο μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΕ /Β1/ Φ32/13577/327/05-04-1985, (ΦΕΚ 285 /Β /15-5-1985).
7. Κτίριο στη Ραψάνη, ιδιοκτησίας Δ. Μπουρλιώτη: Το κτίριο, χαρακτηρίζεται ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡ Χ/Β1/ Φ32/ 30800/ 562/13-8-1992 (ΦΕΚ 541/Β/27-08-1992).
8. Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Προδρόμου στη Ραψάνη: Ο Ναός Αγίου Ιωάννου στη Ραψάνη (ΔΕ Κάτω Ολύμπου), χαρακτηρίζεται ως ιστορικό – βυζαντινό διατηρητέο μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Β1/Φ32/ 5363/93/ 29-1-1993, (ΦΕΚ 119/Β/5-3-1993).
9. Ιερά Μονή Αγίων Θεοδώρων στη Ραψάνη: Η Μονή των Αγίων Θεοδώρων χαρακτηρίζεται ως ιστορικό – βυζαντινό διατηρητέο μνημείο με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/2627/57/29-2-1993, (ΦΕΚ 154/Β/07-03-1993). Η Μονή βρίσκεται σε απόσταση τρία (3) χιλιόμετρα νότια του οικισμού Ραψάνη (ΔΕ Κάτω Ολύμπου).
10. Βυζαντινό Φρούριο στο Καστρί – Λουτρό: Το Βυζαντινό Φρούριο στο Καστρί Λουτρό (ΔΕ Κάτω Ολύμπου) χαρακτηρίζεται ως αρχαίο μνημείο σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/37239/1314/14-10-1999, (ΦΕΚ 1972/Β/4-11-1999). Πρόκειται για μικρό οχυρό, σχήματος ακανόνιστου τετράπλευρου, που βρίσκεται δυτικά του πρόσφατου οικισμού Καστρί Λουτρό και στον αξιόλογο υδροβιότοπο του Δέλτα του Πηνειού.

Νεώτερα Μνημεία

Τα κηρυγμένα Νεώτερα Μνημεία που βρίσκονται στην αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Νεώτερων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Θεσσαλίας (έδρα: Βόλος) και εντοπίζονται στην περιοχή μελέτης είναι (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014):

- Δύο συνοριακά φυλάκια στην Αιγάνη: Τα συνοριακά φυλάκια που βρίσκονται στην Αιγάνη (ΔΕ Κάτω Ολύμπου), χαρακτηρίζονται ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία από την ΥΑ ΥΠΠΟ/Γ/4632/15166/16-3-1999, (ΦΕΚ 337/Β/08-04-1999). Τα φυλάκια αποτελούν δείγματα κτισμάτων αμυντικής αρχιτεκτονικής του 1900 στην περιοχή του Κισσάβου, που χρήζουν άμεσης προστασίας.
- Κτίρια του πρώην Βασιλικού κτήματος στο Πολυδένδρι: Δύο κτίρια και ένας περιστερώνας που βρίσκονται στο δασόκτημα Πολυδενδρίου (ΔΕ Μελιβοίας) χαρακτηρίζονται ως μνημεία με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΝΕΣΑΚ/597/71923/15-12-2003 (ΦΕΚ 1927/Β/24-12-2003) (Ζήση, 2010).

Σπήλαια

Τα σπήλαια που βρίσκονται στην Τοπική Κοινότητα Ομολίου χαρακτηρίζονται ως αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικά διατηρητέα μνημεία σύμφωνα με την ΥΑ 21220/10-8-1967, «Περί χαρακτηρισμού αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών διατηρητέων μνημείων» (ΦΕΚ 527/Β/24-8-1967). Αρμόδια υπηρεσία για τη μελέτη, ανασκαφή και διαχείριση των σπηλαίων είναι η Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας Βόρειας Ελλάδος με έδρα τη Θεσσαλονίκη (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014).

Ενάλιες Αρχαιότητες

Ενάλιες αρχαιότητες στην περιοχή μελέτης, εντοπίζονται στη θαλάσσια περιοχή νοτιοανατολικά του Αγιόκαμπου στη θέση Β. Γλαρόνια. Σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2-9-2003 (ΦΕΚ 1498/Β/10-10-2003), εγκρίνεται η αποδέσμευση θαλάσσιων περιοχών για υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές για ψυχαγωγικούς ή εκπαιδευτικούς λόγους, ύστερα από τη διενέργεια σ' αυτές εκτεταμένων υποβρυχίων ερευνών από κλιμάκια της αρμόδιας Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων. Η περιοχή αποδέσμευσης βρίσκεται νοτιοδυτικά του Αγιόκαμπου, από τα Β. Γλαρόνια έως τη Ν. Μονόπετρο σε ζώνη πλάτους 200 μέτρων κατά μήκος της ακτής και εντάσσεται υπό την επίβλεψη και την αρμοδιότητα της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων (Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014).

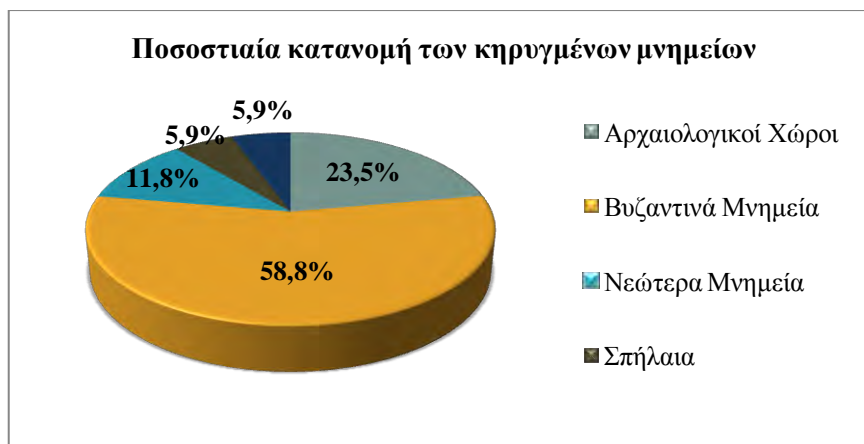
Από τα παραπάνω δεδομένα, σε ότι αφορά τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους – μνημεία και σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 4.6.1, παρατηρείται ότι στην περιοχή μελέτης υπάρχουν αρκετά κηρυγμένα βυζαντινά μνημεία (58,8%), η πλειονότητα των οποίων βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του Όρους Όσσα. Ο μεγάλος αριθμός Βυζαντινών Μνημείων στον Κίσαβο δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό «Όρος των Κελλίων» που έχει δοθεί στο όρος Όσσα. Οι αρχαιολογικοί χώροι συγκεντρώνουν το 23,5% με σημαντικότερους αυτούς στη θέση «Κάστρο» Αγιόκαμπου και στη θέση «Κάστρο» στο Κόκκινο Νερό.

Πίνακας 4.6.1: Αριθμός και ποσοστό του συνόλου των κηρυγμένων μνημείων στην περιοχή μελέτης

Κατηγορία Κήρυξης	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Αρχαιολογικοί Χώροι	4	23,5
Βυζαντινά Μνημεία	10	58,8
Νεώτερα Μνημεία	2	11,8
Σπήλαια	1	5,9
Ενάλιοι Αρχαιολογικοί Χώροι	1	5,9
Σύνολο	17	100,0

Πηγή: Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014, ίδια επεξεργασία

Γράφημα 4.6.1: Ποσοστιαία κατανομή κηρυγμένων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στην περιοχή μελέτης

Πηγή: Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, 2014, ίδια επεξεργασία

Στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, πραγματοποιήθηκε επεξεργασία των δεδομένων με σκοπό τον εντοπισμό των κηρυγμένων μνημείων καθώς και τη εξακρίβωση, σε ποια κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρου είναι χωροθετημένα. Τα στοιχεία χωροθέτησης των μνημείων κατά ζώνη του παράκτιου χώρου παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 4.6.2 : Εντοπισμός και καταγραφή των κηρυγμένων μνημείων στις κατηγορίες ζωνών του παράκτιου χώρου

Όνομασία Αρχαιολογικού χώρου - Μνημείου	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη (KX1 + KX2)	Δυναμική Χερσαία Ζώνη	Υπόλοιπη Χερσαία Ζώνη	Κρίσιμη Θαλάσσια Ζώνη	Δυναμική Θαλάσσια Ζώνη
Οικισμός Κόκκινο Νερό	√	√	√	√	√
Κάστρο Κόκκινου Νερού	√	√	√		
Αρχαία πόλη "Ομόλιον"			√		

Όνομασία Αρχαιολογικού χώρου - Μνημείου	Κρίσιμη Χερσαία Ζώνη (KX1 + KX2)	Δυναμική Χερσαία Ζώνη	Υπόλοιπη Χερσαία Ζώνη	Κρίσιμη Θαλάσσια Ζώνη	Δυναμική Θαλάσσια Ζώνη
'Κάστρο' Αγιοκάμπου (αρχαία πόλη Μελιβοία)	√	√	√		
Ι. Μονή Αγίου Δημητρίου στο Τζάγεζι			√		
Μοναστηριακό συγκρότημα στο Ακρωτήριο Δερματά	√				
Ι. Ναός Παναγίας στη Βελίκα			√		
Ι. Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου στη Βελίκα			√		
Ι. Μονή Γενεσίου της Θεοτόκου στο Πολυδένδρι			√		
Ι. Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου στο Πολυδένδρι			√		
Κτίριο στη Ραψάνη			√		
Ι. Ναός Αγίου Ιωάννου Προδρόμου στη Ραψάνη			√		
Ι. Μονή Αγίων Θεοδώρων στη Ραψάνη			√		
Βυζαντινό Φρούριο στο Καστρί - Λουτρό			√		
Συνοριακά φυλάκια στην Αιγάνη			√		
Σπήλαια Ομολίου			√		
Ενάλιος αρχαιολογικός χώρος Αγιοκάμπου				√	√

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS)

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.6.2, παρατηρείται ότι τα περισσότερα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι βρίσκονται στην υπόλοιπη χερσαία ζώνη. Σχεδόν σε όλες τις ζώνες του παράκτιου χώρου (εκτός από την υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη) εντοπίζεται ο αρχαιολογικός χώρος Κόκκινο Νερό που εκτείνεται σε ζώνη 1 χιλιομέτρου γύρω από το οικισμό (κυκλική ζώνη). Επιπλέον στις θαλάσσιες ζώνες του παράκτιου χώρου και στη θέση Β. Γλαρόνια Αγιοκάμπου υπάρχει κηρυγμένος ενάλιος αρχαιολογικός χώρος. Τέλος, στη Κρίσιμη χερσαία ζώνη εντοπίζονται κυρίως αρχαία οχυρωματικά κάστρα που βρισκόταν σε λόφους κοντά στη θάλασσα.

4.6.2. ΛΟΙΠΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Στην προηγούμενη ενότητα, παρουσιάστηκαν τα κηρυγμένα μνημεία και οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι που εντοπίζονται στην περιοχή μελέτης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της 7^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και της ΙΕ Εφορείας Κλασσικών και Προϊστορικών Αρχαιοτήτων Λάρισας υπάρχουν αξιόλογα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι στην περιοχή τους οποίους τους διαχειρίζονται οι αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων αλλά μέχρι σήμερα δεν έχουν κηρυχθεί ως προστατευόμενα ή διατηρητέα μνημεία και επιπλέον δεν έχουν χαραχθεί ζώνες προστασίας.

Κατά τη διάρκεια επιτόπιας έρευνας κυρίως στις περιοχές του Κισσάβου αλλά και σύμφωνα με στοιχεία του Δήμου Αγιάς³ από τις Εφορείες Αρχαιοτήτων, στην περιοχή μελέτης, υπάρχουν αξιόλογα μνημεία τα οποία δεν έχουν κηρυχθεί ακόμη. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι μη κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία που εντοπιστήκαν στην ευρύτερη περιοχή.

Αρχαιολογικοί χώροι

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου Αγιάς και της ΙΕ ΕΚΠΑ Λάρισας που είναι η αρμόδια υπηρεσία για τις ανασκαφές και τη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων στη ΠΕ Λάρισας, εντοπίζονται οι εξής χώροι – μη κηρυγμένοι (Ζήση, 2010):

- Αρχαιολογικός χώρος στη θέση «Μολύβια»: Βρίσκεται στην αγροτική περιοχή της Όσσας, κοντά στο δρόμο Μελιβόια – Παλιουριά και σε απόσταση 2,3 χιλιόμετρα από την παραλία. Οι υπάρχουσες ενδείξεις χρονολογούνται στην ελληνιστική περίοδο. Απαιτείται άδεια αρμόδιας ΙΕ ΕΚΠΑ για οποιεσδήποτε εργασίες.
- Αρχαιολογικός χώρος στον Πύργο Πολυδενδρίου: Στη θέση αυτή υπάρχουν ενδείξεις για αρχαιότητες της ελληνιστικής περιόδου και της ρωμαϊκής εποχής. Στον αρχαιολογικό χώρο δεν επιτρέπεται η οικιστική ανάπτυξη αλλά απαιτείται άδεια αρμόδιας ΙΕ ΕΚΠΑ για οποιεσδήποτε εργασίες.

Βυζαντινά Μνημεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου Αγίας και της 7^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Λάρισας που είναι η αρμόδια υπηρεσία για τις ανασκαφές και τη διαχείριση των βυζαντινών μνημείων στις ΠΕ Λάρισας και Μαγνησίας. Πρόκειται κυρίως για λείψανα ναών και μοναστηριακών συγκροτημάτων, αρχιτεκτονικών συνόλων, βυζαντινών οικισμών καθώς και βυζαντινών κάστρων που εντοπίζονται στις εξής περιοχές (μη κηρυγμένα):

- Μονή Αγίων Αποστόλων στο Στόμιο (ερείπια - 17^{ος} αιώνας).
- Ναός Αγίου Ιωάννου Προδρόμου στη Καρίτσα (18^{ος} αιώνας).

³ Για τη περιοχή της ΔΕ Κάτω Ολύμπου του Δήμου Τεμπών, δεν βρέθηκαν στοιχεία για αξιόλογα μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους που δεν έχουν κηρυχθεί.

- Στον οικισμό Κουτσουπιά λείψανα βυζαντινών μονών στις θέσεις: «Δένδρος», «Ιδιοκτησία Πινίκη», «Μονόπετρα Α» και «Μονόπετρα Β» (11^{ος} αιώνας).
- Στη Παλιουριά, βυζαντινά ερείπια στις θέσεις: «Ντίνος», «Οστροβός» (12^{ος} αιώνας), «κτήμα Γουργιώτη» και «ιδιοκτ. Πλαδά» (συγκρότημα ληνών).
- Στη περιοχή «Κούτζιμπος» Μελιβοίας εντοπίζονται βυζαντινά μνημεία στις θέσεις: «Κόκκινη εκκλησιά», «Σαΐτες», «Παναγιά», «Παλιοθεολόγος» (15^{ος} αιώνας – Μονή), «Παλιοπήγαδο», «Τσαϊράκι» και «Ανάληψη».
- Το Κάστρο της Βελίκας.
- Στη Σωτηρίτσα ο Ναός του Σωτήρος.
- Στον οικισμό Μελιβοία ο Ναός Παναγίας (1800 μ.Χ).
- Στον οικισμό Σκήτη στις θέσεις «Παλιομέτοχο» και «Κάστρο».

Από τα παραπάνω σημαντικό, σε εθνικό επίπεδο, θεωρείται το «Κάστρο» Βελίκας που είναι του 6^{ου} αιώνα και έχουν γίνει σημαντικές ανασκαφικές ανακαλύψεις τα τελευταία χρόνια (σπάνιο δισκοπότηρο), ενώ στο προσεχές μέλλον αναμένεται να κηρυχθεί ως αρχαιολογικός χώρος.

Νεώτερα μνημεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εφορείας Νεότερων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Θεσσαλίας, όλες οι κατασκευές που είναι προγενέστερες των τελευταίων 100 χρόνων θεωρούνται νεώτερα μνημεία και προστατεύονται με τις διατάξεις του Νόμου 3028/2002. Στην περιοχή μελέτης εντοπίζονται κτίρια άνω των 100 ετών (σχολεία, κοινοτικά κτίρια, ναοί και κατοικίες) στους ορεινούς οικισμούς Μελιβοία, Σκήτη, Σκλήθρο και Καρίτσα του Δήμου Αγίας καθώς και στον οικισμό Ραψάνη του Δήμου Τεμπών (Ζήση, 2010).

Χώροι Τουριστικού Ενδιαφέροντος

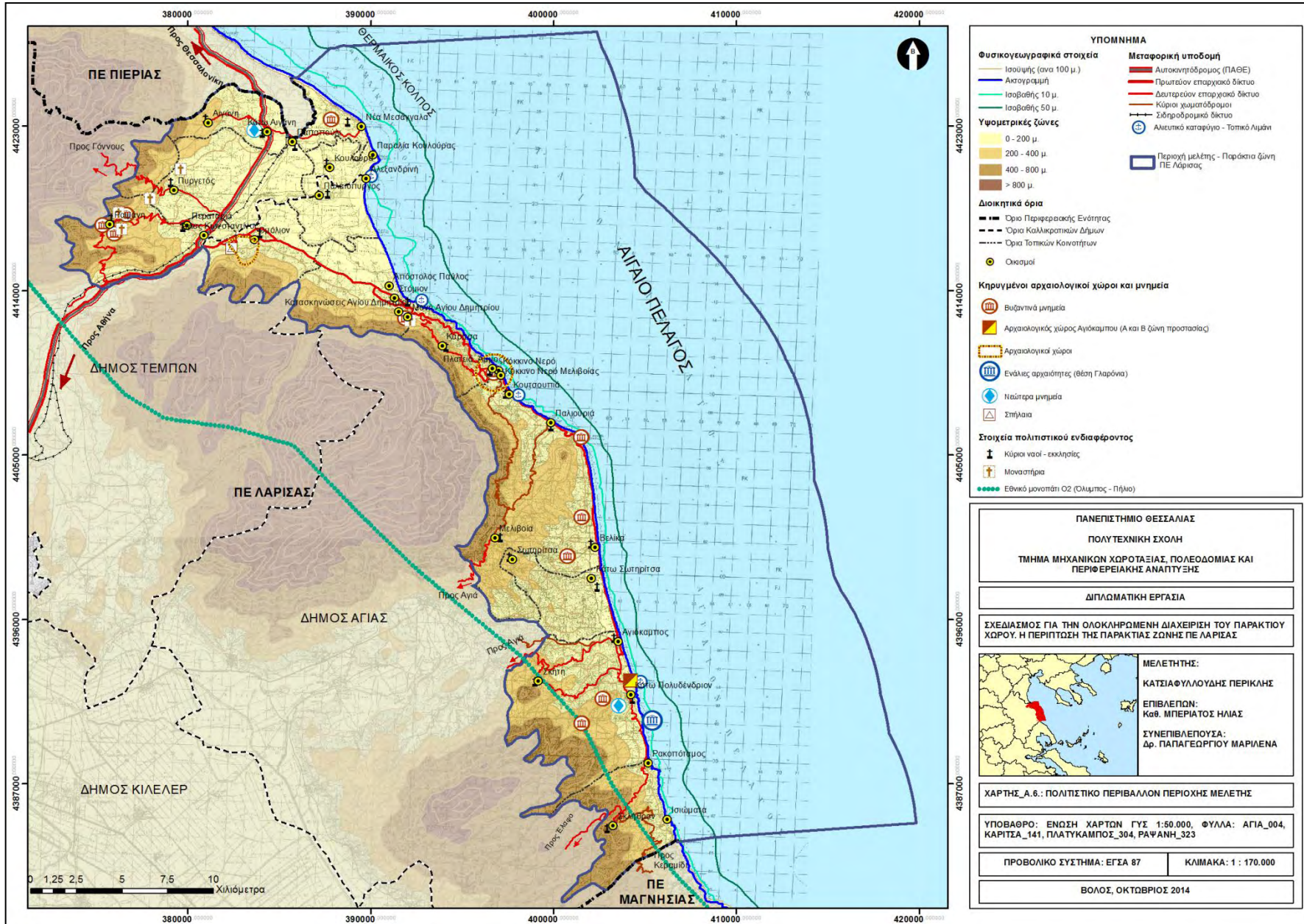
Οι σημαντικότεροι χώροι τουριστικού ενδιαφέροντος, που εντοπίζονται στην περιοχή μελέτης, είναι συνοπτικά:

- Η παραλιακή ζώνη με τις δεκάδες οργανωμένες παραλίες όπου δέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών και τουριστών τους θερινούς μήνες.
- Οι ορεινοί οικισμοί της περιοχής μελέτης, που διαθέτουν πλούσιο ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον με προοπτικές ανάπτυξης του πολιτισμικού τουρισμού (Ραψάνη – Μουσείο Οίνου, Μελιβοία, Καρίτσα κ.α.).
- Η Κοιλιάδα των Τεμπών καθώς και το προσκύνημα της Αγίας Παρασκευής που δέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών κατά τη διάρκεια του έτους.
- Οι ορεινοί όγκοι του Μαυροβουνίου, του Κισσάβου και του Ολύμπου που διαθέτουν σπάνια δασικά οικοσυστήματα με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικολογικός, φυσιολατρικός, τουρισμός υπαίθρου κ.α.).
- Ο υδροβιότοπος και το Δέλτα του Πηνειού ποταμού.

- Οι Ιαματικές πηγές του Κόκκινου Νερού στη ΔΕ Ευρυμενών με προοπτικές ανάπτυξης ιαματικού και θεραπευτικού τουρισμού σε συνδυασμό με τη σπουδαία ποιότητα (αισθητικό δάσος Όσσης) του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής των ιαματικών πηγών.
- Τα μονοπάτια πεζοπορίας που υπάρχουν διάσπαρτα στην περιοχή μελέτης (από την περιοχή μελέτης διέρχεται το Εθνικό Μονοπάτι Ο2 «Όλυμπος – Κίτσαβος – Πήλιο»).
- Το μεγάλο πλήθος βυζαντινών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μοναστηριών που υπάρχουν στην περιοχή, με προοπτικές ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού στο «Όρος των Κελλίων» (Κίτσαβος).
- Το δασόκτημα του Πολυδενδρίου το οποίο ήταν βασιλικό κτήμα και διαθέτει σημαντικά στοιχεία σπάνιας φυσικής κληρονομιάς και οικολογικού πλούτου. Στο δασόκτημα και γενικά στη περιοχή του όρους Μαυροβούνι θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πολλές και διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού (τουρισμός υπαίθρου, φυσιολατρικός τουρισμός).
- Το φαράγγι της Καλυψώς, το οποίο βρίσκεται πάνω από τον οικισμό Κόκκινο Νερό στο Όρος Κίτσαβος και θεωρείται ένα από τα σπουδαιότερα και ομορφότερα φαράγγια της Ευρώπης. Στο φαράγγι πραγματοποιούνται από ορειβατικούς συλλόγους αναρρίχηση (canyoning), πεζοπορία και κατάβαση στους καταρράκτες.

Γενικότερα, η περιοχή μελέτης διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Χάρτης Α.6: Πολιτιστικό περιβάλλον περιοχής μελέτης

4.7. ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

4.7.1. ΧΑΡΑΞΗ ΑΙΓΙΑΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΙΑΣ

Τόσο ο αιγιαλός όσο και η παραλία αποτελούν κοινόχρηστους χώρους, που εμπεριέχονται στην κυριότητα του δημοσίου, το οποίο οφείλει να τα προστατεύσει και να τα διαχειριστεί κατάλληλα. Οι κυριότεροι λόγοι χάραξης των ζωνών του αιγιαλού και της παραλίας, είναι, από τη μία, η διασφάλιση και προστασία του δημόσιου χαρακτήρα της συγκεκριμένης έκτασης που πρόκειται να χαραχθεί, και από την άλλη, η αποφυγή είτε της εκμετάλλευσης είτε της καταπάτησης της.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία από την Κτηματική Υπηρεσία Περιφερειακής Ενότητας Λάρισα (Μάϊος 2014) στην περιοχή μελέτης, έχει πραγματοποιηθεί καθορισμός των ορίων του αιγιαλού, του παλαιού αιγιαλού και της ζώνης παραλίας, σε είκοσι δύο (22) συνολικά περιοχές - τμήματα παραλιών κατά μήκος της παραλιακής ζώνης της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισα. Οι χαράξεις αιγιαλού και παραλίας έχουν εγκριθεί και έχουν εκδοθεί σε ΦΕΚ, όπου παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια.

Στο Δήμο Τεμπών και πιο συγκεκριμένα στο παραλιακό μέτωπο της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου έχει γίνει χάραξη αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού έχει δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με απόφαση Νομάρχη ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, στις εξής περιοχές - θέσεις :

1. **Καστρί – Λουτρό:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισα αριθ. 6277/1985,(ΦΕΚ 332/Δ/16-07-1985). Το μήκος του αιγιαλού που καθορίζεται αρχίζει από τις εκβολές του παλαιοποτάμου (ιχθυοτροφείο) μέχρι τις εκβολές του ιχθυοτρόφου αύλακα «Παπαπούλιου» και ανέρχεται στα 4.800 μέτρα. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στο Καστρί Λουτρό πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940.
2. **Μεσάγγαλα:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισα αριθ. 6277/1985, (ΦΕΚ 332/Δ/16-07-1985). Η χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας στα Μεσάγγαλα, έγινε σε συνεχόμενο διάγραμμα περιλαμβάνοντας και το Καστρί – Λουτρό, όπως αναφέρεται πιο πάνω.
3. **Κουλούρα:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισα αριθ. 10.385/1988 (ΦΕΚ 601/Δ/18-08-1988). Ο καθορισμός του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού περιλαμβάνει την περιοχή της Κουλούρας από τις εκβολές του Πηνειού ποταμού μέχρι τις εκβολές του ιχθυοτρόφου αύλακα Παλαιοποτάμου και ανέρχεται στα 1.100 μέτρα. Κατά την χάραξη (1987) στην ζώνη αιγιαλού και παραλίας δεν υπήρχαν κτίσματα. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη Κουλούρα, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940, «περί αιγιαλού και παραλίας» (ΦΕΚ 154/Α/18-05-1940).

Στο Δήμο Αγιάς και πιο συγκεκριμένα στο παραλιακό μέτωπο της Δημοτικής Ενότητας Ευρυμενών έχει γίνει χάραξη αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού και έχει δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με απόφαση Νομάρχη ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας, στις εξής περιοχές - θέσεις

1. **Σκλήθρα – Στρίντζος:** ΦΕΚ 580/Δ/25-09-1989
2. **Στόμιο:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισας αριθ. 671/1980, (ΦΕΚ 191/Δ/22-03-1980). Ο καθορισμός του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού, περιλαμβάνει την παραλία Στομίου από το κάμπινγκ μέχρι το Φάρο και ανέρχεται σε μήκος τα 900 μέτρα, περίπου. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στο Στόμιο πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940.
3. **Στόμιο θέση Βίγλα από Φάρο – Αλιευτικό Καταφύγιο:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισας αριθ. 1200/1980, (ΦΕΚ 566/Δ/16-10-1990). Το τμήμα όπου πραγματοποιήθηκε ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας ξεκινάει από το Φάρο και καταλήγει στο Αλιευτικό Καταφύγιο Στομίου, με συνολικό μήκος χάραξης, περίπου, τα 700 μέτρα. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη Βίγλα Στομίου πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940.
4. **Πλατιά Άμμος:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση Νομάρχη Λάρισας αριθ. 2359/1992,(ΦΕΚ 1383/Δ/31-12-1992). Το συνολικό μήκος της χάραξης ανέρχεται στα 500 περίπου μέτρα και περιλαμβάνει ολόκληρη την παραλία του οικισμού (δεν υπάρχει Παλιός Αιγιαλός). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στην Πλατιά Άμμο Καρύτσας πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940.
5. **Τσιλιγιώργος:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 5629/2004, (ΦΕΚ 822/Δ/16-11-2004). Η χάραξη περιλαμβάνει όλο το μήκος της παραλίας μέχρι και την αρχή της παραλίας Κόκκινου Νερού (θέση «Δημητρακόπουλος») όπου ανέρχεται στα 900 μέτρα περίπου και ενώνεται με τη χάραξη αιγιαλού – παραλίας της Πλατιάς Άμμου (σύνδεση οριογραμμών). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη θέση «Τσιλιγιώργος» πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.

Στο Δήμο Αγίας και πιο συγκεκριμένα στο παραλιακό μέτωπο της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας, έχει γίνει χάραξη αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού και έχει δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με απόφαση Νομάρχη ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας ή Υπουργού Οικονομικών, στις εξής περιοχές - θέσεις:

1. **Κόκκινο Νερό:** Η χάραξη εγκρίθηκε με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 9246/55255 « (ΦΕΚ 182/Δ/16-06-2011). Η έκταση για την οποία απαιτείται χάραξη είναι σε ένας μήκος 30 – 40 μέτρων με ομαλές ακτές, ενώ στο υπόλοιπο τμήμα είναι απόκρημνες με βραχώδη και πετρώδη σύσταση και μεγάλη υψομετρική διαφορά από την θάλασσα. Το συνολικό μήκος χάραξης ανέρχεται περίπου στα 250 μέτρα, ενώ δεν περιλαμβάνεται δεν υπάρχει παλιός αιγιαλός. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.

2. **Κουτσουπιά 1 (από βόρεια μέχρι το ρέμα):** Η χάραξη εγκρίθηκε με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 5648/2005, (ΦΕΚ 896/Δ/26-08-2005). Η χάραξη περιλαμβάνει τμήμα της παραλίας Κουτσουπιάς από την ιδιοκτησία «Βαλάρη Γ.» μέχρι και το όριο του ρέματος της Κουτσουπιάς σε μήκος 220 μέτρων. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
3. **Κουτσουπιά 2 (από ρέμα Κουτσουπιάς – Αλιευτικό Καταφύγιο):** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 5900/2006, (ΦΕΚ 952/Δ/06-11-2006). Η περιοχή χάραξης ξεκινάει από το ρέμα Κουτσουπιάς, δηλαδή από το τέλος των οριογραμμών της χάραξης του τμήματος 1 που αναφέρθηκε πιο πάνω, και εκτείνεται μέχρι το αλιευτικό καταφύγιο Κουτσουπιάς (προς Παλιουριά). Το συνολικό μήκος χάραξης ανέρχεται στα 920 μέτρα περίπου. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
4. **Παλιουριά:** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 1344/2005, (ΦΕΚ 219/Δ/01-03-2005). Η περιοχή χάραξης περιλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα του παραλιακού μετώπου τού οικισμού, από την ιδιοκτησία του Αντωνούλη Ι. μέχρι την ιδιοκτησία του «Παλάντζα Ν.». Το συνολικό μήκος χάραξης ανέρχεται στα 1.150 μέτρα περίπου, ενώ δεν υπάρχει παλαιός αιγιαλός. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, στην Παλιουριά πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
5. **Καστριά – Κάβος Δερματά (θέση 1):** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας αριθ. 6578/2007, (ΦΕΚ 611/Δ/26-11-2007). Ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας στη θέση Καστριά πραγματοποιήθηκε από τη θέση «Βραχάκια μέχρι 170 μέτρα περίπου μετά την ιδιοκτησία «Ανδρέου», σε συνολικό μήκος 500 μέτρων περίπου. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, στη θέση «Καστριά» (θέση 1) πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
6. **Καστριά – Κάβος Δερματά (θέση 2):** Η χάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας αριθ. 1182/9897, (ΦΕΚ 56/Δ/12-02-2013). Ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας στη θέση Καστριά πραγματοποιήθηκε από την ιδιοκτησία «Νασιακόπουλου» σε συνολικό μήκος 500 μέτρων περίπου (250 μέτρα, ένθεν και ένθεν της ιδιοκτησίας του). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, στη θέση «Καστριά» (θέση 2) πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
7. **Βελίκα:** Η αρχική χάραξη πραγματοποιήθηκε το 1996 (ΦΕΚ 1395/22-11-1996). Η επαναχάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας με αριθ. 7434/57424, (ΦΕΚ 399/Δ/26-08-2008). Η χάραξη περιλαμβάνει όλο το παραλιακό τμήμα από τη περιοχή «Κάβος

Δερματά» μέχρι τα όρια της παραλίας Σωτηρίτσας. Η επαναχάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.

8. **Σωτηρίτσα:** Η αρχική χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας στη Σωτηρίτσα εγκρίθηκε με την αριθμ. 64/1994 Απόφαση Νομάρχη Λάρισας (ΦΕΚ 89/Δ/03-02-1994). Η επαναχάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας με αριθ. 7431/57405, (ΦΕΚ 402/Δ/28-08-2008). Ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας (επαναχάραξη) στη Σωτηρίτσα ξεκινάει από την αρχή της παραλίας Σωτηρίτσας (μετά τη Βελίκα), με σκοπό να υπάρχει ταύτιση της αρχής των γραμμών της επόμενης περιοχής (παραλιακή περιοχή Βελίκας), μέχρι το Ρέμα «Πουρί» στον Αγιόκαμπο. Η επαναχάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
9. **Αγιοκάμπος, Ρέμα Πουρί – Ρέμα Μπουρμπουλήθρα:** Η αρχική χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας στον Αγιόκαμπο εγκρίθηκε με την αριθμ. 262/1994 Απόφαση Νομάρχη Λάρισας (ΦΕΚ 85/Δ/02-02-1994). Η επαναχάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας με αριθ. 7431/57405, (ΦΕΚ 400/Δ/28-08-2008). Η περιοχή χάραξης εκτείνεται από το Ρέμα «Πουρί» μέχρι το Ρέμα «Μπουρμπουλήθρα» και αποτελεί συνέχεια της χάραξης της παραλίας Σωτηρίτσας. Η επαναχάραξη αιγιαλού και παραλίας, στη θέση «Αγιοκάμπος» πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
10. **Αγιοκάμπος Λιμάνι – Ρέμα Μπουρμπουλήθρα:** Η πρώτη χάραξη του αιγιαλού και της παραλίας στο συγκεκριμένο τμήμα του Αγιοκάμπου εγκρίθηκε με την αριθμ. 1101841/10681/B0010 Απόφαση Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 100/Δ/25-02-2000). Η επαναχάραξη εγκρίθηκε με την Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Θεσσαλίας με αριθ. 7432/57412, (ΦΕΚ 398/Δ/26-08-2008). Η περιοχή χάραξης εκτείνεται από το Ρέμα «Μπουρμπουλήθρες» (από τις οριογραμμές του πρώτου τμήματος χάραξης στον Αγιόκαμπο) μέχρι το Λιμάνι «Σκιαθάς». Η επαναχάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001.
11. **Πολυδένδρι:** Η χάραξη εγκρίθηκε με Απόφαση Υπουργού Οικονομικών αριθ. 1068946/4785/B0010, (ΦΕΚ 470/Δ/06-07-1998). Η χάραξη περιλαμβάνει την παραλία Πολυδενδρίου μέχρι τη θέση «Κούτρα» (δεν υπάρχει παλιός αιγιαλός). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940.
12. **Πολυδένδρι – θέση Κούτρα:** Η χάραξη εγκρίθηκε με Απόφαση Νομάρχη Λάρισας αριθ. 2243/1992, (ΦΕΚ 1325/Δ/18-12-1992). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη θέση «Κούτρα» Πολυδενδρίου πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940 «περί αιγιαλού και παραλίας» (ΦΕΚ 154/Α/18-05-1940) και το μήκος της χάραξης ανέρχεται στα 230 περίπου μέτρα.
13. **Ρακοπόταμος:** Η χάραξη εγκρίθηκε με Απόφαση Νομάρχη Λάρισας αριθ. 10347/1985, (ΦΕΚ 643/Δ/07-11-1985). Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη

θέση «Ρακοπόταμος» Αγιάς πραγματοποιήθηκε με βάση τις διατάξεις του Νόμου 2344/1940 και το μήκος της χάραξης ανέρχεται στα 750 περίπου μέτρα. Κατά τη φάση της χάραξης παρατηρήθηκε ότι δεν υπάρχει παλαιός αιγιαλός. Επιπλέον, στον αιγιαλό κατά την χάραξη εντοπίστηκαν κτίσματα.

- 14. Γλυμμένη Μύλος:** Η θέση «Γλυμμένη Μύλος» βρίσκεται νοτιοανατολικά της ΠΕ Λάρισας στα όρια με την ΠΕ Μαγνησίας. Η χάραξη αιγιαλού και παραλίας στη συγκεκριμένη περιοχή έχει ολοκληρωθεί (2010) και έχει σταλεί στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού (ΓΕΝ) για την οριστική απόφαση, πριν την δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από τα ΦΕΚ και τα σχέδια χαράξεων από την Κτηματική Υπηρεσία Λάρισας και με κατάλληλη επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών υπολογίστηκε ότι στην παραλιακή ζώνη της ΠΕ Λάρισας με συνολικό μήκος ακτογραμμής, περίπου, 60 χιλιομέτρων έχει γίνει χάραξη αιγιαλού και παραλίας για τα 23,62 χιλιόμετρα⁴ του συνόλου της ακτογραμμής (περίπου 23.620 μέτρα) και σε ποσοστό 39,3%. Επιπλέον, στις περισσότερες παραλίες της ΠΕ Λάρισας καθώς και στις παραλίες των οικισμών έχει γίνει χάραξη αιγιαλού και παραλίας σύμφωνα με τις διατάξεις των Νόμων 2344/1940 και 2971/2001.

Αξίζει να αναφερθεί ότι, οι χαράξεις για τις παραλίες – θέσεις, Κόκκινο Νερό (θέση Τσιλιγιώργος), Κόκκινο Νερό Μελβοιάς (ένα τμήμα), Κουτσουπιά, Παλιουριά και Καστριά – Κάβο Δερματάς, έγιναν με ιδιωτική πρωτοβουλία (ιδιωτική αίτηση) και χρηματοδότηση, ενώ στις περισσότερες χαράξεις η γραμμή αιγιαλού από τη γραμμή της παραλίας απέχει (κυμαινόμενα) από 10 έως 15 μέτρα (ζώνη παραλίας).

4.7.2. ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ – ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΚΤΩΝ

Οι ακτές της παράκτιας ζώνης της Λάρισας έχουν συνήθως κυμαινόμενο πλάτος και στο μεγαλύτερο μήκος τους τα υψώματα καταλήγουν με μεγάλες κλίσεις στην ακτή. Στις περιοχές αυτές, μικρού συνήθως μήκους παραλίες σχηματίζονται στις εκβολές των χειμάρρων. Το Ανατολικό προς το Αιγαίο Πέλαγος τμήμα της περιοχής μελέτης καταλαμβάνεται από το κωνικό όρος Όσσα ή Κίσσαβος (Προφ. Ηλίας 1.978 μέτρα), και την επιμήκη παράκτια οροσειρά Μαυροβουνίου (Σκούτλη 1.054 μέτρα, Κορυφή 855 μέτρα, Τσαγιάννη 834 μέτρα) (Τσακίρης, κ.ά., 2012).

Ξεκινώντας από βόρεια, και πιο συγκεκριμένα στη περιοχή του Δέλτα και των εκβολών του Πηνειού, η γεωμορφολογία της περιοχής είναι ομαλή με χαμηλές ακτές οι οποίες έχουν φυσικό όριο βλάστησης, θάμνους. Η μορφολογία των εκβολών του Πηνειού είναι αμμώδης, ελώδης με υποτυπώδη βλάστηση. Η ακτή έχει δημιουργηθεί από τις προσχώσεις του Πηνειού ποταμού που εκβάλλει στην περιοχή, με την βοήθεια των κυμάτων του Αιγαίου Πελάγους. Επιπλέον, ο θαλάσσιος χώρος είναι αρκετά αβαθής εξαιτίας των προσχώσεων που αναπτύσσονται, ενώ οι συχνές παλιρροϊκές καταστάσεις

⁴ Στο συνολικό μήκος χάραξης, δεν υπολογίστηκε το μήκος χάραξης της παραλίας «Στρίντζος» (Αλεξανδρινή) καθώς δεν υπάρχουν στοιχεία για τη χάραξη, και της παραλίας «Γλυμμένη – Μύλος» καθώς δεν έχει εκδοθεί η απόφαση, μέχρι σήμερα, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ανεβάζουν τη στάθμη της θάλασσας, συνήθως κατά τη χειμερινή περίοδο και στις μεγάλες παρατεταμένες βροχοπτώσεις η περιοχή κατακλύζεται με νερά δημιουργώντας έλη και μικρούς υγροτόπους.

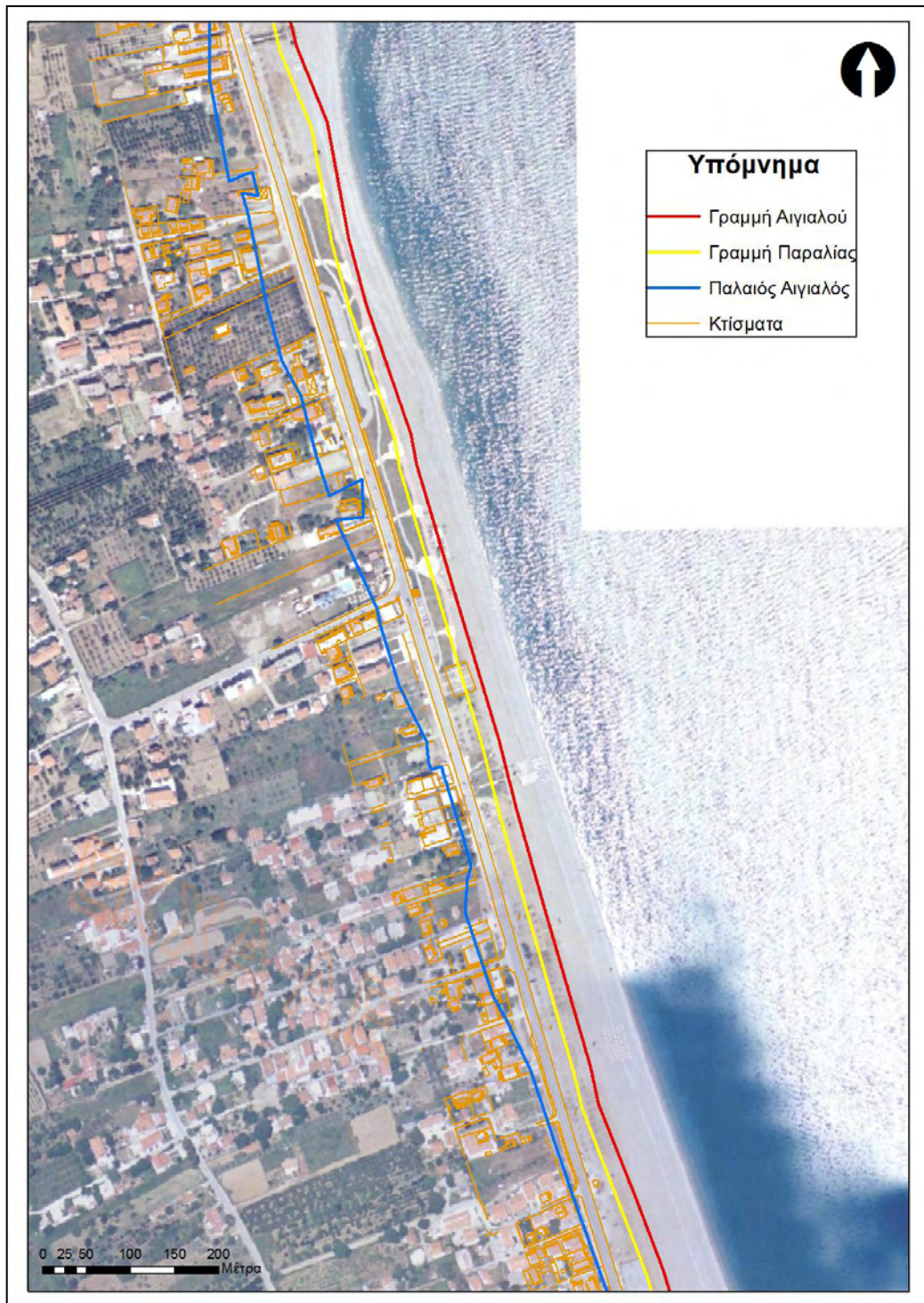
Στις υπώρειες της Όσσας η τυπολογία των ακτών αλλάζει. Πιο συγκεκριμένα, από το Στόμιο μέχρι και τη θέση «Καστριά – Κάβος Δερματά», η μορφολογία του εδάφους είναι αρκετά επικλινή, δασοσκεπής με καταπτώσεις, που αρχίζει από το σημείο που βρέχεται η ξηρά από το μέγιστο χειμέριο κύμα και αναπτύσσεται σε βουνό (Κίσσαβος). Το θαλάσσιο τμήμα σε μεγάλη απόσταση και σε συγκεκριμένες περιοχές είναι αρκετά αβαθή με χοντρό χαλίκι (Στόμιο) και στη συνέχεια βαθύ που αναπτύσσεται σε πέλαγος (Αιγαίο). Σε άλλες περιοχές, ο θαλάσσιος χώρος είναι βαθύς απότομος και σε ορισμένα σημεία με βραχάκια, ενώ ο πυθμένας είναι αμμώδης και σε ορισμένα σημεία πετρώδης με λεπτά βότσαλα (Πλατιά Άμμος, Κόκκινο Νερό, Τσιλιγιώργος, Κουτσουπιά, Παλιουριά).

Οι ακτές από την Παλιουριά μέχρι το «Κάβο Δερματά» είναι ψηλές και αρκετά επικλινή και απότομες με φυσικό όριο βλάστησης θάμνους και αγριόχορτα στο μήκος του. Επιπλέον, ο θαλάσσιος χώρος είναι ομαλός, όχι ιδιαίτερα βαθύς και σε ορισμένα σημεία με βραχάκια, ενώ η μορφολογία του πυθμένα είναι αμμώδης και πετρώδης σε ορισμένα σημεία, κυρίως κατά την είσοδο στο θαλάσσιο χώρο. Επιπλέον, στη θέση «Δερματάς», νότια της Παλιουριάς εντοπίζεται το πιο βαθύ σημείο στο θαλάσσιο χώρο στην περιοχή μελέτης, όπου η ισοϋψής των 50 μέτρων είναι σε πολύ μικρή απόσταση από την ακτή, η οποία χαρακτηρίζεται αρκετά απότομη – γκρεμνώδης.

Στην περιοχή μελέτης, περιλαμβάνονται οι πεδινές ακτές των παραλίων Μελιβοίας (Βελίκα, Κάτω Σωτηρίτσα και Αγιοκάμπος). Η γεωμορφολογία της περιοχής είναι ομαλή, ενώ η παραλία έχει ως όριο τον παραλιακό επαρχιακό δρόμο Στομίου – Αγιοκάμπου. Το πλάτος της παραλίας είναι αρκετά μεγάλο και σε ορισμένα σημεία ξεπερνά τα 100 μέτρα (Κάτω Σωτηρίτσα). Ο θαλάσσιος χώρος είναι πολύ βαθύς, απότομος και σε ορισμένα σημεία με βραχάκια (θέση «Βραχάκια» Βελίκας, λιμάνι Αγιοκάμπου - Σκιαθάς), ενώ ο πυθμένας είναι αμμώδης και σε ορισμένα σημεία εντοπίζονται λεπτά βότσαλα (Βελίκα). Το μήκος, της ακτής των πεδινών παραλίων Μελιβοίας, ξεπερνά τα 10 χιλιόμετρα και χαρακτηρίζεται ως η 2^η μεγαλύτερη οργανωμένη παραλία στην Ελλάδα.

Τέλος, η μορφολογία του εδάφους, των ακτών στις υπώρειες του Μαυροβουνίου, χαρακτηρίζεται αρκετά επικλινή, δασοσκεπής, βραχώδης όπου αρχίζει από το σημείο που βρέχεται η ξηρά από το μέγιστο χειμέριο κύμα και αναπτύσσεται σε βουνό (Μαυροβούνιο). Το έδαφος, προϊόν αποσάθρωσης, είναι αργιλοαμμώδους μέχρι αμμώδους σύστασης, σχεδόν λεπτόκοκκου υφής και ποικίλου βαθμού γονιμότητας, ανάλογα με την κλίση την βαθύτητα και την έκθεσή του. Ο θαλάσσιος χώρος είναι βαθύς απότομος και σε ορισμένα σημεία με βραχάκια, ενώ ο πυθμένας είναι αμμώδης (Ρακοπόταμος) και σε ορισμένα σημεία πετρώδης με λεπτά βότσαλα (παραλία «Γλυμένη Μύλος»).

Χάρτης Α.7: Χάραξη αιγιαλού και παραλίας σε τμήμα του οικισμού «Αγιόκαμπος»

Πηγή: Ορθοφωτοχάρτης κτηματολογίου, 2007, ίδια επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών

4.8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η παρούσα διπλωματική, αναφέρεται στο σχεδιασμό της παράκτιας ζώνης της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας. Η οριοθέτηση της περιοχής μελέτης έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του σχεδίου ΚΥΑ, ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο. Η παράκτια ζώνη της Λάρισας βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων Κάτω Ολύμπου (Δήμος Τεμπών), Ευρυμενών και Μελιβοίας (Δήμος Άγιας). Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα, όπου κάθε τμήμα χωρίζεται στη Κρίσιμη, τη Δυναμική και την Υπόλοιπη ζώνη, σύμφωνα με το σχέδιο ΕΠΧΣΑΑ. Η συνολική έκταση της περιοχής μελέτης, σύμφωνα με επεξεργασία στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών, ανέρχεται στα 945,9 τετραγωνικά χιλιόμετρα (313,7 τ.χλμ. το χερσαίο τμήμα και 632,2 τ.χλμ. το θαλάσσιο).

Εντός της παράκτιας ζώνης, περιλαμβάνονται συνολικά, 12 Τοπικές Κοινότητες και 39 οικισμοί. Σε, ότι αφορά το κοινωνικό-οικονομικά χαρακτηριστικά, ο μόνιμος πληθυσμός της περιοχής μελέτης ανέρχεται 7.523 κατοίκους μειούμενος κατά 19,22% σε σχέση με τον αντίστοιχο πληθυσμό το 1991, ως απόρροια της οικονομικής κρίσης και της μείωσης της υπογεννητικότητας. Η πλειονότητα των κατοίκων απασχολείται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία), ενώ ικανοποιητικά ποσοστά διατηρούν ο δευτερογενής και τριτογενής τομέας. Το μεγαλύτερο μέρος της παράκτιας ζώνης, καλύπτεται από δασικές εκτάσεις ενώ σημαντικό ποσοστό επιφανειών κατέχουν οι γεωργικές εκτάσεις και οι μικτές εκτάσεις (γεωργικές με φυσική βλάστηση). Οι οικισμοί της περιοχής μελέτης εντάσσονται στο 7^ο επίπεδο (Λοιποί Οικισμοί), σύμφωνα με την ταξινόμηση του ΓΠΧΣΑΑ. Στους παραλιακούς οικισμούς παρατηρούνται έντονα φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων.

Οι παραλιακοί οικισμοί – οικισμοί της παραλιακής ζώνης είναι οι πιο δυναμικοί στην περιοχή μελέτης καθώς παρουσιάζουν σημαντικά στοιχεία τουριστικής ανάπτυξης. Ωστόσο, παρατηρούνται έντονα φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων γης και άναρχης δόμησης (β' κατοικία – παραθεριστική). Η αύξηση της ζήτησης για παραθεριστική κατοικία, τα τελευταία χρόνια, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν τα φαινόμενα της αυθαίρετης και άναρχης δόμησης στην παραλιακή ζώνη και σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές (Δέλτα και εκβολές του Πηνειού) με αποτέλεσμα να καταπατηθούν χιλιάδες στρέμματα δημόσιας γης. Επιπλέον, μεγάλες πιέσεις για δόμηση (παραθεριστική – β' κατοικία) δέχεται η πεδινή παραλιακή ζώνη της Μελιβοίας, όπου έχει αυξηθεί σημαντικά το δομημένο περιβάλλον, τα τελευταία χρόνια, με την επέκταση των ορίων των οικισμών και την οικοπεδοποίηση των αγροτικών και δασικών εκτάσεων.

Εντός της περιοχής μελέτης, διέρχεται ο αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ (Εθνική Οδός Αθηνών – Θεσσαλονίκης) που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους άξονες ανάπτυξης της Ελλάδας καθώς και η εθνική σιδηροδρομική γραμμή Αθηνών – Θεσσαλονίκης. Οι οδικές ανάγκες εξυπηρετούνται από τους υπάρχοντες επαρχιακούς οδικούς άξονες και από το οδικό δίκτυο τοπικής εμβέλειας το οποίο βρίσκεται σε

αρκετά καλή κατάσταση (άσφαλτος, επαρκής φωτισμός και σήμανση). Επίσης, στη παράκτια ζώνη της Λάρισας υπάρχουν τέσσερα αλιευτικά καταφύγια, με σημαντικότερα εκείνα του Στομίου και του Αγιόκαμπου.

Τα δίκτυα και οι υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και τηλεπικοινωνιών είναι επαρκή και καλύπτουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής. Όσον αφορά τα συστήματα περιβαλλοντικών υποδομών, μόνον ο οικισμός Μελιβοία διαθέτει ολοκληρωμένο αποχετευτικό δίκτυο καθώς και μονάδα επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικός καθαρισμός), στους υπόλοιπους οικισμούς η αποχέτευση των ακαθάρτων καταλήγει σε ιδιωτικούς σηπτικούς βόθρους, δημιουργώντας σημαντικά προβλήματα στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα. Το πρωτεύον πρόβλημα των δικτύων ύδρευσης σχετίζεται με την έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού. Η κατασκευή ή αντικατάσταση των δικτύων έχει γίνει τμηματικά και αποσπασματικά με αποτέλεσμα την εμφάνιση προβλημάτων από την έλλειψη σχεδιασμού, ιδίως κατά την θερινή περίοδο. Επιπλέον διέρχεται και ο κεντρικό αγωγός φυσικού αερίου.

Η παράκτια ζώνη της Λάρισας, διαθέτει μεγάλο αριθμό θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών, με σημαντικότερα τα Αισθητικά Δάση Όσσας και Κοιλάδας Τεμπών, περιοχών προστασίας του νόμου 3937/2011 (ΕΖΔ, ΖΕΠ) καθώς και άλλα αξιόλογα οικοσυστήματα που δεν εντάσσονται στις προστατευόμενες περιοχές. Επιπλέον, η περιοχή μελέτης διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό και ιστορικό περιβάλλον αλλά και σημαντική πολιτιστική κληρονομιά με τον μεγάλο αριθμό των αρχαιολογικών χώρων και των κηρυγμένων μνημείων.

Από γεωλογικής πλευράς η περιοχή μελέτης εντάσσεται στην Πελαγονική ζώνη ενώ από άποψη υδατικών πόρων βρίσκεται εντός του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας και κατά τμήματα εντάσσεται στη Λεκάνη Απορροής του Πηνειού και στη Λεκάνη Απορροής των Ρεμάτων του Αλμυρού – Πηλίου., ενώ η κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων κρίνεται από πολύ καλή έως μέτρια στον Πηνειό. Μέχρι σήμερα, έχει γίνει χάραξη αιγιαλού και παραλίας στο 40 % περίπου του συνόλου της παραλιακής ζώνης, ενώ η ζώνη της παραλίας κυμαίνεται από 10 έως 15 μέτρα. Σε επίπεδο ακτών, η ΠΕ Λάρισας διαθέτει αρκετές παραλίες, οργανωμένες και μη, εκ των οποίες ορισμένες είναι προσβάσιμες μόνο δια θαλάσσης, ενώ σημαντικότερη παραλία θεωρείται αυτή της Βελίκας – Σωτηρίτσας - Αγιακάμπου που αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη σε μήκος, οργανωμένη παραλία στην Ελλάδα.

Οι μεγαλύτερες πιέσεις που δέχεται η παράκτια ζώνη της Λάρισας, με όσα προηγήθηκαν κατά την ανάλυση, είναι η άναρχη και αυθαίρετη δόμηση παραθεριστικής κατοικίας που λαμβάνει χώρα στην περιοχή του Δέλτα και των εκβολών του Πηνειού ποταμού καταστρέφοντας σε μεγάλο βαθμό το υγροτοπικό του περιβάλλον. Επιπλέον, έντονες είναι οι συγκρούσεις χρήσεων γης μεταξύ β' κατοικίας και γεωργικής γης, στην πεδινή παραλιακή ζώνη της Μελιβοίας, όπου η απουσία ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού οδήγησε σε φαινόμενα άναρχης ανάπτυξης κατοικιών β' κατοικίας σε εκτός σχεδίου περιοχές, με αποτέλεσμα να παρατηρείται, από τη μια, συνεχής μείωση

της επιφάνειας των γεωργικών περιοχών και, από την άλλη, αύξηση του δομημένου περιβάλλοντος κατά μήκος της παραλιακής ζώνης.

Επίσης, σημαντικό θεωρείται και το πρόβλημα της παράνομης επέκτασης των οικοπέδων και των κτημάτων προς τα δάση και τις δασικές εκτάσεις στις περιοχές του Κισσάβου και του Μαυροβουνίου, ενώ έντονα είναι και τα φαινόμενα παράνομης υλοτόμησης των δασών, ως απόρροια της οικονομικής κρίσης και της απουσία ελέγχου και φύλαξης από της αρμόδιες δασικές υπηρεσίες (Λάρισα και Αγιάς).

Για τους παραπάνω λόγους, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης Λάρισα με παροχή κατευθύνσεων οργάνωσης, μέσω του χωρικού σχεδιασμού, για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρου, που θα έχει ως σκοπό την προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, την εξάλειψη των συγκρούσεων χρήσεων γης, τον περιορισμό της παράνομης επέκτασης των καλλιεργειών μέσω του δασικού κτηματολογίου, της απαγόρευσης και του περιορισμού της δόμησης στον υγρότοπο του Πηνειού καθώς και άλλες χωρικές κατευθύνσεις που θα αναφέρονται στην οργάνωση και διαχείριση του χερσαίου και θαλάσσιου τμήματος της παράκτιας ζώνης Λάρισα.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, παρουσιάστηκε η υπάρχουσα κατάσταση καθώς και η διάγνωση των προβλημάτων και των προοπτικών της περιοχής μελέτης – παράκτια ζώνη Λάρισα. Στον παρόν κεφάλαιο, πραγματοποιείται το στάδιο της λεπτομερούς επεξεργασίας των κατευθύνσεων καθώς και η διαμόρφωση των τελικών προτάσεων με σκοπό την ορθή διαχείριση και βιώσιμη ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισα (περιοχή μελέτης). Οι παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της πρότασης είναι η συνισταμένη των Κατευθύνσεων του Σχεδίου ΚΥΑ για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον παράκτιο χώρο καθώς και των χωροταξικών, περιβαλλοντικών, πολεοδομικών, και κοινωνικό – οικονομικών στοιχείων της ανάλυσης με συνεκτίμηση της εικόνας της υπάρχουσας κατάστασης κατά τη διάρκεια επιτόπιας έρευνας στην περιοχή μελέτης.

Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 4.3, στις Δημοτικές Ενότητες Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών εγκρίθηκαν τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) το 2012 και το Μάιο του 2014 αντίστοιχα, τα οποία προτείνουν μια σειρά από κατευθύνσεις για την οργάνωση των χρήσεων γης και την προστασία του περιβάλλοντος, χωρίς όμως να διαχειρίζονται το θαλάσσιο τμήμα της παράκτιας ζώνης.

Γενικός στόχος των προτάσεων της παρούσας διπλωματικής, είναι η βιώσιμη ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης Λάρισα με κύριο γνώμονα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην παραλιακή ζώνη, στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Επιπλέον, προωθείται ο περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης καθώς και ο έλεγχος της

οικιστικής ανάπτυξης κυρίως για β' - παραθεριστική κατοικία. Επίσης παρέχονται κατευθύνσεις για τον περιορισμό την παράνομης επέκτασης των οικοπέδων προς τις δασικές εκτάσεις (βλέπε Χάρτη Κ.1).

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ΠΠΧΣΑΑ, ο σχεδιασμός της παράκτιας ζώνης – περιοχή μελέτης θα λαμβάνει υπόψη, ταυτόχρονα, τον εύθραυστο χαρακτήρα των οικοσυστημάτων και των παράκτιων τοπίων, τον υψηλό ανταγωνισμό χρήσεων γης και δραστηριοτήτων καθώς και τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων τόσο στο θαλάσσιο όσο και στο χερσαίο τμήμα του παράκτιου χώρου.

Οι βασικές αρχές σχεδιασμού που διέπουν την πρόταση αφορούν ένα φάσμα πλευρών του χωρικού σχεδιασμού που σχηματικά κατατάσσονται στους τομείς: οικονομική ανάπτυξη – περιβάλλον – οικιστική ανάπτυξη. Ειδικότερα διατυπώνονται οι παρακάτω αρχές:

- Οργάνωση της παράκτιας ζώνης σε διαχειριστικές ενότητες ανάλογα με τα φυσικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά που έχει κάθε μία, όπου θα περιλαμβάνουν χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα και θα δίνονται αντίστοιχες κατευθύνσεις οργάνωσης.
- Παροχή κατευθύνσεων οργάνωσης των ζωνών του παράκτιου χώρου στην περιοχή μελέτης.
- Οργάνωση των επιτρεπόμενων χρήσεων και δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο τμήμα του παράκτιου χώρου.
- Ολοκλήρωση της χάραξης αιγιαλού και παραλίας για όλο το μήκος της της παράκτιας ζώνης.
- Οργάνωση των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο, με χωρική διάρθρωση που εξασφαλίζει συμβατότητα και ελαχιστοποίηση των συγκρούσεων χρήσεων γης.
- Προστασία του υδροβιότοπου και της ευρύτερης περιοχής του Δέλτα Πηνειού που χαρακτηρίζεται από το ΠΠΧΣΑΑ, ως περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, από την άναρχη ανάπτυξη παραθεριστικής κατοικίας.
- Ο περιορισμός και η εξάλειψη των αυθαίρετων κτισμάτων αλλά και της δόμησης, στη Κρίσιμη ζώνη για τις εκτός σχεδίου περιοχές.
- Η απαγόρευση της παράκτιας αλιείας σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτογραμμή.
- Η παροχή κατευθύνσεων ανά κατηγορία ζωνών στον αστικό χώρο (οικισμοί).
- Προστασία των αξιόλογων στοιχείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος.
- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ιδιαίτερα του τοπίου που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την αγροτική παραγωγή και τον τουρισμό – αναψυχή.
- Δημιουργία προϋποθέσεων για την ένταξη των οικονομικών δραστηριοτήτων όλων των τομέων, με ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό και τον πρωτογενή τομέα.
- Ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού στις ευαίσθητες περιοχές και στην ορεινή ενδοχώρα με σκοπό την αποφόρτιση των παραλιακών ζωνών από τις οικιστικές

πίεσεις με παράλληλη ελεγχόμενη ανάπτυξη συμβατικών μορφών στις παραλιακές περιοχές.

- Ανάπτυξη ποιοτικών τοπικών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Αξιοποίηση φυσικών πόρων για την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης.
- Ορθολογική και ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων.
- Διατήρηση και αποκατάσταση ελεύθερης ζώνης στις όχθες των ρεμάτων.
- Διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής, αρχιτεκτονικής, ιστορικής κληρονομιάς που υπάρχει στην παράκτια ζώνη.
- Συνέργια ανάμεσα σε πολιτικές και φορείς, και ενεργός συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών με στόχο τη διαχείριση της ακτής μέσω ολοκληρωμένης προσέγγισης.
- Προσαρμογή στην αλλαγή των κλιματικών συνθηκών και στους επακόλουθους κινδύνους και απειλές, και στις επιπτώσεις που αυτή έχει στις ευκαιρίες για οικονομικές δραστηριότητες (αγροτικές και τουριστικές δραστηριότητες) στην παράκτια ζώνη.

Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές σχεδιασμού, η παράκτια ζώνη της Λάρισας θα οργανωθεί σε Διαχειριστικές Ενότητες όπου για κάθε διαχειριστική ενότητα θα δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη οργάνωση και τη διαχείρισή της. Πιο συγκεκριμένα, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια, οι κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης θα παρουσιάζονται για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρου, στο χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα σε κάθε μια από τις Διαχειριστικές Ενότητες ξεχωριστά.

5.1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΕ ΛΑΡΙΣΑΣ

Από όσα προηγήθηκαν και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του σχεδίου ΚΥΑ του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Παράκτιο Χώρο και τα Νησιά, προτείνεται η δημιουργία και οριοθέτηση διαχειριστικών ενοτήτων στην παράκτια ζώνη της ΠΕ Λάρισας. Συνολικά, στην περιοχή μελέτης προτείνονται τέσσερις (4) διαχειριστικές ενότητες, οι οποίες είναι οι εξής (βλέπε Χάρτη Κ.1):

1. **Διαχειριστική Ενότητα Κοιλιάδας Τεμπών και Δέλτα Πηνειού:** Περιοχή ανάπτυξης αγροτικών δραστηριοτήτων και προστασίας υγροτόπων.
2. **Διαχειριστική Ενότητα Δασικού Συμπλέγματος Όσσας – Κισσάβου:** Περιοχή ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού, προστασίας του φυσικού παράκτιου περιβάλλοντος και παραγωγής προϊόντων ποιότητας.
3. **Διαχειριστική Ενότητα ευρύτερης περιοχής Μελιβοίας:** Περιοχή ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και αγροτικών δραστηριοτήτων.
4. **Διαχειριστική Ενότητα Μαυροβουνίου:** Περιοχή οικοανάπτυξης και προστασίας φυσικού παράκτιου περιβάλλοντος.

Οι διαχειριστικές ενότητες – ζώνες, στην περιοχή μελέτης, οριοθετήθηκαν με βάση τα γεωμορφολογικά, οικοσυστημικά, περιβαλλοντικά, χωροταξικά και κοινωνικό - οικονομικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών. Τα χαρακτηριστικά αυτά, προσδίδουν ταυτότητα σε κάθε χωρική – γεωγραφική ενότητα, ξεχωριστά, καθώς η βάση τους και η σημασία τους είναι συνδεδεμένες με τα στοιχεία του παράκτιου χώρου τόσο στο χερσαίο όσο και στο θαλάσσιο τμήμα.

5.1.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΕΜΠΩΝ ΚΑΙ ΔΕΛΤΑ ΠΗΝΕΙΟΥ

Η εν λόγω διαχειριστική ενότητα καθορίστηκε, με βάση τα γεωμορφολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και περιλαμβάνει τη Κοιλάδα των Τεμπών και το Δέλτα του Πηνειού καθώς και τις περιοχές όπου ασκούνται αγροτικές χρήσεις και δραστηριότητες μεταξύ των ΔΕ Κάτω Ολύμπου και Ευρυμενών.

Περιγραφή Ορίων της Διαχειριστικής Ενότητας

Η εν λόγω διαχειριστική ενότητα περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Πιο συγκεκριμένα, η διαχειριστική ενότητα οριοθετείται στο βόρειο τμήμα της περιοχής μελέτης. Στο χερσαίο τμήμα της κατηγοριοποιείται στις ζώνες του παράκτιου χώρου ήτοι: στη κρίσιμη (ΚΧ1 και ΚΧ2), στη δυναμική και στην υπόλοιπη. Επιπλέον και στο θαλάσσιο τμήμα διαχωρίζεται στις αντίστοιχες ζώνες.

Στο χερσαίο τμήμα της ενότητας αυτής, περιλαμβάνονται, παραλιακές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται: το σύνολο των ορίων της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου, η Κοιλάδα των Τεμπών, το Δέλτα και οι εκβολές του Πηνειού ποταμού, η παραλιακή ζώνη όπου εντοπίζονται άτυπες και αυθαίρετες οικιστικές συγκεντρώσεις και επιπλέον η ορεινή πεδινή και ημιορεινή ενδοχώρα (υπόλοιπη χερσαία ζώνη) όπου αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο αγροτικές δραστηριότητες.

Το βόρειο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, αποτελεί το βόρειο όριο της παράκτιας ζώνης Λάρισας (περιοχή μελέτης) όπου περιλαμβάνονται οι υπώρειες του Κάτω Ολύμπου. Δυτικά, περιλαμβάνεται η ορεινή περιοχή του Κάτω Ολύμπου, ο Πηνειός Ποταμός και η Κοιλάδα των Τεμπών καθώς και τμήμα του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας στην περιοχή του Ομολίου (υπόρειες Όσσας). Στο νότιο τμήμα – όριο της περιοχής μελέτης, περιλαμβάνονται οι πεδινές αγροτικές εκτάσεις – γεωργικού αναδασμού του Ομολίου και του Στομίου. Τέλος, στο ανατολικό όριο, εκτείνεται η παραλιακή ζώνη της διαχειριστικής ενότητας, όπου περιλαμβάνει το υδροτοπικό περιβάλλον και τις εκβολές του Πηνειού καθώς και τις άτυπες οικιστικές συγκεντρώσεις που εντοπίζονται εντός των εκβολών του Πηνειού.

Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής μελέτης, οριοθετήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του σχεδίου ΚΥΑ για τον παράκτιο χώρο, όπως αναλύθηκε στην ενότητα 4.1.3. Σε ότι αφορά το θαλάσσιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, από βορειοανατολικά, στον οικισμό Καστρί Λουτρό, ξεκινάει, σε ευθεία, από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή

των 50 μέτρων (όριο δυναμικής) και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια (11 χιλιόμετρα). Ομοίως, από το νοτιοανατολικό τμήμα, από την ακτογραμμή (περιοχή Στομίου), ξεκινάει το θαλάσσιο νότιο όριο της διαχειριστικής ενότητας, οριζοντίως, μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια, όπου κατακόρυφα ενώνεται με το βόρειο όριο.

Υπάρχουσες χρήσεις - καλύψεις γης

Οι υπάρχουσες χρήσεις γης που απαντώνται στη διαχειριστική ενότητα, όπως παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 4.4.1 είναι:

- Δασικές εκτάσεις: στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές, βόρεια, βορειοδυτικά και δυτικά της διαχειριστικής ενότητας.
- Βοσκότοποι και σκληροφυλλικές εκτάσεις: στο σύνολο των ημιορεινών και ορεινών περιοχών.
- Γεωργική γη (μη αρόσιμη αρδεύσιμη): στις πεδινές περιοχές στο κεντρικό τμήμα της διαχειριστικής ενότητας στο Δέλτα του Πηνειού ποταμού.
- Γεωργική γη με φυσική βλάστηση: στο σύνολο της ενότητας.
- Μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις: στο ανατολικό τμήμα της ενότητας και αφορά τη βλάστηση στους υγροτόπους και τα έλη του Δέλτα.
- Παραθαλάσσιοι βάλτοι: εντοπίζονται στο ανατολικό τμήμα της ενότητας στις εκβολές του Πηνειού.
- Αστική οικοδόμηση: στους οικισμούς της διαχειριστικής ενότητας και στις άτυπες οικιστικές συγκεντρώσεις (Καστρί Λουτρό, Μεσάγγαλα, Παραλία Κουλούρας και Αλεξανδρινή).

Συνολικά στη διαχειριστική ενότητα υπάρχουν 14 οικισμοί (σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ.) από αυτούς σημαντικοί θεωρούνται οι οικισμοί: Ραψάνη, Πυργετός, Περαταριά, Αιγάνη, Κάτω Αιγάνη, Ομόλιο, Παλαιόπυργος και Κουλούρα, οι οποίοι είναι προϋφιστάμενοι του 1923 και διαθέτουν θεσμοθετημένα όρια καθώς και όρους δόμησης. Οι παραλιακοί οικισμοί της διαχειριστικής ενότητας, χαρακτηρίζονται ως άτυπες οικιστικές συγκεντρώσεις οι οποίες δεν διαθέτουν θεσμοθετημένα όρια και καταλαμβάνουν καταπατημένες δημόσιες εκτάσεις (εκβολές Πηνειού) εντός των οποίων υπάρχουν αυθαίρετα κτίσματα- παραθεριστικές κατοικίες.

Επιπλέον, στη διαχειριστική Ενότητα υπάρχουν θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας, προστατευόμενες περιοχές του νόμου 3937/2011 (ΖΕΠ, ΕΖΔ, οικολογικό δίκτυο Natura 2000), κηρυγμένα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι. Αξίζει να αναφερθεί επίσης, ότι εντός της διαχειριστικής ενότητας διέρχεται ο αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ, η εθνική σιδηροδρομική γραμμή, οι κεντρικές γραμμές της ΔΕΗ καθώς και ο κεντρικός αγωγός φυσικού αερίου. Επίσης, εκτελούνται τα έργα κατασκευής του αυτοκινητοδρόμου από το ύψος των Τεμπών μέχρι το Πυργετό.

Προτάσεις - Κατευθύνσεις σχεδιασμού

Οι προτάσεις σε ότι αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις και όρους δόμησης θα γίνουν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρο για το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Στο χερσαίο τμήμα οι κατευθύνσεις θα δοθούν τόσο στον αστικό (οικισμούς) όσο και στον εξωαστικό χώρο (εκτός σχεδίου περιοχές και εκτός ορίων οικισμών).

Στο χερσαίο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Η κρίσιμη ζώνη, χωρικά, εντοπίζεται στο μεταίχμιο μεταξύ ξηράς και θάλασσας (μέτωπο του παράκτιου χώρου) εκεί δηλαδή που λαμβάνουν χώρα οι περισσότερες ανθρώπινες δραστηριότητες. Η κρίσιμη ζώνη εκτείνεται, στο χερσαίο τμήμα, 100 μέτρα από την ακτογραμμή και υποδιαιρείται στην ΚΧ1 που περιλαμβάνει τα πρώτα 50 μέτρα από την ακτογραμμή και την ΚΧ2 που περιλαμβάνει τα επόμενα 50 μέτρα μετά την ΚΧ1.

Σε ότι αφορά της διαχειριστική ενότητα του Δέλτα Πηνειού, στη κρίσιμη ζώνη περιλαμβάνονται, παραλίες, τμήματα των οικιστικών συγκεντρώσεων Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρό (περιοχή ΖΟΕ) καθώς και οι οικιστικές συγκεντρώσεις Αλεξανδρινή και Παραλία Κουλούρας. Επιπλέον, περιλαμβάνεται και ο υγροβιότοπος των εκβολών του Πηνειού, που εντοπίζεται στο σύνολο της κρίσιμης ζώνης στις εκτός σχεδίου περιοχές.

Για τις περιοχές των οικιστικών συγκεντρώσεων και στη κρίσιμη ζώνη ΚΧ1, παρατηρείται ότι πολλά κτίσματα στο παραλιακό μέτωπο των Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρό είναι σε απόσταση μικρότερη των 15 – 20 μέτρων από την ακτογραμμή. Τα κτίσματα αυτά δεν είναι προγενέστερα του 1940 και για το λόγο αυτό δεν προτείνεται να τακτοποιηθούν και να εξαιρεθούν από την κατεδάφιση. Στη ζώνη ΚΧ1, προτείνεται η απαγόρευση οιασδήποτε κατασκευής.

Γενικότερα, στις περιοχές των οικισμών, το πλάτος της παραλίας κυμαίνεται από 10 μέχρι και 60 μέτρα. Επομένως, στην ΚΧ1 προτείνεται να αναπτύσσονται μόνο δραστηριότητες αναψυχής (περίπατοι, χώροι πρασίνου κ.α.), και να επιτρέπεται η κατασκευή μη μόνιμων εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν τους λουόμενους (ψάθινες ομπρέλες, ντουζιέρες κλπ.). Στο τμήμα της ζώνης των 50 μέτρων που δεν περιλαμβάνει την παραλία, προτείνεται να χαρακτηριστεί ως χώρος πρασίνου.

Στις εκτός σχεδίου και εκτός ορίων περιοχές, που περιλαμβάνουν τον υγρότοπο των εκβολών του Πηνειού (περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή), προτείνεται η απαγόρευση της δόμησης με σκοπό την προστασία του υγροτόπου που απειλείται από την άναρχη ανάπτυξη και επέκταση β' - παραθεριστικής κατοικίας. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται και προτείνεται η κατασκευή του έργου αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού του αλιευτικού καταφυγίου στο Δέλτα του Πηνειού (θα πρέπει να προηγηθεί η εκπόνηση

Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να εκδοθούν οι αντίστοιχοι περιβαλλοντικοί όροι από τις αρμόδιες υπηρεσίες).

Επιπλέον, επιτρέπεται υπό όρους η άσκηση της ιχθυοκαλλιέργειας και κυρίως της βιολογικής ιχθυοκαλλιέργειας. Σήμερα, στην παραλία Κουλούρας υπάρχει μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας η οποία παράγει τσιπούρα και λαβράκι με παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής (διβάρια). Επίσης, δεν προτείνεται και δεν ακολουθείται η κατεύθυνση του ΕΠΧΣΑΑ Υδατοκαλλιεργειών, για τη δημιουργία και ίδρυση ΠΟΑΥ στην ευρύτερη περιοχή του Δέλτα Πηνειού, κάτι τέτοιο θα αλλοίωνε σημαντικά το υγροτοπικό και παράκτιο περιβάλλον των εκβολών του Πηνειού.

Στη ζώνη ΚΧ2, για τις εκτός σχεδίου και ορίων περιοχών (εξωαστικός χώρος) ισχύουν οι κατευθύνσεις που αναφέρθηκαν για την κρίσιμη ζώνη ΚΧ1, με απαγόρευση της δόμησης με σκοπό την απόλυτη προστασία των εκβολών του Πηνειού. Στις περιοχές των οικιστικών συγκεντρώσεων προτείνονται και επιτρέπονται:

- Απαγόρευση δόμησης στην Παραλία Κουλούρας
- Κατοικία
- Τουριστικές εγκαταστάσεις μικρής κλίμακας.
- Κτίρια αναψυχής – τουρισμού
- Ισχύουν οι όροι δόμησης του ΠΔ της 24-05-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/198585) *«Τροποποίηση των όρων και περιορισμών δόμησης των γηπέδων των κειμένων εκτός των ρυμοτομικών σχεδίων των πόλεων και εκτός των ορίων των νομίμως υφισταμένων προ του έτους 1923 οικισμών»*
- Στις περιοχές των Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρού, ισχύουν οι όροι δόμησης που δίνονται από τη ΖΟΕ (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4)

Επιπλέον, προτείνεται να ολοκληρωθεί η χάραξη αιγιαλού και παραλίας σε όλο το παραλιακό μήκος της διαχειριστικής ενότητας. Μέχρι σήμερα, έχει χαραχθεί αιγιαλός και παραλία για τις περιοχές Καστρί – Λουτρό, Μεσαγγαλα, Κουλούρα και Στρίντζος ή Αλεξανδρινή (βλέπε, ενότητα 4.7.1). Στις παραπάνω περιοχές και ιδιαίτερα σε αυτές που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή των εκβολών του Πηνειού προτείνεται η επαναχάραξη του αιγιαλού και της παραλίας καθώς λόγω των συνεχών προσχώσεων του Πηνειού η ζώνη της παραλίας διαμορφώνεται συνεχώς και επιπλέον όλες οι χαράξεις που έχουν γίνει στη διαχειριστική ενότητα πραγματοποιήθηκαν τη δεκαετία του 90. Η χάραξη θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001 ενώ η ζώνη της παραλίας για την περιοχή των εκβολών του Πηνειού θα ανέρχεται στα 50 μέτρα (από τη γραμμή του αιγιαλού).

Δυναμική Ζώνη

Η δυναμική χερσαία ζώνη εκτείνεται από το ακρότατο χερσαίο όριο της Κρίσιμης ζώνης και σε πλάτος 100 μέτρων. Στη δυναμική ζώνη της διαχειριστικής ενότητας περιλαμβάνονται, τμήματα των οικιστικών συγκεντρώσεων Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρό (περιοχή ΖΟΕ) καθώς και οι οικιστικές συγκεντρώσεις Αλεξανδρινή και

Παραλία Κουλούρας. Επιπλέον περιλαμβάνεται και ο υγροβιότοπος των εκβολών του Πηνειού.

Για την περιοχή του υγροτόπου και των εκβολών του Πηνειού απαγορεύεται η δόμηση (εξωαστικός χώρος), ενώ κατ' εξαίρεση επιτρέπονται κατασκευές για την προστασία του υγροτοπικού φυσικού περιβάλλοντος (αντιπλημμυρικά έργα) καθώς και λιμενικές εγκαταστάσεις και μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας όπως αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Εντός των οικιστικών συγκεντρώσεων προτείνονται:

- Απαγόρευση δόμησης στην Παραλία Κουλούρας.
- Κατοικία
- Τουριστικές εγκαταστάσεις μικρής κλίμακας.
- Κτίρια αναψυχής – τουρισμού.
- Ισχύουν οι όροι δόμησης του ΠΔ της 24-05-1985 Στις περιοχές των Μεσαγγάλων και Καστρί Λουτρού, ισχύουν οι όροι δόμησης που δίνονται από τη ΖΟΕ (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.4).
- Απαγόρευση δόμησης σε ζώνη 50 μέτρων, εκατέρωθεν, από τις όχθες των ποταμών. Τα κτίρια, που χτίστηκαν μετά το 1983, και βρίσκονται εντός της παρόχθιας ζώνης και σε δημόσιες εκτάσεις δεν θα τακτοποιούνται.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 589/Δ/29-10-1990 περί καθορισμού της ΖΟΕ στην περιοχή της Παραλίας Αιγάνης, οι όροι προστασίας που τίθενται έχουν να κάνουν με την προστασία του Δέλτα του Πηνειού ποταμού. Ωστόσο, το Δέλτα ουδέποτε προσδιορίστηκε κατόπιν εμπειριστατωμένης και αδιαμφισβήτητης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και γι αυτό ουδέποτε θεσμοθετήθηκε. Για το λόγο αυτό και σύμφωνα με όσα προηγήθηκαν προτείνεται η οριοθέτηση των οικιστικών συγκεντρώσεων Καστρί Λουτρό, Μεσαγγαλα και Αλεξανδρινή με σκοπό τον περιορισμό την άναρχης αστικής εξάπλωσης που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, μετά την οριοθέτηση προτείνεται η πολεοδόμηση των οικιστικών συγκεντρώσεων, οι εκτάσεις των οποίων θα ληφθούν από τις αντίστοιχες μελέτες. Ενώ τέλος, κατά την οριοθέτηση τα όρια θα απέχουν απόσταση τουλάχιστον 50 μέτρα από τις όχθες των ποταμών (Πηνειός και παραπόταμοί του).

Υπόλοιπη ζώνη

Η υπόλοιπη χερσαία ζώνη καταλαμβάνει το σύνολο της διαχειριστικής ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, η υπόλοιπη ζώνη, ξεκινάει από το ακραίο όριο της δυναμικής ζώνης μέχρι και το όριο του ΟΤΑ ή την ισοϋψή των 600 μέτρων. Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα, το ακραίο όριο της υπόλοιπης ζώνης εκτείνεται μέχρι την ισοϋψή των 600 μέτρων στο βόρειο και δυτικό τμήμα, ενώ στη περιοχή της Κοιλιάδας του Τεμπών και στο νοτιοδυτικό τμήμα φτάνει μέχρι το όριο των ΔΕ, εξαιτίας του Πηνειού ποταμού αλλά και των ημιορεινών εκτάσεων του Ομολίου (δεν ξεπερνάν τα 500 μέτρα).

Εντός της υπόλοιπης ζώνης και από ανατολικά περιλαμβάνονται, τα υπόλοιπα τμήματα από τις άτυπες οικιστικές παραλιακές συγκεντρώσεις Καστρί Λουτρό, Μεσαγγαλα,

Παραλία Κουλούρας, Σκλήθρα και Αλεξανδρινή. Στην ενδοχώρα περιλαμβάνονται οι υπόλοιποι ορεινοί, πεδινόι και ημιορεινοί οικισμοί που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Επιπλέον, περιλαμβάνεται ο υγρότοπος των εκβολών του Πηνειού, το Δέλτα του Πηνειού, η Κοιλιάδα των Τεμπών με τον Πηνειό καθώς και πεδινές, ορεινές και ημιορεινές αγροτικές εκτάσεις όπου ασκείται η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Για τις οικιστικές παραλιακές συγκεντρώσεις ισχύουν αυτά που αναφέρθηκαν στη δυναμική και τη κρίσιμη χερσαία ζώνη αντίστοιχα, με την οριοθέτηση και πολεοδόμηση των οικιστικών συγκεντρώσεων με σκοπό τον περιορισμό των άναρχης δόμησης και επέκτασης για β' - παραθεριστική κατοικία. Επιπλέον, στην Παραλία Κουλούρα και στη περιοχή Σκλήθρα θα απαγορεύεται η δόμηση.

Οι οικισμοί που είναι προϋφιστάμενοι του 1923 και έχουν θεσμοθετημένα όρια και όρους δόμησης είναι ο Παλαιόπυργος, ο Πυργετός, το Ομόλιο, η Ραψάνη, η Κουλούρα, η Κάτω Αιγάνη και η Αιγάνη. Για τους οικισμούς αυτούς ισχύουν οι αντίστοιχοι όροι δόμησης σύμφωνα με τις αντίστοιχες Αποφάσεις Νομάρχη (βλέπε, ενότητα 4.4.2 και Παράρτημα, I.6) καθώς και οι διατάξεις του ΠΔ από 24-05-1985, «*Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους*» (ΦΕΚ 181/Δ/1985), όπως τροποποιήθηκε από το Πολεοδομικό Διάταγμα της 24-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/16-05-1989).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, προτείνεται η πολεοδόμηση του οικισμού Πυργετού, καθώς και η επέκταση των ορίων του για Α' κατοικία, σύμφωνα με τις διατάξεις παρ. 3 του άρθρου 1 του Νόμου 1337/1983. Ο Πυργετός, είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση και πληθυσμό οικισμός της περιοχής μελέτης. Η οριοθετημένη έκταση του οικισμού ανέρχεται στα 850 στρέμματα περίπου. Για το λόγο αυτό προτείνεται η επέκταση βόρεια και νότια του οικισμού, συνολικής έκτασης 150 στρεμμάτων. Η επέκταση αυτή θα συνοδευτεί με την εκπόνηση πολεοδομικής μελέτης για ολόκληρο τον οικισμό. Η χρήση που θα ισχύει θα είναι αυτή της Γενικής Κατοικίας, ενώ ο συντελεστής δόμησης θα ορίζεται στο 0,8 (άρθρο 6, παρ. 6, Νόμος 1337/1983). Συγκεκριμένοι όροι δόμησης και επιτρεπόμενες χρήσεις αναμένεται να δοθούν μέσω της πολεοδομικής μελέτης για το σύνολο του οικισμού.

Επίσης, προτείνεται η πολεοδόμηση των οικισμών Ομολίου, Ραψάνης και Παλαιόπυργου όπου μέχρι σήμερα ισχύουν οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης με τις αντίστοιχες αποφάσεις Νομάρχη καθώς και από το ΠΔ 24-04-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/1985) για την αντιμετώπιση των προβλημάτων δόμησης Α' κατοικίας.

Για τις εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού περιοχές (εξωαστικός χώρος) προτείνονται:

- Απαγόρευση της δόμησης και κάθε είδους δραστηριότητας (εκτός της αναψυχής) στην περιοχή του υγρότοπου του Πηνειού σε ζώνη που θα ξεκινάει από το ακραίο όριο της Δυναμικής ζώνης και σε βάθος 1,5 χιλιομέτρου. Εντός της ζώνης αυτής επιτρέπεται η συνέχιση των υφιστάμενων αγροτικών

δραστηριοτήτων με φιλικές προς το περιβάλλον καλλιέργειες (βιολογική καλλιέργεια).

- Ζώνη προστασίας 50 μέτρων (σύμφωνα με το Νόμο 2971/2001) εκατέρωθεν της όχθης του Πηνειού ποταμού όπου θα απαγορεύεται η δόμηση.
- Συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας.
- Δημιουργία μικρών μεταποιητικών μονάδων χαμηλής όχλησης, που θα συμβάλλουν στην καθετοποίηση των παραγόμενων προϊόντων του πρωτογενούς τομέα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3982/2011, «Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 143/Α/17-06-2011).
- Γεωργοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, καθώς και εγκαταστάσεις αποθήκευσης γεωργικών προϊόντων, δεξαμενές και θερμοκήπια.
- Κατοικία - Αγροτουριστικά καταλύματα. Οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης της επιτρεπόμενης χρήσης είναι αυτές της εκτός σχεδίου δόμησης. Επιπλέον, καθορίζεται μέγιστο ύψος 7,50 μέτρα και στέγη 1,50 μέτρα.
- Εγκαταστάσεις και δίκτυα τεχνικής υποδομής.
- Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Απαγόρευση της δόμησης στα δάση και στις δασικές εκτάσεις καθώς και η αλλοίωση της φυσικής μορφής του τοπίου με έργα κάθε είδους. Περιορισμός της επέκτασης των οικοπέδων προς τις δασικές εκτάσεις μέσω της σύνταξης δασικού κτηματολογίου.
- Έργα για την εξασφάλιση και προστασία της χλωρίδας και πανίδας και την αποκατάσταση και ανάπλαση του τοπίου (αποκατάσταση ΧΑΔΑ και περιοχή - εργοτάξιο ΠΑΘΕ).
- Τουριστικές εγκαταστάσεις σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό.

Στο θαλάσσιο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Η κρίσιμη θαλάσσια ζώνη, ξεκινάει από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 10 μέτρων. Στη διαχειριστική ενότητα του Δέλτα του Πηνειού, η θαλάσσια περιοχή είναι σε μεγάλη απόσταση αβαθής και αιτιολογείται από τις προσχώσεις που δημιουργούνται από τον Πηνειό. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αρκετά σημεία της διαχειριστικής ενότητας η ισοβαθής εντοπίζεται σε ευθεία απόσταση τουλάχιστον 1,7 χιλιομέτρων από την ακτή.

Στη κρίσιμη θαλάσσια ζώνη επιτρέπεται η κολύμβηση και οι δραστηριότητες ήπιας θαλάσσιας αναψυχής. Επιπλέον προτείνονται:

- Η κατασκευή έργων λιμενικών εγκαταστάσεων ανεφοδιασμού αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής μικρής κλίμακας στο αλιευτικό καταφύγιο, στο Δέλτα του Πηνειού, αφού εκπονηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων με σκοπό την εκτίμηση των επιπτώσεων και την έκδοση των αντίστοιχων περιβαλλοντικών όρων του έργου.

- Μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, υπό όρους, μικρής κλίμακας με τη χρήση παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής. Οι μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας θα χωροθετηθούν σε κατάλληλες θαλάσσιες εκτάσεις μετά την εκπόνηση μελέτης χωροθέτησης και μελέτης σκοπιμότητας. Επιπλέον, αναγκαία θεωρείται θα η εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων με σκοπό την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την έκδοση των απαραίτητων περιβαλλοντικών όρων. Επίσης, οι μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας προτείνεται να εξυπηρετούνται από το αλιευτικό καταφύγιο στο Δέλτα του Πηνειού.
- Απαγορεύεται σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτή η παράκτια αλιεία από «γρι – γρι» σύμφωνα με τις διατάξεις του ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της δια κυκλικών δίχτων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993.
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).

Δυναμική ζώνη

Η Δυναμική ζώνη ξεκινάει από το ακραίο όριο της Κρίσιμης θαλάσσια ζώνης μέχρι και την ισοβαθή των 50 μέτρων. Στη διαχειριστική ενότητα του Δέλτα του Πηνειού, η θαλάσσια περιοχή είναι αρκετά αβαθής και αιτιολογείται από τις προσχώσεις του Πηνειού. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αρκετά σημεία της διαχειριστικής ενότητας η ισοβαθής εντοπίζεται σε ευθεία απόσταση τουλάχιστον 4 χιλιομέτρων από την ακτή.

Στη Δυναμική θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Θαλάσσιες συγκοινωνίες – μεταφορές ιστιοπλοϊκών, ιστιοφόρων, διαφόρων πλοίων.
- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες), σύμφωνα με τις διατάξεις του ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της δια κυκλικών δίχτων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993.
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαγορεύεται η εγκατάσταση και χωροθέτηση Αιολικών πάρκων.
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσια μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις

σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τα ύδατα και όπως εναρμονίστηκε με το Νόμο 3199/2003.

Υπόλοιπη ζώνη

Η Υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη ξεκινάει από το ακρότατο προς τη θάλασσα όριο της Δυναμικής Ζώνης και εκτείνεται μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων των 6 ναυτικών μιλίων (περίπου 11 χιλιόμετρα σε ευθεία απόσταση).

Στην Υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Θαλάσσιες συγκοινωνίες (επιβατικά πλοία, εμπορευματικά πλοία, ιστιοφόρα, διεθνείς μεταφορές).
- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες), σύμφωνα με τις διατάξεις του ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της δια κυκλικών δίχτυων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993).
- Επιτρέπεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μεγαλύτερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσια μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις MARPOL 73/78, και OILPOL. Επιπλέον, σε εθνικό επίπεδο πρέπει να προληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της θαλάσσιας ρύπανσης από το πετρέλαιο που προέρχεται από τα δεξαμενόπλοια.

5.1.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΑΣΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΩΡΕΙΕΣ ΟΣΣΑΣ – ΚΙΣΣΑΒΟΥ

Η διαχειριστική ενότητα Δασικού Συμπλέγματος Όσσας, καθορίστηκε με βάση τα γεωμορφολογικά, οικοσυστημικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και περιλαμβάνει την παραλιακή ζώνη στις υπώρειες της Όσσας καθώς και τις θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές του Αισθητικού Δάσους και του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας. Η ενότητα αυτή, χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο, απότομες ακτές και πυκνή δασοκάλυψη, λόγω των πολλών δασών και δασικών εκτάσεων που εντοπίζονται στην περιοχή. Η εν λόγω ενότητα, διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Περιγραφή Ορίων της Διαχειριστικής Ενότητας

Η εν λόγω διαχειριστική ενότητα, περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Πιο συγκεκριμένα, η διαχειριστική ενότητα οριοθετείται στο κεντρικό τμήμα της περιοχής μελέτης. Στο χερσαίο τμήμα της κατηγοριοποιείται στις ζώνες του παράκτιου χώρου ήτοι: στη κρίσιμη (KX1 και KX2), στη δυναμική και στην υπόλοιπη. Επιπλέον και στο θαλάσσιο τμήμα διαχωρίζεται στις αντίστοιχες ζώνες.

Στο χερσαίο τμήμα της ενότητας αυτής, περιλαμβάνονται παραλιακές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται: τμήματα των Δημοτικών Ενοτήτων Μελιβοίας και Ευρυμενών καθώς και αγροτικές και δασικές εκτάσεις. Η διαχειριστική ενότητα οριοθετείται στην παράκτια ζώνη Λάρισας ως εξής:

- Βόρεια, συνορεύει με τη διαχειριστική ενότητα του Δέλτα του Πηνειού μεταξύ των οποίων παρεμβάλλονται οι πεδινές αγροτικές εκτάσεις του Στομίου, οι ημιορεινές περιοχές της Όσσας στο Ομόλιο καθώς και ο υγρότοπος του Πηνειού.
- Δυτικά, εκτείνεται μέχρι την ισοϋψή των 600 μέτρων, εξαιτίας του ορεινού όγκου της Όσσας και του έντονου ανάγλυφου που απέχει μόλις 2 με 3 χιλιόμετρα σε ευθεία από τη θάλασσα.
- Νότια, συνορεύει με τη διαχειριστική ενότητα της ευρύτερης περιοχής της Μελιβοίας.
- Στο ανατολικό τμήμα, οριοθετείται από την παραλιακή ζώνη η οποία συγκροτείται από τους οικισμούς στις υπώρειες της Όσσας όπου η μορφολογία του εδάφους είναι ιδιαίτερα έντονη με απότομες ακτές που καταλήγουν στη θάλασσα. Ενώ βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής μελέτης, οριοθετήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του σχεδίου ΚΥΑ για τον παράκτιο χώρο, όπως αναλύθηκε στην ενότητα 4.1.3. Σε ότι αφορά το θαλάσσιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, από το βορειοανατολικό τμήμα (νότιο τμήμα της προηγούμενης διαχειριστικής ενότητας) της διαχειριστικής ενότητας, στον οικισμό Στόμιο, ξεκινάει σε ευθεία από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων (όριο δυναμικής) και στη συνέχεια, εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια (11 χιλιόμετρα). Ομοίως από το νοτιοανατολικό τμήμα, από την ακτογραμμή (θέση «Καστριά»), ξεκινάει το θαλάσσιο νότιο όριο της διαχειριστικής ενότητας, οριζοντίως, μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια, όπου κατακόρυφα ενώνεται με το βόρειο όριο.

Υπάρχουσες χρήσεις - καλύψεις γης

Οι υπάρχουσες χρήσεις γης που απαντώνται στη διαχειριστική ενότητα, όπως παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 4.4.1 είναι:

- Δάση πλατύφυλλων: η διαχειριστική ενότητα σε ποσοστό 70% – 80% καλύπτεται από δάση πλατύφυλλων που αιτιολογείται από την ύπαρξη του δασικού συμπλέγματος του Κισσάβου.

- Γεωργική γη με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης: πρόκειται κυρίως για εκτάσεις οπωροφόρων, εκτάσεις με καστανιές, κερασιές, μηλιές και ελιές εντός των οποίων παρεμβάλλονται δασικές εκτάσεις (θαμνώδης ποώδης δασική βλάστηση). Επιπλέον στις περιοχές αυτές παρατηρείται παράνομη επέκταση των γεωργικών εκτάσεων προς τα δάση με τη καταπάτηση δασικών εκτάσεων.
- Αστική οικοδόμηση: στους οικισμούς της διαχειριστικής ενότητας και στις οικιστικές συγκεντρώσεις.

Συνολικά στη διαχειριστική ενότητα υπάρχουν πέντε (5) παραλιακοί οικισμοί: Στόμιο, Πλατιά Άμμος, Κόκκινο Νερό, Κουτσουπιά και Παλιουριά (το Κόκκινο Νερό Καρίτσας και το Κόκκινο Νερό Μελιβοίας θεωρούνται ως μία ενότητα) καθώς και ο ορεινός οικισμός Καρίτσα. Από τους παραπάνω οικισμούς προϋφιστάμενοι του 1923 είναι το Στόμιο, το Κόκκινο Νερό και η Καρίτσα οι οποία έχουν και θεσμοθετημένα όρια με απόφαση Νομάρχη. Επιπλέον θεσμοθετημένα όρια και όρους δόμησης διαθέτουν οι παραλιακοί οικισμοί Κουτσουπιά και Παλιουριά.

Επιπλέον, στη διαχειριστική Ενότητα υπάρχουν θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας, με σημαντικότερο το Αισθητικό Δάσος Όσας, προστατευόμενες περιοχές του νόμου 3937/2011 (ΖΕΠ, ΕΖΔ, οικολογικό δίκτυο Natura 2000) και κηρυγμένα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι με σημαντικότερα την Ιερά Μονή Κομνηνείου, και τον αρχαιολογικό χώρο Κόκκινου Νερού. Ειδικότερα στην περιοχή εντοπίζονται πολλά ρέματα που εκβάλλουν στο Αιγαίο, δάση και δασικές περιοχές, παραποτάμια πλατανοδάση στην περιοχή του Κόκκινου Νερού και της Παλιουριάς.

Αξίζει να αναφερθεί επίσης, ότι εντός της διαχειριστικής ενότητας διέρχεται το πρωτεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο – παραλιακό δίκτυο Στομίου – Αγιόκαμπου. Επιπλέον, στη διαχειριστική ενότητα της Όσας δεν παρατηρούνται έντονες συγκρούσεις των χρήσεων γης, ενώ η παραθεριστική κατοικία αναπτύσσεται με ομαλούς ρυθμούς και κατά το πλείστον εντός των ορίων των οικισμών. Στις εκτός σχεδίου περιοχές δεν υπάρχουν ξενοδοχειακές και τουριστικές μονάδες ενώ οι κατοικίες που προϋπάρχουν είναι, οι περισσότερες, πριν του 1983. Ωστόσο, παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της παράνομης καταπάτησης και επέκτασης των γεωργικών εκτάσεων προς τις δασικές περιοχές, ενώ ιδιαίτερα αυξανόμενα είναι και τα κρούσματα παράνομης υλοτόμησης των δασών.

Προτάσεις - Κατευθύνσεις σχεδιασμού

Οι προτάσεις, σε ότι αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις και όρους δόμησης θα γίνουν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρο για το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Στο χερσαίο τμήμα οι κατευθύνσεις θα δοθούν τόσο στον αστικό (οικισμούς) όσο και στον εξωαστικό χώρο (εκτός σχεδίου περιοχές και εκτός ορίων οικισμών).

Στο χερσαίο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:**Κρίσιμη Ζώνη**

Σε ότι αφορά τη διαχειριστική ενότητα του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας, στην κρίσιμη ζώνη περιλαμβάνονται, παραλίες, απότομες ακτές, τμήμα του υδροβιότοπου του Πηνειού εντός του Στομίου, δασικές εκτάσεις, γεωργικές εκτάσεις, τμήματα οικισμών και οικιστικών συγκεντρώσεων, τα αλιευτικά καταφύγια Στομίου και Κουτσουπιάς, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, beach bar, καφετέριες κ.α.) κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές καθώς και μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες).

Γενικότερα η διαχειριστική ενότητα χαρακτηρίζεται από μικρού, σχετικά, πλάτους παραλίες και απότομες βραχώδης ακτές. Είναι χαρακτηριστικό, ότι στον οικισμό Κόκκινο Νερό κατά τμήματα το πλάτος της παραλίας δεν ξεπερνάει τα 2 με 3 μέτρα, ενώ στις άλλες παραλίες το πλάτος κυμαίνεται μεταξύ 10 έως 50 μέτρα με τη μεγαλύτερη σε πλάτος παραλία να βρίσκεται στον οικισμό Κουτσουπιά.

Στην ΚΧ1 και στις περιοχές εντός ορίων οικισμών καθώς και των πολεοδομούμενων περιοχών προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση και κατασκευή.
- Επιτρέπεται η ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων που σχετίζεται με τη θαλάσσια αναψυχή.
- Επιτρέπεται η κατασκευή μη μόνιμων κατασκευών που εξυπηρετούν τους λούόμενους (ψάθινες ομπρέλες, ντουζιέρες, παγκάκια, ξύλινα κιόσκια κλπ.).
- Στο τμήμα της ζώνης των 50 μέτρων που δεν περιλαμβάνει την παραλία, προτείνεται να χαρακτηριστεί ως χώρος πρασίνου.
- Δίκτυα τεχνικών και περιβαλλοντικών υποδομών με σκοπό την προστασία των ακτών, μετά από σύνταξη διαχειριστική μελέτης και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Απαγορεύεται η επέκταση ορίων οικισμών για Α΄ ή Β΄ κατοικία.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων.
- Επιτρέπεται η κατασκευή του έργων αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού των αλιευτικών καταφυγίων στο Στόμιο και στη Κουτσουπιά. Βέβαια θα πρέπει να προηγηθεί η εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να εκδοθούν οι αντίστοιχοι περιβαλλοντικοί όροι από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Στο οικισμό Κόκκινο Νερό, η κρίσιμη ζώνη περιλαμβάνει αρκετό οικιστικό χώρο εξαιτίας του μικρού πλάτους της παραλίας. Εντός της ζώνης της παραλίας υπάρχουν κατοικίες (απόσταση 5 μέτρα από τον αιγιαλό) οι οποίες είναι προγενέστερες του 1940 και επομένως εξαιρούνται από την κατεδάφιση. Η οικοδομική γραμμή, εκτείνεται στα 19 μέτρα από τη γραμμή του Αιγιαλού, σύμφωνα με την εγκεκριμένη Πολεοδομική Μελέτη, με την αριθμ. 7646, Απόφαση Νομάρχη Λάρισας, Έγκριση Πολεοδομικής

Μελέτης ένταξη σε σχέδιο οικισμού Κόκκινου Νερού Ν. Λάρισας (περιοχή εντός των ορίων οικισμού), (ΦΕΚ 102/Δ/12-02-1993). Για το λόγω αυτό ισχύουν οι κατευθύνσεις της Πολεοδομικής Μελέτης για τον οικισμό Κόκκινο Νερό στις περιοχές που εντάσσονται στην ΚΧ1.

Στη ζώνη ΚΧ2, για τις εντός σχεδίου περιοχές επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας, με τους όρους και περιορισμούς δόμησης όπως παρουσιάστηκαν στην ενότητα 4.4.2, αποκλειστικά στους οικισμούς που διαθέτουν εγκεκριμένα όρια. Στον οικισμό Κόκκινο Νερό, ισχύουν οι διατάξεις της εγκεκριμένης πολεοδομικής μελέτης για τους όρους δόμησης και τις επιτρεπόμενες χρήσεις. Επιπλέον, απαγορεύεται, εντός των οικισμών η δημιουργία βιοτεχνιών και μονάδων μεταποίησης.

Για τις εκτός σχεδίου περιοχές στη ζώνη ΚΧ1 απαγορεύεται η δόμηση και οποιαδήποτε κατασκευή (κατ' εξαίρεση ισχύουν οι κατευθύνσεις για λιμενικές εγκαταστάσεις, τεχνικά έργα προστασίας των ακτών κλπ.). Επίσης, προτείνεται η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001 στις περιοχές που δεν έχει χαραχθεί). Στη ζώνη ΚΧ2 για τις εκτός σχεδίου περιοχές απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση. Επιτρέπονται μόνο οι γεωργικές καλλιέργειες, οι εργασίες προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και η κατασκευή μη μόνιμων και ελαφριών κατασκευών υπαίθριας αναψυχής, επίσης στην οικιστική συγκέντρωση «Πλατιά Άμμος», στη ΚΧ2 επιτρέπονται μόνο οι γεωργικές δραστηριότητες και η κατασκευή μη μόνιμων εγκαταστάσεων που σχετίζονται με τη θαλάσσια αναψυχή.

Δυναμική Ζώνη

Η δυναμική χερσαία ζώνη, εκτείνεται από το ακρότατο χερσαίο όριο της Κρίσιμης ζώνης και σε πλάτος 100 μέτρων. Στη Δυναμική ζώνη της διαχειριστικής ενότητας περιλαμβάνονται, δασικές εκτάσεις, γεωργικές εκτάσεις, τμήματα οικισμών και οικιστικών συγκεντρώσεων, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, καφετέριες κ.α.) κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές, μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες) καθώς και αρχαιολογικοί χώροι και κηρυγμένα μνημεία.

Για τις εντός ορίων και σχεδίου περιοχές, επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας, με τους όρους και περιορισμούς δόμησης όπως παρουσιάστηκαν στην ενότητα 4.4.2, αποκλειστικά στους οικισμούς που διαθέτουν εγκεκριμένα όρια. Στον οικισμό Κόκκινο Νερό ισχύουν οι διατάξεις της εγκεκριμένης πολεοδομικής μελέτης για τους όρους δόμησης και τις επιτρεπόμενες χρήσεις, σύμφωνα με το ΠΔ της 23-2-1987 (ΦΕΚ 166/Δ/6-3-1987. Στις οικιστικές συγκεντρώσεις θα ισχύουν οι όροι δόμησης του ΠΔ της 24-05-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/1985) μέχρι να οριοθετηθούν και να δοθούν συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί δόμησης (μέσω της πολεοδόμησής τους).

Στις εκτός σχεδίου περιοχές και εντός της Δυναμικής χερσαίας ζώνης επιτρέπονται και προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται η δόμηση.
- Επιτρέπεται η άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων.
- Απαγορεύονται οι επεκτάσεις οικισμών για Α΄ και Β΄ κατοικία.
- Στις δασικές εκτάσεις απαγορεύεται η δόμηση ενώ επιτρέπονται μόνο έργα για την εξασφάλιση και προστασία της χλωρίδας και πανίδας και την αποκατάσταση και ανάπλαση του τοπίου.
- Προτείνεται ζώνη προστασίας ρεμάτων σε απόσταση 25 μέτρων εκατέρωθεν της όχθης, όπου εντός των ζωνών θα απαγορεύονται η δόμηση, η κατασκευή και οι κάθε είδους δραστηριότητες που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον.
- Προτείνεται η ολοκλήρωση της διευθέτησης των ρεμάτων με σκοπό την αποφυγή πλημμυρικών φαινομένων.
- Υποδομές για την προστασία του δάσους, τη δασική παραγωγή και την υπαίθρια αναψυχή.
- Απαγορεύεται η δόμηση και οποιαδήποτε δραστηριότητα στις αναδασωτέες από πυρκαγιές περιοχές του Κόκκινου Νερού. Στις συγκεκριμένες εκτάσεις δεν έχει υλοποιηθεί σχέδιο διαχείρισης και αναδάσωσης για το λόγο αυτό απαιτείται η άμεση προστασία τους καθώς από επιτόπια έρευνα παρατηρήθηκαν κρούσματα παράνομης επέκτασης των οικοπέδων και των κτημάτων προς τις αναδασωτέες περιοχές.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων, διατηρητέων κτισμάτων κηρυγμένων και μη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/2002).
- Για όλους τους σημαντικούς μη κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία προτείνεται μελέτη οριοθέτησης και προστασίας σε συνεργασία με τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων.
- Προτείνεται η αξιοποίηση της Ιαματικής Πηγής Κόκκινου Νερού και η προστασία των πηγών μέσω της θέσπισης ζωνών προστασίας όπου θα απαγορεύεται η δόμηση.
- Δημιουργία δασικού κτηματολογίου για την προστασία των δασικών εκτάσεων από τις παράνομες επεκτάσεις καλλιεργειών.
- Απαγορεύεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων βιοτεχνίας, μονάδων μεταποίησης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η δημιουργία και λειτουργία ελαιοτριβείων.

Υπόλοιπη ζώνη

Η υπόλοιπη χερσαία ζώνη καταλαμβάνει το σύνολο της διαχειριστικής ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, η υπόλοιπη ζώνη ξεκινάει από το ακραίο όριο της δυναμικής ζώνης μέχρι και το όριο της ισούψης των 600 μέτρων, εξαιτίας του ορεινού όγκου του Κισσάβου.

Για τις εντός σχεδίου περιοχές και εντός ορίων οικισμών, ισχύουν οι προτεινόμενες διατάξεις της δυναμικής και της κρίσιμης ζώνης αντίστοιχα, όπως αναφέρθηκαν πιο πάνω. Επιπλέον, δεν προτείνεται επέκταση των ορίων οικισμών για κύρια ή παραθεριστική κατοικία καθώς δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες πιέσεις για δόμηση στις περιοχές εκτός των ορίων των οικισμών. Στο Κόκκινο Νερό ισχύουν οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης από την εγκεκριμένη Πολεοδομική Μελέτη, ενώ στους οικισμούς που διαθέτουν θεσμοθετημένα όρια, ισχύουν οι όροι δόμησης σύμφωνα με τις αντίστοιχες αποφάσεις Νομάρχη (βλέπε Παράρτημα, ενότητα Ι.6).

Στο σύνολο της διαχειριστικής ενότητας προωθείται η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού, η προστασία του φυσικού παράκτιου περιβάλλοντος και η συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας με σκοπό τη παραγωγή προϊόντων ποιότητας.

Στις εκτός σχεδίου περιοχές της υπόλοιπης ζώνης ισχύουν οι προτάσεις και οι επιτρεπόμενες χρήσεις που δόθηκαν στη Δυναμική ζώνη και επιπλέον:

- Κατοικία, κύρια και παραθεριστική. Οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης της επιτρεπόμενης χρήσης είναι αυτές της εκτός σχεδίου δόμησης, άρθρο 1 και 6 του ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 270Δ/31-5-1985). Καθορίζεται επίσης: μέγιστο ύψος 7,5 μέτρα και στέγη 1,5 μέτρα.
- Τουριστικές εγκαταστάσεις και καταλύματα μικρής κλίμακας, σύμφωνα με το ΠΔ της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ1988) που αφορά την χωροθέτηση τουριστικών εγκαταστάσεων υπό συγκεκριμένους όρους και περιορισμούς σε εκτός σχεδίου περιοχές.
- Κτίρια και εγκαταστάσεις αναψυχής - διασκέδασης (εστιατόρια, αναψυκτήρια, εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής).
- Ορίζεται όριο αρτιότητας 8 στρέμματα, χωρίς κατατμήσεις και παρεκκλίσεις και ισχύουν οι διατάξεις ΠΔ της 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/1985).

Στο θαλάσσιο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Η Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη ξεκινάει από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 10 μέτρων. Στη διαχειριστική ενότητα της Όσσας το θαλάσσιο τμήμα είναι απότομο και βαθύ γι αυτό η ισοβαθής σε ορισμένα σημεία είναι σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτογραμμή (βλέπε ενότητα 4.1.3 και 4.7.2). Στη Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη, επιτρέπεται η κολύμβηση και οι δραστηριότητες ήπιας θαλάσσιας αναψυχής. Επιπλέον προτείνονται:

- Η κατασκευή έργων λιμενικών εγκαταστάσεων ανεφοδιασμού αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής μικρής κλίμακας. Πιο συγκεκριμένα προτείνονται έργα αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού των αλιευτικών καταφυγίων Στομίου και Κουτσουπιάς, αφού εκπονηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων με σκοπό την εκτίμηση των επιπτώσεων και την έκδοση των αντίστοιχων περιβαλλοντικών όρων του έργου.

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
- Απαγορεύεται σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτή η παράκτια αλιεία από «γρι – γρι» σύμφωνα με τις διατάξεις του ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της δια κυκλικών δίχτων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993.
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).

Δυναμική ζώνη

Η δυναμική ζώνη, ξεκινάει από το ακραίο όριο της κρίσιμης θαλάσσιας ζώνης μέχρι και την ισοβαθή των 50 μέτρων. Στη διαχειριστική ενότητα του δασικού συμπλέγματος Όσσας εντοπίζεται το πιο απότομο σε βάθος σημείο στη θέση «Δερματάς» όπου η ισοβαθής των 50 μέτρων απέχει 900 μέτρα από την ακτογραμμή.

Στη Δυναμική θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
- Θαλάσσιες συγκοινωνίες – μεταφορές ιστιοπλοϊκών, ιστιοφόρων, διαφόρων πλοίων.
- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες).
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαγορεύεται η εγκατάσταση και χωροθέτηση αιολικών πάρκων.
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσιας μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τα ύδατα και όπως εναρμονίστηκε με το Νόμο 3199/2003.

Υπόλοιπη ζώνη

Η υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη ξεκινάει από το ακρότατο προς τη θάλασσα όριο της Δυναμικής Ζώνης και εκτείνεται μέχρι το όριο των χωρικών υδάτων των 6 ναυτικών μιλίων (περίπου 11 χιλιόμετρα σε ευθεία απόσταση).

Στην Υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Θαλάσσιες συγκοινωνίες (επιβατικά πλοία, εμπορευματικά πλοία, ιστιοφόρα, διεθνείς μεταφορές).

- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες).
- Επιτρέπεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μεγαλύτερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσιας μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις MARPOL 73/78, και OILPOL. Επιπλέον, σε εθνικό επίπεδο πρέπει να προληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της θαλάσσιας ρύπανσης από το πετρέλαιο που προέρχεται από τα δεξαμενόπλοια.

5.1.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ

Η διαχειριστική ενότητα ευρύτερης περιοχής Μελιβοίας, καθορίστηκε με βάση τα γεωμορφολογικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά (τουριστική ανάπτυξη). Η διαχειριστική ενότητα διαχωρίζεται στη πεδινή παραλιακή ζώνη της Μελιβοίας, καθώς και στην ημιορεινή και ορεινή ζώνη που αναπτύσσονται αγροτικές δραστηριότητες. Η ορεινή και ημιορεινή ζώνη έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με την διαχειριστική ενότητα δασικού συμπλέγματος Όσσας όπου συνυπάρχουν δασικές και γεωργικές εκτάσεις. Γενικότερα, η ευρύτερη περιοχή των πεδινών παραλίων Μελιβοίας, χαρακτηρίζεται από έντονες πιέσεις σε ότι αφορά την ανάπτυξη της β' - παραθεριστικής κατοικίας καθώς και συγκρούσεις χρήσεων γης (τουρισμός – γεωργία), ενώ αποτελεί την πιο τουριστικά ανεπτυγμένη παραλιακή περιοχή της ΠΕ Λάρισας.

Περιγραφή Ορίων της Διαχειριστικής Ενότητας

Η εν λόγω διαχειριστική ενότητα, περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Πιο συγκεκριμένα, η διαχειριστική ενότητα οριοθετείται στο κεντρικό τμήμα της περιοχής μελέτης. Στο χερσαίο τμήμα της κατηγοριοποιείται στις ζώνες του παράκτιου χώρου ήτοι: στη Κρίσιμη (ΚΧ1 και ΚΧ2), στη Δυναμική και στην Υπόλοιπη. Επιπλέον και στο θαλάσσιο τμήμα διαχωρίζεται στις αντίστοιχες ζώνες.

Στο χερσαίο τμήμα της ενότητας αυτής, περιλαμβάνονται, η πεδινή παραλιακή ζώνη καθώς και αγροτικές και δασικές εκτάσεις, στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Η διαχειριστική ενότητα, οριοθετείται στην παράκτια ζώνη Λάρισας ως εξής:

- Βόρεια, συνορεύει με τη διαχειριστική ενότητα του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας μεταξύ των οποίων παρεμβάλλονται οι υπώρειες της Όσσας και το δασικό σύμπλεγμα του Κισσάβου.
- Δυτικά και πιο συγκεκριμένα από βορειοδυτικά έως τον οικισμό Μελιβοία εκτείνεται μέχρι την ισοϋψή των 600 μέτρων εξαιτίας του ορεινού όγκου της Όσσας, ενώ νοτιοδυτικά φτάνει μέχρι το όριο της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας.

- Νότια, συνορεύει με τη διαχειριστική ενότητα του Μαυροβουνίου.
- Στο ανατολικό τμήμα, οριοθετείται από την πεδινή παραλιακή ζώνη η οποία συγκροτείται από τους τρεις οικισμούς: Βελίκα, Κάτω Σωτηρίτσα και Αγιόκαμπο, ενώ βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Το θαλάσσιο τμήμα της περιοχής μελέτης, οριοθετήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του σχεδίου ΚΥΑ για τον παράκτιο χώρο, όπως αναλύθηκε στην ενότητα 4.1.3. Σε ότι αφορά το θαλάσσιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, από το βορειοανατολικό τμήμα (νότιο τμήμα της προηγούμενης διαχειριστικής ενότητας) στη θέση «Καστριά», ξεκινάει σε ευθεία από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων (όριο δυναμικής) και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια (11 χιλιόμετρα). Ομοίως, από το νοτιοανατολικό τμήμα, (θέση «Ακρωτήρι Κρυψάνια»), ξεκινάει το θαλάσσιο νότιο όριο της διαχειριστικής ενότητας, μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια.

Υπάρχουσες χρήσεις - καλύψεις γης

Οι υπάρχουσες χρήσεις γης που απαντώνται στη διαχειριστική ενότητα, όπως παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 4.4.1 είναι:

- Δάση πλατύφυλλων: στο βόρειο τμήμα της καλύπτεται από δάση πλατύφυλλων που αιτιολογείται από την ύπαρξη του δασικού συμπλέγματος του Κισσάβου.
- Γεωργική γη με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης: πρόκειται κυρίως για γεωργικές εκτάσεις με καστανιές, κερασιές, μηλιές και ελιές εντός των οποίων παρεμβάλλονται δασικές εκτάσεις (θαμνώδης ποώδης δασική βλάστηση). Επιπλέον, στις περιοχές αυτές παρατηρείται παράνομη επέκταση των γεωργικών εκτάσεων προς τα δάση με τη καταπάτηση δασικών εκτάσεων. Επίσης, τα τελευταία 40 χρόνια, δημόσιες δασικές εκτάσεις της ευρύτερης περιοχής Μελιβοίας, καταπατήθηκαν, αποψιλώθηκαν και έγιναν χωράφια (κυρίως με καστανιές και ελιές).
- Σκληροφυλλική βλάστηση σε μεγάλες εκτάσεις στο νότιο και νοτιοδυτικό τμήμα της.
- Οπωροφόρα δένδρα στο ανατολικό τμήμα, στον κάμπο της Βελίκας.
- Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας στο ανατολικό και νοτιοανατολικό πεδινό τμήμα της διαχειριστικής ενότητας.
- Αστική οικοδόμηση: στους οικισμούς της διαχειριστικής ενότητας και στις οικιστικές συγκεντρώσεις.

Συνολικά, στη διαχειριστική ενότητα υπάρχουν τρεις (3) παραλιακοί οικισμοί: Βελίκα, Κάτω Σωτηρίτσα και Αγιόκαμπος, και δύο (2) ορεινοί οικισμοί: Μελιβοία και Σωτηρίτσα. Από τους παραπάνω οικισμούς προϋφιστάμενοι του 1923 είναι η Μελιβοία και η Σωτηρίτσα, οι οποίοι έχουν και θεσμοθετημένα όρια με απόφαση Νομάρχη. Επιπλέον θεσμοθετημένα όρια και όρους δόμησης διαθέτουν όλοι οι παραλιακοί οικισμοί της ενότητας.

Επιπροσθέτως, στη διαχειριστική Ενότητα υπάρχουν προστατευόμενες περιοχές του νόμου 3937/2011 (ΖΕΠ, ΕΖΔ, οικολογικό δίκτυο Natura 2000) στο βόρειο και νότιο τμήμα αντίστοιχα, τμήμα του ΚΑΖ Πολυδενδρίου, κηρυγμένα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι (με σημαντικότερο τον Αρχαιολογικό χώρο στη θέση «Κάστρο» Αγιοκάμπου όπου έχει καθοριστεί Α και Β ζώνη προστασίας), ενάλιος αρχαιολογικός χώρος στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή στη θέση «Γλαρόνια» καθώς και τον αρχαιολογικό χώρο στη θέση «Κάστρο», ο οποίος προβλέπεται να κηρυχθεί. Ειδικότερα στην περιοχή εντοπίζονται πολλά ρέματα που εκβάλλουν στο Αιγαίο, δάση και δασικές περιοχές, παραποτάμια πλατανοδάση στην περιοχή της Βελίκας και του Αγιοκάμπου.

Αξίζει να αναφερθεί επίσης, ότι εντός της διαχειριστικής ενότητας διέρχεται το πρωτεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο – παραλιακό δίκτυο Στομίου – Αγιοκάμπου. Επιπλέον, στη διαχειριστική ενότητα της Μελιβοίας, παρατηρούνται έντονες συγκρούσεις των χρήσεων γης, ιδιαίτερος στο παραλιακό τμήμα, μεταξύ γεωργίας και β' - παραθεριστικής κατοικίας, ενώ τα τελευταία 20 χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά το δομημένο περιβάλλον των οικισμών. Επιπλέον, στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές της Μελιβοίας, παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της παράνομης καταπάτησης και επέκτασης των γεωργικών εκτάσεων προς τις δασικές περιοχές, ενώ ιδιαίτερα αυξανόμενα είναι και τα κρούσματα παράνομης υλοτόμησης των δασών. Τέλος, η παραλιακή ζώνη Βελίκας – Κάτω Σωτηρίτσας – Αγιοκάμπου αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη σε μήκος οργανωμένη παραλία στην Ελλάδα..

Προτάσεις - Κατευθύνσεις σχεδιασμού

Οι προτάσεις, σε ότι αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις και όρους δόμησης θα γίνουν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρο για το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Στο χερσαίο τμήμα οι κατευθύνσεις θα δοθούν τόσο στον αστικό (οικισμούς) όσο και στον εξωαστικό χώρο (εκτός σχεδίου περιοχές και εκτός ορίων οικισμών).

Στο χερσαίο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Σε ότι αφορά τη διαχειριστική ενότητα της ευρύτερης περιοχής Μελιβοίας, στην κρίσιμη ζώνη περιλαμβάνονται, παραλίες, ακτές, γεωργικές εκτάσεις (κυρίως τμήματα ελαιώνων, τμήματα παραλιακών οικισμών, το αλιευτικό καταφύγιο Αγιοκάμπου, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, beach bar, καφετέριες κ.α.) κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές καθώς ξενοδοχεία και μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες).

Γενικότερα, η διαχειριστική ενότητα χαρακτηρίζεται από μεγάλο μήκος ακτών και αρκετά μεγάλο πλάτος της παραλίας, που κυμαίνεται από 30 μέχρι 100 μέτρα από την ακτογραμμή και σε τμήματα της παραλίας Κάτω Σωτηρίτσας, ξεπερνά τα 100 μέτρα.

Στην ΚΧ1 και στις περιοχές εντός ορίων οικισμών καθώς και των πολεοδομούμενων περιοχών προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση και κατασκευή.
- Επιτρέπεται η ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων που σχετίζεται με τη θαλάσσια αναψυχή.
- Επιτρέπεται η κατασκευή μη μόνιμων κατασκευών που εξυπηρετούν τους λούόμενους (ψάθινες ομπρέλες, ντουζιέρες, παγκάκια, ξύλινα κιόσκια κλπ.).
- Στο τμήμα της ζώνης των 50 μέτρων που δεν περιλαμβάνει την παραλία, προτείνεται να χαρακτηριστεί ως χώρος πρασίνου.
- Δίκτυα τεχνικών και περιβαλλοντικών υποδομών με σκοπό την προστασία των ακτών, μετά από σύνταξη διαχειριστικής μελέτης και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Απαγορεύεται η επέκταση ορίων οικισμών για Α΄ ή Β΄ κατοικία.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων.
- Επιτρέπονται έργα αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού του αλιευτικού καταφυγίου Αγιοκάμπου. Βέβαια, θα πρέπει να προηγηθεί η εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και να εκδοθούν οι αντίστοιχοι περιβαλλοντικοί όροι από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Προτείνεται η διευθέτηση των ρεμάτων και των χειμάρρων της διαχειριστικής ενότητας.

Γενικότερα η ΚΧ1 στη διαχειριστική ενότητα Μελιβοίας περιλαμβάνει, στο σύνολο της, μόνο το τμήμα της παραλίας.

Στη ζώνη ΚΧ2, για τις εντός σχεδίου και εντός ορίων περιοχές επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας, με τους όρους και περιορισμούς δόμησης, όπως παρουσιάστηκαν στην ενότητα 4.4.2, αποκλειστικά στους οικισμούς που διαθέτουν εγκεκριμένα όρια. Η ΚΧ2, περιλαμβάνει πολεοδομικά τμήματα των οικισμών Βελίκας και Αγιοκάμπου, όπου έχουν εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη και ισχύουν οι διατάξεις των εγκεκριμένων πολεοδομικών μελετών για τους όρους δόμησης και τις επιτρεπόμενες χρήσεις (ΦΕΚ 898/Δ/12-05-1999 και ΦΕΚ 342/Δ/01-05-2002 αντίστοιχα). Επιπλέον, απαγορεύεται, εντός των οικισμών η δημιουργία βιοτεχνιών και μονάδων μεταποίησης. Στη Κάτω Σωτηρίτσα, η ΚΧ2 περιλαμβάνει τμήμα της παραλίας που όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, ξεπερνά σε πλάτος τα 100 μέτρα (φτάνει μέχρι τα 130 μέτρα προς το επαρχιακό οδικό δίκτυο Στομίου – Αγιοκάμπου), επομένως στη ΚΧ2 στον οικισμό απαγορεύεται η δόμηση ενώ επιτρέπεται, ότι αναφέρεται στην ΚΧ1. Επιπλέον, στην ευρύτερη περιοχή ισχύουν και οι ρυθμίσεις από τη ΖΟΕ των παραλίων Μελιβοίας.

Για τις εκτός σχεδίου περιοχές στη ζώνη ΚΧ1, απαγορεύεται η δόμηση και οποιαδήποτε κατασκευή (κατ' εξαίρεση ισχύουν οι κατευθύνσεις για λιμενικές εγκαταστάσεις και τεχνικά έργα προστασίας των ακτών). Στη ζώνη ΚΧ2 για τις εκτός σχεδίου περιοχές απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση. Επιτρέπονται μόνο οι γεωργικές

καλλιέργειες, οι εργασίες προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και η κατασκευή μη μόνιμων και ελαφριών κατασκευών υπαίθριας αναψυχής. Επιπλέον, προτείνεται η άμεση διευθέτηση των ρεμάτων και χειμάρρων, με σκοπό την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων που παρατηρούνται έντονα κατά τη διάρκεια των βροχοπτώσεων και ιδιαίτερος στην ευρύτερη περιοχή της υδρολογικής λεκάνης του ρέματος «Πουρί» στον Αγιοκάμπο.

Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι στο σύνολο της διαχειριστικής ενότητας Μελιβοίας έχει γίνει χάραξη αιγιαλού και παραλίας.

Δυναμική Ζώνη

Στη δυναμική ζώνη της διαχειριστικής ενότητας περιλαμβάνονται, γεωργικές εκτάσεις, τμήματα οικισμών, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, καφετέριες κ.α.) κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές, μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες) καθώς και αρχαιολογικοί χώροι και κηρυγμένα μνημεία.

Για τις εντός ορίων και σχεδίου περιοχές, επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας, με τους όρους και περιορισμούς δόμησης όπως παρουσιάστηκαν στην ενότητα 4.4.2, αποκλειστικά στους οικισμούς που διαθέτουν εγκεκριμένα όρια. Για τις περιοχές τις Βελίκας και του Αγιοκάμπου, ισχύουν οι διατάξεις των εγκεκριμένων πολεοδομικών μελετών. Στον οικισμό Κάτω Σωτηρίτσα, δεν υπάρχει εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη και η δόμηση γίνεται μέσω της αντίστοιχης απόφασης Νομάρχη (οριοθέτηση, κανονισμοί και όροι δόμησης).

Στις εκτός σχεδίου περιοχές και εντός της δυναμικής χερσαίας ζώνης επιτρέπονται και προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται η δόμηση.
- Επιτρέπεται η άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων (βιολογική καλλιέργεια).
- Απαγορεύονται οι επεκτάσεις οικισμών για Α' και Β' κατοικία.
- Προτείνεται ζώνη προστασίας ρεμάτων σε απόσταση 25 μέτρων εκατέρωθεν της όχθης, όπου εντός των ζωνών θα απαγορεύονται η δόμηση, η κατασκευή και οι κάθε είδους δραστηριότητες που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον.
- Προτείνεται η ολοκλήρωση της διευθέτησης των ρεμάτων με σκοπό την αποφυγή πλημμυρικών φαινομένων.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων, διατηρητέων κτισμάτων κηρυγμένων και μη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/2002).
- Για όλους τους σημαντικούς μη κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία προτείνεται μελέτη οριοθέτησης και προστασίας σε συνεργασία με τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων.

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων βιοτεχνίας, μονάδων μεταποίησης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, απαγορεύεται η δημιουργία και λειτουργία ελαιοτριβείων στη συγκεκριμένη ζώνη.

Υπόλοιπη ζώνη

Η υπόλοιπη χερσαία ζώνη καταλαμβάνει το σύνολο της διαχειριστικής ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, η υπόλοιπη ζώνη, ξεκινάει από το ακραίο όριο της δυναμικής ζώνης μέχρι και το όριο της ισοϋψής των 600 μέτρων στο βορειοδυτικό τμήμα, εξαιτίας του ορεινού όγκου του Κισσάβου, ενώ στο υπόλοιπο δυτικό τμήμα φτάνει μέχρι το όριο της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας.

Για τις εντός σχεδίου περιοχές και εντός ορίων οικισμών, ισχύουν οι προτεινόμενες διατάξεις της δυναμικής και της κρίσιμης ζώνης αντίστοιχα, όπως αναφέρθηκαν πιο πάνω. Επιπλέον, ισχύουν και οι διατάξεις της ΖΟΕ προστασίας (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.4) των παραλίων Μελιβοίας (ΦΕΚ 750/Δ/1991). Επίσης, δεν προτείνεται επέκταση των ορίων οικισμών για κύρια ή παραθεριστική κατοικία. Η Μελιβοία και Σωτηρίτσα διαθέτουν θεσμοθετημένα όρια οικισμών και η δόμηση ασκείται σύμφωνα τις αντίστοιχες αποφάσεις Νομάρχη (βλέπε Παράρτημα, ενότητα I.6).

Τα τελευταία χρόνια, οι πεδινές γεωργικές εκτάσεις και η ευρύτερη περιοχή του κάμπου της Βελίκας δέχθηκαν πιέσεις για β' κατοικία – παραθεριστική, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των γεωργικών εκτάσεων και την αύξηση του δομημένου περιβάλλοντος στις περιοχές αυτές. Για το λόγο αυτό και για την προστασία των πεδινών γεωργικών εκτάσεων της Μελιβοίας στην οποία παράγονται προϊόντα ποιότητας, απαγορεύονται οι επεκτάσεις των ορίων των οικισμών για Β' - παραθεριστική κατοικία.

Στο σύνολο της διαχειριστικής ενότητας, προωθείται η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός και αγροτουρισμός. Επιπλέον, θα πρέπει να συνεχιστεί και να υποστηριχθεί η γεωργική παραγωγή και οι δενδροκαλλιέργειες με σκοπό την αύξηση του τοπικού εισοδήματος και τη μείωση της ανεργίας. Επίσης, προτείνεται η άσκηση της βιολογικής γεωργίας στις δενδροκαλλιέργειες της Μελιβοίας και της Σωτηρίτσας, ώστε να μειωθεί η χρήση των φυτοφαρμάκων και να προωθηθούν, ποιοτικά γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, τα οποία θα καλύπτουν την τοπική τουριστική αγορά και θα διοχετεύονται και στην ευρύτερη αγορά.

Στις εκτός σχεδίου περιοχές της υπόλοιπης ζώνης, ισχύουν οι προτάσεις και οι επιτρεπόμενες χρήσεις που δόθηκαν στη Δυναμική ζώνη και επιπλέον:

- Κατοικία, κύρια και παραθεριστική Οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης της επιτρεπόμενης χρήσης είναι αυτές της εκτός σχεδίου δόμησης, άρθρο 1 και 6 του ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 270Δ/31-5-1985). Καθορίζεται επίσης: μέγιστο ύψος 7,5 μέτρα και στέγη 1,5 μέτρα.
- Τουριστικές εγκαταστάσεις και καταλύματα μικρής κλίμακας, σύμφωνα με το

ΠΔ της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ1988) που αφορά την χωροθέτηση τουριστικών εγκαταστάσεων υπό συγκεκριμένους όρους και περιορισμούς σε εκτός σχεδίου περιοχές.

- Επιτρέπεται η δημιουργία και χωροθέτηση ελαιοτριβείων μόνον στη πεδινή ζώνη της διαχειριστικής ενότητας.
- Κτίρια και εγκαταστάσεις αναψυχής - διασκέδασης (εστιατόρια, αναψυκτήρια, εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής).
- Απαγορεύεται η θήρα - κυνήγι στο τμήμα του ΚΑΖ Πολυδενδρίου.
- Απαγορεύεται η δόμηση και κάθε είδους δραστηριότητα στις αναδασωτέες από πυρκαγιά εκτάσεις της Μελιβοίας και του Αγιοκάμπου.
- Γεωργοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης της επιτρεπόμενης χρήσης είναι αυτές θα ορίζονται σύμφωνα με το Π.Δ. 24-5-1985 (ΦΕΚ270Δ/31-5-1985) και θα επιτρέπονται μόνο στη πεδινή ζώνη και μετά από εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και έκδοσης των αντίστοιχων περιβαλλοντικών όρων.
- Εγκαταστάσεις μεταποιητικών μονάδων (αγροτοβιομηχανικές) χαμηλής όχλησης που αφορούν δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα. Θα επιτρέπονται μόνο στη πεδινή ζώνη και μετά από εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και έκδοσης των περιβαλλοντικών όρων.
- Προτείνεται η αποκατάσταση των ΧΑΔΑ.
- Ορίζεται όριο αρτιότητας 8 στρέμματα, χωρίς κατατμήσεις και παρεκκλίσεις και ισχύουν οι διατάξεις ΠΔ της 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/1985).
- Προτείνεται η Δημιουργία δασικού κτηματολογίου για την προστασία των δασικών εκτάσεων από τις παράνομες επεκτάσεις καλλιεργειών.

Για την εξάλειψη των πιέσεων για δόμηση και των προβλημάτων και ασαφειών που υπάρχουν στην απόφαση Νομάρχη για τους όρους δόμησης προτείνεται, η πολεοδόμηση του οικισμού Κάτω Σωτηρίτσα. Επιπλέον προτείνεται η ολοκλήρωση των Πράξεων Εφαρμογής στους οικισμούς Βελίκα και Αγιοκάμπο.

Στο θαλάσσιο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Στη Κρίσιμη θαλάσσια ζώνη επιτρέπεται η κολύμβηση και οι δραστηριότητες ήπιας θαλάσσιας αναψυχής. Επιπλέον προτείνονται:

- Η κατασκευή έργων λιμενικών εγκαταστάσεων ανεφοδιασμού αλιευτικών σκαφών και σκαφών αναψυχής μικρής κλίμακας και πιο συγκεκριμένα προτείνονται έργα αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού του αλιευτικού καταφυγίου Αγιοκάμπου, αφού εκπονηθεί κατάλληλη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων με σκοπό την εκτίμηση των επιπτώσεων και την έκδοση των αντίστοιχων περιβαλλοντικών όρων του έργου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4014/2011 αλλά και με τη χορήγηση άδειας από την εφορεία ενάλιων

αρχαιοτήτων καθώς στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή υπάρχουν ενάλιες αρχαιότητες.

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
- Απαγορεύεται σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από την ακτή η παράκτια αλιεία από «γρι – γρι» σύμφωνα με τις διατάξεις του ΒΔ από 23-3-1953 «περί κανονισμού της δια κυκλικών δίχτων αλιείας», (ΦΕΚ 81/Α/1953) και όπως συμπληρώθηκε με τα ΒΔ από 17-8/5-9-1955, ΠΔ 244/1991 και ΠΔ 25/1993.
- Επιτρέπονται οι υποβρύχιες δραστηριότητες υπό όρους και σε συγκεκριμένες περιοχές σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2-9-2003 (ΦΕΚ 1498/Β/10-10-2003).
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).

Δυναμική ζώνη

Στη δυναμική θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση μονάδων υδατοκαλλιέργειας.
- Θαλάσσιες συγκοινωνίες – μεταφορές ιστιοπλοϊκών, ιστιοφόρων, διαφόρων πλοίων.
- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες).
- Στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μικρότερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 9131.4/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαγορεύεται η εγκατάσταση και χωροθέτηση Αιολικών πάρκων.
- Επιτρέπονται οι υποβρύχιες δραστηριότητες υπό όρους και σε συγκεκριμένες περιοχές σύμφωνα με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ41/42813/2830/2-9-2003 (ΦΕΚ 1498/Β/10-10-2003).
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσια μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, και την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τα ύδατα και όπως εναρμονίστηκε με το Νόμο 3199/2003.

Υπόλοιπη ζώνη

Στην υπόλοιπη θαλάσσια ζώνη προτείνονται οι εξής χρήσεις και δραστηριότητες:

- Θαλάσσιες συγκοινωνίες (επιβατικά πλοία, εμπορευματικά πλοία, ιστιοφόρα, διεθνείς μεταφορές).

- Επιτρέπεται η παράκτια αλιεία με «γρι – γρι» (ψαρόβαρκες)
- Επιτρέπεται η αλιεία από μηχανότρατες σε απόσταση μεγαλύτερη των 3 ναυτικών μιλίων από την ακτή, σύμφωνα με την παράγραφο 6, της ΥΑ Αριθμ. 91314/1/2011, «Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966)» (ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011).
- Απαιτείται ο συνεχής έλεγχος των πλοίων και των βαρκών με σκοπό την αποφυγή της θαλάσσιας μόλυνσης από το πετρέλαιο και άλλες χημικές ενώσεις σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις MARPOL 73/78, και OILPOL. Επιπλέον, σε εθνικό επίπεδο πρέπει να προληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της θαλάσσιας ρύπανσης από το πετρέλαιο που προέρχεται από τα δεξαμενόπλοια.

5.1.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Η διαχειριστική ενότητα Μαυροβουνίου, καθορίστηκε με βάση τα γεωμορφολογικά, οικοσυστημικά και περιβαλλοντικά στοιχεία και παρουσιάζει όμοια χαρακτηριστικά με τη διαχειριστική ενότητα του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας. Στην ενότητα περιλαμβάνονται, η παραλιακή ζώνη στις υπώρειες του Μαυροβουνίου καθώς και οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές του ΚΑΖ και της περιοχής Οικοανάπτυξης της Κάρλας και του Μαυροβουνίου (εγκεκριμένη ΜΠΕ). Η ενότητα αυτή, χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο, απότομες ακτές και πυκνή δασοκάλυψη λόγω των πολλών δασών και δασικών εκτάσεων που εντοπίζονται στην περιοχή. Η εν λόγω ενότητα διαθέτει, επίσης, συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός και αγροτουρισμός).

Περιγραφή Ορίων της Διαχειριστικής Ενότητας

Η διαχειριστική ενότητα, περιλαμβάνει χερσαίο και θαλάσσιο τμήμα. Πιο συγκεκριμένα, οριοθετείται στο νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης. Στο χερσαίο τμήμα της, κατηγοριοποιείται στις ζώνες του παράκτιου χώρου ήτοι: στη κρίσιμη (ΚΧ1 και ΚΧ2), στη δυναμική και στην υπόλοιπη. Επιπλέον και στο θαλάσσιο τμήμα διαχωρίζεται στις αντίστοιχες ζώνες.

Στο χερσαίο τμήμα της ενότητας αυτής, περιλαμβάνονται, παραλιακές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις, καθώς και αγροτικές και δασικές εκτάσεις. Η διαχειριστική ενότητα οριοθετείται στην παράκτια ζώνη Λάρισας ως εξής:

- Βόρεια, συνορεύει με τη διαχειριστική ενότητα της Μελιβοίας.
- Δυτικά, εκτείνεται μέχρι την ισοϋψή των 600 μέτρων εξαιτίας του ορεινού όγκου του Μαυροβουνίου και κατά τμήματα με το όριο της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας.
- Το νότιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, αποτελεί και το όριο της παράκτιας ζώνης –περιοχής μελέτης που συνορεύει με την ΠΕ Μαγνησίας και το Δήμο Ρήγα Φεραίου.

- Στο ανατολικό τμήμα, οριοθετείται από την παραλιακή ζώνη η οποία συγκροτείται από τους οικισμούς στις υπώρειες του Μαυροβουνίου όπου η μορφολογία του εδάφους είναι ιδιαίτερα έντονη με απότομες ακτές που καταλήγουν στη θάλασσα. Ενώ βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Σε ότι αφορά το θαλάσσιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας, από το βορειοανατολικό τμήμα (νότιο τμήμα της προηγούμενης διαχειριστικής ενότητας) της διαχειριστικής ενότητας, στον οικισμό Αγιόκαμπο (Ακρωτήρι Κρυψιάνα), ξεκινάει σε ευθεία από την ακτογραμμή μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων (όριο δυναμικής) και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια (11 χιλιόμετρα). Ομοίως, από το νοτιοανατολικό τμήμα, από την ακτογραμμή (θέση «Ισιώματα»), ξεκινάει το θαλάσσιο νότιο όριο της διαχειριστικής ενότητας, οριζοντίως, μέχρι την ισοβαθή των 50 μέτρων και στη συνέχεια εκτείνεται μέχρι τα 6 ναυτικά μίλια, όπου κατακόρυφα ενώνεται με το βόρειο όριο.

Υπάρχουσες χρήσεις - καλύψεις γης

Οι υπάρχουσες χρήσεις γης που απαντώνται στη διαχειριστική ενότητα, όπως παρουσιάστηκαν στο κεφάλαιο 4.4.1 είναι:

- Δάση πλατύφυλλων: η διαχειριστική ενότητα σε ποσοστό 70% – 80% καλύπτεται από δάση πλατύφυλλων που αιτιολογείται από την ύπαρξη του δασοκτήματος του Πολυδενδρίου.
- Γεωργική γη με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης: πρόκειται κυρίως για εκτάσεις οπωροφόρων, εκτάσεις με καστανιές, κερασιές, μηλιές και ελιές εντός των οποίων παρεμβάλλονται δασικές εκτάσεις (θαμνώδης ποώδης δασική βλάστηση).
- Μεταβατικές δασώδεις και θαμνώδεις εκτάσεις στο δυτικό και νότιο τμήμα της
- Μικτά δάση παρατηρούνται στο νότιο τμήμα της διαχειριστικής ενότητας.

Συνολικά, στη διαχειριστική ενότητα εντοπίζονται πέντε (5) οικισμοί εκ των οποίων μόνο οι τρεις αντιμετωπίζονται ως οικισμοί και είναι το Σκλήθρο και η Σκήτη (ορεινοί) καθώς και ο παραλιακός οικισμός Κάτω Πολυδένδρι. Από τους παραπάνω οικισμούς ,προϋφιστάμενοι του 1923 είναι το Σκλήθρο και η Σκήτη, οι οποίοι έχουν και θεσμοθετημένα όρια με απόφαση Νομάρχη.

Επιπλέον, στη διαχειριστική Ενότητα υπάρχουν θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας, (ΚΑΖ Πολυδενδρίου), προστατευόμενες περιοχές του νόμου 3937/2011 (ΖΕΠ, ΕΖΔ, οικολογικό δίκτυο Natura 2000) και κηρυγμένα μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι με σημαντικότερα τις Ιερές Μονές στο Πολυδένδρι. Ειδικότερα, στην περιοχή εντοπίζονται πολλά ρέματα που εκβάλλουν στο Αιγαίο, δάση και δασικές περιοχές καθώς και βραχώδης, απόκρημνες και απότομες ακτές με δύσκολα σημεία πρόσβασης.

Επιπλέον, στη διαχειριστική ενότητα του Μαυροβουνίου, δεν παρατηρούνται έντονες συγκρούσεις των χρήσεων γης, ενώ η παραθεριστική κατοικία αναπτύσσεται με ομαλούς ρυθμούς και κατά το πλείστον εντός των ορίων των οικισμών. Επίσης, στις

εκτός σχεδίου περιοχές δεν υπάρχουν ξενοδοχειακές και τουριστικές μονάδες. Ωστόσο, παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της παράνομης καταπάτησης και επέκτασης των γεωργικών εκτάσεων προς τις ορεινές δασικές περιοχές, ενώ ιδιαίτερα αυξανόμενα είναι και τα κρούσματα παράνομης υλοτόμησης των δασών.

Προτάσεις - Κατευθύνσεις σχεδιασμού

Οι προτάσεις σε ότι αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις και όρους δόμησης θα γίνουν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρο για το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα. Στο χερσαίο τμήμα οι κατευθύνσεις θα δοθούν τόσο στον αστικό (οικισμούς) όσο και στον εξωαστικό χώρο (εκτός σχεδίου περιοχές και εκτός ορίων οικισμών).

Στο χερσαίο τμήμα προτείνονται ανά ζώνες τα εξής:

Κρίσιμη Ζώνη

Σε ότι αφορά τη διαχειριστική ενότητα του Μαυροβουνίου, στην κρίσιμη ζώνη περιλαμβάνονται, παραλίες, απόκρημνες ακτές, δάση και δασικές εκτάσεις, γεωργικές εκτάσεις, τμήματα οικισμών και οικιστικών συγκεντρώσεων, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, beach bar, καφετέριες κ.α.) κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές καθώς και μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες).

Γενικότερα η διαχειριστική ενότητα χαρακτηρίζεται από μικρές παραλίες, απότομες βραχώδης ακτές και τμήματα παραλίας χωρίς πρόσβαση.

Στην ΚΧ1 και στις περιοχές εντός των οικισμών και οικιστικών συγκεντρώσεων προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση και κατασκευή.
- Επιτρέπεται η ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων που σχετίζεται με τη θάλασσα αναψυχή.
- Επιτρέπεται η κατασκευή μη μόνιμων κατασκευών που εξυπηρετούν τους λουόμενους (ψάθινες ομπρέλες, ντουζιέρες, παγκάκια, ξύλινα κιόσκια κλπ.).
- Στο τμήμα της ζώνης των 50 μέτρων που δεν περιλαμβάνει την παραλία, προτείνεται να χαρακτηριστεί ως χώρος πρασίνου.
- Δίκτυα τεχνικών και περιβαλλοντικών υποδομών με σκοπό την προστασία των ακτών, μετά από σύνταξη διαχειριστικής μελέτης και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Απαγορεύεται η επέκταση ορίων οικισμών για Α΄ ή Β΄ κατοικία.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων.

Κανένας από τους παραλιακούς οικισμούς της συγκεκριμένης διαχειριστικής ενότητας δεν έχει θεσμοθετημένα όρια, ενώ μόνο το Κάτω Πολυδένδρι μπορεί να θεωρηθεί οικισμός, καθώς στο Ρακοπόταμο και τα Ισιώματα υπάρχουν ελάχιστα κτίρια – κατοικίες. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η οριοθέτηση και πολεοδότηση του οικισμού

Κάτω Πολυδένδρι με σκοπό να υπάρξει μια ολιστική προσέγγιση και επίλυση των δημιουργηθέντων δυσλειτουργιών κατά τρόπο ορθολογικό και εφικτό.

Για τις εκτός σχεδίου περιοχές, στη ζώνη ΚΧ1 απαγορεύεται η δόμηση και οποιαδήποτε κατασκευή. Επίσης, προτείνεται η χάραξη αιγιαλού και παραλίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2971/2001 στις περιοχές που δεν έχει χαραχθεί. Στη ζώνη ΚΧ2 για τις εκτός σχεδίου περιοχές απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση. Επιτρέπονται μόνο οι γεωργικές καλλιέργειες, οι εργασίες προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και η κατασκευή μη μόνιμων και ελαφριών κατασκευών υπαίθριας αναψυχής.

Δυναμική Ζώνη

Στη δυναμική ζώνη της διαχειριστικής ενότητας, περιλαμβάνονται δασικές εκτάσεις, γεωργικές εκτάσεις, τμήματα οικισμών και οικιστικών συγκεντρώσεων, χρήσεις αναψυχής και τουρισμού (εστιατόρια, καφετέριες κ.α.), κατοικίες σε εκτός σχεδίου περιοχές, μικρά τουριστικά καταλύματα (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενώνες) καθώς και αρχαιολογικοί χώροι και κηρυγμένα μνημεία.

Σύμφωνα με στοιχεία του τμήματος πολεοδομίας του Δήμου Αγιάς και όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 4.4.2, ο οικισμός Κάτω Πολυδένδρι έχει οριοθετηθεί από το 1987, ωστόσο με απόφαση του Αρειού Πάγου δεν πέρασε στο βήμα της θεσμοθέτησης. Το όριο αρτιότητας στον οικισμό, ορίζεται στο 1 στρέμμα και το ποσοστό κάλυψης στο 70% (σύμφωνα με τα στοιχεία του τμήματος πολεοδομίας του Δήμου Αγιάς). Επομένως, μέχρι να οριοθετηθεί και να πολεοδομηθεί ισχύουν τα παραπάνω. Επιπλέον, οι οικισμοί Ισιώματα και Ρακοπόταμος θα αντιμετωπίζονται ως εκτός σχεδίου περιοχές όπου στη συγκεκριμένη ζώνη απαγορεύεται η δόμηση.

Στις εκτός σχεδίου περιοχές και εντός της δυναμικής χερσαίας ζώνης επιτρέπονται και προτείνονται τα εξής:

- Απαγορεύεται η δόμηση.
- Επιτρέπεται η άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων υπό όρους (γεωργία και κτηνοτροφία).
- Απαγορεύονται οι επεκτάσεις οικισμών για Α' και Β' κατοικία.
- Στις δασικές εκτάσεις απαγορεύεται η δόμηση ενώ επιτρέπονται μόνο έργα για την εξασφάλιση και προστασία της χλωρίδας και πανίδας και την αποκατάσταση και ανάπλαση του τοπίου.
- Προτείνεται ζώνη προστασίας ρεμάτων σε απόσταση 25 μέτρων εκατέρωθεν της όχθης, όπου εντός των ζωνών θα απαγορεύονται η δόμηση, η κατασκευή και οι κάθε είδους δραστηριότητες που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον.
- Προτείνεται η ολοκλήρωση της διευθέτησης των ρεμάτων με σκοπό την αποφυγή πλημμυρικών φαινομένων.
- Υποδομές για την προστασία του δάσους, τη δασική παραγωγή και την υπαίθρια αναψυχή.

- Δίκτυα τεχνικών και περιβαλλοντικών υποδομών με σκοπό την προστασία των ακτών, μετά από σύνταξη διαχειριστικής μελέτης και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Αρχαιολογικές εργασίες, εργασίες προστασίας, αναστύλωσης, συντήρησης και αποκατάστασης μνημείων, διατηρητέων κτισμάτων κηρυγμένων και μη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/2002).
- Για όλους τους σημαντικούς μη κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία προτείνεται μελέτη οριοθέτησης και προστασίας σε συνεργασία με τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων.
- Απαγορεύεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων βιοτεχνίας, μονάδων μεταποίησης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη διαχειριστική ενότητα απαγορεύεται η δημιουργία και λειτουργία ελαιοτριβείων.
- Δημιουργία δασικού κτηματολογίου για την προστασία των δασικών εκτάσεων από τις παράνομες επεκτάσεις καλλιεργειών.

Υπόλοιπη ζώνη

Εντός της Υπόλοιπης ζώνης και από ανατολικά περιλαμβάνονται οι παραλιακοί οικισμοί, όπως αναφέρθηκαν πιο πάνω, και οι ορεινοί οικισμοί Σκήτη και Σκλήθρο. Επιπλέον, περιλαμβάνονται ορεινές και ημιορεινές περιοχές όπου ασκούνται αγροτικές δραστηριότητες, γεωργικές εκτάσεις, δάση και δασικές εκτάσεις, ρέματα, κατοικίες στις εκτός σχεδίου περιοχές, τουριστικά καταλύματα και ξενοδοχεία εκτός των ορίων των οικισμών, προστατευόμενες περιοχές καθώς αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία.

Για τους οικισμούς Σκήτη και Σκλήθρο, ισχύουν οι όροι και κανονισμοί δόμησης, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αποφάσεις Νομάρχη που παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα και στην ενότητα Ι.6. Για το Κάτω Πολυδένδρι ισχύουν οι κατευθύνσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω με την πρόταση της οριοθέτησης και πολεοδόμησης του οικισμού.

Στο σύνολο της διαχειριστικής ενότητας προωθείται η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός και αγροτουρισμός), η προστασία του φυσικού παράκτιου περιβάλλοντος και η συνέχιση της αγροτικής δραστηριότητας, με σκοπό τη παραγωγή προϊόντων ποιότητας. Επιπλέον, η ευρύτερη περιοχή Μαυροβουνίου (μαζί με την Κάρλα) χαρακτηρίζεται ως περιοχή Οικοανάπτυξης, για το λόγο αυτό προωθείται η άσκηση ήπιων και περιβαλλοντικά φιλικών ασχολιών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα η αναψυχή, ο τουρισμός φύσης καθώς και η ολοκληρωμένη ή βιολογική γεωργία των προϊόντων.

Στις εκτός σχεδίου περιοχές της υπόλοιπης ζώνης, ισχύουν οι προτάσεις και οι επιτρεπόμενες χρήσεις που δόθηκαν στη δυναμική ζώνη και επιπλέον:

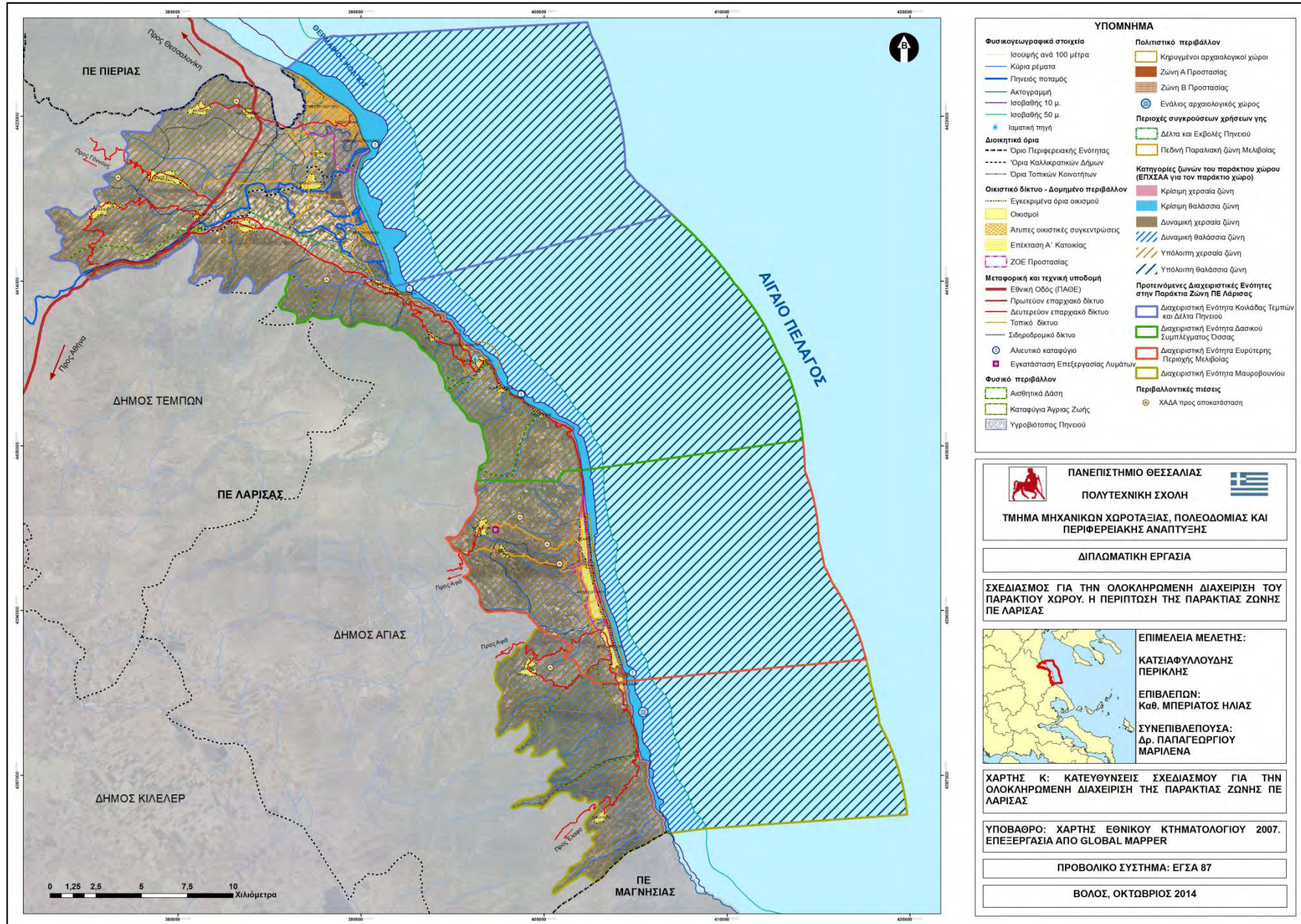
- Κατοικία – Αγροτουριστικά καταλύματα. Οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης της επιτρεπόμενης χρήσης είναι αυτές της εκτός σχεδίου δόμησης, άρθρο 1 και 6 του ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 270Δ/31-5-1985). Καθορίζεται επίσης: μέγιστο ύψος

7,5 μέτρα και στέγη 1,5 μέτρα.

- Τουριστικές εγκαταστάσεις και καταλύματα μικρής κλίμακας, σύμφωνα με το ΠΔ της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ1988) που αφορά την χωροθέτηση τουριστικών εγκαταστάσεων υπό συγκεκριμένους όρους και περιορισμούς σε εκτός σχεδίου περιοχές.
- Απαγορεύεται η θήρα – κυνήγι εντός του ΚΑΖ Πολυδενδρίου.
- Κτίρια και εγκαταστάσεις αναψυχής - διασκέδασης (εστιατόρια, αναψυκτήρια, εγκαταστάσεις υπαίθριας αναψυχής).
- Ορίζεται όριο αρτιότητας 8 στρέμματα, χωρίς κατατμήσεις και παρεκκλίσεις και ισχύουν οι διατάξεις ΠΔ της 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/1985).

Στο θαλάσσιο τμήμα: ισχύουν όσα ορίζονται ανά ζώνες στη Διαχειριστική Ενότητα Μελιβοίας (βλέπε ενότητα 5.1.3), εκτός από τη κατασκευή λιμενικών εγκαταστάσεων και αλιευτικών καταφυγίων που δεν προτείνεται για τη Διαχειριστική Ενότητα του Μαυροβουνίου.

Χάρτης Κ.: Κατευθύνσεις σχεδιασμού για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης ΠΕ Λάρισας

6. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι παράκτιες ζώνες, διαδραματίζουν μεγάλο ρόλο στην ανάπτυξη των κοινωνιών. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα καταστροφής των ενδιαιτημάτων καθώς και εξάντληση των πόρων τους. Τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο, οι πολλαπλές πιέσεις, όπως η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η υπερεκμετάλλευση των ιχθυοαποθεμάτων, η κλιματική αλλαγή και οι φυσικές καταστροφές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα παράκτια οικοσυστήματα.

Για τους παραπάνω λόγους, θεωρείται απαραίτητη η συνολική και ορθολογική αντιμετώπιση, καθώς και ο σχεδιασμός των δραστηριοτήτων σε ευαίσθητες περιοχές, όπως οι παράκτιες. Η Σύσταση για την ΟΔΠΖ αλλά και το Πρωτόκολλο της Βαρκελώνης αποτελούν τα δύο σημαντικότερα πλαίσια και πολιτικές για την ολοκληρωμένη οργάνωση και διαχείριση των παράκτιων ζωνών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θεωρώντας ως επιτακτική ανάγκη την άμεση προστασία της πιο ευαίσθητης ζώνης γης που ξεκινά από τη γραμμή χειμέριου κύματος, στις εκτός σχεδίου περιοχές, με αποφυγή δημιουργίας κατασκευών και οικοδόμησης.

Η Ελλάδα, διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών και το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της ζει στις παράκτιες περιοχές. Ωστόσο, μέχρι και σήμερα, σε εθνικό επίπεδο δεν υπάρχει κάποιο θεσμικό πλαίσιο που να διαχειρίζεται τον παράκτιο χώρο. Για το λόγο αυτό, απαιτείται η έγκριση και θεσμοθέτηση ενός νομικού εργαλείου –πλαισίου για την ΟΔΠΖ, που να εναρμονίζεται στις αρχές και τους στόχους του Πρωτόκολλου της Βαρκελώνης και θα εξασφαλίζει, τόσο την συναινετική προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων όσο και τη μελλοντική ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με βιώσιμο τρόπο. Η θέσπιση ενός νομικού πλαισίου για τη διαχείριση των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών στην Ελλάδα, είναι αναγκαία, με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων των συγκρούσεων χρήσεων γης και της υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος που παρατηρείται στις παράκτιες περιοχές.

Βασικός στόχος της παρούσας διπλωματικής είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης της ΠΕ Λάρισας. Στην παράκτια ζώνη της Λάρισας, παρατηρούνται άναρχη και αυθαίρετη δόμηση παραθεριστικής κατοικίας, συγκρούσεις χρήσεων γης μεταξύ β' κατοικίας και γεωργικής γης καθώς και παράνομη επέκταση των οικοπέδων και των κτημάτων προς τα δάση και τις δασικές εκτάσεις της παράκτιας ζώνης Λάρισας.

Για την εξάλειψη των παραπάνω φαινομένων και την βιώσιμη ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης της Λάρισας, ο παράκτιος χώρος χωρίστηκε σε διαχειριστικές ενότητες όπου δόθηκαν κατευθύνσεις οργάνωσης των χρήσεων γης καθώς και όροι και περιορισμοί δόμησης για κάθε κατηγορία ζωνών του παράκτιου χώρου, που θα έχει ως σκοπό την προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, την άμβλυνση των συγκρούσεων χρήσεων γης, τον περιορισμό της παράνομης επέκτασης των καλλιεργειών μέσω της δημιουργίας δασικού κτηματολογίου - δασολογίου, της απαγόρευσης και του περιορισμού της δόμησης στον υγρότοπο του Πηνειού. Επιπλέον, σε περιφερειακό επίπεδο, πρέπει να

ενθαρρυνθεί η σύσταση ενός Φορέα Διαχείρισης με σκοπό των συντονισμό, την προστασία και τη διαχείριση των παράκτιων και νησιωτικών περιοχών της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Μπεριάτος & Ψαλτόπουλος, 2003).

7. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

I.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Περιφερειακές Θαλάσσιες Συμβάσεις για την ΟΔΠΖ

- Μεσόγειος: Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Ένα ορόσημο στην ανάπτυξη της διεθνούς νομοθεσίας για την ΟΔΠΖ επιτεύχθηκε με την υιοθέτηση της ΟΔΠΖ στη Σύμβαση της Βαρκελώνης. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2010, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση να επικυρώσει το πρωτόκολλο ΟΔΠΖ στη Σύμβαση της Βαρκελώνης (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).
- Βαλτική Θάλασσα: Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Ελσίνκι (HELCOM) το οποίο καλύπτει τη Βαλτική Θάλασσα. Σκοπός της Σύμβασης είναι η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στη Βαλτική Θάλασσα. Τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης είναι η Δανία η Εσθονία, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Φινλανδία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Ρωσία και η Σουηδία. Η σύσταση στο ζήτημα της ΟΔΠΖ περιλαμβάνει την προστασία των παράκτιων λωρίδων – ζωνών, τη διαφύλαξη των παράκτιων φυσικών πόρων, την υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων και Θαλάσσιων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στη Βαλτική Θάλασσα και η ανάπτυξη ευρείας (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) κλίμακας κατευθυντήριου θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού στην περιοχή της Βαλτικής (Baltic Marine Environment Protection Commission – HELCOM, 2014)
- Μαύρη Θάλασσα: Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Βουκουρεστίου η οποία αναφέρεται στη διαχείριση της Μαύρης Θάλασσας. Εντούτοις, η Βουλγαρία και η Ρουμανία που αποτελούν κράτη της ΕΕ είναι συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης συμμετέχοντας σε δράσεις για την ΟΔΠΖ στη Μαύρη Θάλασσα. Το στρατηγικό σχέδιο δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος και της διαχείρισης της Μαύρης Θάλασσας, το οποίο εγκρίθηκε το 2009, ορίζει ότι η Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών αποτελεί καίριο παράγοντα για τη προώθηση της διαχείρισης και προστασίας της Μαύρης Θάλασσας (European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, 2014).

Σύσταση του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών

Η Σύσταση υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις Βρυξέλλες στις 30 Μαΐου 2002 (2002/413/ΕΚ). Συνολικά αποτελείται από έξι (6) κεφάλαια τα οποία διαρθρώνονται ως εξής (Πρίνος, 2005):

1. Κεφάλαιο I - Μία Στρατηγική Προσέγγιση: Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τα βασικά στοιχεία μίας στρατηγικής προσέγγισης της διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, που θα πρέπει να υιοθετήσουν τα κράτη μέλη.
2. Κεφάλαιο II – Αρχές: Το κεφάλαιο αυτό περιγράφει τις βασικές αρχές της ΟΔΠΖ που θα πρέπει να εφαρμόζονται κατά τη χάραξη εθνικών στρατηγικών και το σχεδιασμό μέτρων.

3. Κεφάλαιο III – Εθνική Ανασκόπηση: Περιγράφονται τα χαρακτηριστικά μίας ανασκόπησης που θα πρέπει τα κράτη μέλη να διεξάγουν έτσι ώστε να γίνει ανάλυση των κύριων παραγόντων, νόμων και θεσμών που επηρεάζουν τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης και να αναπτυχθεί μετά εθνική στρατηγική για την εφαρμογή των αρχών της ΟΔΠΖ.
4. Κεφάλαιο IV – Εθνικές Στρατηγικές: Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι κατευθυντήριες γραμμές μιας εθνικής στρατηγικής, που μπορεί να αφορά ειδικά την παράκτια ζώνη ή να αποτελεί μέρος γεωγραφικά ευρύτερης στρατηγικής για την προαγωγή της ολοκληρωμένης διαχείρισης μιας ευρύτερης περιοχής.
5. Κεφάλαιο V – Συνεργασία: Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται σε θέματα διακρατικών συνεργασιών και συνεργασιών με τα κοινωνικά όργανα με σκοπό την υλοποίηση μιας κοινής προσέγγισης για τη ΟΔΠΖ.
6. Κεφάλαιο VI – Υποβολή Εκθέσεων και αναθεώρηση: Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν έκθεση σχετική με την εφαρμογή της σύστασης το 2006 που θα πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα αποτελέσματα των εθνικών ανασκοπήσεων και την στρατηγική που προτείνεται σε εθνικό επίπεδο για την ΟΔΠΖ.

Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών της Μεσογείου

Το Πρωτόκολλο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου, αποτελείται από επτά (7) Μέρη και 40 άρθρα. Κάθε Μέρος περιλαμβάνει συγκεκριμένα άρθρα που διαρθρώνονται ως εξής ([http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX : 32009D0089&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0089&from=EN), ανακτήθηκε στις 17-08-2014):

1. Μέρος I – Γενικές Διατάξεις: Περιλαμβάνει τα άρθρα από 1 έως 7 με σημαντικότερα τα άρθρα 2 (ορισμοί), 5 (στόχοι της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών) και 6 (Γενικές αρχές της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών).
2. Μέρος II – Στοιχεία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών: Περιλαμβάνει τα άρθρα 8 έως 15. Στο συγκεκριμένο Μέρος γίνεται αναφορά στους τρόπους προστασίας των παράκτιων ζωνών καθώς και στα ιδιαίτερα στοιχεία και χαρακτηριστικά των παράκτιων ζωνών (παράκτια οικοσυστήματα, τοπία, νήσοι, παράκτια γεωμορφολογία και πολιτιστική κληρονομιά).
3. Μέρος III – Μέσα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης: Περιλαμβάνει τα άρθρα 16 έως 21. Σημαντικά θεωρούνται τα άρθρα 18 (σχέδια και προγράμματα για τις παράκτιες ζώνες), 19 (για την περιβαλλοντική εκτίμηση) και 20 (χωροταξική πολιτική).
4. Μέρος IV – Κίνδυνοι που διατρέχει η Παράκτια Ζώνη: Περιλαμβάνει τα άρθρα 22 έως 24 (διάβρωση ακτών, φυσικές καταστροφές κ.α.). (π.χ. διάβρωση, πλημμύρες). Αναφέρεται κυρίως στις συνέπειες των κλιματικών αλλαγών, για την πρόληψη και αντιμετώπιση των οποίων οι χώρες αναλαμβάνουν να πάρουν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα και να δείξουν έμπρακτα διεθνή συμπαράσταση όταν χρειαστεί.
5. Μέρος V – Διεθνής Συνεργασία: Περιλαμβάνει τα άρθρα 25 έως 29 που αναφέρονται κυρίως στη διασυνοριακή συνεργασία και διασυνοριακή περιβαλλοντική εκτίμηση των παράκτιων ζωνών.
6. Μέρος VI – Θεσμικές Διατάξεις: Περιλαμβάνει τα άρθρα 30 έως 33.
7. Μέρος VII – Τελικές Διατάξεις: Περιλαμβάνει τα άρθρα 34 έως 40.

I.2 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πληθυσμιακά στοιχεία – Μόνιμος πληθυσμός

Πίνακας I.2.1: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δημοτικών Ενοτήτων, Τοπικών Κοινοτήτων και Οικισμών 1991-2011 (μόνιμος πληθυσμός)

Γεωγραφική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός			Μεταβολή Πληθυσμού (%)			ΜΕΡΜ (%)	
	1991	2001	2011	1991 - 2001	2001 -2011	1991 -2011	91 - 01	01 - 11
Δ.Ε. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	2.383	2.246	1.939	-5,75	-13,67	-18,63	-0,59	-1,46
Τ.Κ. Καρίτσας	685	620	536	-9,49	-13,55	-21,75	-0,99	-1,45
Αγία Παρασκευή	δ/α	δ/α	2	—	—	—	—	—
Καρίτσα	609	527	436	-13,46	-17,27	-28,41	-1,44	-1,88
Κόκκινο Νερό	76	90	95	18,42	5,56	25,00	1,71	0,54
Πλατεία Άμμος	0	3	3	—	0,00	—	—	0,00
Τ.Κ. Ομόλιου	799	700	606	-12,39	-13,43	-24,16	-1,31	-1,43
Ομόλιο	799	700	606	-12,39	-13,43	-24,16	-1,31	-1,43
Τ.Κ. Παλαιοπύργου	269	330	244	22,68	-26,06	-9,29	2,06	-2,97
Αλεξανδρινή	0	143	83	—	-41,96	—	—	-5,29
Παλαιόπυργος	269	187	161	-30,48	-13,90	-40,15	-3,57	-1,49
Στρίντζιος	δ/α	δ/α	0	—	—	—	—	—
Τ.Κ. Στοιμίου	630	596	553	-5,40	-7,21	-12,22	-0,55	-0,75
Απόστολος Παύλος	0	3	0	—	-100,00	—	—	-100,00
Κατασκηνώσεις Αγίου Δημητρίου	0	0	0	—	—	—	—	—
Μονή Αγίου Δημητρίου	13	8	0	-38,46	-100,00	-100,00	-4,74	-100,00
Στόμιο	617	585	553	-5,19	-5,47	-10,37	-0,53	-0,56
Δ.Ε. ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ	2.904	2.874	2.195	-1,03	-23,63	-24,41	-0,10	-2,66
Τ.Κ. Μελιβοίας	1.808	1.584	1.173	-12,39	-25,95	-35,12	-1,31	-2,96
Βελίκα	187	332	291	77,54	-12,35	55,61	5,91	-1,31
Κόκκινο Νερό Μελιβοίας	0	16	15	—	-6,25	—	—	-0,64
Κουτσουπιά	35	39	35	11,43	-10,26	0,00	1,09	-1,08
Μέλια	δ/α	δ/α	0	—	—	—	—	—
Μελιβοία	1.527	1.165	805	-23,71	-30,90	-47,28	-2,67	-3,63
Οστροβός	δ/α	δ/α	2	—	—	—	—	—
Παλιουριά	59	32	25	-45,76	-21,88	-57,63	-5,93	-2,44
Τ.Κ. Σκήτης	480	588	523	22,50	-11,05	8,96	2,05	-1,16
Αγιοκάμπος	163	285	315	74,85	10,53	93,25	5,75	1,01
Κάτω Πολυδένδρι	23	62	36	169,57	-41,94	56,52	10,42	-5,29
Μετόχια	δ/α	δ/α	0	—	—	—	—	—
Σκήτη	294	241	172	-18,03	-28,63	-41,50	-1,97	-3,32
Τ.Κ. Σκλήθρου	245	248	153	1,22	-38,31	-37,55	0,12	-4,72
Ισιώματα	0	18	1	—	-94,44	—	—	-25,10
Ρακοπόταμος	0	13	12	—	-7,69	—	—	-0,80
Σκλήθρον	245	217	140	-11,43	-35,48	-42,86	-1,21	-4,29
Τ.Κ. Σωτηρίτσας	371	454	346	22,37	-23,79	-6,74	2,04	-2,68
Κάτω Σωτηρίτσα	303	380	306	25,41	-19,47	0,99	2,29	-2,14
Σωτηρίτσα	68	74	40	8,82	-45,95	-41,18	0,85	-5,97
Δ.Ε. ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ	4.246	3.834	3.496	-9,70	-8,82	-17,66	-1,02	-0,92
Τ.Κ. Αιγάνης	844	857	1.134	1,54	32,32	34,36	0,15	2,84
Αιγάνη	690	558	535	-19,13	-4,12	-22,46	-2,10	-0,42
Καστρί Λουτρό	δ/α	δ/α	110	—	—	—	—	—
Κάτω Αιγάνη	99	77	98	-22,22	27,27	-1,01	-2,48	2,44
Νέα Μεσάγγαλα	50	199	388	298,00	94,97	676,00	14,81	6,90
Παπαπούλι	5	23	3	360,00	-86,96	-40,00	16,49	-18,43
Τ.Κ. Κρανέας	366	260	212	-28,96	-18,46	-42,08	-3,36	-2,02
Κουλούρα	135	109	88	-19,26	-19,27	-34,81	-2,12	-2,12
Παραλία Κουλούρας	0	12	17	—	41,67	—	—	3,54
Τ.Κ. Πυργετού	1.675	1.610	1.463	-3,88	-9,13	-12,66	-0,40	-0,95
Πυργετός	1.675	1.610	1.463	-3,88	-9,13	-12,66	-0,40	-0,95

Γεωγραφική Ενότητα	Μόνιμος Πληθυσμός			Μεταβολή Πληθυσμού (%)			ΜΕΡΜ (%)	
	1991	2001	2011	1991 - 2001	2001 - 2011	1991 - 2011	91 - 01	01 - 11
Τ.Κ. Ραψάνης	1.130	1.107	687	-2,04	-37,94	-39,20	-0,21	-4,66
Άγιος Κωνσταντίνος	18	47	13	161,11	-72,34	-27,78	10,07	-12,06
Περαταριά	144	200	119	38,89	-40,50	-17,36	3,34	-5,06
Ραψάνη	968	860	555	-11,16	-35,47	-42,67	-1,18	-4,29
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	9.302	8.815	7.523	-5,24	-14,66	-19,12	-0,54	-1,57

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, απογραφή μόνιμου πληθυσμού 1991, 2001, 2011, ίδια επεξεργασία

Στον πίνακα Ι.2.1, παρουσιάζεται η πληθυσμιακή εξέλιξη των Δημοτικών Ενοτήτων, Τοπικών Κοινοτήτων και Οικισμών που βρίσκονται εντός της περιοχής μελέτης (παράκτια ζώνη Λάρισας). Στον παραπάνω πίνακα, δεν αναφέρονται οι οικισμοί «Κρανέα» και οι «Μαθητικές Κατασκηνώσεις Κρανέας» της ΤΚ Κρανέας (ΔΕ Κάτω Ολύμπου) καθώς δεν βρίσκονται στην περιοχή μελέτης. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ανά Δημοτική Ενότητα, ο σχολιασμός του πίνακα Ι.2.1 αναφορικά με την πληθυσμιακή εξέλιξη της περιοχής μελέτης (παράκτια ζώνη Λάρισας).

Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών

Στη Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών, την περίοδο 1991 – 2001 η ΤΚ Παλαιοπύργου παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση του πληθυσμού η οποία κυμαίνεται στο 22,68% καθώς τη συγκεκριμένη περίοδο υπάρχει ίδρυση νέων οικισμών όπως η Αλεξανδρινή (μόνιμη ή παραθεριστική κατοικία, πληθυσμός 2001: 143) που συνετέλεσε στην αύξηση του πληθυσμού στην ΤΚ. Η ΤΚ Ομολίου, η οποία περιλαμβάνει μόνο τον οικισμό Ομόλιο όπου είναι ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό οικισμός της ΔΕ Ευρυμενών, παρουσιάζει τη μεγαλύτερη μείωση η οποία κυμαίνεται στο 12,39% και αιτιολογείται από τη μετακίνηση του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα για εύρεση εργασίας. Χαμηλή, σχετικά μείωση του πληθυσμού παρουσιάζει η ΤΚ Καρίτσης και η ΤΚ Στομίου η οποία κυμαίνεται στο 9,46% και 5,40% αντίστοιχα. Η ΤΚ Καρίτσης περιλαμβάνει συνολικά τέσσερις (4) οικισμούς εκ των οποίων οι δύο είναι παραθαλάσσιοι (Κόκκινο Νερό και Πλατεία Άμμος) και στους οποίους παρατηρείται αύξηση του μόνιμου πληθυσμού λόγω της αυξανόμενης ζήτησης για κατοικία (μόνιμη και παραθεριστική). Η ΤΚ Στομίου περιλαμβάνει συνολικά τέσσερις (4) οικισμούς μεταξύ αυτών την Ιερά Μονή Αγίου Δημητρίου (ανδρικό μοναστήρι) και τις Κατασκηνώσεις του Αγίου Δημητρίου όπου δεν υπάρχει πληθυσμός. Ο κύριος οικισμός στη ΤΚ Στομίου είναι το Στόμιο (έδρα ΔΕ) όπου ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 5,19% την περίοδο 1991 – 2001.

Την περίοδο 2001 – 2011, στο σύνολο των Τοπικών Κοινοτήτων παρατηρείται σχετική μείωση του πληθυσμού, με τη μεγαλύτερη να λαμβάνει χώρα στη ΤΚ Παλαιοπύργου η οποία κυμαίνεται στο 22,68%, με χαρακτηριστική περίπτωση τον οικισμό «Αλεξανδρινή» όπου ο πληθυσμός μειώνεται, περίπου στο μισό, κατά 41,96%. Η ΤΚ Καρίτσης παρουσιάζει μείωση του πληθυσμού της τάξης του 13,55% ενώ σε επίπεδο οικισμού μόνο το «Κόκκινο Νερό» παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 5,56% (την περίοδο 91-01 είχε αύξηση 18,42%) λόγω της τουριστικής ανάπτυξης και της αυξανόμενης αναζήτησης για μόνιμη ή παραθεριστική κατοικία. Στη Τοπική Κοινότητα Ομολίου παρουσιάζεται μια σταθερή μείωση, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, της τάξης του 13,43%. Στη ΤΚ Στομίου παρατηρείται σταθερή μείωση του πληθυσμού, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, της τάξης του 7,21% καθώς τρεις οικισμοί της ΤΚ στην απογραφή του 2011 είχαν μηδενικό πληθυσμό και ο πληθυσμός στο Στόμιο μειώθηκε κατά 5,47% (σταθερή μείωση σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο) με 553 κατοίκους στην απογραφή του 2011.

Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας

Στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας, την περίοδο 1991 – 2001, σε σύνολο τεσσάρων Τοπικών Κοινοτήτων τη μοναδική μείωση πληθυσμού παρουσιάζει η ΤΚ Μελιβοίας (-12,39%) η οποία περιλαμβάνει επτά (7) οικισμούς εκ των οποίων οι έξι (6) είναι παραλιακοί με σημαντική αύξηση πληθυσμού να καταγράφεται στον οικισμό Βελίκα (77,54%) ενώ αύξηση παρατηρείται και στον οικισμό Κουτσουπιά (11,43%). Επιπλέον, οι οικισμοί Παλιουριά και Μελιβοία (έδρα ΔΕ) πληθυσμού της τάξης του 45,76% και 23,71%. Η αύξηση του πληθυσμού των παραλιακών οικισμών την περίοδο 1991 -2001 αιτιολογείται από την αύξηση της ζήτησης μόνιμης και παραθεριστικής κατοικίας (μόνιμη διαμονή συνταξιούχων), την δραστηριοποίηση πολλών γηγενών κατοίκων, κυρίως από τη Μελιβοία, στον τομέα του τουρισμού και της εστίασης (ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια κ.α.) καθώς και τη μετακίνηση των κατοίκων της Μελιβοίας προς τα παράλια και τα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως Λάρισα) για την εύρεση εργασίας.

Οι Τοπικές Κοινότητες Σκλήθρου, Σκήτης και Σωτηρίτσας παρουσιάζουν αύξηση του πληθυσμού την περίοδο 1991 – 2001. Πιο συγκεκριμένα στη ΤΚ Σκήτης παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού 22,50%. Η ΤΚ Σκήτης αποτελείται από τέσσερις (4) οικισμούς εκ των οποίων οι τρεις (3) είναι παραλιακοί. Σημαντική αύξηση του πληθυσμού παρατηρείται στον οικισμό «Αγιόκαμπος» (74,85%) και Κάτω Πολυδένδρι (169,57%) οι οποίοι είναι παραλιακοί οικισμοί. Στον οικισμό Σκήτη (ορεινός) παρατηρείται μείωση του πληθυσμού κατά 18,03% που αιτιολογείται από την δραστηριοποίηση πολλών γηγενών κατοίκων, από τη Σκήτη, στον τομέα του τουρισμού και της εστίασης (ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια κ.α.) στους παραλιακούς οικισμούς (Αγιόκαμπος, Κάτω Πολυδένδρι) καθώς και τη μετακίνηση των κατοίκων προς τα παράλια και τα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως Λάρισα) για την εύρεση εργασίας.

Η ΤΚ Σκλήθρου περιλαμβάνει τρεις οικισμούς εκ των οποίων οι δύο είναι παραλιακοί (Ρακοπόταμος, Ισιώματα) και κατά την απογραφή του 1991 είχαν μηδενικό πληθυσμό. Η ΤΚ παρουσίαζε μια μικρή αύξηση του πληθυσμού της τάξης του 1,22%, ενώ στον οικισμό Σκλήθρο παρατηρείται μείωση του πληθυσμού κατά 11,43%. Στη ΤΚ Σωτηρίτσας παρατηρείται την περίοδο 1991 – 2001 αύξηση του πληθυσμού 22,37% καθώς και οι δύο οικισμοί που περιλαμβάνει η ΤΚ παρουσιάζουν αύξηση με τη μεγαλύτερη να παρατηρείται στον παραλιακό οικισμό «Κάτω Σωτηρίτσα» (25,41%) ενώ στον οικισμό Σωτηρίτσα η αύξηση κυμαίνεται στο 8,82%. Γενικότερα παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού στους παραλιακούς – παραθαλάσσιους οικισμούς της περιοχής μελέτης και μια σταθερή μείωση του πληθυσμού των ορεινών περιοχών η οποία αιτιολογείται από την μετακίνηση των κατοίκων προς στα παράλια για την ενασχόληση τους στον τομέα του τουρισμού και προς τα μεγάλα αστικά κέντρα για εύρεση εργασίας.

Την περίοδο 2001 – 2011, στο σύνολο των Τοπικών Κοινοτήτων της Δημοτικής Ενότητας Μελιβοίας παρατηρείται σχετική μείωση του πληθυσμού, με τη μεγαλύτερη να λαμβάνει χώρα στη ΤΚ Σκλήθρου η οποία κυμαίνεται στο 38,31%, με χαρακτηριστική περίπτωση τον οικισμό «Ισιώματα» όπου ο πληθυσμός μειώνεται, περίπου κατά 94,44% ενώ στον οικισμό Σκλήθρο ο πληθυσμός μειώνεται στο 35,48% (από 18 κατοίκους το 2001 σε 1 το 2011). Στη ΤΚ Μελιβοίας (-25,95%) παρατηρείται μείωση του πληθυσμού σε όλους τους οικισμούς με τις μεγαλύτερες να σημειώνονται στη Μελιβοία (-30,9%), την Παλιουριά (-21,88%) τη Βελίκα (-12,35%) και τη Κουτσουπιά (-10,26%) ενώ σταθερή μείωση παρατηρείται στο Κόκκινο Νερό Μελιβοίας (από 16 κάτοικοι το 2001 σε 15 το 2011).

Η ΤΚ Σκήτης την περίοδο 2001 – 2011 παρουσιάζει μείωση 11,05% καθώς επίσης και οι οικισμοί Κάτω Πολυδένδρι (-94,44%) και Σκήτη (-28,63) αντίστοιχα. Ο οικισμός Αγιοκάμπος παρουσιάζει τη μοναδική αύξηση στο σύνολο των οικισμών της ΔΕ Μελιβοίας την περίοδο 2001 – 2011, η οποία κυμαίνεται στο 10,53% και αιτιολογείται από την άποψη ότι αποτελεί τον σημαντικότερο τουριστικό προορισμό της ΠΕ Λάρισας κυρίως τους θερινούς μήνες (αύξηση μόνιμης και παραθεριστικής κατοικίας, αύξηση των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού). Επίσης στη ΤΚ Σωτηρίτσης παρατηρείται μείωση του πληθυσμού κατά 23,79% με τη μεγαλύτερη να σημειώνεται στη Σωτηρίτσα (-45,95%) και τη Κάτω Σωτηρίτσα (-19,47%).

Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου

Στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου την περίοδο 1991 – 2001, ο μόνιμος πληθυσμός παρουσιάζει μείωση 9,70%. Επιπλέον, σε σύνολο τεσσάρων Τοπικών Κοινοτήτων, οι τρεις παρουσιάζουν μείωση του πληθυσμού με τη σημαντικότερη να καταγράφεται στη ΤΚ Κρανέας (-28,96%). Την ίδια περίοδο παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού στην ΤΚ Αιγάνης (1,54%) με τη μεγαλύτερη να καταγράφεται στους οικισμούς Νέα Μεσάγγαλα (298%) και Παπαπούλι (360%). Οι ΤΚ Πυργετού παρουσιάζουν πολύ μικρές έως ασήμαντες μειώσεις πληθυσμού που κυμαίνονται στο 3,88% και το 2,04% αντίστοιχα.

Την περίοδο 2001 - 2011, ο μόνιμος πληθυσμός παρουσιάζει, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, μια σταθερή μείωση που κυμαίνεται στο 8,82%. Επιπλέον, στο σύνολο των Τοπικών Κοινοτήτων της Δημοτικής Ενότητας Κάτω Ολύμπου αύξηση παρατηρείται μόνο στη ΤΚ Αιγάνης (32,32%) που αιτιολογείται από τη μεγάλη αύξηση του πληθυσμού στους παραλιακούς οικισμούς της Τοπικής Κοινότητας και ιδιαίτερα στον οικισμό Νέα Μεσάγγαλα (94,97%) λόγω της έντονης οικοδομικής δραστηριότητας, της τουριστικής ανάπτυξης καθώς και της αύξησης της ζήτησης για παραθεριστική ή μόνιμη κατοικία στην ευρύτερη περιοχή (περιοχή μόνιμης διαμονής συνταξιούχων). Στις υπόλοιπες Τοπικές Κοινότητες παρατηρείται μείωση του πληθυσμού με τη μεγαλύτερη να εντοπίζεται στη ΤΚ (Ραψάνης) ενώ η μείωση πληθυσμού στις ΤΚ Κρανέας (-18,46%) και Πυργετού (-9,13%) είναι σε πιο μικρά ποσοστά πλην όμως σημαντικά.

Δημογραφικά στοιχεία

Πίνακας Ι.2.2: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (σύνολο πληθυσμού)

Σύνολο Πληθυσμού	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001															
	Σύνολο		0 - 14		15 - 24		25 - 39		40 - 54		55 - 64		65 - 79		80 ετών και άνω	
	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%
Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ	282.156	100,00	45.965	16,29	39.988	14,17	61.008	21,62	55.248	19,58	33.422	11,85	38.208	13,54	8.317	2,95
Δ.Ε. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	2.246	100,00	245	10,91	231	10,28	375	16,70	440	19,59	374	16,65	453	20,17	128	5,70
T.K. Καρίτσης	620	100,00	67	10,81	70	11,29	99	15,97	123	19,84	106	17,10	121	19,52	34	5,48
T.K. Ομολίου	700	100,00	88	12,57	59	8,43	120	17,14	112	16,00	122	17,43	148	21,14	51	7,29
T.K. Παλαιοπύργου	330	100,00	27	8,18	34	10,30	46	13,94	88	26,67	51	15,45	74	22,42	10	3,03
T.K. Στομίου	596	100,00	63	10,57	68	11,41	110	18,46	117	19,63	95	15,94	110	18,46	33	5,54
Δ.Ε. ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ	2.874	100,00	280	9,74	231	8,04	496	17,26	480	16,70	584	20,32	639	22,23	164	5,71
T.K. Μελιβοίας	1.584	100,00	158	9,97	138	8,71	273	17,23	260	16,41	335	21,15	319	20,14	101	6,38
T.K. Σκήτης	588	100,00	57	9,69	48	8,16	122	20,75	103	17,52	102	17,35	124	21,09	32	5,44
T.K. Σκλήθρου	248	100,00	9	3,63	10	4,03	25	10,08	42	16,94	50	20,16	90	36,29	22	8,87
T.K. Σωτηρίτσης	454	100,00	56	12,33	35	7,71	76	16,74	75	16,52	97	21,37	106	23,35	9	1,98
Δ.Ε. ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΙΟΥ	3.834	100,00	443	11,55	415	10,82	606	15,81	680	17,74	583	15,21	863	22,51	244	6,36
T.K. Αιγάνης	857	100,00	95	11,09	89	10,39	124	14,47	181	21,12	142	16,57	188	21,94	38	4,43
T.K. Κρανέας	260	100,00	15	5,77	17	6,54	30	11,54	32	12,31	59	22,69	80	30,77	27	10,38
T.K. Πυργετού	1.610	100,00	206	12,80	194	12,05	280	17,39	287	17,83	232	14,41	313	19,44	98	6,09
T.K. Ραγάνης	1.107	100,00	127	11,47	115	10,39	172	15,54	180	16,26	150	13,55	282	25,47	81	7,32
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	8.954	100,00	968	10,81	877	9,79	1.477	16,50	1.600	17,87	1.541	17,21	1.955	21,83	536	5,99

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

Πίνακας Ι.2.3: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (θήλεις)

Θήλεις	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001															
	Σύνολο		0 - 14		15 - 24		25 - 39		40 - 54		55 - 64		65 - 79		80 ετών και άνω	
	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%
Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ	142.403	100,00	22.737	15,97	19.594	13,76	29.990	21,06	27.623	19,40	17.322	12,16	20.148	14,15	4.989	3,50
Δ.Ε. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	1.127	100,00	117	10,38	105	9,32	171	15,17	226	20,05	190	16,86	247	21,92	71	6,30
T.K. Καρίτσης	311	100,00	31	9,97	31	9,97	48	15,43	58	18,65	61	19,61	61	19,61	21	6,75
T.K. Ομολίου	353	100,00	40	11,33	31	8,78	56	15,86	60	17,00	59	16,71	84	23,80	23	6,52
T.K. Παλαιοπύργου	166	100,00	11	6,63	16	9,64	22	13,25	48	28,92	21	12,65	45	27,11	3	1,81
T.K. Στομίου	297	100,00	35	11,78	27	9,09	45	15,15	60	20,20	49	16,50	57	19,19	24	8,08
Δ.Ε. ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ	1.405	100,00	120	8,54	106	7,54	216	15,37	246	17,51	298	21,21	320	22,78	99	7,05

Θήλεις	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001															
	Σύνολο		0 - 14		15 - 24		25 - 39		40 - 54		55 - 64		65 - 79		80 ετών και άνω	
	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%
T.K. Μελιβοίας	791	100,00	74	9,36	71	8,98	121	15,30	128	16,18	172	21,74	163	20,61	62	7,84
T.K. Σκήτης	286	100,00	23	8,04	21	7,34	54	18,88	54	18,88	50	17,48	65	22,73	19	6,64
T.K. Σκλήθρου	118	100,00	4	3,39	3	2,54	4	3,39	26	22,03	29	24,58	38	32,20	14	11,86
T.K. Σωτηρίτσας	210	100,00	19	9,05	11	5,24	37	17,62	38	18,10	47	22,38	54	25,71	4	1,90
Δ.Ε. ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΙΟΥ	1.931	100,00	211	10,93	198	10,25	277	14,34	341	17,66	314	16,26	455	23,56	135	6,99
T.K. Αιγάνης	430	100,00	51	11,86	46	10,70	53	12,33	97	22,56	68	15,81	90	20,93	25	5,81
T.K. Κρανέας	133	100,00	6	4,51	8	6,02	12	9,02	18	13,53	30	22,56	44	33,08	15	11,28
T.K. Πυργετού	825	100,00	99	12,00	89	10,79	138	16,73	146	17,70	131	15,88	168	20,36	54	6,55
T.K. Ραψάνης	543	100,00	55	10,13	55	10,13	74	13,63	80	14,73	85	15,65	153	28,18	41	7,55
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	4.463	100,00	448	10,04	409	9,16	664	14,88	813	18,22	802	17,97	1.022	22,90	305	6,83

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

Πίνακας Ι.2.4: Μόνιμος πληθυσμός απογραφής 2001 κατά ομάδες ηλικιών και ποσοστά (άρρενες)

Άρρενες	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001															
	Σύνολο		0 - 14		15 - 24		25 - 39		40 - 54		55 - 64		65 - 79		80 ετών και άνω	
	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%	Πληθ.	%
Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ	139.753	100,00	23.228	16,62	20.394	14,59	31.018	22,19	27.625	19,77	16.100	11,52	18.060	12,92	3.328	2,38
Δ.Ε. ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ	1.119	100,00	128	11,44	126	11,26	204	18,23	214	19,12	184	16,44	206	18,41	57	5,09
T.K. Καρίτσας	309	100,00	36	11,65	39	12,62	51	16,50	65	21,04	45	14,56	60	19,42	13	4,21
T.K. Ομολίου	347	100,00	48	13,83	28	8,07	64	18,44	52	14,99	63	18,16	64	18,44	28	8,07
T.K. Παλαιοπύργου	164	100,00	16	9,76	18	10,98	24	14,63	40	24,39	30	18,29	29	17,68	7	4,27
T.K. Στομίου	299	100,00	28	9,36	41	13,71	65	21,74	57	19,06	46	15,38	53	17,73	9	3,01
Δ.Ε. ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ	1.469	100,00	160	10,89	125	8,51	280	19,06	234	15,93	286	19,47	319	21,72	65	4,42
T.K. Μελιβοίας	793	100,00	84	10,59	67	8,45	152	19,17	132	16,65	163	20,55	156	19,67	39	4,92
T.K. Σκήτης	302	100,00	34	11,26	27	8,94	68	22,52	49	16,23	52	17,22	59	19,54	13	4,30
T.K. Σκλήθρου	130	100,00	5	3,85	7	5,38	21	16,15	16	12,31	21	16,15	52	40,00	8	6,15
T.K. Σωτηρίτσας	244	100,00	37	15,16	24	9,84	39	15,98	37	15,16	50	20,49	52	21,31	5	2,05
Δ.Ε. ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΙΟΥ	1.903	100,00	232	12,19	217	11,40	329	17,29	339	17,81	269	14,14	408	21,44	109	5,73
T.K. Αιγάνης	427	100,00	44	10,30	43	10,07	71	16,63	84	19,67	74	17,33	98	22,95	13	3,04
T.K. Κρανέας	127	100,00	9	7,09	9	7,09	18	14,17	14	11,02	29	22,83	36	28,35	12	9,45
T.K. Πυργετού	785	100,00	107	13,63	105	13,38	142	18,09	141	17,96	101	12,87	145	18,47	44	5,61
T.K. Ραψάνης	564	100,00	72	12,77	60	10,64	98	17,38	100	17,73	65	11,52	129	22,87	40	7,09
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	4.491	100,00	520	11,58	468	10,42	813	18,10	787	17,52	739	16,46	933	20,77	231	5,14

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001, ίδια επεξεργασία

I.3 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός - ανεργία

Πίνακας I.3.1: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός 2001 και ανεργία στην περιοχή μελέτης

Γεωγραφική / Διοικητική Ενότητα	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός					Οικονομικός μη ενεργός
	Σύνολο	Απασχολούμενοι		Άνεργοι		
		Σύνολο	Ποσοστό (%)	Σύνολο	Ποσοστό (%)	
Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας	117.648	106.431	90,47	11.217	9,53	134.766
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	3.344	3.065	91,66	279	8,34	4.995
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	850	773	90,94	77	9,06	1.251
Τοπική Κοινότητα Στομίου	256	223	87,11	33	12,89	300
Τοπική Κοινότητα Καρίτσης	206	197	95,63	9	4,37	375
Τοπική Κοινότητα Ομολίου	260	242	93,08	18	6,92	388
Τοπική Κοινότητα Παλαιοπύργου	128	111	86,72	17	13,28	188
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	1.292	1.212	93,81	80	6,19	2.248
Τοπική Κοινότητα Πυργετού	566	536	94,70	30	5,30	907
Τοπική Κοινότητα Αιγάνης	310	289	93,23	21	6,77	484
Τοπική Κοινότητα Κρανέας	77	74	96,10	3	3,90	173
Τοπική Κοινότητα Ραψάνης	339	313	92,33	26	7,67	684
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	1.202	1.080	89,85	122	10,15	1.496
Τοπική Κοινότητα Σωτηρίτσης	225	218	96,89	7	3,11	186
Τοπική Κοινότητα Μελιβοίας	682	586	85,92	96	14,08	807
Τοπική Κοινότητα Σκήτης	233	222	95,28	11	4,72	322
Τοπική Κοινότητα Σκλήθρου	62	54	87,10	8	12,90	181

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001 – οικονομικά στοιχεία, ίδια επεξεργασία

Πίνακας I.3.2: Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός 2001 κατά ποσοστό στην περιοχή μελέτης

Γεωγραφική/Διοικητική Ενότητα	Σύνολο οικονομικά ενεργών και μη ενεργών	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός					Οικονομικός μη ενεργός	
		Ποσοστό (%)	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Σύνολο	Ποσοστό (%)
				Σύνολο	Σύνολο	Νέοι		
Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας	252.414	46,61	117.648	106.431	11.217	6.826	134.766	53,39
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	8.339	40,10	3.344	3.065	279	163	4.995	59,90
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	2.101	40,46	850	773	77	37	1.251	59,54
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	3.540	36,50	1.292	1.212	80	56	2.248	63,50
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	2.698	44,55	1.202	1.080	122	70	1.496	55,45

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001 – οικονομικά στοιχεία, ίδια επεξεργασία

Γενικότερα, σε όλες τις Δημοτικές Ενότητες της περιοχής μελέτης, το ποσοστό του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού υπερέχει σε σχέση με το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, με τη ΔΕ Ευρυμενών να κυμαίνεται σχεδόν στα ίδια επίπεδα με την περιοχή μελέτης (40,46% και 59,54 αντίστοιχα). Η μεγαλύτερη διαφορά, παρατηρείται στη Δημοτική Ενότητα Κάτω

Ολύμπου όπου ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός είναι 2248 κάτοικοι (63,5%), ενώ ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι 1292 κάτοικοι (36,5%). Η μεγάλη διαφορά αιτιολογείται από την ύπαρξη μεγάλου αριθμού συνταξιούχων μόνιμων κατοίκων της ΔΕ. Μικρότερη διαφορά μεταξύ οικονομικά ενεργού (44,55%) και μη ενεργού πληθυσμού (55,45%), παρατηρείται, στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας που αιτιολογείται από την τουριστική ανάπτυξη που αναπτύσσεται στην περιοχή και τον μεγάλο αριθμό των απασχολούμενων στον τομέα του τουρισμού.

Σε ότι αφορά τον ενεργό πληθυσμό, οι απασχολούμενοι στην περιοχή μελέτης, αντιπροσωπεύουν το 91,66% (ποσοστό μεγαλύτερο από την ΠΕ Λάρισα) και οι άνεργοι το 8,34%. Αξίζει να αναφερθεί, ότι το ποσοστό των ανέργων είναι πολύ μικρό καθώς τα στοιχεία αναφέρονται στην απογραφή του πληθυσμού του 2001, σύμφωνα με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων Αγιάς και Τεμπών, το ποσοστό των ανέργων κυμαίνεται από 22% - 27%. Στη ΔΕ Ευρυμενών, οι απασχολούμενοι αντιπροσωπεύουν το 90,94% (773 άτομα) και οι άνεργοι το 9,06% (77 άτομα). Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης, παρατηρείται στην ΤΚ Καρίτσας και κυμαίνεται στο 95,63% ενώ η ανεργία λαμβάνει μικρό ποσοστό της τάξης του 4,37%, διότι πολλά άτομα απασχολούνται στο τομέα του τουρισμού τους θερινούς μήνες ενώ τον υπόλοιπο χρόνο με αγροτικές εργασίες. Επιπλέον, μεγάλο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στη ΤΚ Παλαιοπύργου (13,28%).

Στη Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου, οι απασχολούμενοι αντιπροσωπεύουν το 93,81% (1212 άτομα) ενώ οι άνεργοι το 6,19% (80 άτομα). Τα ποσοστά των απασχολούμενων σε όλες τις Τοπικές Κοινότητες της ΔΕ Κάτω Ολύμπου είναι αρκετά ικανοποιητικά (άνω του 90%), με τα μεγαλύτερα να παρατηρούνται στις ΤΚ Κρανέας (96,1%) και Πυργετού (94,7%). Στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας, παρατηρείται υψηλό ποσοστό ανεργίας (10,15%), σε σχέση με τις υπόλοιπες Δημοτικές Ενότητες, με τα μεγαλύτερα ποσοστά να καταγράφονται στις ΤΚ Μελιβοίας (14,08%) και Σκλήθρου (12,9%) αντίστοιχα. Το ποσοστό των απασχολούμενων στη ΔΕ Μελιβοίας αντιπροσωπεύει το 89,85% (1080 άτομα), ενώ μεγάλα ποσοστά απασχολούμενων παρατηρούνται στη ΤΚ Σωτηρίτσας (96,89%) και στη ΤΚ Σκήτης (95,28%).

Λιάρθρωση της απασχόλησης κατά τομέα

Πίνακας Ι.3.3: Οικονομικός ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενος κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι (2001)

Γεωγραφική / Διοικητική Ενότητα	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός							Οικονομικός μη ενεργός
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλαδο οικονομικής δραστηριότητας		
ΠΕ Λάρισας	117.648	106.431	30.798	20.993	52.390	2.250	11.217	134.766
Σύνολο Περιφέρειας Μελέτης	3.344	3.065	1.449	632	883	101	279	4.995
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	850	773	383	129	244	17	77	1.251
Τοπική Κοινότητα Στομίου	256	223	107	37	70	9	33	300
Τοπική Κοινότητα Καρίτσας	206	197	99	26	68	4	9	375
Τοπική Κοινότητα Ομολίου	260	242	129	40	71	2	18	388
Τοπική Κοινότητα Παλαιοπύργου	128	111	48	26	35	2	17	188
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	1.292	1.212	367	397	389	59	80	2.248
Τοπική Κοινότητα Πυργετού	566	536	152	163	188	33	30	907
Τοπική Κοινότητα Αιγάνης	310	289	113	104	66	6	21	484
Τοπική Κοινότητα Κρανέας	77	74	39	11	19	5	3	173
Τοπική Κοινότητα Ραψάνης	339	313	63	119	116	15	26	684
Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας	1.202	1.080	699	106	250	25	122	1.496

Γεωγραφική / Διοικητική Ενότητα	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός							Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλαδο οικονομικής δραστηριότητας		
Τοπική Κοινότητα Σωτηρίτσας	225	218	139	24	53	2	7	186
Τοπική Κοινότητα Μελιβοΐας	682	586	419	53	104	10	96	807
Τοπική Κοινότητα Σκήτης	233	222	113	21	75	13	11	322
Τοπική Κοινότητα Σκλήθρου	62	54	28	8	18	0	8	181

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001 – οικονομικά στοιχεία, ίδια επεξεργασία

Πίνακας Ι.3.4: Ποσοστό απασχολούμενων κατά τομέα παραγωγής, μόνιμος πληθυσμός 2001

Γεωγραφική / Διοικητική Ενότητα	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός				
	Απασχολούμενοι (%)				
	Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλαδο οικονομικής δραστηριότητας
ΠΕ Λάρισας	100,00	28,94	19,72	49,22	2,11
Σύνολο Περιοχής Μελέτης	100,00	47,28	20,62	28,81	3,30
Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών	100,00	49,55	16,69	31,57	2,20
Τοπική Κοινότητα Στομίου	100,00	47,98	16,59	31,39	4,04
Τοπική Κοινότητα Καρίτσας	100,00	50,25	13,20	34,52	2,03
Τοπική Κοινότητα Ομολίου	100,00	53,31	16,53	29,34	0,83
Τοπική Κοινότητα Παλαιοπύργου	100,00	43,24	23,42	31,53	1,80
Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου	100,00	30,28	32,76	32,10	4,87
Τοπική Κοινότητα Πυργετού	100,00	28,36	30,41	35,07	6,16
Τοπική Κοινότητα Αιγάνης	100,00	39,10	35,99	22,84	2,08
Τοπική Κοινότητα Κρανέας	100,00	52,70	14,86	25,68	6,76
Τοπική Κοινότητα Ραυιάνης	100,00	20,13	38,02	37,06	4,79
Δημοτική Ενότητα Μελιβοΐας	100,00	64,72	9,81	23,15	2,31
Τοπική Κοινότητα Σωτηρίτσας	100,00	63,76	11,01	24,31	0,92
Τοπική Κοινότητα Μελιβοΐας	100,00	71,50	9,04	17,75	1,71
Τοπική Κοινότητα Σκήτης	100,00	50,90	9,46	33,78	5,86
Τοπική Κοινότητα Σκλήθρου	100,00	51,85	14,81	33,33	0,00

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., απογραφή μόνιμου πληθυσμού 2001 – οικονομικά στοιχεία, ίδια επεξεργασία

Στην Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών, κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα κατέχει ο πρωτογενής τομέας, όπου εργάζεται το 49,55% των απασχολούμενων, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας (31,57%) και ο δευτερογενής παρουσιάζει τη μικρότερη απασχόληση ανθρώπινου δυναμικού (16,69%). Το μεγάλο ποσοστό στον πρωτογενή τομέα, αιτιολογείται από το γεγονός ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται ως γεωργική με το μεγαλύτερο αριθμό των κατοίκων να ασχολούνται με την καλλιέργεια καστανιάς και οπωροφόρων δέντρων (TK Καρίτσας και Στομίου) καθώς και με την καλλιέργεια δημητριακών, ακτινιδίου και σιτηρών (TK Παλαιοπύργου και Ομολίου). Επιπλέον, στους παραλιακούς οικισμούς αρκετοί δραστηριοποιούνται στον τομέα της παράκτιας αλιείας ενώ ελάχιστοι είναι εκείνοι που απασχολούνται στη κτηνοτροφία. Σημαντικά είναι και τα ποσοστά του τριτογενή τομέα που αντιστοιχεί στην απασχόληση των κατοίκων στον τομέα του τουρισμού (ξενώνες, ξενοδοχεία, υπηρεσίες αναψυχής) και στον τομέα των κοινωνικών και διοικητικών υπηρεσιών κυρίως στις TK Καρίτσας (34,52%) και Στομίου (31,39%). Αρκετά μειωμένο είναι το ποσοστό απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα, καθώς στην ΔΕ Ευρυμενών δεν εντοπίζονται

βιομηχανίες – βιοτεχνίες παρά μόνο κάποιες ελάχιστες μεταποιητικές μονάδες γεωργικών προϊόντων και ελαιολαδοποιία (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αγίας 2012 – 2014, 2011).

Η Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου, παρουσιάζει διαφορετική εικόνα καθώς είναι ενισχυμένος ο δευτερογενής τομέας (32,76%), με μικρή διαφορά από τον τριτογενή (32,10%) και τον πρωτογενή (30,28%). Το αρκετά υψηλό ποσοστό που συγκεντρώνει ο δευτερογενής τομέας παραγωγής στη ΔΕ Κάτω Ολύμπου, αιτιολογείται λόγω τις ύπαρξης αρκετών μικρών μεταποιητικών μονάδων γεωργικών προϊόντων (ακτινίδια, σταφύλια, κρασιά Ραψάνης ΠΟΠ κ.α.) που εντοπίζονται κυρίως στις ΤΚ Πυργετού και Ραψάνης. Σχεδόν ίδιο ποσοστό κατέχει και ο τριτογενής τομέας, με το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων να απασχολείται στον τομέα του τουρισμού, κυρίως στην παραλιακή ζώνη της Δημοτικής Ενότητας. Τέλος, στα ίδια επίπεδα με του άλλους τομείς, βρίσκεται και ο πρωτογενής τομέας παραγωγής που ενισχύεται με την παραγωγή διαφόρων γεωργικών προϊόντων (οπωροφόρα δέντρα, ελιές, σταφύλια κ.α), την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στις περιοχές της Αιγάνης του Πυργετού και της Ραψάνης καθώς και την άσκηση της παράκτιας αλιείας στους παραλιακούς οικισμούς (στην παραλία της Κουλούρας υπάρχει μονάδα παραδοσιακής ιχθυοκαλλιέργειας) (Τσακίρης κ.ά., 2012).

Στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας, κυρίαρχο ρόλο στην οικονομική δραστηριότητα κατέχει ο πρωτογενής τομέας παραγωγής όπου απασχολείται το 64,72% του ενεργού πληθυσμού, ακολουθεί ο τριτογενής τομέας παραγωγής (23,15%) και ο δευτερογενής τομέας παραγωγής, που παρουσιάζει τη μικρότερη απασχόληση ανθρώπινου δυναμικού (9,82%). Η ΔΕ Μελιβοίας, συγκεντρώνει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό απασχολούμενων στο πρωτογενή τομέα με το μεγαλύτερο αριθμό ατόμων να απασχολούνται στην καλλιέργεια και τη συγκομιδή καστώνων, οπωροφόρων δέντρων και ελαιώνων.

Γενικότερα, η ΔΕ διαθέτει χιλιάδες στρέμματα γεωργικών εκτάσεων όπου καλλιεργούνται προϊόντα υψηλής ποιότητας, όπως για παράδειγμα τα κάστανα Μελιβοίας στους «καστανιόνες» του Κισσάβου. Ελάχιστοι απασχολούνται με την παράκτια αλιεία και την κτηνοτροφία που εντοπίζεται κυρίως στους ορεινούς οικισμούς της Δημοτικής Ενότητας. Επιπλέον, αξιόλογο θεωρείται το ποσοστό του τριτογενή τομέα με το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων να απασχολείται στο κλάδο του τουρισμού (ενοικιαζόμενα δωμάτια, ξενοδοχεία, χώροι αναψυχής κ.α.), του εμπορίου (κυρίως φρούτων) καθώς και στο τομέα των κοινωνικών και διοικητικών υπηρεσιών (Κάτω Σωτηρίτσα), ιδιαίτερα στην παραλιακή, κυρίως, ζώνη της ΔΕ. Τέλος, ο δευτερογενής τομέας συγκεντρώνει το χαμηλότερο ποσοστό σε σύγκριση και με τις άλλες Δημοτικές Ενότητες καθώς στην περιοχή δεν υπάρχουν μεταποιητικές μονάδες – βιοτεχνίες παρά μόνο ελαιολαδοποιία.

1.4 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΑΠΟ ΣΧΟΟΑΠ/ ΖΟΕ

ΣΧΟΟΑΠ ΔΕ Κάτω Ολύμπου

Πίνακας 1.4.1: Γενικό πλαίσιο δόμησης ανά πολεοδομική ενότητα ΔΕ Κάτω Ολύμπου

Οικισμός	Πολεοδομική Ενότητα	Έκταση οικιστικού υποδοχέα (εκτάρια-Ha)	Επέκταση (εκτάρια-Ha)	Μέσος Συντελεστής Δόμησης (ΜΣΔ)	Μικτή Πυκνότητα (κάτ/Ha)	Προτεινόμενη Χρήση
Πυργετός	1	85,03	16,5	0,8	80	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987, (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)
Ραψάνη	1	74,15	18,7	0,8	70	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987, (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)
Αιγάνη	1	52,67	–	0,8	95	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987,

Οικισμός	Πολεοδομική Ενότητα	Έκταση οικιστικού υποδοχέα (εκτάρια-Ha)	Επέκταση (εκτάρια-Ha)	Μέσος Συντελεστής Δόμησης (ΜΣΔ)	Μικτή Πυκνότητα (κάτ/Ha)	Προτεινόμενη Χρήση
						(ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)
Περαταριά (Σ.Σ. Ραψάνης)	1	13,90	–	0,8	51	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987, (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)
Κάτω Αιγάνη	1	23,62	–	0,8	55	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987, (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)
Κουλούρα	1	17,39	–	0,8	40	Γενική Κατοικία (άρθρο 3 Π.Δ. του από 23-02-1987, (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987)

Πηγή: ΣΧΟΟΑΠ ΔΕ Κάτω Ολύμπου, (ΦΕΚ 13/ΑΑΠ/30-01-2012), ίδια επεξεργασία

ΣΧΟΟΑΠ ΔΕ Κάτω Ολύμπου

Πίνακας Ι.4.2: Γενικό πλαίσιο δόμησης ανά πολεοδομική ενότητα ΔΕ Ευρυμενών

Οικισμός	Πολεοδομική Ενότητα	Έκταση οικιστικού υποδοχέα (εκτάρια-Ha)	Περιοχή επέκτασης		Μέσος Συντελεστής Δόμησης (ΜΣΔ)	Μικτή Πυκνότητα (κάτ/Ha)	Προτεινόμενη Χρήση
			Επέκταση (εκτάρια-Ha)	Όροι δόμησης			
Ομόλιο	1	73,80	4,7	ΜΣΔ: 0,4-Αμυγής Κατοικία	0,8	25	Γενική Κατοικία
Στόμιο	1	41,80	49,5	ΜΣΔ: 0,4-Αμυγής Κατοικία	0,8	25	Γενική Κατοικία
Καρίτσα	1	18,20	14,1	ΜΣΔ: 0,4-Αμυγής Κατοικία	0,8	41	Γενική Κατοικία
Κόκκινο Νερό	1	37,70	12,1	ΣΔ: 0,6-Γενική Κατοικία	0,8	25	Γενική Κατοικία
Παλαιόπυργος	1	67,00	–	–	0,8	21	Γενική Κατοικία
Πλατιά Αμμος			15,3	Β' Κατοικία	0,4	13	Αμυγής Κατοικία
Αγ. Παρασκευή			6,8	Β' Κατοικία	0,4	13	Αμυγής Κατοικία
Αλεξανδρινή	–	–	54,7	Β' Κατοικία	0,4	13	Αμυγής Κατοικία

Πηγή: ΣΧΟΟΑΠ ΔΕ Ευρυμενών, (ΦΕΚ 149/ΑΑΠ/16-05-2014), ίδια επεξεργασία

Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ)

ΖΟΕ περιοχής του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Σκήτης – Σωτηρίτσας – Μελιβοίας Π.Ε Λάρισας και ΖΟΕ Κοινότητας Αγιοκάμπου

Η περιοχή με στοιχείο 1, καθορίζεται ως περιοχή β' κατοικίας, η οποία εκτείνεται κατά μήκος του παραλιακού μετώπου και περιλαμβάνει δασικές εκτάσεις. Για το συγκεκριμένο τμήμα της ΖΟΕ ισχύουν οι εξής κατευθύνσεις:

- Επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας σύμφωνα και με τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος του από 23-02-1987, για τις «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης» (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987), εκτός από τη χρήση «επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης».
- Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας ορίζεται σε τέσσερα (4) στρέμματα.

- Για τις οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (κάμπινγκ) το κατώτατο όριο αρτιότητας ορίζεται σε οκτώ (8) στρέμματα.
- Κατά παρέκκλιση θεωρούνται άρτια και οικοδομήσιμα τα οικοπέδα τα οποία κατέχουν τα ελάχιστα όρια αρτιότητας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Προεδρικού Διατάγματος της 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/24-5-1985). Η παρέκκλιση αυτή δεν ισχύει για τις τουριστικές εγκαταστάσεις.
- Σε ότι αφορά του όρους και περιορισμούς δόμησης: καθορίζεται μέγιστη επιτρεπόμενη επιφάνεια ορόφων και κτιρίων τα 120 τετραγωνικά μέτρα, ενώ προβλέπεται υποχρεωτική ελάχιστη απόσταση κτίσματος από τις όχθες ρεμάτων, 20 μέτρα.
- Εφαρμόζονται κατά χρήση οι διατάξεις των από 6-10-1978 (ΦΕΚ 538/Δ/6-10-1978) και 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/24-5-1985) Προεδρικών Διαταγμάτων τα οποία έχουν τροποποιηθεί με το Προεδρικό Διάταγμα της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ /1988).

Σε ότι αφορά την περιοχή με στοιχείο 2, περιλαμβάνονται: α) οι ζώνες προστασίας των ρεμάτων οι οποίες εκτείνονται σε απόσταση 20 μέτρων εκατέρωθεν από την όχθη κάθε ρέματος, β) η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας και γ) οι δασικές εκτάσεις. Στη συγκεκριμένη περιοχή ισχύουν οι εξής κατευθύνσεις:

- Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας των οικοπέδων ορίζεται σε δέκα (10) στρέμματα.
- Κατά παρέκκλιση θεωρούνται άρτια τα οικοπέδα τα οποία έχουν έκταση τέσσερα στρέμματα.
- Ο συντελεστής δόμησης ορίζεται στα πέντε εκατοστά (0.05).
- Στις περιοχές αυτές επιτρέπονται οι εξής χρήσεις:
 - Κατοικία με μέγιστη συνολική επιφάνεια 100 τετραγωνικά μέτρα
 - Αθλητικές εγκαταστάσεις μικρού μεγέθους
 - Εγκαταστάσεις ημερήσια αναψυχής (υπαίθρια καθιστικά, βρύσες, χώροι υγιεινής)
 - Γεωργικές αποθήκες
 - Φρεάτια και αντλιοστάσια
 - Κτίρια κοινής ωφέλειας και κοινωφελείς εγκαταστάσεις
 - Πρατήρια βενζίνης
- Εφαρμόζονται κατά χρήση οι διατάξεις των από 6-10-1978 (ΦΕΚ 538/Δ/6-10-1978) και 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/24-5-1985) Προεδρικών Διαταγμάτων τα οποία έχουν τροποποιηθεί με το Προεδρικό Διάταγμα της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ /1988).

ΖΟΕ περιοχής του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Αιγάνης και Κρασιάς Ν. Λάρισας

Στην περιοχή με στοιχείο I, η οποία εκτείνεται κατά μήκος της παραλίας και χαρακτηρίζεται ως περιοχή β' κατοικίας δίνονται οι εξής κατευθύνσεις (άρθρο 3, Π.Δ.):

- Στη συγκεκριμένη περιοχή επιτρέπεται η χρήση της γενικής κατοικίας σύμφωνα και με τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος του από 23-02-1987, για τις «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης» (ΦΕΚ 166/Δ/23-02-1987).
- Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας ορίζεται στα 4 στρέμματα.
- Σε ότι αφορά του όρους και περιορισμούς δόμησης: καθορίζεται μέγιστη επιτρεπόμενη επιφάνεια ορόφων και κτιρίων τα 120 τετραγωνικά μέτρα, ενώ προβλέπεται υποχρεωτική ελάχιστη απόσταση κτίσματος από τη γραμμή αιγιαλού, 30 μέτρα.

- Εφαρμόζονται κατά χρήση οι διατάξεις των από 6-10-1978 (ΦΕΚ 538/Δ/6-10-1978) και 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/24-5-1985) Προεδρικών Διαταγμάτων τα οποία έχουν τροποποιηθεί με το Προεδρικό Διάταγμα της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ /1988).

Οι περιοχές με στοιχείο II, περιλαμβάνουν εκτάσεις σε απόσταση είκοσι (20) μέτρων από τις όχθες των ρεμάτων και ποταμών, εκτάσεις σε απόσταση πενήντα (50) μέτρων από τις όχθες λιμνών, δασικές εκτάσεις και εκτάσεις στο Δέλτα του Πηνειού Ποταμού. Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τις εν λόγω περιοχές είναι οι εξής: (άρθρο 3, παράγραφος Β):

- Επιτρέπονται μόνο υποτυπώδεις εγκαταστάσεις διημέρευσης για τους επισκέπτες του υγροβιότοπου του Δέλτα του Πηνειού και ιχθυοτροφεία.
- Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας των γηπέδων ορίζεται σε 10 στρέμματα.
- Απαγορεύεται η κατασκευή κτισμάτων πλην των αναγκαίων χώρων υγιεινής.

Οι περιοχές με στοιχείο III, περιλαμβάνουν εκτάσεις γεωργικής γης με πολύ αραιή δόμηση. Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τις εν λόγω περιοχές είναι οι εξής: (άρθρο 3, παράγραφος Γ):

- Το κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας ορίζεται σε 10 στρέμματα.
- Η μέγιστη επιτρεπόμενη συνολική επιφάνεια των ορόφων των κτιρίων ορίζεται σε 100 τετραγωνικά μέτρα.
- Ο συντελεστής δόμησης θα είναι 0,5.
- Στις περιοχές αυτές επιτρέπονται οι χρήσεις:
 - Κατοικίας
 - Γεωργικών αποθηκών
 - Φρεάτων και αντλιοστασίων
 - Κτιρίων κοινής ωφέλειας και κοινοφελών εγκαταστάσεων
 - Πρατηρίων βενζίνης
- Εφαρμόζονται κατά χρήση οι διατάξεις των από 6-10-1978 (ΦΕΚ 538/Δ/6-10-1978) και 24-5-1985 (ΦΕΚ 270/Δ/24-5-1985) Προεδρικών Διαταγμάτων τα οποία έχουν τροποποιηθεί με το Προεδρικό Διάταγμα της 20-01-1988 (ΦΕΚ 61/Δ /1988).

1.5 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Πίνακας 1.5.1: Κατανομή έκτασης χρήσεων γης (γενικευμένη κατηγορία) ευρύτερης περιοχής μελέτης (εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα)

Περιοχή	Σύνολο εκτάσεων	Καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροναυσίες	Βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτάσεις οικισμών	Άλλες εκτάσεις
ΠΕΛάρισα	5.385,6	2.778,8	693,0	1.766,3	21,1	91,8	34,6
ΔΕ Ευρυμενών	96,0	30,3	1,0	62,7	1,0	0,9	0,0
ΔΕ Κάτω Ολύμπου	128,8	59,6	10,0	53,7	2,3	3,1	0,0
ΔΕ Μελιβοίας	197,7	38,3	0,0	157,7	0,0	0,3	1,4

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Απογραφή Γεωργίας - Κτηνοτροφίας 1999/2000, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 1.5.2: Ποσοστιαία κατανομή έκτασης χρήσεων γης (γενικευμένη κατηγορία) ευρύτερης περιοχής μελέτης (επί της %)

Περιοχή	Σύνολο εκτάσεων	Καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγροναυσίες	Βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτάσεις οικισμών	Άλλες εκτάσεις
ΠΕΛάρισα	100,0	51,6	12,9	32,8	0,4	1,7	0,6

Περιοχή	Σύνολο εκτάσεων	Καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις	Βοσκότοποι	Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες από νερά	Εκτάσεις οικισμών	Άλλες εκτάσεις
ΔΕ Ευρυμενών	100,0	31,6	1,1	65,4	1,0	1,0	0,0
ΔΕ Κάτω Ολύμπου	100,0	46,3	7,8	41,7	1,8	2,4	0,0
ΔΕ Μελιβοίας	100,0	19,4	0,0	79,8	0,0	0,2	0,7

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Απογραφή Γεωργίας - Κτηνοτροφίας 1999/2000, ίδια επεξεργασία

Από τα στοιχεία των πινάκων Ι.5.1 και Ι.5.2, όπου αναφέρονται στην κατανομή των χρήσεων γης (γενικευμένη κατηγορία), προκύπτει ότι στην Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας κυριαρχούν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις (51,6%), ακολουθούν οι δασικές εκτάσεις (32,8%), οι βοσκότοποι (12,9%), οι εκτάσεις οικισμών (1,7%), οι άλλες εκτάσεις (0,6%) και οι εκτάσεις καλυπτόμενες με νερά (0,4%). Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις Δημοτικές Ενότητες της περιοχής μελέτης ισχύουν τα ακόλουθα:

- Στην Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών, τα δάση καταλαμβάνουν το 65% (δασικό σύμπλεγμα Όσσας) των συνολικών εκτάσεων και ακολουθούν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις (31,6%).
- Στην Δημοτική Ενότητα Κάτω Ολύμπου, αντίθετα με την Δημοτική Ενότητα Ευρυμενών, κυριαρχούν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις (46,3%), ενώ ακολουθούν τα δάση (41,7%).
- Στη Δημοτική Ενότητα Μελιβοίας, κυριαρχούν σε μεγάλο ποσοστό τα δάση – δασικές εκτάσεις (79,8%) λόγω της ύπαρξης των δασών του Κισσάβου και Μαυροβουνίου (δασόκτημα Πολυδενδρίου). Στη συνέχεια, ακολουθούν οι γεωργικές εκτάσεις (19,4%), ενώ χαμηλή έκταση καλύπτεται από τις εκτάσεις των οικισμών (0,2%)

Ι.6 ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

Πίνακας Ι.6.1: Οικισμοί και κατάταξη οικιστικού δικτύου (επίπεδο) την περιοχή μελέτης

	Δημοτική Ενότητα	Τοπική Κοινότητα	Οικισμοί	Κατάταξη οικιστικού δικτύου/επίπεδο (από ΠΠΧΣΑΑ Περ. Θεσσαλίας)	Κατάταξη οικιστικού δικτύου/επίπεδο (από ΓΠΧΣΑΑ)
Δήμος Αγιάς	Ευρυμενών	Καρίτσης	Αγία Παρασκευή	5ο	7ο
			Καρίτσα	5ο	7ο
			Κόκκινο Νερό	5ο	7ο
			Πλατεία Άμμος	5ο	7ο
		Ομολίου	Ομόλιο	5ο	7ο
			Παλαιόποργου	Αλεξανδρινή	5ο
		Παλαιόποργος		5ο	7ο
		Στρίντζιος		5ο	7ο
		Στομίου	Απόστολος Παύλος	5ο	7ο
			Κατασκηνώσεις Αγίου Δημητρίου	5ο	7ο
			Μονή Αγίου Δημητρίου	5ο	7ο
			Στόμιο	4ο	7ο
	Μελιβοίας	Μελιβοίας	Βελίκα	5ο	7ο
			Κόκκινο Νερό Μελιβοίας	5ο	7ο
			Κουτσουπιά	5ο	7ο
			Μέλια	5ο	7ο
Μελιβοία			5ο	7ο	

	Δημοτική Ενότητα	Τοπική Κοινότητα	Οικισμοί	Κατάταξη οικιστικού δικτύου/επίπεδο (από ΠΠΧΣΑΑ Περ. Θεσσαλίας)	Κατάταξη οικιστικού δικτύου/επίπεδο (από ΓΠΧΣΑΑ)		
Δήμος Τεμπών			Οστροβός	5ο	7ο		
			Παλιουριά	5ο	7ο		
			Αγιοκάμπος	5ο	7ο		
		Σκήτης	Κάτω Πολυδένδρι	5ο	7ο		
			Μετόχια	5ο	7ο		
			Σκήτη	5ο	7ο		
		Σκλήθρου	Ισιώματα	5ο	7ο		
			Ρακοπόταμος	5ο	7ο		
			Σκλήθρον	5ο	7ο		
		Σωτηρίτσας	Κάτω Σωτηρίτσα	4ο	7ο		
			Σωτηρίτσα	5ο	7ο		
		Κάτω Ολόμπου		Αιγάνης	Αιγάνη	5ο	7ο
					Καστρί Λουτρό	5ο	7ο
					Κάτω Αιγάνη	5ο	7ο
					Νέα Μεσάγγαλα	5ο	7ο
				Κρανέας	Παπαπούλι	5ο	7ο
Κουλούρα	5ο				7ο		
Πυργετού	Παραλία Κουλούρας			5ο	7ο		
	Πυργετός			3ο	7ο		
Ραψάνης	Άγιος Κωνσταντίνος			5ο	7ο		
	Περαταριά			5ο	7ο		
	Ραψάνη			5ο	7ο		

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, 2011 - ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας (ΦΕΚ) - ΓΠΧΣΑΑ (ΦΕΚ), ίδια επεξεργασία
Πίνακας Ι.6.2: Θεσμικό πλαίσιο δόμησης ανά ορεινό και ημιορεινό οικισμό, προϋφιστάμενο του 1923, στην περιοχή μελέτης

Οικισμός	Ορεινός (Ο)/ Ημιορεινός (Η)	Επιφάνεια οικισμού (εντός ορίων) σε εκτάρια (Ha)	ΦΕΚ ή Απόφαση Νομάρχη για όρια οικισμού	ΦΕΚ - ΠΔ Όρων δόμησης	Όροι δόμησης οικοπέδων			
					Σ.Δ.	Αρτιότητα (τ.μ.)	Κάλυψη (%)	Όροφοι / ύψος (μ.)
Καρίτσα	Ο	18,4	Απ. Νομ. 6847/85 (ΦΕΚ 148/Δ/14-03-1989)	(ΦΕΚ 148 /Δ / 14-03-1989), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 270 /Δ / 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 19-10-1978 (ΦΕΚ 594/ Δ/ 13-11-1978) και ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	300	70	2 / 7,5
Ομόλιο	Η	75,5	Απ. Νομ. 6847/85 (ΦΕΚ 360/Δ/21-04-1986)	(ΦΕΚ 360 /Δ / 21-04-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181 /Δ / 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	500	60	2 / 7,5
Μελιβοία	Ο	46,9	Απ. Νομ. 929 (ΦΕΚ 432/Δ/19-05-1987)	(ΦΕΚ 432/Δ/ 19-05-1987), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/ 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	300	70	2 / 7,5
Οστροβός	Η	=	=	=	=	=	=	=
Σκήτη	Ο	48,2	Απ. Νομ. 2796(ΦΕΚ	(ΦΕΚ 909/Δ/ 09-08-1993), ΠΔ 24-5-1985	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-	400	70	2 / 7,5

Οικισμός	Ορεινός (Ο)/ Ημιορεινός (Η)	Επιφάνεια οικισμού (εντός ορίων) σε εκτάρια (Ha)	ΦΕΚ ή Απόφαση Νομάρχη για όρια οικισμού	ΦΕΚ - ΠΔ Όρων δόμησης	Όροι δόμησης οικοπέδων			
					Σ.Δ.	Αρτιότητα (τ.μ.)	Κάλυψη (%)	Όροφοι / ύψος (μ.)
			909/Δ/09-08-1993) τροπ. (ΦΕΚ 432/Δ/19-05-1987)	(ΦΕΚ 181/Δ/ 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	05-1989			
Σκλήθρο	Ο	27,4	Απ. Νομ. 5200/85 (ΦΕΚ 234/Δ/18-03-1987)	(ΦΕΚ 234/Δ/ 18-03-1987), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/ 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	60	2 / 7,5
Σωτηρίτσα	Ο	17,3	(ΦΕΚ 164 /Δ/1969)	(ΦΕΚ 164/Δ/1969)	0,8	300	70	2 / 7,5
Αιγάνη	Η	52,67	Απ. Νομ. 5932 (ΦΕΚ 103/Δ/19-02-1986)	(ΦΕΚ 234/Δ/ 18-03-1987), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/ 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	70	2 / 7,5
Ραψάνη	Ο	74,15	Απ. Νομ. 5932 (ΦΕΚ 103/Δ/19-02-1986)	(ΦΕΚ 103/Δ/ 19-02-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/ 24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	60	2 / 7,5

Πηγή: Ιωαννίδης κ.ά., 2007, Σπύρου, 2014, ίδια επεξεργασία

Πίνακας Ι.6.3: Θεσμικό πλαίσιο δόμησης ανά πεδινό οικισμό, προϋφιστάμενο του 1923, στην περιοχή μελέτης

Οικισμός	Επιφάνεια οικισμού (εντός ορίων) σε εκτάρια (Ha)	ΦΕΚ ή Απόφαση Νομάρχη για όρια οικισμού	ΦΕΚ - ΠΔ Όρων δόμησης	Όροι δόμησης οικοπέδων			
				Σ.Δ.	Αρτιότητα (τ.μ.)	Κάλυψη (%)	Όροφοι / ύψος (μ.)
Παλαιόπυργος	67,0	Απ. Νομ. 5384/85 (ΦΕΚ 1255/Δ/31-12-1986)	(ΦΕΚ 1255/Δ/31-12-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	60	2 / 7,5
Πυργετός	85,0	Απ. Νομ. 5052 (ΦΕΚ 817/Δ/31-12-1985)	(ΦΕΚ 817/Δ/31-12-1985), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	0,8	400	70	2 / 7,5
Περαταριά	13,9	Απ. Νομ. 5165 (ΦΕΚ 1111/Δ/18-11-1986)	(ΦΕΚ 1111/Δ/18-11-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	60	2 / 7,5
Κουλούρα	17,4	Απ. Νομ. 7320/85 (ΦΕΚ 293/Δ/30-01-1986)	(ΦΕΚ 293/Δ/30-01-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/24-5-1985) τροπ. ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 24-5-1985 τροπ. ΠΔ 16-05-1989	400	60	2 / 7,5
Κάτω Αιγάνη	23,6	Απ. Νομ. 5933/85 (ΦΕΚ 103/Δ/19-02-1986)	(ΦΕΚ 103/Δ/19-02-1986), ΠΔ 24-5-1985 (ΦΕΚ 181/Δ/24-5-1985) τροπ.	ΠΔ 24-5-1985 τροπ.	400	70	2 / 7,5

Οικισμός	Επιφάνεια οικισμού (εντός ορίων) σε εκτάρια (Ha)	ΦΕΚ ή Απόφαση Νομάρχη για όρια οικισμού	ΦΕΚ - ΠΔ Όρων δόμησης	Όροι δόμησης οικοπέδων			
				Σ.Δ.	Αρτιότητα (τ.μ.)	Κάλυψη (%)	Όροφοι / ύψος (μ.)
		103/Δ/19-02-1986)	ΠΔ 16-05-1989 (ΦΕΚ 293/Δ/1989)	ΠΔ 16-05-1989			

Πηγή: Ιωαννίδης κ.ά., 2007, Κουρούνης κ.ά., 2008, Σπύρου, 2014, ίδια επεξεργασία

II. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 7: Άποψη του Αισθητικού Δάσους Όσσας προς το Αιγαίο Εικόνα 8: Κοιλιάδα Τεμπών – Αισθητικό Δάσος

Δήμος Αγιάς, 2014

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Εικόνα 9: Παραλία Κουτσουπιάς

Πηγή: Ιδία λήψη

Εικόνα 10: Παραλία Ρακοπόταμος

Πηγή: Δήμος Αγιάς, 2014

Εικόνα 11 : Παραλία στο Κόκκινο Νερό

Πηγή: Ιδία Λήψη

Εικόνα 12: Κατασκηνώσεις Αγίας Παρασκευής Στομίου

Πηγή: Ιδία Λήψη

Εικόνα 13: Άποψη του υγροβιότοπου Πηνειού

Πηγή: Δήμος Αγιάς, 2014

Εικόνα 14: Οι εκβολές του Πηνειού από τον Κίσσαβο

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Εικόνα 15: Παραλία Βελίκας

Πηγή: <http://www.larissa-beach.gr/>, 2014

Εικόνα 16: Παραλία Παλιουριάς

Πηγή: <http://www.larissa-beach.gr/>, 2014

Εικόνα 17: Οικισμός Μελιβοία

Πηγή: Ίδια λήψη

Εικόνα 18: Παραλιακές υπώρειες Όσσας

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Εικόνα 19: Άποψη του Δασικού Συμπλέγματος Όσσας

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Σχεδιασμός της Παράκτιας Ζώνης ΠΕ Λάρισας
Εικόνα 20: Ιαματική Πηγή «Κόκκινο Νερό»

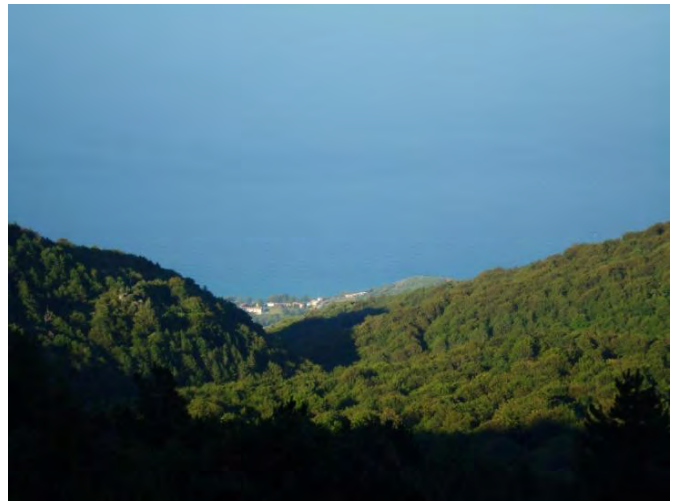
Πηγή: Ιδία λήψη

Εικόνα 21: Ιερά Μονή Κομνηνείου

Πηγή: Ιδία λήψη

Εικόνα 22: Παράκτιο τοπίο περιοχής μελετης

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Εικόνα 23: Άποψη του Δέλτα Πηνειού

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

Εικόνα 24: Κάτω Όλυμπος Ραψάνη

Πηγή: Panoramio, Google Maps, 2014

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Αγγελίδης, Μ. και Οικονόμου, Α. (2005). Χρήσεις γης και επιπτώσεις στον παράκτιο χώρο της Ελλάδας, *HELECO 05: Διεθνής έκθεση και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος*, Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
- Αποστολάκης, Μ. (2012). Προστασία και ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών: Το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο, *Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία*, Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.
- Βαλιάντζα – Αυτιά, Ε., Βρέκου, Β., Σταύρου, Κ. (2012). Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου: «Ολοκλήρωση μελετών παραλιακού άξονα Θεσσαλίας, σύνδεση δυο νομών. Τμήμα από διασταύρωση προς Καμάρι - Κεραμίδι έως Ρακοπόταμο», Λάρισα: Περιφέρεια Θεσσαλίας.
- Δουκάκης, Ε. (2007). Φυσικές καταστροφές και παράκτια ζώνη. Εισήγηση, *Ημερίδα με θέμα: Πρόληψη – Διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Ο ρόλος του Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού*, Αθήνα.
- Ευθυμίου, Γ., Κατσίμπρη, Π., Δέτσης, Β., Σκορδίλης, Α. (2011). Διαχείριση ορεινών περιοχών του δικτύου Natura 2000: η Περίπτωση του Κισσάβου (Όσσα). Στο *15^ο Πανελλήνιο Δασολογικό Συνέδριο. Δασοπονία πολλαπλών σκοπών και κλιματική αλλαγή – Προστασία και αξιοποίηση φυσικών πόρων (Πρακτικά)*. 16-19 Οκτωβρίου 2011 (σ.σ. 474-485). Καρδίτσα (Ανακτήθηκε στις 27/082014 από <http://www.forestry.gr/userfiles/file/pdf>).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1999). Προς Μια Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική των Παράκτιων Ζωνών: Γενικές αρχές και πολιτικές επιλογής, Λουξεμβούργο.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2000). Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών. Μια στρατηγική για την Ευρώπη, Βρυξέλλες: COM 2000/547.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007). Ανακοίνωση της Επιτροπής. Έκθεση αξιολόγησης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών στην Ευρώπη, Βρυξέλλες: COM 200/308.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011α). Παράκτιες ζώνες: μια προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Λουξεμβούργο.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011β). Έγγραφο κατευθύνσεων. Εφαρμογή των Οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους σε εκβολές ποταμών και παράκτιες ζώνες, Λουξεμβούργο.
- Ζαμπούνη, Κ. (2013). Μελέτη σκοπιμότητας του αλιευτικού καταφυγίου στο Στόμιο Δήμου Αγιάς, Λάρισα: Περιφέρεια Θεσσαλίας.

- Ζήση, Κ. (2010). Τροποποίηση Β2 Σταδίου μελέτης ΣΧΟΟΑΠ Δήμου Μελιβοίας, Λάρισα: Δήμος Αγιάς.
- Ιωαννίδης, Γ., Κατσαρός, Α., Μάρκου, Α., Βαλάσσα, Β., Ζήση, Κ., Τσίπης, Κ. κ.ά. (2007). Μελέτη Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Κάτω Ολύμπου, Β' Φάση – Β1 Στάδιο: Πρόταση, Λάρισα: Δήμος Τεμπών.
- Καλλία – Αντωνίου, Α. (2011). Η Εφαρμογή του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού δικαίου Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, Επιμορφωτικό Πρόγραμμα, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.
- Καραβοκύρης, Γ., Περγλέρος, Β., Αντζουλάτος, Γ., Κωνσταντινίδης, Η., Τσεκούρας Γ., Κοτζαγεώργης Γ., κ.ά. (2011). Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων: Υδατικό Διαμέρισμα Θεσσαλίας, Αθήνα: ΥΠΕΚΑ. Ανακτήθηκε από https://dl.dropboxusercontent.com/u/50959275/RBMP_GR08.pdf.
- Κατσίμπρη, Π. (2011). Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός και Ήπια Ανάπτυξη του Ν.Δ. Κισσάβου και των οικισμών Αμπελάκια, Τέμπη και Σπηλιά (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή), Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.
- Κοκκώσης, Χ. (1994). Το περιβάλλον στη χωροταξία: Η πολιτική για τη διαχείριση των ακτών, *ΤΟΠΟΣ Επιθεώρηση αστικών και περιφερειακών μελετών*, 8 (94), σ.σ. 191 – 205.
- Κοκκώσης, Χ., Δημητρίου, Κ., Κωνσταντόγλου, Μ. (1999). Δημιουργία Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών για τις παράκτιες περιοχές στην Ελλάδα, *1^ο Πανελλήνιο συνέδριο «Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών – Δυνατότητες και Εφαρμογές, Προοπτικές και Προκλήσεις*, Αθήνα.
- Κοσιώνη, Μ., Λιάπης, Γ., Κωστελέτος, Δ., Ελευθεριάδης, Ι. (1999). Πολεοδομική Μελέτη Β' Κατοικίας περιοχής Αγιοκάμπου Δήμου Μελιβοίας Νομού Λαρίσης, Αθήνα: ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Κουρούνης, Κ., Λιακόπουλος, Κ., Μπαμπαλίκης, Σ., Ντούρος, Γ., Παπαϊωάννου Δ., Πατιά Α., κ.ά. (2008). Μελέτη Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) Δήμου Ευρυμενών, Α' και Β' Στάδιο, Λάρισα: Δήμος Αγιάς.
- Μανούρης, Γ., Γούτσιου, Α., Κασσιός, Κ. (2005). Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων και παράκτιες ζώνες, *HELECO 05: Διεθνής έκθεση και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος*, Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
- Μπεριάτος, Η. (2001). Η Χωροταξία στο Διεθνή Χώρο – Ευρώπη, Σημειώσεις μαθήματος «Χωρική Ανάπτυξη», Τεύχος Β, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Μπεριάτος, Η. και Ψαλτόπουλος, Δ. (2003). Ο ρόλος της περιβαλλοντικής πολιτικής και σχεδιασμού στην ανάπτυξη της υπαίθρου: η ελληνική εμπειρία. Στο

- Μπεριάτος, Η., Ψαλτόπουλος, Δ. (επιμελητές), *Περιβάλλον και Ανάπτυξη της Υπαίθρου* (σ.σ. 203 – 224), Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Μπεριάτος, Η. και Παπαγεωργίου, Μ. (2010). Η χωροταξία του παράκτιου και θαλάσσιου χώρου: Η περίπτωση της Ελλάδας στη Μεσόγειο. Στο Μπεριάτος, Η., Παπαγεωργίου, Μ. (επιμελητές), *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο Αιώνα* (σ.σ. 189 – 204), Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Μπεριάτος, Η. και Παπαγεωργίου, Μ. (2012). Χωροταξικός Σχεδιασμός σε Ευαίσθητες και Κρίσιμες Περιοχές, Πανεπιστημιακές σημειώσεις μαθήματος Στούντιο Χωροταξίας Ιβ, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
- Μπεριάτος, Η. (2014, 21 Ιανουαρίου). Νέα Χωροταξία αποκλεισμού στον νησιωτικό χώρο, *Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ*, σελ. 8.
- Μουρμούρη, Α. (2005). Ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων περιοχών: 7 Ζητήματα – Κλειδιά για την εφαρμογή της, *Τεχνικά Χρονικά*, σ.σ. 83-95.
- Παπαρηγορίου, Σ., Μπεκιάρης, Γ., Μίχας, Ν., Καλφάκη, Ε., Δεφίγγου Μ., Παντελιάς Β. κ.ά. (2013). Μελέτη Τροποποίησης ΑΕΠΟ «Αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ, Τμήμα Βόρεια Έξοδος Τεμπών - Πυργετός», Αθήνα: ΥΠΕΚΑ.
- Παπαπετρόπουλος, Α. (2009). Ο χωροταξικός σχεδιασμός του αιγιαλού και της παραλίας: Θεωρητικές και νομολογιακές προσεγγίσεις, *Νόμος και Φύση*. Ανακτήθηκε από <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=3749&lang=1&catid=1>.
- Πεχλιβάνογλου, Γ.(2009). Προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος, το ισχύον δίκαιο και η ελληνική πραγματικότητα. Στο *9^ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας και Αλιείας(Πρακτικά)*. Τόμος Ι (σ.σ. 293-298). Πάτρα.
- Πρίνος, Π. (2005). Η ευρωπαϊκή σύσταση για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης και η εφαρμογή της στην Ελλάδα, *HELECO 05: Διεθνής έκθεση και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος*, Αθήνα: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.
- Σταματίου, Ε. (2003). Ελλάδα και μεσογειακός χώρος, προστασία και διαχείριση ακτών, συγκριτική προσέγγιση, *Σειρά Ερευνητικών Εργασιών ΤΜΧΠΠΑ*, 8 (6): σ.σ. 123-144, Βόλος: ΤΜΧΠΠΑ.
- Τσακίρης, Σ., Δασκαλάκης, Κ., Λαγκαδινού, Ε. (2012). Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας, Α1 Στάδιο, Αθήνα: ΥΠΕΚΑ.
- ΥΠΕΚΑ, (2009). Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης – ΕΠΧΣΑΑ για τον παράκτιο χώρο και τα νησιά (Σχέδιο ΚΥΑ), Αθήνα: ΥΠΕΚΑ.
- Χαϊνταρλής, Μ. (2014). Προστασία του περιβάλλοντος και διαχείριση των συγκρούσεων στον παράκτιο χώρο: Ο ρόλος και η συνεισφορά των νομικών εργαλείων. Στο Καρύμπαλης, Ε., Παπαδόπουλος, Α., Χαλκιάς, Χ. (επιμελητές), *Η*

Γεωγραφία του Παράκτιου και Νησιωτικού Χώρου (σ.σ. 173 – 195), Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.

Χατζημπίρος, Κ. και Παναγιωτίδης, Π. (2007). Ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιας ζώνης – Αξιολόγηση της εφαρμογής του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου, σ.σ. 395-404, Αθήνα: Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Ξενόγλωσσα Βιβλιογραφία

Anthopoulou, B., Panagopoulos, A., Karyotis, T. (2006). The impact of land degradation on landscape in Northern Greece. *Landslides*, 3, p.p. 289-294. (URL: http://download.springer.com/static/pdf/826/art%253A10.1007%252Fs10346-006-0056x.pdf?auth66=1389297416_abf603b4b774b6cc8ff3103b40415bc5&ext=.pdf).

European Environment Agency (2010). Marine and Coastal Environment, Copenhagen. (URL: <http://www.eea.europa.eu/soer/europe/marine-and-coastal-environment>).

Zagas, T.D., Raptis, D.I., Zagas D.T. (2011). Identifying and mapping the protective forests of southeast Mt. Olympus as a tool for sustainable ecological and silvicultural planning, in a multi-purpose forest management framework. *Ecological Engineering - The Journal of Ecosystem Restoration*, 37, p.p. 286-293. (URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0925857410002983#>).

Θεσμικό Πλαίσιο

Αναγκαστικός Νόμος 2344/1940, *Περί αιγιαλού και παραλίας*, ΦΕΚ 154/Α/18-05-1940

Νόμος 2971/2001, *Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 285/Α/19-12-2001

Νόμος 4281/2014, *Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 160/Α8-08-2014

Νόμο 3982/2011, *Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματιών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 143/Α/17-06-2011

Νόμος 3937/2011, *Διατήρηση της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ/Α 60/31-03-2011

Νόμος 177/1975, *περί αντικαταστάσεως και συμπληρώσεως των διατάξεων του ΝΔ 86/1969*, ΦΕΚ 205/Α/27-09-1975

Νόμος 2742/1999, «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» ΦΕΚ 207/Α/07-10-1999

Νόμος 2539/1997, *Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, ΦΕΚ 244/Α/04-12-1997

- Νόμος 3852/2010, *Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*, ΦΕΚ 87/Α/07-06-2010
- Νόμος 1337/1983, *Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις*, ΦΕΚ 33/Α/14-03-1983
- Νόμος 2508/1997, *Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις*, ΦΕΚ 124/Α/13-06-1997
- Νόμος 3199/2003, *Προστασία και διαχείριση των υδάτων» Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000*, ΦΕΚ 280/Α/2003
- Νόμος 2321/1995, *Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του μέρους*, ΦΕΚ 136/Α/23-06-1995
- Βασιλικό Διάταγμα από 23-3-1953, *Περί κανονισμού της δια κυκλικών δικτύων αλιείας*, ΦΕΚ 81/Α/1953
- Νομοθετικό Διάταγμα 86/1969, *Περί Δασικού Κώδικος*, ΦΕΚ 7/Α/1969
- Νομοθετικό Διάταγμα 996/1971, *Περί αντικαταστάσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών του νομοθετικού διατάγματος 86/1969 “Περί Δασικού Κώδικος” και κωδικοποιήσεως των Ν.Δ. 871/1971 και 919/1971*, ΦΕΚ 192/Α/6-10-1971
- Πολεοδομικό Διάταγμα της 25.4/89, *Τροποποίηση του από 24.4.1985 π.δ/τος «τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους*, ΦΕΚ 293/Δ/16-05-1989
- Προεδρικό Διάταγμα της 24-05-1985, *Τροποποίηση των όρων και περιορισμών δόμησης των γηπέδων των κειμένων εκτός των ρυμοτομικών σχεδίων των πόλεων και εκτός των ορίων των νομίμως υφισταμένων προ του έτους 1923 οικισμών*, ΦΕΚ 270/Δ/1985
- Προεδρικό Διάταγμα από 24-05-1985, *Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2.000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης τους*, ΦΕΚ 181/Δ/1985
- Προεδρικό Διάταγμα, *Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφιστάμενων του έτους 1923, περιοχή του παραλιακού τμήματος των Κοινοτήτων Σκήτης, Σωτηρίτσας και Μελιβοίας (Ν. Λάρισας)*, ΦΕΚ 750/Δ/29-10-1991
- Προεδρικό Διάταγμα από 15-12-1999, *Έγκριση πολεοδομικής μελέτης δεύτερης κατοικίας της περιοχής Βελίκας του Δήμου Μελιβοίας (τέως κοινότητες Μελιβοίας και Κ. Σωτηρίτσας) Ν. Λάρισας και των οικισμών Βελίκας του ίδιου Δήμου και καθορισμός οριογραμμών ρεμάτων*, ΦΕΚ 898/Δ/12-05-1999

- Προεδρικό Διάταγμα από 01-05-2002, Έγκριση πολεοδομικής μελέτης δεύτερης κατοικίας της περιοχής Αγιόκαμπου του δήμου Μελιβοίας (Ν. Λάρισας) και του οικισμού Αγιόκαμπου του ίδιου δήμου, ΦΕΚ 342/Δ/01-05-2002
- Προεδρικό Διάταγμα 3-5-1985, Τρόπος καθορισμού ορίων οικισμών της χώρας μέχρι 2000 κατοίκων, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους, (ΦΕΚ 181/Δ/1985)
- Προεδρικό Διάταγμα από 5-5-1977, περί κηρύξεως της περιοχής του δασικού συμπλέγματος Όσσας ως Αισθητικού Δάσους, ΦΕΚ 175/Δ/2-6-1977
- Προεδρικό Διάταγμα υπαρ. 444 της 16-9-1985, Τροποποίηση των ορίων και της έκτασης του αισθητικού δάσους του δασικού συμπλέγματος Όσσας, ΦΕΚ 160/Α/1985
- Προεδρικό Διάταγμα 92/1977, περί κηρύξεως της Κοιλιάδας των Τεμπών ως Αισθητικό Δάσος, ΦΕΚ 31/Α/06-02-1974
- ΚΥΑ 33318/3028/1998, Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ΦΕΚ 1289/Β/18-12-1998
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 173993/2594, Ίδρυση μόνιμου καταφυγίου θηραμάτων στην περιοχή Κοινότητας Πόρων Νομού Πιερίας, ΦΕΚ 561/Β/23-09-85
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 148899/1698, Τροποποίηση ορίων μόνιμου καταφυγίου θηραμάτων στην περιοχή Δέλτα Πηνειού ποταμού, ΦΕΚ 319/Β/22-05-84
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 32201/1664, περί ιδρύσεως μόνιμων καταφυγίων θηραμάτων στην περιοχή Δασαρχείου Αγίας Λαρίσης, ΦΕΚ 599/Β/30-04-76
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 153234/381, Τροποποίηση ορίων Ελεγχόμενης Κυνηγετικής Περιοχής Όσσας Ν. Λάρισας
- Υπουργική Απόφαση 25777/1968, Κηρύσσεται ως ΤΙΦΚ η Κοιλιάδα των Τεμπών, ΦΕΚ 648/Β/25-11-1968
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 1068946/4785/Β0010, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού – παραλίας περιοχής Πολυδενδρίου Κοινότητας Σκήτης Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 470/Δ/06-07-1998
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 9131.4/1/2011, Ελάχιστη απόσταση από την ακτή κατά την αλιεία με το αλιευτικό εργαλείο δίχτυα τράτας (μηχανότρατα σύμφωνα με το ΒΔ.917/1966, ΦΕΚ 776/Β/06-05-2011
- Αριθμ. 6876/4871, Έγκριση Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ΦΕΚ 128/Α/03-07-2008
- Αριθμ. 31722/4-11-2011, Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ΦΕΚ 2505 /Β' / 04-11-2011

- Αριθμ. 49828, Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού, ΦΕΚ 2464/Β/03-12-2008
- Αριθμ. 11508, Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη βιομηχανία και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού, ΦΕΚ 151/Β/13-04-2009
- Αριθμ. 67659, Έγκριση τροποποίησης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για το τουρισμό και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού, ΦΕΚ 3155/Β/12-12-2013
- Αριθμ. 25292, Έγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας, ΦΕΚ 1484/Α/10-10-2003
- Αριθμ. 3653/112236, Έγκριση Μελέτης ΣΧΟΟΑΠ της Δημοτικής Ενότητας (πρώην Δήμου) Κάτω Ολύμπου του Δήμου Τεμπών, ΦΕΚ 13/ΑΑΠ/30-1-2012
- Αριθμ. 926/48903, Έγκριση Μελέτης ΣΧΟΟΑΠ Δ.Ε. Ευρυμενών του Δήμου Αγιάς, Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας, ΦΕΚ 149/ΑΑΠ/16-05-2014
- Αριθμ. 87149/4924/23-08-1996, Περί έγκρισης Σχεδίου Ανάπτυξης Περιοχών δεύτερης κατοικίας (ΣΧΑΠ) μέσα σε εγκεκριμένη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) των κοινοτήτων Σκήτης – Σωτηρίτσας και Μελιβοίας (Ν. Λάρισας), ΦΕΚ 1078/Δ/17-09-1996
- Αριθμ. 5609/85, Καθορισμός ορίων οικισμού Στομίου Νομού Λάρισας και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησης αυτού, ΦΕΚ 432/Δ/19-5-1987
- Αριθμ. 7531, Καθορισμός ορίων οικισμού Κόκκινο Νερό και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης, ΦΕΚ 1085/Δ/12-11-1986
- Αριθμ. 7646, Έγκριση Πολεοδομικής Μελέτης ένταξη σε σχέδιο οικισμού Κόκκινου Νερού Ν. Λάρισας (περιοχή εντός των ορίων οικισμού, ΦΕΚ 102/Δ/12-02-1993
- Αριθμ. 5724, Καθορισμός ορίων οικισμών Κουτσουπιά και Παλιουριά Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης, ΦΕΚ 1235/Δ/31-12-1986
- Αριθμ. 5724, Καθορισμός ορίων οικισμών Κουτσουπιά και Παλιουριά Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης, ΦΕΚ 1235/Δ/31-12-1986
- Αριθμ. 3235, Καθορισμός ορίων οικισμών Αγιόκαμπος, Κάτω Σωτηρίτσα και Βελίκα Νομού Λάρισας και επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης, ΦΕΚ 1232/Δ/31-12-1986
- Αριθμ. 6277/1985, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού, ζώνης παραλίας και παλαιού αιγιαλού στην παραλιακή περιοχή Μεσαγγάλων και Καστρί – Λουτρό της κτηματικής περιφέρειας Αιγάνης Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 332/Δ/16-07-1985

- Αριθμ. 10385/1988, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού, ζώνης παραλίας και παλαιού αιγιαλού στην παραλιακή περιοχή Κουλούρας στη θέση “Παλαιά Μεσάγγαλα” της κτηματικής περιφέρειας Κρανέας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 601/Δ/18-08-1988
- Αριθμ. 671/1980, Περί επικυρώσεως εκθέσεως και διαγραμμάτων καθορισμού, οριογραμμής αιγιαλού και παραλίας στην περιοχή Κοινότητας Στομίου Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 191/Δ/22-03-1980
- Αριθμ. 1200/1980, Καθορισμός των ορίων του αιγιαλού στη θέση “Βίγλα” κτηματικής περιφέρειας Στομίου Λάρισας, ΦΕΚ 566/Δ/16-10-1990
- Αριθμ. 2359/1992, Καθορισμός των ορίων του Αιγιαλού και δημιουργία ζώνης παραλίας στη θέση “Πλατιά Άμμος” Κοινότητας Καρύτσας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 1383/Δ/31-12-1992
- Αριθμ. 5629/2004, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού – παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Τσιλιγιώργη” στο Κόκκινο Νερού Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 822/Δ/16-11-2004
- Αριθμ. 9246/55255, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού – παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Κόκκινο Νερό” στην παραλιακή περιοχή του Δήμου Αγιάς (τέως Δήμου Μελιβοίας) Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 182/Δ/16-06-2011
- Αριθμ. 5648/2005, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού – παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Κουτσουπιά” του Δήμου Μελιβοίας στο Νομό Λάρισας, ΦΕΚ 896/Δ/26-08-2005
- Αριθμ. 5900/2006, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού – παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Κουτσουπιά” από ρέμα Κουτσουπιάς έως αλιευτικό καταφύγιο Κουτσουπιάς, ΦΕΚ 952/Δ/06-11-2006
- Αριθμ. 1344/2005, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού, παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Παλιουριά” του Δήμου Μελιβοίας στο Νομό Λάρισας, ΦΕΚ 219/Δ/01-03-2005
- Αριθμ. 6578/2007, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού, παραλίας, παλαιού αιγιαλού στη θέση “Καστριά – Κάβος Δερματά” στη παραλιακή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας στο Νομό Λάρισας, ΦΕΚ 611/Δ/26-11-2007
- Αριθμ. 1182/9897, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού - παραλίας, στη παραλιακή περιοχή “Καστριά – Κάβος Δερματά (θέση 2)” του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας του Δήμου Αγιάς Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας, ΦΕΚ 56/Δ/12-02-2013
- Αριθμ. 7434/57424, Επανακαθορισμός των ορίων Αιγιαλού – Παραλίας, Παλαιού Αιγιαλού στη θέση “Βελίκα” στη παραλιακή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας του Δήμου Αγιάς Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 399/Δ/26-08-2008
- Αριθμ. 7431/57405, Επανακαθορισμός των ορίων Αιγιαλού – Παραλίας, Παλαιού Αιγιαλού στη θέση “Σωτηρίτσα” στη παραλιακή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας του Δήμου Αγιάς Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 402/Δ/28-08-2008

Αριθμ. 7431/57405, Επανακαθορισμός των ορίων Αιγιαλού – Παραλίας, Παλαιού Αιγιαλού στη θέση “Αγιοκάμπου” στη παραλιακή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας του Δήμου Αγίας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 400/Δ/28-08-2008

Αριθμ. 7432/57412, Επανακαθορισμός των ορίων Αιγιαλού – Παραλίας, Παλαιού Αιγιαλού στη θέση “Λιμάνι Σκιαθά – Ρέμα Μπουρμπουλήθρες” στη παραλιακή περιοχή του Δημοτικού Διαμερίσματος Μελιβοίας του Δήμου Αγίας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 398/Δ/26-08-2008

Αριθμ. 2243/1992, Καθορισμός των ορίων Αιγιαλού και δημιουργία ζώνης Παραλίας στη θέση “Κούτρα” Πολυδενδρίου Κοινότητας Σκήτης Επαρχίας Αγίας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 1325/Δ/18-12-1992

Αριθμ. 10347/1985, Καθορισμός των ορίων αιγιαλού και παραλίας στην παραλιακή περιοχή “Ρακοπόταμου” της Κοινότητας Σκλήθρου Αγίας Νομού Λάρισας, ΦΕΚ 643/Δ/07-11-1985

Ευρωπαϊκή Ένωση – Συμβούλιο (2002). Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή στην Ευρώπη της Ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, Βρυξέλλες, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2002/413/ΕΚ, L148/06-06-2002.

Ευρωπαϊκή Ένωση – Συμβούλιο (2014). Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014/89/ΕΕ, 28-8-2014 (L 257/135).

Ιστοσελίδες

Δήμος Αγίας-Περιφερειακή Ενότητα Λάρισας (2011). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Αγίας, 2012-2014. Ανακτήθηκε στις 20-07-2014, από <http://www.dimosagias.gr/epixeirisiako-2012-2014.html>.

Διαρκής Κατάλογος των Κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδος, (2014). Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία. Τελευταία πρόσβαση στις 21-09-2014 από http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php.

Εθνικό Τυπογραφείο. Τελευταία πρόσβαση στις 20-2-2014 από <http://www.et.gr/index.php/search-laws>.

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) (2014α). Πίνακας Αποτελεσμάτων Μόνιμου Πληθυσμού – Απογραφής 2011. Ανακτήθηκε στις 22-07-2014 από <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-census2011>.

- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) (2014β). Απογραφή Κτιρίων και Οικοδομών Ανακτήθηκε στις 27-07-2014 από http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1601.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) (2014γ). Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού, 2001. Ανακτήθηκε στις 27-07-2014 από http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1602.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ) (2014δ). Κατανομή της Έκτασης της Ελλάδος κατά Βασικές Κατηγορίες Κάλυψης/Χρήσης Γης. Ανακτήθηκε στις 27-07-2014 από http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A0406.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Θαλάσσια Πολιτική, (2014). Ανακτήθηκε στις 18-08-2014 από http://ec.europa.eu/maritime-affairs/policy/maritime_spatial_planning/indexel.htm.
- Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών, (2013). Η Πηγή της Ζωής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, 20ή Επέτειος (1982-2002). Ανακτήθηκε στις 23-07-2014 από http://www.unric.org/ei/index.php?option=com_content&view=article&id=26267&Itemid=31.
- Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τελευταία πρόσβαση στις 23-09-2014 από <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>.
- Σύλλογος ιδιοκτητών ενοικιαζόμενων δωματίων ΠΕ Λάρισας, (2014). Τελευταία πρόσβαση στις 30-08-2014 από <http://www.rooms-larisa.gr/>.
- ΥΠΕΚΑ – Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων, (2014α). Ανακτήθηκε στις 22-07-2014 από <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=561&language=el-GR>.
- ΥΠΕΚΑ – Υδάτινο Περιβάλλον, (2014β). Ειδική Γραμματεία Υδάτων. Ανακτήθηκε στις 25-07-2014 από <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=246>.
- ΥΠΕΚΑ - Ολοκληρωμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής της χώρας (2011). Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας. Ανακτήθηκε στις 27-08-2014, από https://dl.dropboxusercontent.com/u/50959275/RBMP_GR08.pdf.
- ΦΙΛΟΤΗΣ - Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, (2011α). Βιότοποι corine. Ανακτήθηκε την 26-08-2014 <http://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/?category=4>.
- ΦΙΛΟΤΗΣ - Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, (2011β). Αισθητικό Δάσος Όσσας. Ανακτήθηκε στις 26-08-2014 από <http://filotis.itia.ntua.gr/biotopes/c/GR1420003>.
- Baltic Marine Environment Protection Commission – HELCOM,, (2014). Τελευταία πρόσβαση στις 10-09-2014 από <http://helcom.fi/baltic-sea-action-plan>.

European Commission – EU Policy on Integrated Coastal Management – The history of EU Integrated Coastal Management Policy, (2014). Ανακτήθηκε στις 02-08-2014 από <http://ec.europa.eu/environment/iczm/background.htm>.

European Commission – Coastal Zone Policy, (2014). Ανακτήθηκε στις 02-08-2014 από <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010D0631>.

Larissa beach (<http://www.larissa-beach.gr/>). Τελευταία πρόσβαση 25-9-2014.

Panoramio Google maps (<http://www.panoramio.com/>). Τελευταία πρόσβαση 28-9-2014.

The Coastal Management Centre, (2013). Ανακτήθηκε στις 18-08-2014 από http://www.pap-thecoastcentre.org/about.php?blob_id=22&lang=en.

.